แผนปฏิบัติการ
ด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓
(พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๘๐)

คำนำ

แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) จัดทำขึ้นโดยความร่วมมือระหว่างกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในโครงการบูรณาการสหศาสตร์เพื่อรองรับสังคมสูงวัย หรือที่เรียกโดยย่อว่า โครงการจุฬาอารี มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้แผนฯ นี้เป็นกรอบและแนวทางปฏิบัติงานด้านผู้สูงอายุของประเทศอย่างต่อเนื่องจากแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๔๕ - ๒๕๖๕) รวมทั้งสอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บท อันจะก่อให้เกิดการบูรณาการแผนในทุกระดับ และนำไปสู่การขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุและการรองรับสังคมสูงวัยของหน่วยงานต่างๆ อย่างมีบูรณาการ

การจัดทำแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) นี้ เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในทุกระดับ และนำข้อมูลจากการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุแห่งชาติ ระยะที่ ๒ ทั้ง ๓ ระยะ มาสังเคราะห์ เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นมาประกอบการจัดทำแผนฯ นอกจากนี้ ยังมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งในปัจจุบันและในอนาคตที่จะส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ ในมิติเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ สภาพแวดล้อม เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้งมีการเชื่อมโยงแผนฯ กับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท และแผนอื่นๆ ทั้งในระดับประเทศ และระดับชาติ

การจัดทำแผนฯ ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ตั้งแต่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกกลุ่มที่มาร่วมประชุมระดมความคิด และมาร่วมวิพากษ์ร่างแผนฯ ทั้ง ๔ ร่าง ก่อนที่จะมาเป็นแผนฯ ฉบับนี้ ขอขอบคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิ คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนและติดตามยุทธศาสตร์ตามแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๒ และระยะที่ ๓ ผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มสตรี วัยทำงาน เยาวชน และผู้แทนจากกระทรวงต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนจากองค์กรภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้นำชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขอขอบคุณคณะทำงานจากสำนักงานการประสานสนับสนุนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาวะรองรับสังคมสูงวัย (สป.สว.) และคณะผู้วิจัยภายใต้โครงการจุฬาอารี ที่กรุณาร่วมกันให้ข้อคิดเห็น ร่วมกันจัดทำและวิพากษ์แผนฯ ฉบับนี้ ทางคณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า แผนฯ ฉบับนี้จะเป็นแผนฯ ที่ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดทุกภาคส่วน จะร่วมกันเป็นเจ้าของ และร่วมกันขับเคลื่อนแผนฯ เพื่อให้สัมฤทธิ์ผลอันจะนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดี

สารบัญ

		หน้า
๑.	ประเภทของแผน	๑
๒.	ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ	๓
๓.	ความสอดคล้องกับแผนระดับที่ ๒	๗
๔.	ความสอดคล้องกับนโยบาย เป้าหมาย หรือแผนอื่น	๓๔
๕.	สถานการณ์ความจำเป็นที่เกี่ยวกับแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)	๓๖
๖.	วัตถุประสงค์ของแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)	๕๙
๗.	แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)	๖๐
๘.	ความเชื่อมโยงระหว่างแผนปฏิบัติการย่อยกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท และผลลัพธ์/ผลกระทบที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท	๖๕
๙.	แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐): แผนปฏิบัติการระยะเร่งด่วน ๕ ปีแรก (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐)	๑๐๓
๑๐.	แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐): แผนปฏิบัติการระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)	๑๓๓
๑๑.	กลไกการบริหารจัดการแผนเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย	๑๖๕
๑๒.	แนวทางกลไกในการติดตามและประเมินผล	๑๖๖

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
ภาคผนวก ก	อภิธานศัพท์	๑๖๗
ภาคผนวก ข	วิธีการคำนวณตัวชี้วัดตามแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)	๑๗๐
ภาคผนวก ค	คณะผู้จัดทำแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)	๑๘๑
ภาคผนวก ง	รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมระดมความคิด กลุ่มภาคเหนือ โครงการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)	๑๘๕
ภาคผนวก จ	รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมระดมความคิด กลุ่มภาคกลาง โครงการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)	๑๘๘
ภาคผนวก ฉ	รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมระดมความคิด กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โครงการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)	๑๙๑
ภาคผนวก ช	รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมระดมความคิด กลุ่มภาคใต้ โครงการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)	๑๙๔
ภาคผนวก ซ	รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมระดมความคิด กลุ่มกรุงเทพมหานคร โครงการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)	๑๙๗
ภาคผนวก ฌ	รายชื่อคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนและติดตามยุทธศาสตร์ตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๖๔) และผู้เข้าร่วมประชุม เพื่อวิพากษ์ร่างแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)	๒๐๐
ภาคผนวก ญ	รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องส่วนภูมิภาค เพื่อวิพากษ์ร่างแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)	๒๐๓
ภาคผนวก ฎ	รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องส่วนกลาง ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล เพื่อวิพากษ์ร่างแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)	๒๐๙
ภาคผนวก ฏ	รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อวิพากษ์ร่างแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)	๒๑๓
ภาคผนวก ฐ	ตัวอย่างโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)	๒๑๗

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ ๑	จำนวนประชากรอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไปของประเทศไทยปี พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๙๓	๓๘
ตารางที่ ๒	ร้อยละของสถานที่สาธารณะที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ได้จริงสำหรับผู้สูงอายุ พ.ศ.๒๕๕๙	๔๔
ตารางที่ ๓	ร้อยละของผู้สูงอายุตามกลุ่มอายุ จำแนกตามภาวะสุขภาพ ภาวการณ์ทำงาน และความต้องการทำงาน พ.ศ.๒๕๕๙	๔๗
ตารางที่ ๔	ผลการประเมินผลแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ ระยะที่ ๑-๓ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๕๙) จำแนกตามยุทธศาสตร์	๔๙
ตารางที่ ๕	นโยบายและมาตรการดำเนินงานรองรับสังคมสูงวัย	๕๑
ตารางที่ ๖	แสดงความเชื่อมโยงระหว่างแผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ กับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท และผลลัพธ์/ผลกระทบที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท	๖๘
ตารางที่ ๗	แสดงความเชื่อมโยงระหว่างแผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ กับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท และผลลัพธ์/ผลกระทบที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท	๗๖
ตารางที่ ๘	แสดงความเชื่อมโยงระหว่างแผนปฏิบัติการย่อยที่ ๓ กับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท และผลลัพธ์/ผลกระทบที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท	๘๙
ตารางที่ ๙	แสดงความเชื่อมโยงระหว่างแผนปฏิบัติการย่อยที่ ๔ กับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท และผลลัพธ์/ผลกระทบที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ หรือแผนแม่บท	๑๐๐

สารบัญแผนภาพ

		หน้า
แผนภาพที่ ๑	ผังแสดงความเชื่อมโยงของแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐) กับแผนแต่ละระดับ	๒
แผนภาพที่ ๒	การเชื่อมโยงระหว่างแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐) กับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	๗
แผนภาพที่ ๓	กรอบแนวคิดการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)	๓๗
แผนภาพที่ ๔	สัดส่วนประชากรที่มีอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไปและ ๖๕ ปีขึ้นไปของประเทศไทย ปี พ.ศ.๒๔๙๓-๒๕๙๓	๓๙
แผนภาพที่ ๕	อายุมัธยฐานของประชากรไทยปี พ.ศ.๒๔๙๓-๒๕๙๓	๔๐
แผนภาพที่ ๖	สรุปภาพรวมของแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)	๖๔

แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

๑. ประเภทของแผน

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการรองรับสังคมสูงวัยด้วยการกำหนดให้เป็นแผนกลยุทธ์ของประเทศ โดยเริ่มจัดทำแผนผู้สูงอายุแห่งชาติขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๕ เป็นแผนระยะยาว ๒๐ ปี ต่อมาเพื่อให้มีการจัดทำแผนอย่างต่อเนื่องจึงได้มีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ ปี พ.ศ.๒๕๔๖ มาตรา ๙ ว่าให้คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติมีหน้าที่กำหนดแผนหลักในการดำเนินการด้านผู้สูงอายุของประเทศและให้มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนดังกล่าว ด้วยเหตุนี้แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ.๒๕๒๕-๒๕๔๔) และ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๖๕) จึงเป็นเสมือนแผนแม่บทหลักในการกำหนดทิศทางและกรอบการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุของประเทศไทยในช่วงเกือบ ๔๐ ปีที่ผ่านมา

ในปี พ.ศ.๒๕๖๐ ได้มีการปฏิรูปการจัดทำแผนของประเทศ โดยกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา ๖๕ ว่าให้มีการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อกำหนดเป้าหมายการพัฒนาของประเทศอย่างยั่งยืนและใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกันอย่างมีบูรณาการ เพื่อให้เกิดเป็นพลังในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และแผนต่างๆ ให้บรรลุตามเป้าหมายร่วมกัน โดยมติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๖๐ ได้มีการจัดระดับของแผนเป็น ๓ ระดับด้วยกัน กล่าวคือ แผนระดับที่ ๑ ยุทธศาสตร์ชาติ เป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาระยะยาว ๒๐ ปี โดยแผนระดับอื่นๆ ต้องมุ่งดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามที่ยุทธศาสตร์ชาติกำหนด แผนระดับที่ ๒ เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนประเทศเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ได้แก่ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทอื่น ซึ่งกำหนดเป็นประเด็นหลัก แนวทางการพัฒนา เป้าหมายที่ต้องการบรรลุ และตัวชี้วัด แผนระดับที่ ๓ เป็นแผนในเชิงปฏิบัติที่สอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือแผนแม่บทอื่นๆ ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่าประเด็นด้านผู้สูงอายุและสังคมสูงวัยได้รับการจัดลำดับให้เป็น ๑ ใน ๒๓ ประเด็นที่ท้าทายต่อการพัฒนาประเทศทั้งในยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บท ปี พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐

จากการจัดระดับแผนข้างต้น แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ จึงถูกปรับเปลี่ยนสถานะเป็นแผนระดับ ๓ หรือเป็นแผนปฏิบัติการที่จัดทำขึ้นเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนระดับ ๑ หรือยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนระดับ ๒ ได้แก่ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และระเบียบวาระแห่งชาติเรื่องสังคมสูงอายุ **อย่างไรก็ตามเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องกับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ๒ ฉบับที่ผ่านมา แผนฉบับนี้จึงเรียกว่า “แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)”** โดยกำหนดระยะเวลาเริ่มต้นแผนปฏิบัติการให้เริ่มใช้ในปีถัดจากปีที่แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๒ สิ้นสุดลง

และปรับเปลี่ยนระยะเวลาสิ้นสุดของแผนฉบับนี้ให้สอดคล้องกับระยะเวลาสิ้นสุดของยุทธศาสตร์ฉบับแรกของประเทศ จึงทำให้แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐) มีระยะเวลาเพียง ๑๕ ปี แทนที่จะเป็น ๒๐ ปีดังเช่นเคยเป็นมา ซึ่งพอสรุปความเชื่อมโยงของแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐) กับแผนในระดับอื่นๆ ได้ตามแผนภาพที่ ๑

แผนภาพที่ ๑ ผังแสดงความเชื่อมโยงของแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐) กับแผนแต่ละระดับ

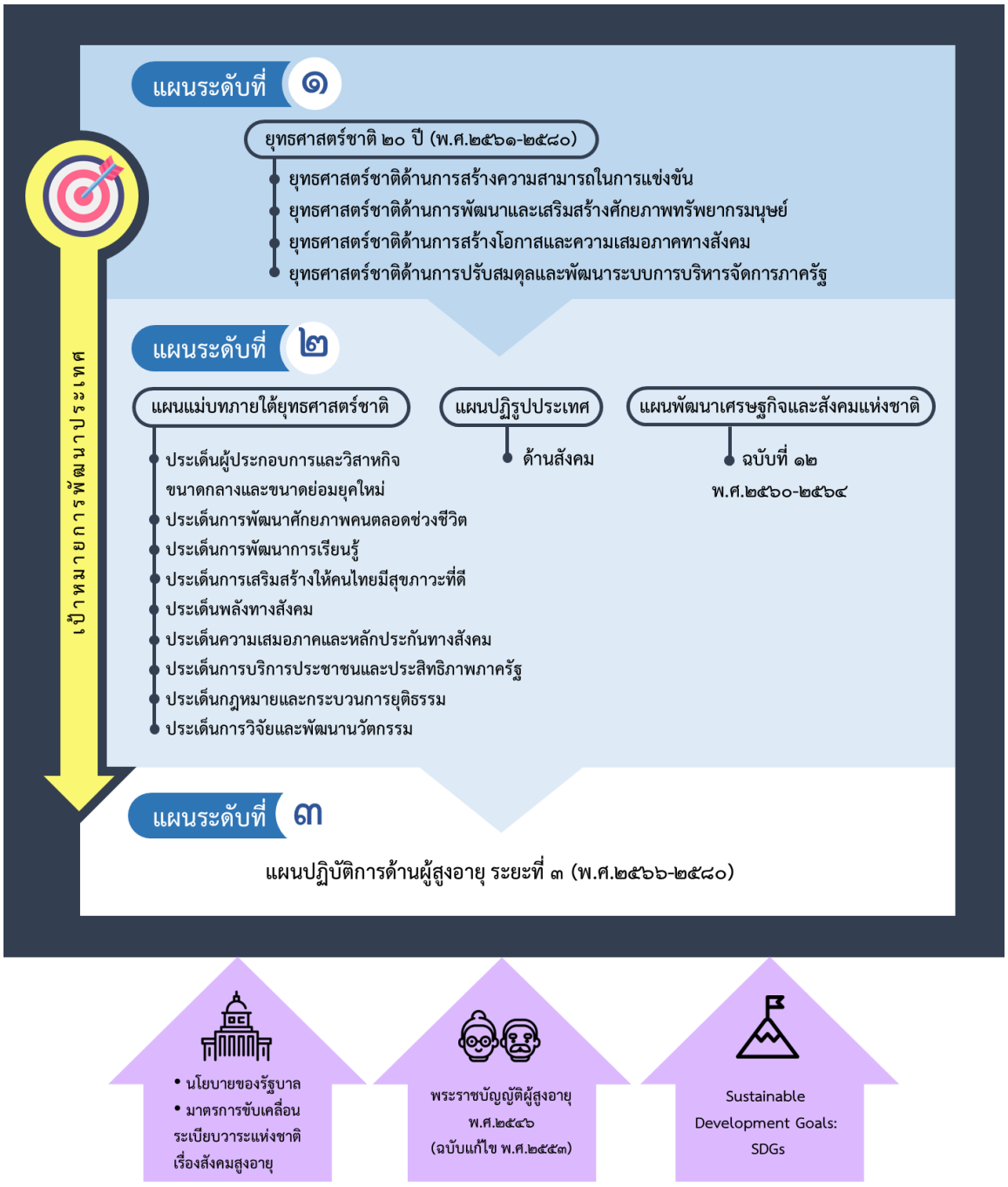

๒. ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐) ประกอบไปด้วยแผนปฏิบัติการย่อย ๔ แผน ได้แก่ แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ เตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุ แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๓ ปฏิรูปและบูรณาการระบบบริหารเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ และแผนปฏิบัติการย่อยที่ ๔ เพิ่มศักยภาพการวิจัยการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมรองรับสังคมสูงวัย โดยแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐) มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งเป้าหมายการพัฒนาและประเด็นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ดังนี้

- **ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์** ซึ่งกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ *“คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑”* (เป้าหมายที่ ๒.๑) และ*“สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต”* (เป้าหมายที่ ๒.๒) ทั้งยังมีประเด็นการพัฒนาที่แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุสามารถรองรับได้ดังนี้

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๑ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม

ประเด็นย่อยที่ ๔.๑.๑ การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมผ่านการเลี้ยงดูในครอบครัว

ประเด็นย่อยที่ ๔.๑.๔ การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

ประเด็นย่อยที่ ๔.๑.๗ การส่งเสริมให้คนไทยมีจิตสาธารณะและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๒ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

ประเด็นย่อยที่ ๔.๒.๓ ช่วงวัยแรงงาน

ประเด็นย่อยที่ ๔.๒.๔ ช่วงวัยสูงอายุ

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๓ ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑

ประเด็นย่อยที่ ๔.๓.๑ การปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ ๒๑

ประเด็นย่อยที่ ๔.๓.๔ การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ประเด็นย่อยที่ ๔.๓.๖ การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๕ การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี

ประเด็นย่อยที่ ๔.๕.๑ การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะ

ประเด็นย่อยที่ ๔.๕.๒ การป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ

ประเด็นย่อยที่ ๔.๕.๓ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี

ประเด็นย่อยที่ ๔.๕.๔ การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัยสนับสนุนการสร้างสุขภาวะที่ดี

ประเด็นย่อยที่ ๔.๕.๕ การส่งเสริมให้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาวะที่ดีในทุกพื้นที่

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๖ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

ประเด็นย่อยที่ ๔.๖.๑ การสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย

ประเด็นย่อยที่ ๔.๖.๒ การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ประเด็นย่อยที่ ๔.๖.๔ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

- **ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม** กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญไว้สามประการ ได้แก่ *“สร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ”* (เป้าหมายที่ ๒.๑) *“กระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกระดับ”* (เป้าหมายที่ ๒.๒) และ*“เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการพึ่งตนเอง และการจัดการตนเองเพื่อสร้างสังคมคุณภาพ”* (เป้าหมายที่ ๒.๓)

ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม มีประเด็นการพัฒนาที่แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุสามารถเชื่อมโยงและนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมได้ดังนี้

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๑ การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ

ประเด็นย่อยที่ ๔.๑.๕ สร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับคนทุกช่วงวัย ทุกเพศภาวะ และทุกกลุ่ม

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๒ การกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี

ประเด็นย่อยที่ ๔.๒.๓ จัดระบบเมืองที่เอื้อต่อการสร้างชีวิตและสังคมที่มีคุณภาพและปลอดภัย ให้สามารถตอบสนองต่อสังคมสูงวัยและแนวโน้มของการขยายตัวของเมืองในอนาคต

ประเด็นย่อยที่ ๔.๒.๔ ปรับโครงสร้างและแก้ไขกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อวางระบบและกลไกการบริหารงานในระดับภาคกลุ่มจังหวัด

ประเด็นย่อยที่ ๔.๒.๕ สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่บนฐานข้อมูลความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๓ การเสริมสร้างพลังทางสังคม

ประเด็นย่อยที่ ๔.๓.๑ สร้างสังคมเข้มแข็งที่แบ่งปัน ไม่ทอดทิ้งกัน และมีคุณธรรม

ประเด็นย่อยที่ ๔.๓.๒ การรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ

ประเด็นย่อยที่ ๔.๓.๓ สนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน

ประเด็นย่อยที่ ๔.๓.๕ สนับสนุนการพัฒนาบนฐานทุนทางสังคมและวัฒนธรรม

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๔ การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการพึ่งตนเอง และการจัดการตนเอง

ประเด็นย่อยที่ ๔.๔.๑ ส่งเสริมการปรับพฤติกรรมในระดับครัวเรือน ให้มีขีดความสามารถในการจัดการวางแผนชีวิต สุขภาพ ครอบครัว การเงิน และอาชีพ

ประเด็นย่อยที่ ๔.๔.๒ เสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการพึ่งตนเองและการพึ่งพากันเอง

- **ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารการจัดการภาครัฐ** ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญประการหนึ่ง คือ *"ภาครัฐมีขนาดที่เล็กลง พร้อมปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง"* (เป้าหมายที่ ๒.๑) และมีประเด็นการพัฒนาที่แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุสามารถเชื่อมโยงและรองรับให้เกิดการขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติได้ดังนี้

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๒ ภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายและเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกระดับ ทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่

ประเด็นย่อยที่ ๔.๒.๑ ให้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ

ประเด็นย่อยที่ ๔.๒.๒ ระบบการเงินการคลังประเทศสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

ประเด็นย่อยที่ ๔.๒.๓ ระบบติดตามประเมินผลที่สะท้อนการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติในทุกระดับ

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๓ ภาครัฐมีขนาดเล็กลง เหมาะสมกับภารกิจ ส่งเสริมให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

ประเด็นย่อยที่ ๔.๓.๑ ภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสม

ประเด็นย่อยที่ ๔.๓.๒ ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๗ กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่างๆ และมีเท่าที่จำเป็น

ประเด็นย่อยที่ ๔.๗.๑ ภาครัฐจัดให้มีกฎหมายที่สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลง

- **ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน** มีเป้าหมายการพัฒนาที่เชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ ดังนี้

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๕ พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่

ประเด็นย่อยที่ ๔.๕.๔ สร้างโอกาสเข้าถึงข้อมูล

๓. ความสอดคล้องกับแผนระดับที่ ๒

การเชื่อมโยงระหว่างภาพรวมของแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ กับยุทธศาสตร์ชาตินั้น ยังเป็นไปโดยผ่านเป้าหมาย ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนาของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอีกด้วย ซึ่งสามารถสรุปได้ดังแผนภาพที่ ๒ ต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๒ การเชื่อมโยงระหว่างแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐) กับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

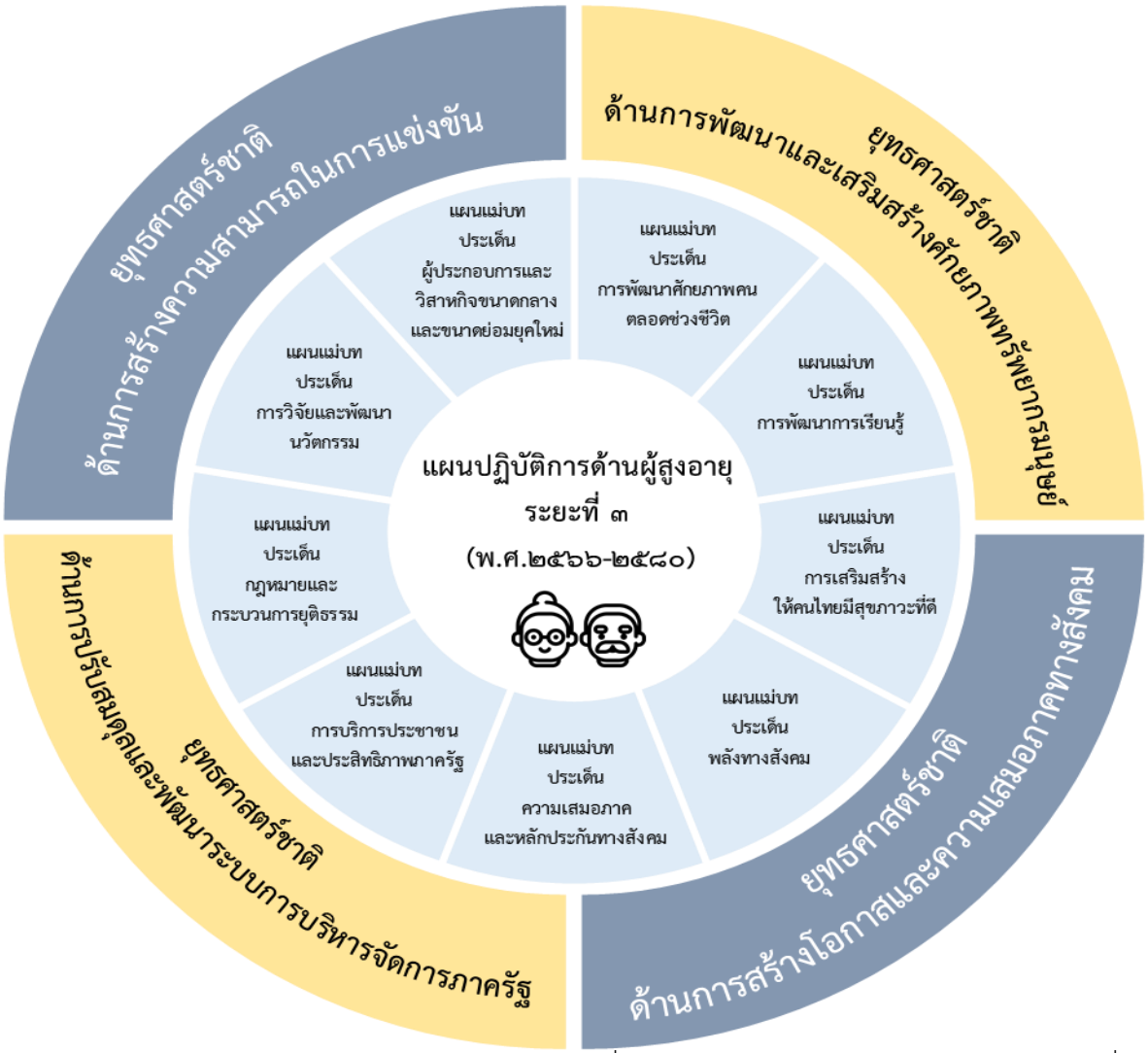

จากแผนภาพข้างต้นนำไปสู่รายละเอียดของความเชื่อมโยงและความสอดคล้องระหว่างแผนระดับที่ ๒ หรือแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติทั้ง ๙ ประเด็น ดังนี้

- **แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นพลังทางสังคม** ประกอบด้วย ๒ แผนย่อย คือ แผนย่อยการเสริมสร้างทุนทางสังคม และแผนย่อยการรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก ซึ่งแผนย่อยที่มีความเชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุฉบับนี้ ได้แก่

๑) แผนย่อยการเสริมสร้างทุนทางสังคม เน้นการเสริมสร้างสังคมเข้มแข็งแบ่งปัน ไม่ทอดทิ้งกัน และมีคุณธรรม โดยสนับสนุนการสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและพลังของคนสามวัย ได้แก่ เยาวชนคนรุ่นใหม่ คนวัยทำงาน และผู้สูงอายุ เน้นการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเอง และการจัดการตนเอง รวมทั้งต่อยอดจากรากฐานของสังคมวัฒนธรรมไทย ได้แก่ ความมีน้ำใจและการช่วยเหลือเกื้อกูล ทั้งนี้เพื่อใช้พลังเหล่านี้ในการลดความเหลื่อมล้ำและความไม่เสมอภาค

โดยแผนย่อยการเสริมสร้างทุนทางสังคมมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ซึ่งเชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ ดังนี้ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๕๑ ก วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๒)

*"**(๑)เสริมสร้างสังคมแห่งการให้และช่วยเหลือกันและกัน** โดยการนำทุนทางสังคมและวัฒนธรรมในเรื่องของการมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การรู้จักให้ รู้จักแบ่งปัน และเสียสละ โดยยึดหลักคุณธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ มาส่งเสริมอาสาสมัครเพื่อทำประโยชน์ส่วนรวมและสร้างสังคมแห่งการให้ รวมทั้งการพัฒนากลไกและระบบสนับสนุนการบริหารจัดการเครือข่ายในระดับจังหวัดผ่านการระดมพลังความร่วมมือของรัฐ และภาคประชาชนในระดับจังหวัด การส่งเสริมให้มีกลไกเชื่อมโยงกับนโยบายและการบริหารจัดการ ในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น*

***(๒) เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเอง และการจัดการตนเอง** ส่งเสริมให้มีระบบการสนับสนุนความเข้มแข็งและเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นที่ครอบคลุมทุกมิติตั้งแต่ เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และ**การขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ** ตั้งแต่ระดับชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัด ที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เสริมสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามวัย ในท้องถิ่น...พัฒนาระบบฐานข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนที่มีกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและบนฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยยึดยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบการดำเนินงาน*

***(๔) ต่อยอดการพัฒนาบนฐานทุนทางสังคมและวัฒนธรรม** โดยการอนุรักษ์และฟื้นฟูทุนทางสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละชุมชน...เพื่อส่งเสริมทุนทางสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้ดำรงอยู่และสามารถนำไปต่อยอดพัฒนาสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคีการพัฒนาต่างๆ ในการยกระดับคุณค่าที่หลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม การพัฒนานวัตกรรมจากทุนทางวัฒนธรรม เพื่อต่อยอดสู่การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจที่สร้างสรรค์..."*

๒) แผนย่อยการรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก เน้นการเตรียมคนและสังคมเชิงรุกให้คนทุกช่วงวัยตระหนัก มีความรอบรู้ และมีความพร้อมเพื่อรองรับการเป็นสังคมสูงวัยในทุกมิติ ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม เพื่อให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพที่สามารถพึ่งตนเองและเป็นพลังในการพัฒนาครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศให้นานที่สุด รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเป็นพลังทางสังคมด้วยการถ่ายทอดประสบการณ์และภูมิปัญญาให้กับประชากรรุ่นอื่นๆ และส่งเสริมการปรับเปลี่ยนมุมมองและทัศนคติของสังคมที่มีต่อการปฏิบัติกับผู้สูงอายุ โดยแผนย่อยการรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุกมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ (ราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๕๑ ก วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๒)

*"**(๑) เร่งส่งเสริมการเตรียมการก่อนยามสูงอายุเพื่อให้สูงวัยในทุกมิติอย่างมีคุณภาพ** โดยการสร้างความตระหนักและการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้ที่จะเป็นผู้สูงอายุในอนาคตได้มีการเตรียมการให้พร้อมทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม และเป็นผู้สูงอายุที่มีกำลังมีแรง มีความมั่นคงทางรายได้ และพึ่งพาตนเองได้*

***(๒) เพิ่มบทบาททางเศรษฐกิจและสังคมของผู้สูงอายุ** ส่งเสริมการนำความรู้ ประสบการณ์และภูมิปัญญาที่สั่งสมมาตลอดช่วงชีวิตของผู้สูงอายุมาถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลัง เพื่อให้เกิดการสืบสานและต่อยอดการพัฒนาสังคม รวมทั้งส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุเพื่อทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์และสามารถช่วยเหลือชุมชนและสังคม เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพกายที่แข็งแรง สุขภาพจิตที่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีศักดิ์ศรีและมีความสุขในการดำเนินชีวิตในสังคม และสามารถคงไว้ซึ่งศักยภาพและบทบาทในการสร้างสรรค์สังคมเป็นอีกหนึ่งแรงพลังในการช่วยขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศได้เช่นเดียวกับช่วงวัยอื่นๆ*

***(๓) เพิ่มบทบาทภาคส่วนอื่นๆ ในการรองรับสังคมสูงวัย** สนับสนุนให้สังคมและภาคส่วนอื่นๆ ตระหนักและยอมรับถึงคุณค่าของผู้สูงอายุ และก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนมุมมองและทัศนคติของสังคมและภาคส่วนอื่นๆ ในการปฏิบัติกับผู้สูงอายุ พร้อมทั้งส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุที่เหมาะสมตามศักยภาพและสมรรถนะ สนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมทางสังคม จัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุและทุกช่วงวัยให้สามารถใช้ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งพัฒนาศักยภาพบุคลากรทุกภาคส่วนและนวัตกรรมเพื่อรองรับการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ"*

แผนแม่บทข้างต้นได้กำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดด้านการรองรับสังคมสูงวัยดังต่อไปนี้

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย			
		ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๕	ปี ๒๕๖๖-๒๕๗๐	ปี ๒๕๗๑-๒๕๗๕	ปี ๒๕๗๖-๒๕๘๐
ภาคีการพัฒนามีบทบาทในการพัฒนาสังคมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง	ดัชนีชี้วัดทุนทางสังคม (เฉลี่ยร้อยละ)	เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐	เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐	เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐	เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐
ประชากรไทยมีการเตรียมการก่อนยามสูงอายุเพื่อให้สูงวัยอย่างมีคุณภาพเพิ่มขึ้น	สัดส่วนประชากรอายุ ๒๕–๕๙ ปี ที่มีการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุทั้งมิติทางเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม เทียบกับจำนวนประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ทั้งหมด (เฉลี่ยร้อยละ)	ร้อยละ ๖๐	ร้อยละ ๖๕	ร้อยละ ๗๐	ร้อยละ ๘๐
ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง	สัดส่วนผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความยากจนหลายมิติลดลง (เฉลี่ยร้อยละ)	ลดลงร้อยละ ๑๐	ลดลงร้อยละ ๑๕	ลดลงร้อยละ ๒๐	ลดลงร้อยละ ๒๕

- **แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐)** ได้กำหนดแผนย่อยไว้ด้วยกัน ๕ แผนย่อย เพื่อพัฒนาและยกระดับทรัพยากรมนุษย์ในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เต็มศักยภาพและเหมาะสม ในส่วนที่มีความเชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐) นั้น ประกอบด้วย ๓ แผนย่อยด้วยกัน ได้แก่

๑) แผนย่อยการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งจำเป็นต้องมีการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์อย่างเป็นระบบตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน สังคม และการมีระบบและกลไกรองรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ โดยมีแนวทางการพัฒนา คือ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๕๑ ก วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๒)

*“**(๑) สร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย สร้างครอบครัวที่เหมาะสมกับโลกในศตวรรษที่ ๒๑** โดยส่งเสริมความรู้ในการวางแผนชีวิตที่เหมาะสมกับค่านิยมของคนรุ่นใหม่ และการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมบนฐานความรู้ทางวิชาการตั้งแต่ช่วงตั้งครรภ์และถึงช่วงอายุต่างๆ พัฒนาทักษะชีวิตและการเรียนรู้ การทำงาน และการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพของประชากรแต่ละช่วงวัย รวมถึงการให้*

ทุกภาคส่วนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วม พร้อมทั้งการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างครอบครัวอบอุ่น เข้มแข็ง โดยเน้นการส่งเสริมการเกื้อกูลกันของคนทุกวัยในครอบครัวในการดูแลสมาชิกในครอบครัว การส่งเสริมนโยบายการสร้างความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน การส่งเสริมสนับสนุนภาคเอกชน สถานประกอบการ จัดบริการที่ส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และสนับสนุนครอบครัวในการเลี้ยงดูบุตรและการดูแลผู้สูงอายุ...

(๒) ส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ *ปลูกฝังและพัฒนาทักษะนอกห้องเรียน สร้างกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของประชากรให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม...*

(๓) พัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*ที่มีความเชื่อมโยงและบูรณาการข้อมูลด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างภาคีการพัฒนาต่างๆ โดยการเชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวกับการศึกษา การพัฒนาตนเอง สุขภาพ และการพัฒนาอาชีพในตลอดช่วงชีวิต เพื่อเสริมและสร้างศักยภาพของการดำเนินงานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามพันธกิจของแต่ละหน่วยงานให้มีความเข้มแข็งและตอบโจทย์ประเทศ เป็นฐานข้อมูลการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถประเมินจุดอ่อน จุดแข็ง และศักยภาพบุคคลของประเทศ นำไปสู่การตัดสินใจระดับนโยบายและปฏิบัติ...รวมถึง...มีธนาคารคลังสมองเพื่อรวบรวมผู้สูงอายุที่มีความรู้ประสบการณ์และทักษะเพื่อถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์และทักษะให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติ”*

๔) แผนย่อยการพัฒนาและยกระดับศักยภาพวัยแรงงาน ช่วงวัยแรงงาน เน้นการพัฒนาและยกระดับศักยภาพ ทักษะ และสมรรถนะแรงงานอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับความสามารถเฉพาะบุคคลและความต้องการของตลาดแรงงาน ทั้งทักษะฝีมือ ทักษะด้านเทคโนโลยี ทักษะภาษา มีการทำงานตามหลักการทำงานที่มีคุณค่าเพื่อสร้างผลิตภาพเพิ่มให้กับประเทศ มีวัฒนธรรมการทำงานที่พึงประสงค์ มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะทางการเงินเพื่อให้สามารถบริหารจัดการการเงินของตนเองและครอบครัว มีการวางแผนทางการเงินและมีการออม การรับผิดชอบของพ่อแม่ต่อครอบครัว มีการพัฒนาระบบการพัฒนาทักษะ และการอำนวยความสะดวกในการพัฒนาและยกระดับศักยภาพความรู้ ทักษะฝีมือ ความชำนาญพิเศษ การเป็นผู้ประกอบการใหม่ และการพัฒนาต่อยอดความรู้ในการสร้างสรรค์งานใหม่ๆ รวมทั้งมาตรการขยายอายุการทำงาน ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับงานด้านผู้สูงอายุ ได้แก่ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๕๑ ก วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๒)

*“**(๒) เสริมสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่พึงประสงค์ และความรู้ความเข้าใจและทักษะทางการเงิน** เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและหลักประกันของตนเองและครอบครัว รวมทั้งสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับวัยทำงานผ่านระบบการคุ้มครองทางสังคมและการส่งเสริมการออม”*

๕) แผนย่อยการส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ มุ่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุในการร่วมเป็นพลังขับเคลื่อนประเทศด้วยการเสริมทักษะด้านอาชีพเพื่อเพิ่มโอกาสในการทำงานเชิงเศรษฐกิจ มีระบบส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพของผู้สูงอายุ ตลอดจนมีระบบหลักประกันความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมที่เอื้อต่อการดำเนินชีวิตในยามสูงอายุ โดยมีแนวทางการพัฒนา คือ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๕๑ ก วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๒)

*“**(๑) ส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุให้พึ่งพาตนเองได้ทางเศรษฐกิจ และร่วมเป็นพลังสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชน และประเทศ** รวมทั้งสนับสนุนมาตรการจูงใจทางการเงินและการคลังให้ผู้ประกอบการมีการจ้างงานที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ตลอดจนจัดทำหลักสูตรพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับวัย สมรรถนะทางกาย ลักษณะงาน และส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในการทำงานร่วมกันระหว่างกลุ่มวัย*

***(๒) ส่งเสริมและพัฒนาระบบการออม** เพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิตหลังเกษียณและหลักประกันทางสังคมที่สอดคล้องกับความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต*

***(๓) ส่งเสริมสนับสนุนระบบการส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุ พร้อมทั้งจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ** อาทิ สิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวันที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ทั้งระบบขนส่งสาธารณะ อาคารสถานที่ พื้นที่สาธารณะ และที่อยู่อาศัยให้เอื้อต่อการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุและทุกกลุ่มในสังคม”*

แผนแม่บทประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ได้กำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับแผนย่อยการส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ คือ

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย			
		ปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕	ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐	ปี ๒๕๗๑ - ๒๕๗๕	ปี ๒๕๗๖ - ๒๕๘๐
แรงงานมีศักยภาพในการเพิ่มผลผลิต มีทักษะอาชีพสูง ตระหนักในความสำคัญที่จะพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ สามารถปรับตัวและเรียนรู้สิ่งใหม่ตามพลวัตของโครงสร้างอาชีพและความต้องการของตลาดแรงงานเพิ่มขึ้น	ผลิตภาพแรงงาน (ร้อยละต่อปี)	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๒.๕	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๒.๕	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๒.๕	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๒.๕
มีคนไทยที่มีความสามารถและผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศเข้ามาทำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในอุตสาหกรรมเป้าหมายเพิ่มขึ้น	สัดส่วนกำลังแรงงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐	เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐	เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐	สัดส่วนผู้สำเร็จการศึกษาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเป็นร้อยละ ๕๐ ของผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหมด
ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงในชีวิต มีทักษะการดำรงชีวิต เรียนรู้พัฒนาตลอดชีวิต มีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สังคมเพิ่มขึ้น	ร้อยละผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ มีงานทำและรายได้เหมาะสม	เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐	เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐	เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐	เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๐

- **แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้** ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่เน้นทั้งการแก้ไขปัญหาในปัจจุบัน และการเสริมสร้างและยกระดับการพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถกำกับการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างต่อเนื่องแม้จะออกจากระบบการศึกษาแล้ว ควบคู่กับการส่งเสริมการพัฒนาคนไทยตามพหุปัญญาให้เต็มตามศักยภาพ รวมถึงการสร้างเสริมศักยภาพผู้มีความสามารถ

พิเศษให้สามารถต่อยอดการประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง โดยประกอบด้วย แผนย่อยที่เชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ ดังนี้

๑) แผนย่อยการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ ด้วยการปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ ๒๑ โดยพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในทุกระดับชั้นตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษาที่ใช้ฐานความรู้และระบบคิดในลักษณะสหวิทยาการ พัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกระดับการศึกษา รวมถึงจัดกิจกรรมเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ พัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่เน้นการลงมือปฏิบัติ เพื่อให้สามารถนำองค์ความรู้ไปใช้สร้างรายได้ รวมถึงมีทักษะด้านวิชาชีพและทักษะชีวิต การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยจัดให้มีระบบการศึกษาและระบบฝึกอบรมบนฐานสมรรถนะที่มีคุณภาพสูงและยืดหยุ่น มีมาตรการจูงใจและส่งเสริมสนับสนุนให้คนมีนิสัยใฝ่เรียนรู้ พัฒนาตนเอง รวมถึงการยกระดับทักษะวิชาชีพ พัฒนาระบบการเรียนรู้ชุมชนให้เข้าถึงได้ง่ายโดยมีแนวการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ คือ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๕๑ ก วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๒)

> *"**(๑) ปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ ๒๑** ประกอบด้วย ๔ แนวทางย่อย ได้แก่ (๑) พัฒนากระบวนการเรียนรู้ในทุกระดับชั้น ตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษา ที่ใช้ฐานความรู้และระบบคิดในลักษณะสหวิทยาการ...ปฏิรูปการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาโดยเน้นการเรียนรู้ที่ผูกกับงาน เพื่อวางรากฐานให้มีสถาบันอุดมศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการของประเทศได้ในหลากหลายมิติ ทั้งในด้านการผลิตกำลังคนที่มีสมรรถนะและทักษะในสาขาที่เป็นที่ต้องการของตลาด การพัฒนาผู้ประกอบการยุคใหม่ที่มีศักยภาพในการสร้างธุรกิจใหม่ที่มีการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรม และสามารถไปสู่ตลาดต่างประเทศได้ รวมถึงมีนักวิจัยและนวัตกรที่สามารถสร้างสรรค์ผลงานวิจัยและนวัตกรรมที่มีคุณภาพ สามารถส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาประเทศในด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างดี (๒) พัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกระดับการศึกษา รวมถึงจัดกิจกรรมเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ มีการผสมผสานเทคโนโลยีเข้ากับเนื้อหาและวิธีการสอน โดยใช้เทคโนโลยีสนับสนุนทฤษฎีการเรียนรู้แบบใหม่ในการพัฒนาเนื้อหาและทักษะแบบใหม่ เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ควรมีคุณลักษณะที่มีชีวิต มีพลวัต มีปฏิสัมพันธ์ การเชื่อมต่อและมีส่วนร่วม (๓) พัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่เน้นการลงมือปฏิบัติมีการสะท้อนความคิด/ทบทวนไตร่ตรอง โดยเน้นการเรียนการสอนที่เสริมสร้างทักษะชีวิต และสามารถนำมาใช้ต่อยอดในการประกอบอาชีพได้จริง และ (๔) พัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสามารถกำกับการเรียนรู้ของตนได้ เพื่อให้สามารถนำองค์ความรู้ไปใช้สร้างรายได้ รวมถึงมีทักษะด้านวิชาชีพและทักษะชีวิต โดยใช้สื่อผสมอย่างหลากหลาย...*
>
> ***(๔) พัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต** ประกอบด้วย ๕ แนวทางย่อย ได้แก่ (๑) จัดให้มีระบบการศึกษาและระบบฝึกอบรมบนฐานสมรรถนะที่มีคุณภาพสูงและยืดหยุ่น (๒) มีมาตรการจูงใจและ*

ส่งเสริมสนับสนุนให้คนใฝ่เรียนรู้ พัฒนาตนเอง รวมถึงการยกระดับทักษะวิชาชีพ (๓) พัฒนาระบบการเรียนรู้ชุมชนให้เข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา โดยความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม (๔) พัฒนาระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลและดิจิทัลแพลตฟอร์ม สื่อดิจิทัลเพื่อการศึกษาในทุกระดับ ทุกประเภท การศึกษาอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และ (๕) พัฒนาโปรแกรมประยุกต์หรือสื่อการเรียนรู้ดิจิทัลที่มีคุณภาพที่นักเรียน นักศึกษา และประชาชนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองผ่านเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้"

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้มีเป้าหมายและตัวชี้วัดที่เชื่อมโยงสู่แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ ดังนี้

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย			
		ปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕	ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐	ปี ๒๕๗๑ - ๒๕๗๕	ปี ๒๕๗๖ - ๒๕๘๐
คนไทยมีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น มีทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ ๒๑ สามารถในการแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิผลเพิ่มขึ้น มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต	คะแนน PISA ด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ (คะแนนเฉลี่ย)	เฉลี่ย ๔๗๐ คะแนน	เฉลี่ย ๔๘๐ คะแนน	เฉลี่ย ๔๙๐ คะแนน	เฉลี่ย ๕๑๐ คะแนน
	อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้านการศึกษา	อันดับที่ ๔๕	อันดับที่ ๔๐	อันดับที่ ๓๕	อันดับที่ ๓๐
คนไทยได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพตามความถนัดและความสามารถของพหุปัญญาดีขึ้น	ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในระดับสากลดีขึ้น (GTCI) (คะแนน)	ไม่น้อยกว่า ๕๐.๑ คะแนน	ไม่น้อยกว่า ๕๖.๖๓ คะแนน (เทียบเท่าค่าเฉลี่ยของภูมิภาคยุโรป)	ไม่น้อยกว่า ๖๙ คะแนน	ไม่น้อยกว่า ๗๒.๔๙ คะแนน (เทียบเท่าค่าเฉลี่ยของภูมิภาคอเมริกาเหนือ)

- **แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี** มุ่งเน้นการเสริมสร้างการจัดการสุขภาวะในทุกรูปแบบ ที่นำไปสู่การมีศักยภาพในการจัดการสุขภาวะที่ดีได้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี และมีทักษะด้านสุขภาวะที่เหมาะสม การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัยสนับสนุนการสร้างสุขภาวะที่ดี เน้นคุณภาพและความ

ครอบคลุมของระบบบริการ รวมถึงการพัฒนาและสร้างระบบรับมือปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ โดยแผนแม่บทนี้มีแผนย่อยที่เชื่อมโยงมาสู่แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ได้แก่

๑) แผนย่อยการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะและการป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ เน้นการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะ โดยพัฒนาองค์ความรู้และการสื่อสารด้านสุขภาวะที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ให้แก่ประชาชน จนสามารถสร้างทักษะในการจัดการสุขภาวะตนเองของประชาชน ซึ่งมีแนวทางการพัฒนา คือ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๕๑ ก วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๒)

*"**(๑) สร้างเสริมความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดการสุขภาวะของคนทุกกลุ่มวัย** อาทิ ผ่านการพัฒนาสื่อเพื่อส่งเสริมและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านสุขภาพและสุขภาวะที่ถูกต้องให้ประชาชนสามารถเข้าถึงโดยสะดวก และนำไปใช้ในการจัดการสุขภาพได้อย่างเหมาะสม*

***(๒) พัฒนาภาคีเครือข่ายประชาชน ชุมชน ท้องถิ่น ให้มีความรู้เกี่ยวกับการเจ็บป่วยและตายจากโรคที่ป้องกันได้ มีศักยภาพในการป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะได้ด้วยตัวเอง** นำไปสู่การพึ่งตัวเอง และมีการกระจายอำนาจการวางแผน การตัดสินใจ เพื่อให้ดำเนินการด้านสุขภาพต่างๆ ตอบสนองต่อความจำเป็นในพื้นที่อย่างแท้จริง รวมทั้งการพัฒนาระบบเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมทุกระดับ*

***(๓)** การพัฒนาระบบเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุม และกลไกการสื่อสารประชาสัมพันธ์แบบบูรณาการ **ทุกระดับ** เพื่อลดภัยคุกคามที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสุขภาวะคนไทย*

***(๔) กำหนดมาตรการป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ** โดยผลักดันการสร้างเสริมสุขภาวะในทุกนโยบายที่ให้หน่วยงานทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสุขภาพของประชาชน เพื่อลดภัยคุกคามที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสุขภาวะคนไทย"*

๒) แผนย่อยการใช้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี โดยจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อเอื้อต่อการยกระดับสุขภาวะของประชาชน ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดมาตรการของภาครัฐที่สนับสนุนสินค้าที่เป็นมิตรต่อสุขภาพประชาชน การวิเคราะห์ความเสี่ยง การประเมินความต้องการด้านสุขภาพ เพื่อการกำหนดนโยบายและขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ ในระดับชุมชน ตำบล อำเภอ และระดับจังหวัด รวมทั้งสร้างการมีส่วนร่วมเฝ้าระวังป้องกัน และแก้ไขปัญหาสุขภาพ และการพัฒนาคุณภาพบริการอนามัยแบบบูรณาการร่วมกับชุมชน ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๕๑ ก วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๒)

*"**(๑) จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เป็นมิตรต่อสุขภาพและเอื้อต่อการมีกิจกรรมสำหรับยกระดับสุขภาวะของสังคม** อาทิ พื้นที่สวนสาธารณะในชุมชน โครงข่ายเส้นทางสัญจรทางเท้าและทางจักรยานที่เชื่อมโยงกับแหล่งที่อยู่อาศัย แหล่งงาน สถานศึกษา และพื้นที่นันทนาการของชุมชน การจัดการพื้นที่สีเขียวของชุมชน*

***(๒) ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดมาตรการของภาครัฐที่สนับสนุนสินค้าที่เป็นมิตรต่อสุขภาพประชาชน** อาทิ ฉลากสินค้าชุมชนเพื่อสุขภาพ มาตรการลดหย่อนภาษีกับผู้ประกอบการ และสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ช่วยในการเสริมการมีสุขภาวะ*

***(๓) สร้างการมีส่วนร่วมเฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาสุขภาพ และการพัฒนาคุณภาพบริการอนามัยแบบบูรณาการร่วมกับชุมชน** รวมทั้งพัฒนาการวิเคราะห์ความเสี่ยง การประเมินความต้องการด้านสุขภาพ เพื่อการกำหนดนโยบายและขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ ในระดับชุมชน ตำบล อำเภอ และระดับจังหวัด โดยพัฒนาแนวทางและศักยภาพบุคลากรสาธารณสุขและหน่วยงานระดับท้องถิ่นและชุมชน ในเรื่องอาชีวอนามัย สิ่งแวดล้อม"*

๔) แผนย่อยการกระจายบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ เน้นการกระจายบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการทางสาธารณสุข ด้วยการพัฒนาสถานพยาบาลให้เพิ่มบุคลากรทางการแพทย์ให้เพียงพอและนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยในการขยายการให้บริการ รวมทั้งยกระดับคุณภาพการให้บริการตามมาตรฐานสากลทั่วทุกพื้นที่ โดยมีแนวทางการพัฒนาคือ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๕๑ ก วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๒)

*"**(๑) ปฏิรูประบบการจัดบริการสาธารณสุขระดับปฐมภูมิและบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงไปยังส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** พัฒนารูปแบบและคุณภาพการบริการปฐมภูมิ และเพิ่มขีดความสามารถของระบบและบุคลากร รวมทั้งจัดให้มีกลไกช่วยเหลือและสนับสนุนสวัสดิการชุมชนที่ครอบคลุมการให้ความช่วยเหลือด้านค่าใช้จ่ายที่จำเป็นเพื่อให้ประชากรกลุ่มเป้าหมายเข้าถึงบริการจากสถานพยาบาลของรัฐในพื้นที่ได้ อาทิ ค่าใช้จ่ายการเดินทางไปสถานพยาบาล รวมทั้งจัดให้มีบริการด้านสุขภาพเชิงรุกทั้งในด้านการให้คำปรึกษาการควบคุมและป้องกันกลุ่มเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาเรื้อรังต่อสุขภาพ และการส่งเสริมด้านสุขอนามัย*

***(๒) พัฒนากำลังคนและบุคลากรด้านสุขภาพสู่ความเป็นมืออาชีพ** สร้างและพัฒนากลไกการบริหารจัดการระบบการผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านสุขภาพตลอดจนส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายด้านสุขภาพ"*

๕) แผนย่อยการพัฒนาและสร้างระบบรับมือและปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ให้ความสำคัญกับเผยแพร่ความรู้สุขภาพและสร้างความตระหนักของประชาชน เรื่องโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ พัฒนาโครงสร้างระบบสาธารณสุข เครือข่ายเตือนภัยและเฝ้าระวังโรคและภัยสุขภาพให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพในการรองรับการปรับตัวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และพัฒนาและยกระดับระบบรับมือปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ได้แก่ ระบบสาธารณสุขสิ่งแวดล้อมและเวชศาสตร์ป้องกันทั้งระบบ การติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ รวมทั้งศึกษาวิจัยสร้างองค์ความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคในประชากรทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง เพิ่มขีดความสามารถในการติดตาม วิเคราะห์และประเมินแนวโน้มสถานการณ์ปัญหาโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ และสร้างความพร้อมของภาคีเครือข่ายในการรับมือกับภาวะฉุกเฉินจากโรคระบาดต่างๆ โดยมีแนวทางการพัฒนา คือ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๕๑ ก วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๒)

*"**(๑) เผยแพร่ความรู้สุขภาพและสร้างความตระหนักของประชาชน** เรื่องโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ โดยพัฒนาโครงสร้างระบบสาธารณสุข เครือข่ายเตือนภัยและเฝ้าระวังโรคและภัยสุขภาพให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพในการรองรับการปรับตัวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ"*

แผนแม่บทนี้มีเป้าหมายและตัวชี้วัดที่เกี่ยวเนื่องกับแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐) ได้แก่

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย			
		ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๕	ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐	ปี ๒๕๗๑ – ๒๕๗๕	ปี ๒๕๗๖ - ๒๕๘๐
ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาวะ สามารถดูแลสุขภาพ มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ และสามารถป้องกันและลดโรคที่สามารถป้องกันได้ เกิดเป็นสังคมบ่มเพาะจิตสำนึกการมีสุขภาพดีสูงขึ้น	อัตราความรอบรู้ด้านสุขภาวะของประชากร	ร้อยละ ๕๐	ร้อยละ ๖๐	ร้อยละ ๘๐	ร้อยละ ๑๐๐
การเข้าถึงบริการสาธารณสุขมีความเหลื่อมล้ำลดลง	ดัชนีความก้าวหน้าของการพัฒนาคนด้านสุขภาพ	ทุกจังหวัดไม่ต่ำกว่า ๐.๖๗	ทุกจังหวัดไม่ต่ำกว่า ๐.๖๘	ทุกจังหวัดไม่ต่ำกว่า ๐.๖๙	ทุกจังหวัดไม่ต่ำกว่า ๐.๗๐

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย			
		ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๕	ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐	ปี ๒๕๗๑ – ๒๕๗๕	ปี ๒๕๗๖ - ๒๕๘๐
คนไทยมีสุขภาวะที่ดีขึ้นและมีความเป็นอยู่ดีเพิ่มขึ้น	อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี (อายุเฉลี่ย)	ไม่น้อยกว่า ๖๘ ปี	ไม่น้อยกว่า ๗๐ ปี	ไม่น้อยกว่า ๗๒ ปี	ไม่น้อยกว่า ๗๕ ปี
ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาวะสามารถดูแลสุขภาพ มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ และสามารถป้องกันและลดโรคที่สามารถป้องกันได้ เกิดเป็นสังคมบ่มเพาะจิตสำนึกการมีสุขภาพดีสูงขึ้น	อัตราความรอบรู้ด้านสุขภาวะของประชากร	ร้อยละ ๕๐	ร้อยละ ๖๐	ร้อยละ ๘๐	ร้อยละ ๑๐๐

- **แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม** มีประเด็นที่เชื่อมโยงมาสู่แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐) คือ การสร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับคนทุกช่วงวัย ทุกเพศสภาพ และทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบาง รวมทั้งการปิดช่องว่างการคุ้มครองทางสังคมอื่นๆ สร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ โดยการสร้างหลักประกันทางสังคมที่สอดคล้องกับความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุ โดยมีแผนย่อยที่เกี่ยวข้องกับแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุฉบับนี้ คือ

๑) แผนย่อยการคุ้มครองทางสังคมขั้นพื้นฐานและหลักประกันทางเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ เน้นการขยายความคุ้มครองทางสังคมขั้นต่ำให้ทุกชีวิตสามารถดำรงชีวิตได้อย่างสมกับความเป็นมนุษย์ โดยเป็นสวัสดิการที่ทุกภาคส่วนร่วมกันรับผิดชอบ สร้างระบบคุ้มครองและป้องกันแบบถ้วนหน้า และพัฒนาระบบหลักประกันทางสังคมด้านสุขภาพและเศรษฐกิจให้มีประสิทธิภาพและความคุ้มค่า ครอบคลุมอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม รวมถึงการส่งเสริมการทำงานที่มีคุณค่าและคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้รับสินค้าและบริการที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและลดความเสียเปรียบของผู้บริโภค โดยมีแนวทางการพัฒนา คือ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๕๑ ก วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๒)

> *“**(๑) ขยายฐานความคุ้มครองทางสังคม** โดยกำหนดระดับมาตรฐานขั้นต่ำของสวัสดิการแต่ละประเภทแต่ละกลุ่มเป้าหมายให้เหมาะสมและชัดเจน เพื่อป้องกันไม่ให้**ประชาชนทุกช่วงวัย**ต้องประสบภาวะความยากจนกรณีประสบเหตุการณ์ที่ทำให้ต้องสูญเสียรายได้ เพื่อเป็นหลักประกันในการดำเนินชีวิตทางสังคมได้ โดยการจัดระบบหรือมาตรการในรูปแบบต่างๆ ให้สามารถคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน*

ของประชาชนทุกคน บริการสังคม การประกันสังคม การช่วยเหลือทางสังคม การคุ้มครองอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ...

(๒) สร้างหลักประกันสวัสดิการสำหรับแรงงาน *ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความตระหนักของการทำงานที่มีคุณค่า ที่สามารถตอบสนองความต้องการเกี่ยวกับชีวิตการทำงานของมนุษย์ได้ โดยส่งเสริมให้แรงงานมีโอกาสและรายได้ มีสิทธิในด้านต่างๆ การได้แสดงออก การได้รับการยอมรับ ความมั่นคงของครอบครัว การได้พัฒนาตนเอง การได้รับความยุติธรรม และการมีความเท่าเทียมทางเพศ และส่งเสริมให้มีกลไกพิทักษ์และคุ้มครองแรงงาน ส่งเสริมความปลอดภัยในการทำงานของแรงงาน ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล...รวมทั้งการสร้างหลักประกันสวัสดิการสำหรับแรงงาน ทั้งแรงงานในระบบและแรงงานนอกระบบ เพื่อให้กำลังแรงงานทุกกลุ่มได้เข้าสู่ระบบประกันสังคมอย่างทั่วถึง* ***รวมถึงการส่งเสริมให้มีการจ้างงานผู้สูงอายุเพื่อยืดช่วงเวลาที่ผู้สูงอายุจะสามารถทำประโยชน์สร้างสรรค์ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม และช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งตนเองด้านรายได้ รวมทั้งยังเป็นทางเลือกที่สำคัญ ที่จะช่วยบรรเทาปัญหาจากการลดลงของประชากรวัยแรงงานอีกด้วย***

(๓) ปรับปรุงระบบและกลไกในการคุ้มครองผู้บริโภค *พัฒนาระบบและกลไกการคุ้มครองผู้บริโภคให้มีประสิทธิภาพและสนับสนุนองค์กรของผู้บริโภคให้มีความเข้มแข็ง ป้องกันการละเมิดสิทธิผู้บริโภคและอำนวยความยุติธรรมแก่ผู้บริโภค สนับสนุนการบริโภคอย่างยั่งยืน รวมถึงการพัฒนาระบบรับรองคุณภาพขององค์กรคุ้มครองผู้บริโภค เสริมสร้างการเรียนรู้ของผู้บริโภคให้มีความตระหนักในสิทธิหน้าที่และมีภูมิคุ้มกันในการบริโภคและซื้อสินค้า และส่งเสริมให้ภาคีการพัฒนาต่างๆ มีบทบาทในการสนับสนุนการคุ้มครองผู้บริโภคได้อย่างเป็นรูปธรรม”*

๒) แผนย่อยมาตรการแบบเจาะจงกลุ่มเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะกลุ่ม เน้นการพัฒนามาตรการและพัฒนากลไกสนับสนุนช่วยเหลือประชาชนในกลุ่มเปราะบาง มีความเสี่ยงสูง และมีความสามารถในการปรับตัวต่ำ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรของรัฐในการแก้ปัญหาให้ตรงจุดและตรงกับกลุ่มที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างแท้จริงและเหมาะสม โดยมีแนวทางการพัฒนา คือ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๕๑ ก วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๒)

*“**(๑) จัดให้มีระบบและกลไกในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย** โดยพัฒนาระบบและกลไกในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ เพื่อให้สามารถให้ความช่วยเหลือกับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายและครอบคลุมครบทุกกลุ่ม ทั้งเด็ก สตรี **ผู้สูงอายุ** ผู้มีความบกพร่องทางร่างกาย เหยื่อของความรุนแรงต่างๆ และการค้ามนุษย์ แรงงานในภาคการผลิตที่มีความเสี่ยง ผู้ติดเชื้อ และบุคคลที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ*

(๒) ส่งเสริมและจัดหาโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมให้ประชากรกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่ม *เด็ก-เยาวชน สตรี ผู้พิการ* ***ผู้สูงอายุ*** *และผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เพื่อให้เข้าถึงบริการของรัฐและโอกาสทางสังคมได้อย่างเท่าเทียม และส่งเสริมความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย*

(๓) ระดมพลังความร่วมมือสร้างโอกาสและการมีส่วนร่วมของชุมชน *โดยการ****ส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนในรูปแบบพึ่งตนเอง ส่งเสริมให้ครอบครัวและชุมชนเป็นสถาบันพื้นฐานในการจัดระบบการคุ้มครองทางสังคมแก่สมาชิกของตน*** *โดยมีภาคีต่างๆ เกื้อหนุนตามศักยภาพ/ความพร้อมของแต่ละภาคีโดยภาครัฐส่งเสริมให้เกิดการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน สนับสนุนการรวมกลุ่มองค์กรชุมชนและเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย รวมทั้งมีการใช้กลไกที่มีอยู่แล้วในการเป็นทุนทางสังคมให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการคุ้มครองกลุ่มเป้าหมายในสังคม*

(๔) สนับสนุนให้มีการพัฒนาและนำระบบข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดสวัสดิการและสร้างหลักประกันทางสังคมของทุกภาคส่วน *อาทิ* ***การพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางสวัสดิการสังคม****ที่เชื่อมโยงกับระบบฐานข้อมูลต่างๆ และส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างภาคีพัฒนาต่างๆ โดยเฉพาะระดับครัวเรือนและชุมชน เพื่อนำไปสู่การยกระดับการคุ้มครองทางสังคมและหลักประกันทางสังคม”*

แผนแม่บทประเด็นความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคมมีเป้าหมายและตัวชี้วัดที่เชื่อมโยงสู่แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐) ดังนี้

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย			
		ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๕	ปี ๒๕๖๖-๒๕๗๐	ปี ๒๕๗๑-๒๕๗๕	ปี ๒๕๗๖-๒๕๘๐
คนไทยทุกคน โดยเฉพาะกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางได้รับการคุ้มครองและมีหลักประกันทางสังคมเพิ่มขึ้น	สัดส่วนประชากรกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางที่ได้รับความคุ้มครองตามมาตรการคุ้มครองทางสังคม อย่างน้อย ๙ กรณี ได้แก่ (๑) เจ็บป่วย (๒) คลอดบุตร (๓) ตาย (๔) **ทุพพลภาพ/พิการ** (๕) เงินช่วยเหลือครอบครัวหรือบุตร (๖) **ชราภาพ** (๗) ว่างงาน (๘) ผู้อยู่ในอุปการะ และ (๙) การบาดเจ็บจากการทำงาน	ร้อยละ ๘๐	ร้อยละ ๙๐	ร้อยละ ๑๐๐	ร้อยละ ๑๐๐
มีระบบและกลไกในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย	ดัชนีความยากจนแบบหลากหลายมิติของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือ	ลดลง ร้อยละ ๑๐	ลดลง ร้อยละ ๑๐	ลดลง ร้อยละ ๑๐	ลดลง ร้อยละ ๑๐

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย			
		ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๕	ปี ๒๕๖๖-๒๕๗๐	ปี ๒๕๗๑-๒๕๗๕	ปี ๒๕๗๖-๒๕๘๐
ที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น					

- **แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม** มุ่งให้ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี และด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของประเทศเพิ่มสูงขึ้น และมีมูลค่าการลงทุนวิจัยและพัฒนานวัตกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้ง กำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินงานที่สำคัญ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมของประเทศไทยสามารถตอบโจทย์ความต้องการของประชาชนกลุ่มต่างๆ ในประเทศ ยกระดับภาคการผลิตและบริการ แก้ไขปัญหาของสังคม พัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐ รวมทั้ง รักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ ตลอดจนมุ่งเน้นการบูรณาการหน่วยงานด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม การบริหารจัดการงานวิจัย และการสร้างองค์ความรู้พื้นฐานต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีแผนย่อย ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านผู้สูงอายุ คือ

๑) แผนย่อยการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ด้านเศรษฐกิจ แผนย่อยแรกนี้มุ่งเน้นการวิจัยและ**พัฒนานวัตกรรมที่ตอบโจทย์ความต้องการของประเทศ** ยกระดับผลิตภาพการผลิตด้านการเกษตร ศักยภาพของผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรมและบริการที่สามารถใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ได้จริง โดยส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีบทบาทนำ รวมทั้งการสร้างเครือข่ายร่วมกับภาคการศึกษา ทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ โดยมีแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับงานด้านผู้สูงอายุ ได้แก่ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๕๑ ก วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๒)

*“**(๒) พัฒนาอุตสาหกรรมแห่งอนาคต โดยการส่งเสริมการวิจัย พัฒนา และประยุกต์ใช้นวัตกรรมในภาคอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ** ได้แก่ อุตสาหกรรมชีวภาพ อุตสาหกรรมความมั่นคง อุตสาหกรรมพลังงาน อุตสาหกรรมดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ และอุตสาหกรรมอาหาร ยา และเครื่องสำอาง โดยมีประเด็นการวิจัยที่สำคัญ อาทิ ชีววัตถุและวัคซีน สมุนไพร วิทยาการหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติ ความปลอดภัยไซเบอร์ พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก โครงข่ายพลังงานอัจฉริยะ การกักเก็บพลังงาน การบินและอวกาศ การขนส่งระบบราง การเชื่อมต่อของสรรพสิ่ง และข้อมูลขนาดใหญ่*

***(๓) พัฒนาบริการแห่งอนาคต โดยการส่งเสริมการวิจัย พัฒนา และประยุกต์ใช้นวัตกรรมในภาคบริการเป้าหมายของประเทศ** ได้แก่ การบริการทางการแพทย์ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีคุณภาพ*

*อย่างยั่งยืน และการบริการขนส่งและโลจิสติกส์ เพื่อยกระดับการให้บริการ เพิ่มทักษะของบุคลากรไทยที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยมี**ประเด็นการวิจัยที่สำคัญ** อาทิ **ระบบแพทย์ปฐมภูมิการดูแลผู้สูงอายุ** การบริการทางการแพทย์แบบแม่นยำ การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม และการกระจายสินค้า ระบบโลจิสติกส์อัจฉริยะ"*

๒) แผนย่อยการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ด้านสังคม เน้นประเด็นสำคัญทางสังคมของประเทศที่ต้องใช้การวิจัยและนวัตกรรม เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนสังคมไทย ได้แก่ การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกกลุ่ม ทั้งด้านสุขภาพ การศึกษา และการเข้าถึงบริการและสวัสดิการของรัฐ การเตรียมความพร้อมของประชาชนไทยเพื่อรองรับกระแสโลกาภิวัตน์ของวัฒนธรรมโลกที่รวดเร็วขึ้นในยุคดิจิทัล รวมทั้งการเข้าสู่สังคมสูงวัย โดยมีแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับงานด้านผู้สูงอายุ ได้แก่ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๕๑ ก วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๒)

*"**(๑) พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์** โดยการส่งเสริมการวิจัย พัฒนา และประยุกต์ใช้นวัตกรรมในการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ**ตลอดทุกช่วงวัย** (ปฐมวัย วัยเด็ก วัยเรียน วัยแรงงาน **วัยสูงอายุ**) การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย เพื่อให้ประชาชนไทยมีทักษะความรู้และเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศ...สุขภาวะในช่วงปฐมวัย การปลูกฝังความเป็นคนดี มีวินัย และจิตสาธารณะในวัยเรียน การพัฒนาทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ ในวัยเรียนและวัยแรงงาน บุคลากรทางการศึกษา ครู หลักสูตรและกระบวนการสอน **การส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ** ระบบบริการสาธารณสุข และวิทยาศาสตร์ทางการกีฬา*

(๒) สร้างความเสมอภาคทางสังคม** โดยการ**ส่งเสริมการวิจัย พัฒนา และประยุกต์ใช้นวัตกรรมในการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม** เพื่อลดความแตกต่างทางด้านรายได้ รายจ่าย การเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน และเพิ่มความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรม โดยมี**ประเด็นการวิจัยที่สำคัญ** อาทิ การจัดการที่ดินทำกิน **ระบบหลักประกันสุขภาพของรัฐ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและกระจายอำนาจ การเข้าถึงบริการสาธารณะและกระบวนการยุติธรรม

***(๓) ปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ** โดยการส่งเสริมการวิจัย พัฒนาและ**ประยุกต์ใช้นวัตกรรมในการพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐ** เพื่อให้มีความทันสมัย ตอบสนองความต้องการ และ**ให้บริการประชาชนได้อย่างสะดวกรวดเร็ว**และโปร่งใส โดยมีประเด็นการวิจัยที่สำคัญ อาทิ รัฐบาลดิจิทัล ระบบข้อมูลขนาดใหญ่ภาครัฐ กลไกการพัฒนาในเชิงพื้นที่"*

๔) แผนย่อยการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ด้านองค์ความรู้พื้นฐาน เน้นการวิจัยที่สร้างองค์ความรู้พื้นฐานเพื่อการสะสมองค์ความรู้ การต่อยอดไปสู่การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ และการต่อยอดไปสู่นวัตกรรมทางเศรษฐกิจหรือนวัตกรรมทางสังคม รวมทั้งการสร้างนวัตกรรมเพื่อให้ภาคอุตสาหกรรมสามารถนำไปใช้ประโยชน์โดยตรง ผ่านการสร้างและพัฒนาเทคโนโลยีฐาน เพื่อให้ประเทศไทยเป็นผู้นำในระดับนานาชาติ

ในงานวิจัยที่ประเทศไทยมีความเข้มแข็ง โดยมีแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ดังนี้ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๕๑ ก วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๒)

*"**(๒) พัฒนาองค์ความรู้พื้นฐานทางสังคมและความเป็นมนุษย์** โดยการส่งเสริมการวิจัย พัฒนาและประยุกต์ใช้นวัตกรรมในการพัฒนาองค์ความรู้พื้นฐานทางสังคมและความเป็นมนุษย์ เพื่อสร้างองค์ความรู้ทางด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ของประเทศ รวมทั้งนำไปใช้ประโยชน์ต่อยอดในเชิงเศรษฐกิจและสังคม โดยมีประเด็นการวิจัยที่สำคัญ อาทิ ชุมชนของไทย ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ภาษา ดนตรี วรรณกรรมของไทย ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และสำนึกในการดูแลรับผิดชอบต่อบ้านเมือง มรดกวัฒนธรรม"*

แผนแม่บทนี้ มีเป้าหมายและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ คือ

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย			
		ปี ๒๕๖๑–๒๕๖๕	ปี ๒๕๖๖–๒๕๗๐	ปี ๒๕๗๑–๒๕๗๕	ปี ๒๕๗๖–๒๕๘๐
ภาคอุตสาหกรรมการผลิตและบริการ สร้างมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นจากการวิจัยและนวัตกรรมส่งผลให้เกิดการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปัจจุบัน	อัตราการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมการผลิตและบริการที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นจากการวิจัย	เฉลี่ยร้อยละ ๕ ต่อปี	เฉลี่ยร้อยละ ๕ ต่อปี	เฉลี่ยร้อยละ ๕ ต่อปี	เฉลี่ยร้อยละ ๕ ต่อปี
วิสาหกิจในกลุ่มเป้าหมายด้านเศรษฐกิจที่มีนวัตกรรมเพิ่มขึ้น	จำนวนวิสาหกิจที่มีนวัตกรรมที่มีสัดส่วนของรายได้จากผลิตภัณฑ์นวัตกรรมต่อรายได้ทั้งหมดเพิ่มขึ้น	เพิ่มขึ้น ๑ เท่า จากปีฐาน	เพิ่มขึ้น ๒ เท่า จากปีฐาน	เพิ่มขึ้น ๓ เท่า จากปีฐาน	เพิ่มขึ้น ๕ เท่า จากปีฐาน
ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างฐานทางเทคโนโลยีและด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของประเทศเพิ่มสูงขึ้น	การจัดอันดับโดยสภาเศรษฐกิจโลกและสถาบันการจัดการนานาชาติ	๑ ใน ๓๐	๑ ใน ๓๐	๑ ใน ๓๐	๑ ใน ๓๐
มูลค่าการลงทุนวิจัยและพัฒนานวัตกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้น	สัดส่วนมูลค่าการลงทุนวิจัยพัฒนา และนวัตกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (ร้อยละของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ)	ร้อยละ ๑.๕	ร้อยละ ๑.๗	ร้อยละ ๑.๙	ร้อยละ ๒.๐

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย			
		ปี ๒๕๖๑–๒๕๖๕	ปี ๒๕๖๖–๒๕๗๐	ปี ๒๕๗๑–๒๕๗๕	ปี ๒๕๗๖–๒๕๘๐
ประเทศไทยมีขีดความสามารถของเทคโนโลยีฐานทั้ง ๔ ด้าน ทัดเทียมประเทศที่ก้าวหน้าในเอเชีย	อันดับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีวัสดุ นาโนเทคโนโลยี และเทคโนโลยีดิจิทัล	อันดับ ๑ ใน ๒๐ ของประเทศที่ก้าวหน้าในเอเชีย	อันดับ ๑ ใน ๑๕ ของประเทศที่ก้าวหน้าในเอเชีย	อันดับ ๑ ใน ๑๐ ของประเทศที่ก้าวหน้าในเอเชีย	อันดับ ๑ ใน ๕ ของประเทศที่ก้าวหน้าในเอเชีย

- **แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการบริการประชาชน และประสิทธิภาพภาครัฐ** แผนแม่บทนี้มุ่งปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐให้เป็นทั้งเป้าหมายและเครื่องมือกลไกในการรองรับการขับเคลื่อนของยุทธศาสตร์ชาติด้านอื่นๆ โดยเน้นการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐให้มีความทันสมัย ภาครัฐมีขนาดเหมาะสมกับภารกิจ มีสมรรถนะสูง ตอบสนองปัญหาความต้องการของประชาชน สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลง โดยมีแผนย่อยที่เชื่อมโยงมาสู่แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ ได้แก่

๒) แผนย่อยการบริหารจัดการการเงินการคลัง เน้นการบูรณาการเชื่อมโยงภาครัฐ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดของการใช้งบประมาณ การจัดการรายได้รายจ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ คุ้มค่าและประหยัด มุ่งพัฒนาประเทศไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ คือ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๕๑ ก วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๒)

> *“**(๕) กำหนดให้มีการติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและผลสัมฤทธิ์ของแผนงาน/โครงการ** ทั้งในภารกิจพื้นฐาน ภารกิจยุทธศาสตร์ และภารกิจพื้นที่ มีการติดตามประเมินผลทั้งก่อนเริ่มโครงการ ระหว่างดำเนินการ และหลังการดำเนินงาน เป็นการติดตามประเมินผลทั้งระบบ ตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินการ ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ โดยพัฒนาการเชื่อมโยงข้อมูล เพื่อให้สามารถตรวจสอบ และนำไปสู่การปรับแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสมได้อย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล และจัดให้มีการรายงานการติดตามประเมินผลในการบรรลุเป้าหมายต่อสาธารณะเป็นประจำ รวมทั้งการตรวจสอบโดยองค์กรอิสระต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ”*

๓) แผนย่อยด้านการปรับสมดุลภาครัฐ เน้นการให้ภาคส่วนอื่นๆ อาทิ ภาคประชาชน ภาคเอกชน หรือประชารัฐโมเดล สามารถเข้ามาแบ่งเบาภาระในการแก้ไขและตอบสนองความต้องการของตัวเองในพื้นที่ ส่งผลให้ภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสม และทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อก่อให้เกิดบริการสาธารณะ

เพื่อประชาชน โดยมีแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับงานด้านผู้สูงอายุ ได้แก่ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๕๑ ก วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๒)

*"**(๑) เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะอย่างเหมาะสม** กำหนดความสัมพันธ์และการพัฒนาบทบาทในฐานะของหุ้นส่วนการพัฒนาในการดำเนินภารกิจที่สำคัญระหว่างการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และการสนับสนุนให้ภาคีการพัฒนาต่างๆ โดยเฉพาะชุมชน เอกชน ในรูปแบบโมเดลประชารัฐ มาร่วมดำเนินการในบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะต่างๆ โดยจัดให้มีการตรวจสอบความซ้ำซ้อน การวิเคราะห์และทบทวนภารกิจของภาครัฐให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อกำหนดภารกิจหลักที่ให้ภาครัฐดำเนินการ อาทิ การกำหนดนโยบาย การตัดสินใจและการกำหนดแนวทางการพัฒนาภาครัฐที่สำคัญ สามารถตรวจสอบการทำงานของภาครัฐได้อย่างเหมาะสม การกำกับดูแลการแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติ การกำกับการให้บริการสาธารณะให้เป็นไปตามมาตรฐานและมีการคำนึงถึงความมั่นคงของมนุษย์และรัฐ และจัดให้มีการยุบเลิกภารกิจที่ไม่จำเป็น รวมทั้งเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาบริการสาธารณะที่สร้างคุณค่าร่วมกันระหว่างทุกภาคส่วน การถ่ายโอนภารกิจให้ภาคส่วนอื่นรับไปดำเนินการ...พร้อมทั้งจัดให้มีการเตรียมความพร้อมหรือการสนับสนุนภาคส่วนต่างๆ ในการร่วมดำเนินภารกิจของภาครัฐ **ปรับปรุงบทบาทและกลไกภาครัฐให้เป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการประกอบการ รวมทั้งการกำหนดกฎระเบียบที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจภาคเอกชนทุกขนาด**และสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะยาว*

***(๒) ส่งเสริมบทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** โดยการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นหน่วยงานที่มีสมรรถนะสูง สามารถบริหารจัดการตนเองได้มีประสิทธิภาพ ตั้งอยู่บนหลักธรรมาภิบาล และมีมาตรฐานการให้บริการ เทียบเท่ามาตรฐานสากล เพิ่มอิสระในการให้บริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะที่หลากหลาย มีบทบาทเชิงยุทธศาสตร์ระดับพื้นที่ มีระบบภาษีและรายได้ของท้องถิ่นอย่างเหมาะสมต่อการจัดสรรงบประมาณ กำลังบุคลากรและองค์ความรู้ในการแก้ไขปัญหา พัฒนาพื้นที่ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และมิติอื่นๆ ร่วมกับชุมชนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคีอื่นๆ ที่คำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศ ประชาชน และความต้องการของคนทุกกลุ่ม ทุกวัย และทุกเพศสภาวะ"*

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการบริการประชาชน และประสิทธิภาพภาครัฐ มีเป้าหมายและตัวชี้วัดที่เชื่อมโยงสู่แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ ดังนี้

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย			
		ปี ๒๕๖๑–๒๕๖๕	ปี ๒๕๖๖–๒๕๗๐	ปี ๒๕๗๑–๒๕๗๕	ปี ๒๕๗๖–๒๕๘๐
หน่วยงานภาครัฐบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ	ร้อยละของโครงการที่มีผลสัมฤทธิ์ต่อเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ	แผนงาน/โครงการภายใต้ ๑๕ ประเด็นเร่งด่วนของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ	ร้อยละ ๕๐ ของโครงการที่ได้รับงบประมาณมีผลสัมฤทธิ์ต่อเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ	ร้อยละ ๗๕ ของโครงการที่ได้รับงบประมาณมีผลสัมฤทธิ์ต่อเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ	โครงการทั้งหมดที่ได้รับงบประมาณมีผลสัมฤทธิ์ต่อเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ
เปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่างๆ มีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะอย่างเหมาะสม	ระดับความสำเร็จการเปิดให้ภาคส่วนอื่นเข้ามาดำเนินการบริการสาธารณะ	ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐	ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๕	ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐	ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสมรรถนะและสร้างความทันสมัยในการจัดบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะให้กับประชาชน	ค่าคะแนนการประเมินร้อยละของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่นำแผนชุมชนสู่การพัฒนาท้องถิ่นได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด (LQM)	ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐	ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐	ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐	ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐๐

- **แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม** กำหนดขึ้นเพื่อเป็นกลไกสำคัญตอบสนองต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้วยการมุ่งเน้นให้กฎหมายมีความเป็นพลวัตที่สอดคล้องเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงในบริบทต่างๆ และสอดคล้องความต้องการของประชาชน ตลอดจนมีกระบวนการยุติธรรมที่เคารพสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค มีความเป็นกลาง น่าเชื่อถือ โปร่งใส ส่งผลให้เป้าหมายการพัฒนายุทธศาสตร์ชาติในทุกด้านบรรลุความสำเร็จในการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมที่เป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ และเป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมของประเทศ โดยมีแผนย่อยที่เกี่ยวข้องกับงานด้านผู้สูงอายุ ดังนี้

๑) แผนย่อยการพัฒนากฎหมาย โดยเน้นการดำเนินการปรับปรุง แก้ไข ยกเลิกกฎหมายให้มีเท่าที่จำเป็นและสอดคล้องบริบทและไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ จากการนำเทคโนโลยีดิจิทัล นวัตกรรมทางกฎหมายมาประยุกต์ใช้ และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม รวมทั้งบูรณาการเชื่อมโยงกฎหมายทุกลำดับชั้นให้เชื่อมโยงกันอย่างเป็นเอกภาพ ไม่ขัดกัน มีการนำกฎหมายไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใสซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่จะนำกระบวนการยุติธรรมปราศจากความเหลื่อมล้ำและความไม่เท่าเทียม โดยมีแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับแผนปฏิบัติงานด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ คือ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๕๑ ก วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๒)

“ ***(๑) พัฒนากฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรการต่างๆ ให้สอดคล้องกับบริบทและเอื้อต่อการพัฒนาประเทศ*** *โดยประเมินผลสัมฤทธิ์ ทบทวนความจำเป็นและความเหมาะสมของกฎหมายที่มีอยู่ทุกลำดับชั้นของกฎหมาย แก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัย ยกเลิกกฎหมายที่มีเนื้อหาไม่จำเป็นหรือเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ เพื่อให้กฎหมายช่วยสร้างสรรค์ความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ และกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม มีความสอดคล้องกับข้อตกลงระหว่างประเทศที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวม ให้เอื้อต่อการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในการพัฒนาประเทศ เพื่อรองรับการพัฒนาภูมิภาคและจังหวัดที่มีประสิทธิภาพ เอื้อต่อการใช้นวัตกรรมทั้งในภาครัฐและเอกชนให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป เอื้อต่อการประกอบธุรกิจทั้งในและต่างประเทศทั้งในภาคเกษตร อุตสาหกรรม บริการ และการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการกำหนดวงรอบในการทบทวนปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกรอบระยะเวลาที่กำหนด*

(๓) พัฒนาการบังคับใช้กฎหมาย *โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในกระบวนการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติ และเป็นธรรม และก่อให้เกิดความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ สามารถกล่าวหาและจับกุมผู้กระทำผิดได้อย่างถูกต้อง และรวดเร็ว รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด และเป็นธรรม”*

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม มีเป้าหมายและตัวชี้วัดที่เชื่อมโยงสู่แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ ดังนี้

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย			
		ปี ๒๕๖๑–๒๕๖๕	ปี ๒๕๖๖–๒๕๗๐	ปี ๒๕๗๑–๒๕๗๕	ปี ๒๕๗๖–๒๕๘๐
กฎหมายไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาภาครัฐและภาคเอกชนอยู่ภายใต้กรอบกฎหมายที่มุ่งให้ประชาชนในวงกว้างได้รับประโยชน์จากการพัฒนาประเทศโดยทั่วถึง	สัดส่วนของกฎหมายที่ได้รับการทบทวนแก้ไข ปรับปรุงและ/หรือยกเลิก ให้มีเนื้อหาที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ	ร้อยละ ๕๐ ของกฎหมายทั้งหมด	ร้อยละ ๑๐๐ ของกฎหมายทั้งหมด	ร้อยละ ๑๐๐ (กรณีมีกฎหมายบัญญัติใหม่)	ร้อยละ ๑๐๐ (กรณีมีกฎหมายบัญญัติใหม่)
	ร้อยละจำนวนคดี/เรื่องร้องเรียนที่เกี่ยวกับการไม่รับความเป็นธรรมจากกฎหมาย	-	-	คดีที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ การคุ้มครองผู้บริโภค การจ้างแรงงานที่ไม่เป็นธรรม และการผูกขาดทางการค้า ลดลงร้อยละ ๕๐	คดีที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ การคุ้มครองผู้บริโภค การจ้างแรงงานที่ไม่เป็นธรรม และการผูกขาดทางการค้า ลดลงร้อยละ ๗๕

- **แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่** กำหนดขึ้นเพื่อเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมผู้ประกอบการยุคใหม่ให้เติบโตอย่างเข้มแข็งและก้าวทันและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการขับเคลื่อนธุรกิจ โดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่จะกลไกสำคัญในการขยายตัวของเศรษฐกิจไทย ให้สามารถแข่งขันในเวทีการค้าโลกได้ในระยะ ๒๐ ปีข้างหน้า โดยผู้ประกอบการยุคใหม่จะต้องมีทักษะแห่งอนาคตที่มีความพร้อมทางด้านทัศนคติ ทักษะความสามารถ และความรู้สำหรับการรับมือกับการแข่งขันที่จะรุนแรงขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีได้ โดยแผนแม่บทฉบับนี้มีแผนย่อยที่เชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ คือ

๔) แผนย่อยการสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ พัฒนาปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการสนับสนุนและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนิน

ธุรกิจ โดยการพัฒนาระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวกับองค์ความรู้ สถิติ ผลการวิจัยและพัฒนา ทรัพย์สินทางปัญญา การตลาดและนวัตกรรมให้เป็นระบบที่เป็นปัจจุบัน บูรณาการและต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลในการสร้างโอกาสให้ภาคธุรกิจ รวมถึงสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา และสถาบันวิชาการทั้งในและระหว่างประเทศในการส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการร่วมกัน ยกระดับบริการและโครงสร้างพื้นฐานทางคุณภาพให้เอื้อต่อการประกอบธุรกิจ และการพัฒนานวัตกรรมและประยุกต์ใช้ทั้งในภาครัฐและเอกชน โดยมีแนวการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง คือ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๕๑ ก วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๒)

> *"**(๑) ส่งเสริมการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลในการสร้างโอกาสให้ภาคธุรกิจ โดยพัฒนาระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้ สถิติ ผลการวิจัยและพัฒนา ทรัพย์สินทางปัญญา การตลาดและนวัตกรรม** ให้สามารถดำเนินการประมวลผลข้อมูลขนาดใหญ่ที่มีความซับซ้อน ซึ่งรวมถึงการประมวลผลบนกลุ่มเมฆ ให้เป็นระบบที่รวบรวมข้อมูลและองค์ความรู้ที่เป็นปัจจุบัน บูรณาการ และต่อเนื่องให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ผู้ประกอบการชุมชน และเกษตรกรสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการวางแผนธุรกิจ ตลอดจนต่อยอดความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมในการพัฒนาสินค้าและบริการของวิสาหกิจประเภทต่างๆ"*

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ มีเป้าหมายและตัวชี้วัดที่เชื่อมโยงสู่แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ ดังนี้

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย			
		ปี ๒๕๖๑–๒๕๖๕	ปี ๒๕๖๖–๒๕๗๐	ปี ๒๕๗๑–๒๕๗๕	ปี ๒๕๗๖–๒๕๘๐
ผู้ประกอบการในทุกระดับเป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ที่มีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น	สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ	ร้อยละ ๔๕	ร้อยละ ๕๐	ร้อยละ ๕๕	ร้อยละ ๖๐
อันดับนโยบายของภาครัฐที่มีต่อวิสาหกิจและผู้ประกอบการด้านการสนับสนุนและความสอดคล้องของนโยบายดีขึ้น	อันดับนโยบายของภาครัฐที่มีต่อวิสาหกิจและผู้ประกอบการด้านการสนับสนุนและความสอดคล้องของนโยบาย	อันดับที่ ๑๕	อันดับที่ ๑๒	อันดับที่ ๑๐	อันดับที่ ๑๐

- **แผนปฏิรูปประเทศด้านสังคม** เป็นแผนระดับ ๒ อีกแผนหนึ่งที่เป็นแนวทางในการปฏิรูปสังคม เพื่อให้เป็นสังคมคุณภาพ โดยการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ผ่านการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม การสร้างโอกาสที่เป็นธรรมโดยไม่แบ่งแยกให้แก่คนทุกกลุ่มตามศักยภาพ นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะกับคนทุกกลุ่มทุกวัย การเสริมสร้างพลังทางสังคม โดยการพัฒนาความรู้และปัญญาในการแก้ปัญหาและใช้ศักยภาพในชุมชน/ท้องถิ่น และการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม ผ่านการเสริมสร้างพลังแห่งการช่วยเหลืออย่างสร้างสรรค์ของคนในสังคม เพื่อนำไปสู่การสร้างสังคมคุณภาพในที่สุด

ประเด็นที่มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี ได้แก่ การสร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและทั่วถึง เพื่อรองรับสังคมสูงวัย การให้ความช่วยเหลือกลุ่มผู้ด้อยโอกาส และการสร้างเสริมชุมชนให้เข้มแข็ง ให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมให้คนทุกกลุ่มในสังคมสูงวัย การสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการทางสังคมอย่างทั่วถึง การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อคนทุกกลุ่มวัย ตลอดจนการส่งเสริมศักยภาพชุมชน การปฏิรูปประเทศด้านสังคมยังให้ความสำคัญกับการส่งเสริมศักยภาพของผู้สูงอายุเพื่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต นอกจากนี้ข้อเสนอแนวทางปฏิรูปด้านสังคมยังมุ่งไปที่การปรับเปลี่ยนกลไกดำเนินการภาครัฐในส่วนต่างๆ สำหรับการให้บริการทางสังคมให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐) มีความสอดรับและสามารถเชื่อมโยงกับแผนปฏิรูปประเทศด้านสังคม โดยเฉพาะในเป้าหมายรวมของการปฏิรูปที่ให้ความสำคัญกับการมีหลักประกันทางรายได้ของคนไทยในวัยเกษียณที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และสังคมไทยเป็นสังคมแห่งโอกาสและไม่แบ่งแยก ซึ่งมีข้อเสนอการปฏิรูปด้านสังคมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๒๔ ก วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๑)

- **“การปฏิรูปการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม”** ซึ่งกำหนดเป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ไว้ ๔ ประการด้วยกัน คือ ๑) ผู้สูงวัยมีหลักประกันรายได้ที่พอเพียงเมื่อถึงวัยเกษียณ ๒) องค์กรปกครองท้องถิ่นและสถาบันทางสังคมมีส่วนร่วมกับภาครัฐในการจัดบริการทางสังคม ๓) ปรับปรุงสิทธิประโยชน์สวัสดิการสังคมให้เหมาะสม เป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ ๔) เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาครัฐและการออมภาคประชาชน

- **การปฏิรูปเพื่อ “กลุ่มผู้เสียเปรียบในสังคม”** เน้นการปฏิรูปเพื่อสร้างสังคมคุณภาพด้วยการเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงสวัสดิการตามสิทธิขั้นพื้นฐานได้อย่างครอบคลุม ทั่วถึง โดยเฉพาะผู้เสียเปรียบในสังคม ซึ่งรวมถึงกลุ่มประชากรสูงอายุ มุ่งปฏิรูปกระบวนการดำเนินงานภาครัฐจากการสงเคราะห์หรือการให้ มาเป็นการสร้างพลังให้แก่กลุ่มเป้าหมาย ให้สามารถพึ่งตน ช่วยเหลือสังคม และ

ขับเคลื่อนพัฒนาประเทศ ประเด็นการปฏิรูปเพื่อเพิ่มโอกาสและสร้างพลังของผู้สูงอายุ ได้แก่ ปฏิรูประบบขนส่งสาธารณะไม่ให้เป็นอุปสรรคเพื่อคนทั้งมวล (Design for All) ที่ยึดหลักการออกแบบสากล (Universal Design) ต่อคนทุกกลุ่มทุกวัย และปฏิรูประบบโครงสร้างพื้นฐานและบริการขนส่งสาธารณะทุกระบบ การเสริมสร้างศักยภาพผู้สูงอายุในการทำงาน

- **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔)** จัดเป็นแผนระดับ ๒ ซึ่งมียุทธศาสตร์ที่เชื่อมโยงและนำมาสู่การกำหนดแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐) ได้แก่ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๓ ตอนที่ ๑๑๕ ก วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๙)

  - ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ทุกช่วงวัย ให้มีทักษะ ความรู้ และความสามารถเพิ่มขึ้น รวมทั้งยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาระบบการดูแลและสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับสังคมสูงวัย อาทิ ผลักดันให้มีกฎหมายการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว

  - ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ทั้งเรื่องความแตกต่างของรายได้ระหว่างกลุ่มประชากร ความแตกต่างของคุณภาพการบริการภาครัฐ รวมทั้งข้อจำกัดในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและเทคโนโลยีของกลุ่มผู้ด้อยโอกาส รวมถึงผู้สูงอายุ

๔. ความสอดคล้องกับนโยบาย เป้าหมาย หรือแผนอื่น

- **มาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ** แม้ว่าประเทศไทยจะมีการกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุมาเป็นเวลาเกือบ ๔ ทศวรรษ แต่การดำเนินงานยังไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร ส่วนหนึ่งน่าจะเนื่องมาจากนโยบายและการจัดลำดับความสำคัญงานด้านผู้สูงอายุมีการแปรผันไปตามนโยบายของรัฐบาลแต่ละชุด ทำให้นโยบายและการดำเนินงานขาดความต่อเนื่อง ด้วยเล็งเห็นปัญหาดังกล่าว คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติจึงได้มีมติการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๑ เห็นชอบให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบประกาศให้ “สังคมสูงอายุ” ให้เป็นระเบียบวาระแห่งชาติ ต่อมาคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติจึงได้เสนอมาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ โดยมีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อ ๑) ขับเคลื่อนมาตรการภายใต้ระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ อย่างเป็นระบบ ๒) บูรณาการการทำงานด้านผู้สูงอายุทั้งประเทศ ทั้งระดับนโยบาย หน่วยงาน และพื้นที่ และ ๓) ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุตามมาตรการภายใต้ระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ ทั้งประเทศอย่างเป็นระบบ1

เพื่อให้งานด้านผู้สูงอายุได้รับความสนใจจากรัฐบาลอย่างต่อเนื่องและเพื่อให้ผู้สูงอายุไทยเป็นพลวัฒพลัง (Active Aging) มีสุขภาวะที่ดี มีความมั่นคงในชีวิต และมีส่วนร่วมเป็นพลังในการขับเคลื่อนสังคม ด้วยมาตรการหลัก ๒ มาตรการ ดังนี้ ๑) มาตรการการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนทุกวัย (ประกอบไปด้วยมาตรการย่อย ๖ มาตรการ ได้แก่ การสร้างระบบคุ้มครองและสวัสดิการผู้สูงอายุ ส่งเสริมการมีงานทำและมีรายได้ของผู้สูงอายุ ระบบสุขภาพเพื่อรองรับสังคมสูงอายุ ปรับสภาพแวดล้อมชุมชนและบ้านให้ปลอดภัยกับผู้สูงอายุ ธนาคารเวลาสำหรับการดูแลผู้สูงอายุของประเทศไทย การสร้างความรอบรู้ให้คนรุ่นใหม่เตรียมความพร้อมในทุกมิติ) และ ๒) มาตรการการยกระดับขีดความสามารถ สู่การบริหารจัดการภาครัฐ ๔.๐ (ประกอบไปด้วยมาตรการย่อย ๔ มาตรการ ได้แก่ ยกระดับความร่วมมือ เสริมสร้างพลังสังคมสูงอายุ การปรับเปลี่ยนกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ ข้อบังคับให้เอื้อต่อการทำงานด้านผู้สูงอายุ ปฏิรูประบบข้อมูลเพื่อขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุอย่างมีประสิทธิภาพ พลิกโฉมนวัตกรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคมสูงอายุ)

1 กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. ๒๕๖๑. มาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ (ฉบับปรับปรุง). [pdf]. สืบค้นจาก http://www.dop.go.th/download/knowledge/th1551432930-155_0.pdf.

- **เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals–SDGs)**

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นเป้าหมายที่องค์การสหประชาชาติกำหนดขึ้นเพื่อให้ประเทศต่างๆ มุ่งพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน โดยใช้เป็นกรอบในการพัฒนาประเทศระยะ ๑๕ ปี ระหว่างปี พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๗๓ และมีการกำหนดเป็นเป้าหมายและตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุผลภายในปี พ.ศ.๒๕๗๓ ไว้ ๑๗ เป้าหมาย

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ให้ความสำคัญกับประเด็นการเปลี่ยนเป็นสังคมสูงวัย ทั้งในฐานะที่เป็นประเด็นท้าทายและเป็นโอกาสใหม่ๆ ที่ผ่านมาการพัฒนาของประเทศต่างๆ ในโลกได้เพิ่มความเหลื่อมล้ำและละทิ้งประชากรบางกลุ่มไว้เบื้องหลังโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้สูงอายุ ด้วยเหตุนี้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงให้ความสำคัญกับการลดความเหลื่อมล้ำและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรสูงอายุ ซึ่งมีเป้าหมายที่เกี่ยวข้องดังนี้

๑. ขจัดความยากจนในทุกกลุ่มประชากร (เป้าหมาย SDGs ที่ ๑)

๒. สร้างหลักประกันในชีวิตที่มีสุขภาพดีรวมทั้งส่งเสริมความอยู่ดีมีสุขของสังคมทุกวัย (เป้าหมาย SDGs ที่ ๓)

๓. ส่งเสริมการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต (เป้าหมาย SDGs ที่ ๔)

๔. ส่งเสริม**ความเท่าเทียมระหว่างชายหญิง** (เป้าหมาย SDGs ที่ ๕)

๕. ส่งเสริมการจ้างงานและการทำงานที่มีคุณค่าและเหมาะสมให้แก่คนทุกวัย (เป้าหมาย SDGs ที่ ๘)

๖. ลดความเหลื่อมล้ำทั้งภายในและระหว่างประเทศ (เป้าหมาย SDGs ที่ ๑๐)

๗. ส่งเสริมการพัฒนาสภาพแวดล้อมของเมือง/ ชุมชนที่ยั่งยืน ไม่แบ่งแยก และสามารถเข้าถึงได้โดยทุกกลุ่มประชากรรวมถึงผู้สูงอายุ (เป้าหมาย SDGs ที่ ๑๑)

๘. สนับสนุนให้ทุกคนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพทุกคนสามารถเข้าถึง **ลดความรุนแรงทั้งทางกาย ทางจิตใจ และเพศของทุกคน ทุกวัย** (เป้าหมาย SDGs ที่ ๑๖)

๕. สถานการณ์ความจำเป็นที่เกี่ยวกับแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

๕.๑ หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยได้เริ่มจัดทำแผนผู้สูงอายุแห่งชาติตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๕ เป็นแผนระยะยาว ๒๐ ปี ครอบคลุมตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๕-๒๕๔๔ โดยเรียกแผนฉบับนั้นว่าแผนระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุแห่งชาติ ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๔๕ ได้มีการจัดทำและประกาศใช้แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ ซึ่งเป็นแผนระยะยาว ๒๐ ปีเช่นกัน แผนดังกล่าวได้มีการปรับปรุงและติดตามประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะ และจะสิ้นสุดภายในปี พ.ศ.๒๕๖๔ เพื่อให้ประเทศไทยมีกรอบทิศทางการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุที่มีความต่อเนื่องและสอดคล้องกับบริบทของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเตรียมการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐) ตั้งแต่ปัจจุบัน เพื่อให้มีเวลาเพียงพอที่จะสังเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์จากการวิจัยชุดต่างๆ สามารถวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยของแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ และวิเคราะห์เชื่อมโยงผลจากการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ ในช่วง ๑๕ ปีที่ผ่านมา รวมทั้งสามารถระดมความคิดจากผู้เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนให้มาร่วมพัฒนาแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐) ให้เหมาะกับบริบทของสังคมไทย สอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ตลอดจนความต้องการของผู้ที่จะเป็นผู้สูงอายุรุ่นต่อไปในอนาคต

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นที่จะต้องจัดทำแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐) เพื่อที่จะใช้เป็นกรอบในการบูรณาการและการทำงานเชิงรุกเพื่อรองรับสังคมสูงวัยของประเทศไทยและนำไปสู่สัมฤทธิ์ผลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรม

๕.๒ กรอบแนวคิดในการจัดทำแผน

การจัดทำแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐) จะใช้ข้อมูลจากการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ ซึ่งมีการดำเนินงานมาแล้ว ๓ ระยะ (ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๕๙) ประกอบกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่จะส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ ได้แก่ สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ สังคม นโยบายที่เกี่ยวข้องในปัจจุบัน แนวโน้มทางประชากร และทิศทางการพัฒนาประเทศในอนาคต นอกจากนี้เพื่อให้แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุที่ปรับปรุงแล้วเป็นแผนที่สามารถนำไปขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจึงต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกระดับและทุกภาคส่วนในการให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้วยการประชุมระดมความคิดเพื่อปรับแผนฯ และจัดเวทีวิพากษ์แผนฯ ที่ปรับปรุง พอสรุปได้ด้วยแผนภาพดังนี้ (แผนภาพที่ ๓)

แผนภาพที่ ๓ กรอบแนวคิดการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

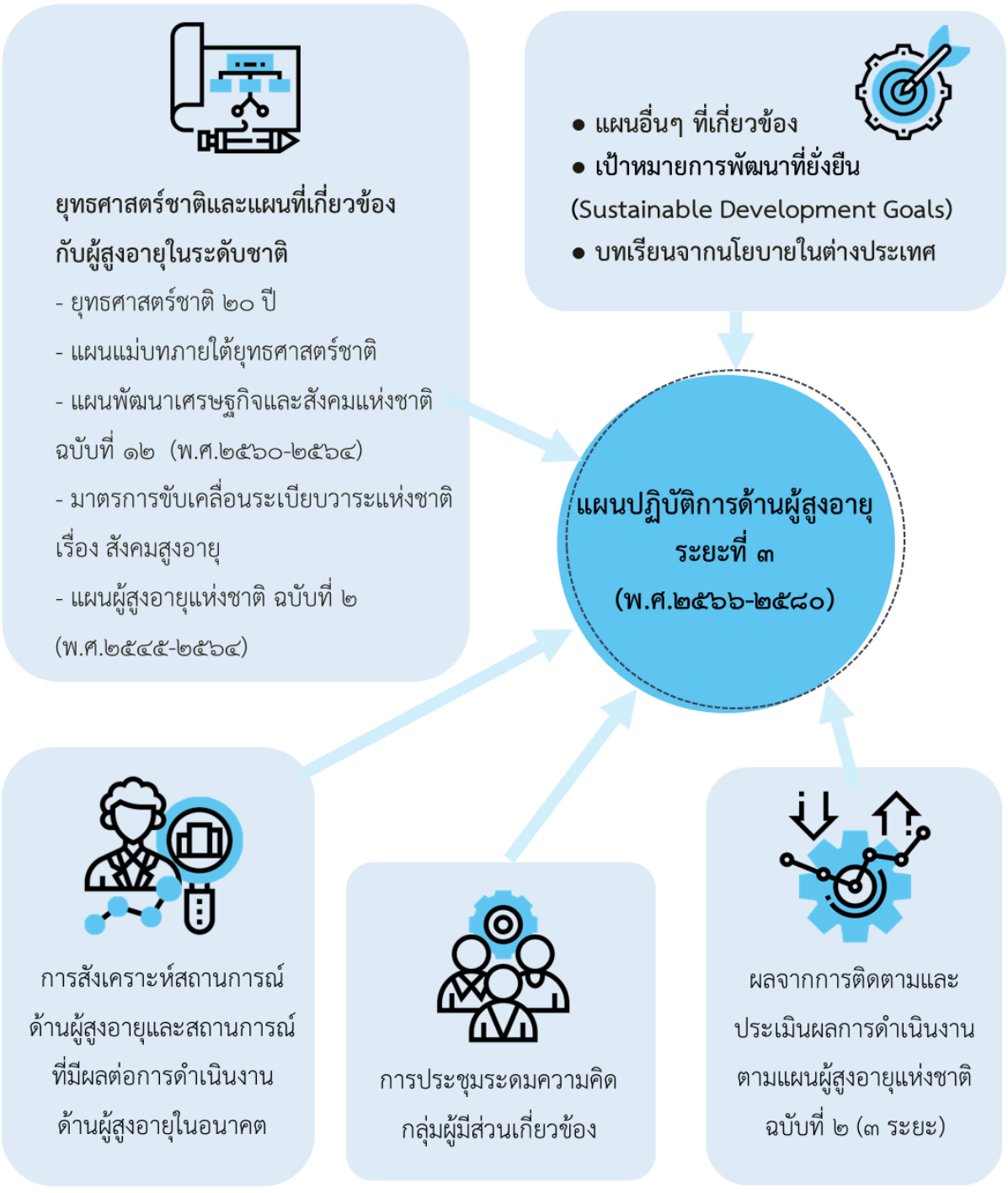

๕.๓ สถานการณ์ที่มีผลต่อการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุในอนาคต

๕.๓.๑ สถานการณ์และแนวโน้มทางประชากร

จากข้อมูลเชิงประจักษ์ที่คำนวณทุกมาตรวัดต่างชี้ชัดว่าประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยต่อไปอย่างรวดเร็วตามประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างกระชั้นชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐) จะเป็นช่วงที่ประชากรที่อยู่ในช่วงอายุ ๔๐-๕๙ ปี ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๖๐ ซึ่งเป็นคลื่นมนุษย์ขนาดใหญ่ทยอยเข้าสู่วัยสูงอายุ ทำให้จำนวนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมาก ดังจะเห็นได้ว่าจำนวนประชากรสูงอายุจะเพิ่มขึ้นอีกเท่าตัวจากประมาณ ๑๑.๗ ล้านคนในปี พ.ศ.๒๕๕๘ เป็น ๒๒.๔ ล้านคนในปี พ.ศ.๒๕๘๓ (ตารางที่ ๑)

ตารางที่ ๑ จำนวนประชากรอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไปของประเทศไทยปี พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๙๓

	๒๕๕๘	๒๕๖๓	๒๕๖๘	๒๕๗๓	๒๕๗๘	๒๕๘๓	๒๕๘๘	๒๕๙๓
จำนวนต่อพัน (การคาดประมาณภาวะเจริญพันธุ์ระดับปานกลาง)	๑๐,๗๗๐	๑๓,๔๑๓	๑๖,๒๒๓	๑๙,๐๐๘	๒๑,๓๐๗	๒๒,๘๖๖	๒๓,๕๒๒	๒๓,๕๘๓
อัตราส่วนเปรียบเทียบกับปี ๒๕๕๘	๑.๐๐	๑.๒๕	๑.๕๑	๑.๗๖	๑.๙๘	๒.๑๒	๒.๑๘	๒.๑๙

ที่มา: *United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2019). World Population Prospects: The 2019 Revision.*

ในทำนองเดียวกันเมื่อพิจารณาจากสัดส่วนของประชากรสูงอายุจากประชากรทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นสัดส่วนของประชากรที่มีอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไปหรือสัดส่วนของประชากรที่มีอายุ ๖๕ ปีขึ้นไป จะเห็นถึงแนวโน้มการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง โดยสัดส่วนของประชากรที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๕ ในปี พ.ศ.๒๔๙๓ เป็นประมาณร้อยละ ๒๐ ในปี พ.ศ.๒๕๖๓ และคาดประมาณว่าจะเพิ่มเป็นประมาณร้อยละ ๓๓ ในปี พ.ศ.๒๕๘๓ ในช่วงเวลาเดียวกันนั้นสัดส่วนของประชากรที่มีอายุ ๖๕ ปีขึ้นไปเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๓ เป็นประมาณร้อยละ ๑๖ และคาดว่าจะเพิ่มเป็นประมาณร้อยละ ๒๖ ในช่วงเวลาเดียวกัน (แผนภาพที่ ๔)

แผนภาพที่ ๔ สัดส่วนประชากรที่มีอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไปและ ๖๕ ปีขึ้นไปของประเทศไทย ปี พ.ศ.๒๔๙๓-๒๕๙๓

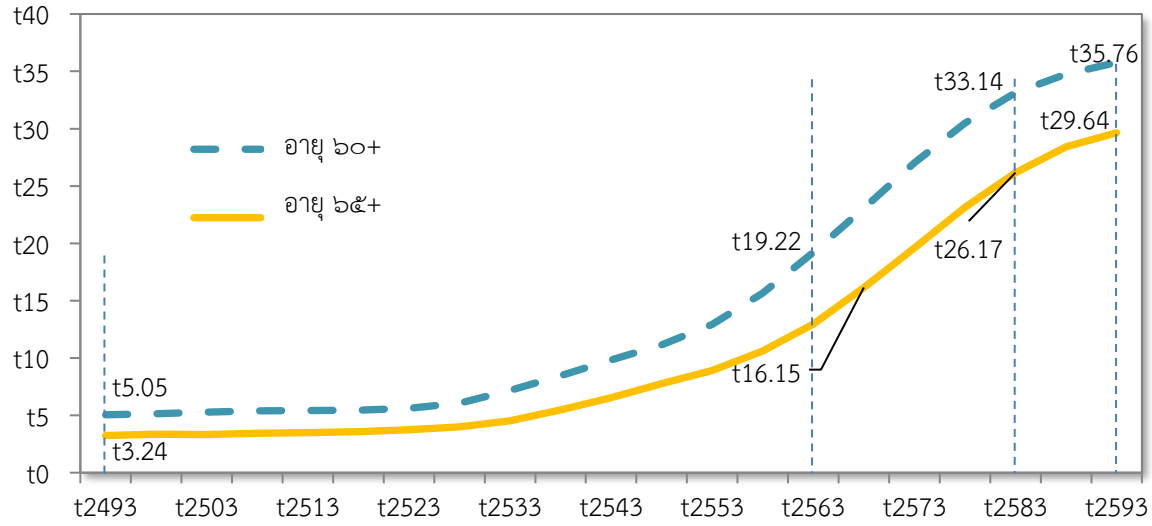

ที่มา: *United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2019). World Population Prospects: The 2019 Revision.*

เมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชียพบว่าประเทศไทยในปี พ.ศ.๒๕๖๐ มีสัดส่วนประชากรที่มีอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไปติดอยู่ ๑ ใน ๑๐ ของประเทศที่มีสัดส่วนประชากรสูงอายุสูงสุดในภูมิภาคเอเชียและคาดว่าภายในปี พ.ศ.๒๕๗๘ จะเลื่อนจากลำดับที่ ๑๐ เป็นลำดับที่ ๖ ถัดจากประเทศใน ๕ อันดับแรก ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี เขตบริหารพิเศษฮ่องกง สาธารณรัฐสิงคโปร์ และประเทศไต้หวัน ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าประเทศที่อยู่ใน ๕ อันดับแรกนั้น จัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว ในขณะที่ประเทศไทยยังคงเป็นประเทศกำลังพัฒนา2

อายุมัธยฐานหรืออายุที่แบ่งประชากรออกเป็น ๒ กลุ่มเท่าๆ กันเป็นอีกมาตรวัดหนึ่งที่นิยมใช้ในการวัดการสูงอายุทางประชากร กล่าวคือ ประชากรไทยมีอายุมัธยฐานเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ จากประมาณ ๑๘ ปีในปี พ.ศ.๒๔๙๓ เป็น ๔๐ ปีในปัจจุบัน และคาดว่าจะเพิ่มต่อไปเป็น ๔๗ ปีในปี พ.ศ.๒๕๘๓ (แผนภาพที่ ๕)

2 United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2017). World Population Prospects: The 2017 Revision.

แผนภาพที่ ๕ อายุมัธยฐานของประชากรไทยปี พ.ศ.๒๔๙๓-๒๕๙๓

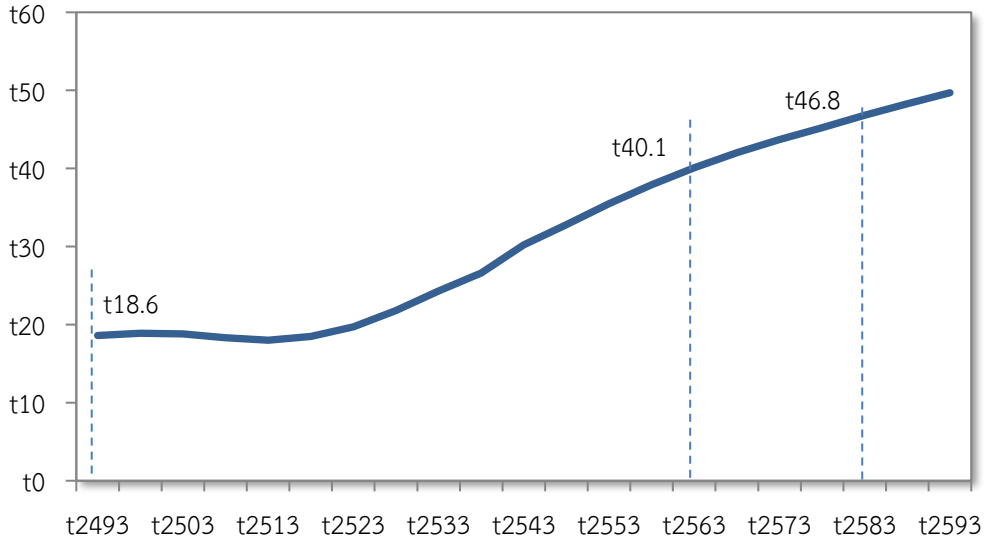

ที่มา: *United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2019). World Population Prospects: The 2019 Revision.*

เมื่อพิจารณาถึงอัตราส่วนพึ่งพิงวัยสูงอายุซึ่งคำนวณจากสัดส่วนของประชากรวัยสูงอายุเทียบกับประชากรในวัยแรงงานหรือวัยที่เป็นผู้ผลิตเชิงเศรษฐกิจจะพบว่า สัดส่วนของการพึ่งพิงวัยสูงอายุได้เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนหลังจากปี พ.ศ.๒๕๓๓ เป็นต้นมา

แม้เมื่อนำมาตรวัดที่พัฒนาขึ้นใหม่ที่ไม่ได้คำนึงถึงแต่อายุปีปฏิทินแต่คำนึงถึงภาวะการตายหรือจำนวนปีที่ยังมีชีวิตเหลืออยู่ (Remaining Years of Life) จะพบว่าการเพิ่มของประชากรสูงอายุของไทยยังคงเพิ่มสูงขึ้น แต่จะเป็นไปในอัตราที่ช้ากว่ามาตรวัดแบบเดิม วิธีการใหม่นี้สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยมีโอกาสที่จะได้ประโยชน์จากการที่ประชากรสูงอายุจะมีอายุยืนยาวขึ้น แต่ทั้งนี้ประเทศไทยจะได้รับประโยชน์ก็ต่อเมื่อสามารถลดปัญหาโรคเรื้อรังและภาวะทุพพลภาพในกลุ่มประชากรสูงอายุที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็นลำดับและมีการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพมนุษย์

๕.๓.๒ การเปลี่ยนแปลงของครอบครัวไทย

การเปลี่ยนผ่านทางประชากรผนวกกับการเปลี่ยนเป็นสังคมเมืองและสังคมอุตสาหกรรมได้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและองค์ประกอบของครอบครัวไทย การที่คนในวัยทำงานย้ายจากภูมิลำเนาเดิมย้ายจากการทำงานหรือธุรกิจของครอบครัว หรือย้ายจากภาคเกษตร เพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานภาคในระบบส่งผลให้เกิดการแยกตัวของสมาชิกวัยแรงงานออกจากครอบครัว ทำให้โครงสร้างครอบครัวเปลี่ยนไป ผู้สูงอายุบางส่วนในชนบทอาศัยอยู่กับคู่สมรสตามลำพัง ผู้สูงอายุบางส่วนอยู่ในครัวเรือนข้ามรุ่นหรืออยู่ในครัวเรือนที่มีเพียงผู้สูงอายุกับหลาน ส่วนคนในรุ่นลูกย้ายไปทำงานต่างถิ่น

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ผ่านมาจะเห็นได้ชัดถึงแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงแบบแผนการอยู่อาศัยและโครงสร้างของครอบครัวไทย การที่เด็กเกิดน้อยลงตลอดช่วงระยะเวลากว่า ๕ ทศวรรษที่ผ่านมาส่งผลให้ขนาดของสมาชิกในครัวเรือนเล็กลง กล่าวคือ ขนาดของครัวเรือนไทยโดยเฉลี่ยลดลงไปเกือบครึ่งหนึ่ง คือ เมื่อปี พ.ศ.๒๕๒๓ ครอบครัวไทยมีขนาดเฉลี่ย ๕.๒ คน ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๓๓ ลดลงเหลือ ๔.๔ คน และในปี พ.ศ.๒๕๕๓ เหลือเพียง ๓.๒ คน3 และล่าสุดจากการสำรวจโครงการการเปลี่ยนแปลงทางประชากรและความอยู่ดีมีสุขในบริบทสังคมสูงวัย โดยวิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๙ แสดงให้เห็นว่าขนาดครอบครัวไทยโดยเฉลี่ยเหลือเพียง ๓.๑ คน4

โครงสร้างของครอบครัวไทยจากสำมะโนประชากรแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงโดยครอบครัวเดี่ยวลดจากร้อยละ ๗๐.๖ ในปี พ.ศ.๒๕๒๓ เหลือเพียงร้อยละ ๕๒.๓ ในปี พ.ศ.๒๕๕๓ ในขณะที่ครอบครัวขยายเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๒๕.๒ ในปี พ.ศ.๒๕๒๓ เป็นร้อยละ ๓๔.๕ ในปี พ.ศ.๒๕๕๓ ครัวเรือนที่อยู่คนเดียวอาศัยอยู่ตามลำพังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็นลำดับจากร้อยละ ๔.๒ ในปี พ.ศ.๒๕๒๓ เป็นร้อยละ ๑๓.๒ ในปี พ.ศ.๒๕๕๓[ข]

จากการศึกษากลุ่มสตรีในวัยเจริญพันธุ์พบแนวโน้มการเป็นโสดเพิ่มสูงขึ้น โดยกลุ่มคนที่อายุ ๔๐-๔๔ ปี มีแนวโน้มเป็นโสดเพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ ๗.๔ ในปี พ.ศ.๒๕๕๒ เป็นร้อยละ ๑๑.๕ ในปี พ.ศ.๒๕๕๙ นอกจากนี้แนวโน้มของการหย่าร้าง แยกกันอยู่ หรือเป็นหม้ายก็เพิ่มสูงขึ้นด้วยและน่าจะเพิ่มขึ้นต่อไปอีกในช่วง ๒๐ ปีข้างหน้า การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครัวเรือนนี้ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีแนวโน้มที่จะอยู่กับบุตรลดลง อยู่กันตามลำพังกับคู่สมรสหรืออยู่คนเดียวเพิ่มขึ้นอีกใน ๒๐ ปีข้างหน้า นอกจากนี้อาจเกิดครอบครัวในลักษณะใหม่ เช่น ครอบครัวที่คู่สมรสเป็นเพศเดียวกันซึ่งอาจจะทำให้มีความซับซ้อนในเรื่องสิทธิต่างๆ ในทางกฎหมาย เช่น เรื่องมรดกหากคู่สมรสเสียชีวิตในยามสูงอายุ

๕.๓.๓ สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ

ประเทศไทยยังคงเป็นประเทศที่มีรายได้อยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่การสูงวัยทางประชากรกลับก้าวไปในอัตราที่รวดเร็วจนอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกับประเทศที่พัฒนาแล้ว จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาสะท้อนให้เห็นว่าผู้สูงอายุเป็นประชากรกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีความเปราะบางในด้านเศรษฐกิจ จากรายงานการวิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางประชากรและความอยู่ดีมีสุขในบริบทสังคมสูงวัย: ผู้สูงอายุ แสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุมีรายได้ค่อนข้างต่ำ โดยในปี พ.ศ.๒๕๕๙ ร้อยละ ๔๘ ของผู้สูงอายุมีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน (หรือน้อยกว่า ๓๐,๐๐๐ บาทต่อปี) โดยแหล่งรายได้หลักที่สำคัญของผู้สูงอายุจะมาจากการทำงานบุตร และเบี้ยยังชีพในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน และเป็นที่น่าสังเกตว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้หลักจากบุตรจะรายงานว่า

3 สำนักงานสถิติแห่งชาติ. ๒๕๕๔. รายงานผลเบื้องต้นสำมะโนประชากรและการเคหะ ๒๕๕๓. [pdf]. สืบค้นจาก http://www.nso.go.th/sites/2014/Documents/pop/2553/Results_report2553.pdf.

4 วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๖๑. รายงานการศึกษาโครงการการเปลี่ยนแปลงทางประชากรและความอยู่ดีมีสุขในบริบทสังคมสูงวัย: การสำรวจครัวเรือน. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยประชากรศาสตร์.

มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิตมากกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้หลักจากการทำงานและผู้สูงอายุที่มีรายได้หลักจากเบี้ยยังชีพ ซึ่งสะท้อนว่ารายได้จากการทำงานของผู้สูงอายุนั้นน่าจะเป็นรายได้ที่ต่ำและไม่แน่นอน เนื่องจากส่วนใหญ่ทำงานในภาคนอกระบบ

การพัฒนาตามกระแสโลกาภิวัตน์น่าจะส่งผลให้ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจใน ๒๐ ปีข้างหน้ายิ่งเพิ่มสูงขึ้น การลดลงของประชากรวัยแรงงานจะนำไปสู่การขาดแคลนแรงงาน มีการนำแรงงานต่างชาติเข้ามาทดแทนเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันประชากรวัยแรงงานน่าจะเข้าสู่ตลาดแรงงานเร็วขึ้น เทคโนโลยีและนวัตกรรมจะเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ รูปแบบการผลิตน่าจะยิ่งพึ่งเครื่องจักรเครื่องกลเป็นหลัก การทำงานน่าจะมีการใช้เทคโนโลยีประเภทสมองกลอัจฉริยะ (AI) หรือหุ่นยนต์ (Robot) มากขึ้น ส่งผลให้ต้องการแรงงานที่มีความรู้และทักษะมากขึ้น อย่างไรก็ดีการพัฒนาทางเศรษฐกิจใน ๒๐ ปีข้างหน้าอาจส่งผลให้โอกาสที่ผู้สูงอายุในอนาคตจะมีส่วนร่วมในการทำงานเชิงเศรษฐกิจลดลง เนื่องจากมีช่องว่างด้านความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีเมื่อเทียบกับคนรุ่นหลัง

๕.๓.๔ สถานการณ์และแนวโน้มด้านสุขภาพ

จากการวิเคราะห์งานวิจัยที่ผ่านมา รวมทั้งจากการประชุมระดมความคิดเพื่อมองภาพอนาคตด้านสุขภาพของผู้สูงอายุในอีก ๒๐ ปีข้างหน้านั้นพบว่าการใช้ชีวิตและพฤติกรรมสุขภาพของประชากรไทยยังน่าจะนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของโรคเรื้อรังและมีโอกาสเกิดภาวะทุพพลภาพได้สูงขึ้น จากข้อมูลการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติในช่วง ๑๕ ปีที่ผ่านมาสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มของผู้สูงอายุชายและหญิงที่มีภาวะทุพพลภาพเพิ่มสูงขึ้น[5, 6] จากการคาดประมาณแนวโน้มการอยู่ในภาวะพึ่งพิงของผู้สูงอายุพบว่าผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงที่วัดจากการมีข้อจำกัดในการทำกิจวัตรประจำวันตั้งแต่ ๑ ด้านขึ้นไปจะเพิ่มจากประมาณ ๖ แสนคนในปี พ.ศ.๒๕๕๙ เป็นประมาณ ๑.๖ ล้านคนในปี พ.ศ.๒๕๙๓

ประเด็นท้าทายที่จะตามมา คือ ความต้องการการดูแลระยะกลางและการดูแลระยะยาวจะเพิ่มสูงขึ้น รวมทั้งโรคจะมีความซับซ้อนขึ้น เช่น โรคอัลไซเมอร์ โรคการเคลื่อนไหวผิดปกติ เป็นต้น ซึ่งต้องอาศัยผู้ดูแลที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะและมีทักษะการดูแลในระดับสูง การดูแลระยะยาวนี้จะส่งผลให้มีความต้องการผู้ดูแลเพิ่มขึ้นทั้งผู้ดูแลที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ประเด็นที่ท้าทาย คือ

5 วิพรรณ ประจวบเหมาะ และคณะ. ๒๕๕๑, ๒๕๕๖. โครงการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๖๔) ระยะที่ ๑ และระยะที่ ๒.

6 วิราภรณ์ โพธิศิริ และคณะ. ๒๕๖๐. รายงานการศึกษาโครงการติดตามและประเมินผลแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๖๔) ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙).

๑) การขาดแคลนผู้ดูแล เนื่องจากผู้ดูแลที่เป็นบุตรมีแนวโน้มลดลงส่วนหนึ่งเป็นเพราะการลดลงของภาวะเจริญพันธุ์อย่างต่อเนื่องที่ส่งผลให้ขนาดครอบครัวเล็กลงและผู้สูงอายุรุ่นหลังจะยิ่งมีบุตรน้อยลงมาก

๒) ความต้องการกำลังคนในการให้บริการด้านสุขภาพและสังคมให้แก่ผู้สูงอายุจะเพิ่มสูงขึ้น

๓) ค่าใช้จ่ายในการดูแลระยะยาวทั้งในส่วนของผู้สูงอายุและครอบครัวและภาระทางการเงินการคลังของรัฐ มีการคาดการณ์กันว่าค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของผู้สูงอายุจะเพิ่มจาก ๖๐,๐๐๐ ล้านบาทในปี พ.ศ.๒๕๕๓ เป็น ๒๒๐,๐๐๐ ล้านบาทในปี พ.ศ.๒๕๖๕ หรือคิดเป็นร้อยละ ๒.๘ ของ GDP ในปี พ.ศ.๒๕๖๕7

๔) ความเหลื่อมล้ำของการเข้าถึงบริการสุขภาพที่มีมาตรฐานอาจจะเพิ่มขึ้น การย้ายถิ่นเข้ามาพำนักในประเทศไทยของกลุ่มผู้สูงอายุชาวต่างชาติทำให้เกิดบริการที่พักอาศัย การดูแลและบริการสุขภาพที่มีมาตรฐานสูงกว่าผู้สูงอายุไทย

๕.๓.๕ สถานการณ์และแนวโน้มด้านสภาพแวดล้อม เทคโนโลยี และนวัตกรรม

๑) สถานการณ์ปัจจุบัน

จากข้อมูลการสำรวจประชากรสูงอายุของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๗ พบว่ามีผู้สูงอายุไทยไม่ถึงร้อยละ ๕ ที่อยู่ในบ้านที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยต่อการใช้ชีวิตประจำวัน ปัญหาหลักที่ตามมาจากการอยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม คือ การพลัดตกหกล้ม พบว่าผู้สูงอายุประมาณร้อยละ ๑๒ เคยหกล้มในระยะ ๖ เดือนที่ผ่านมา อันเกิดจากสภาพแวดล้อมในสถานที่อยู่อาศัย เช่น พื้นต่างระดับ พื้นลื่น เป็นต้น

จากการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ ในช่วง ๑๕ ปี[ซ] พบว่าพื้นที่สาธารณะ สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการต่างๆ ยังเป็นอุปสรรคต่อการใช้ชีวิตอย่างสะดวกและปลอดภัยของผู้สูงอายุ จากตารางที่ ๒ จะเห็นได้ว่าในภาพรวมของเมือง มีสัดส่วนของอาคารสถานที่ราชการและสถานที่ที่ผู้สูงอายุมักไปทำกิจกรรมต่ำกว่า ๑ ใน ๔ มีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพหรือมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุอย่างสะดวกและปลอดภัย

7 สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. ๒๕๕๙. สรุประบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุข สำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และการสนับสนุนงบประมาณปี ๒๕๕๙. [pdf]. สืบค้นจาก https://www.nhso.go.th/files/userfiles/file/2016/01แนวทาง59.pdf.

ตารางที่ ๒ ร้อยละของสถานที่สาธารณะที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ได้จริงสำหรับผู้สูงอายุ พ.ศ.๒๕๕๙

สถานที่	รวม	กทม.	เมืองอื่น
โรงพยาบาลรัฐ/เอกชน (๕๙ แห่ง)	๒๕.๔	๑๔.๓	๓๑.๖
ศาลากลางจังหวัด/ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร (๑๗ แห่ง)	๑๑.๘	๐	๑๓.๓
ที่ว่าการอำเภอ/สำนักงานเขต (๒๙ แห่ง)	๑๓.๘	๓๐.๘	๐
ที่ทำการ อบจ./ที่ทำการเทศบาล/ที่ทำการ อบต. (๔๘ แห่ง)	๑๐.๙	-	๑๐.๙
ห้างสรรพสินค้า/ศูนย์การค้า/ซุปเปอร์มาร์เก็ต/ตลาด (๔๒ แห่ง)	๑๑.๙	๑๒.๕	๑๑.๕
สวนสาธารณะ (๖ แห่ง)	๐	๐	๐
สถานีขนส่ง (๒๑ แห่ง)	๐	๐	๐
ศาสนสถาน (๔๐ แห่ง)	๐	๐	๐
ตลาดสด (๑๒ แห่ง)	๐	๐	๐

ที่มา: วิราภรณ์ โพธิศิริ และคณะ. ๒๕๖๐. โครงการติดตามและประเมินผลแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๖๔) ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙).

๒) สถานการณ์อนาคต

๒.๑) การขยายตัวของความเป็นเมือง (Urbanization)

จากการวัดความเป็นเมือง ด้วยการพิจารณาสัดส่วนของประชากรที่อาศัยในเขตเมืองต่อประชากรทั้งหมดพบว่าประเทศไทยมีประชากรที่อาศัยในเขตเมืองมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ทั้งยังพบว่าในปี พ.ศ.๒๕๖๑ ความเป็นเมืองได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๔๙ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ประชากรไทยอาศัยอยู่ในเขตเมือง ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับเขตชนบท องค์การสหประชาชาติคาดประมาณว่าในปี พ.ศ.๒๕๙๓ ประชากรในเขตเมืองจะเพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ ๗๒ ของประชากรทั้งหมด8

8 United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2018). World Urbanization Prospects: The 2018 Revision. https://population.un.org/wup/Country-Profiles/.

๒.๒) เมืองขนาดกลางขยายตัวเร็วมาก

หากจำแนกขนาดของเมืองตามจำนวนประชากรเป็น ๖ ระดับ คือ ๑) เมืองขนาดเล็กที่มีประชากรต่ำกว่า ๓ แสนคน ๒) เมืองที่มีประชากร ๓-๕ แสนคน ๓) เมืองที่มีประชากร ๕ แสน–๑ ล้านคน ๔) เมืองที่มีประชากร ๑-๕ ล้านคน ๕) เมืองที่มีประชากร ๕-๑๐ ล้านคน และ ๖) เมืองมหานครที่มีประชากรมากกว่า ๑๐ ล้านคนขึ้นไป ในกรณีของประเทศไทยจะพบว่าในระหว่างปี พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๗๓ คาดประมาณว่าเมืองที่มีประชากรจำนวน ๕ แสน–๑ ล้านคนจะเพิ่มจาก ๙ เมืองเป็น ๑๓ เมือง และเมืองขนาดกลางค่อนข้างใหญ่ คือ มีประชากรจำนวน ๑-๕ ล้านคนจะเพิ่มจาก ๓ เมืองเป็น ๖ เมืองในช่วงเวลาเดียวกัน และเป็นที่น่าสังเกตว่ากรุงเทพมหานครยังคงเป็นมหานครขนาดใหญ่ที่มีประชากรมากกว่า ๑๐ ล้านคนขึ้นไปเพียงเมืองเดียว การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของเมืองขนาดกลางนี้น่าจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวจึงควรมีการพัฒนาระบบที่จะรองรับความต้องการของผู้สูงอายุในเมืองเหล่านี้

นอกจากนี้หากยังไม่มีการลดช่องว่างของการพัฒนาระหว่างเมืองกับชนบทอาจส่งผลให้บุตรหลานในวัยทำงานจำเป็นต้องย้ายถิ่นเข้ามาทำงานในเมือง ซึ่งจะส่งผลกระทบให้ผู้สูงอายุในเขตชนบทอาจต้องอยู่คนเดียวหรืออยู่ตามลำพังกับคู่สมรสเพิ่มมากขึ้นและอาจส่งผลให้ขาดผู้ดูแลในยามเจ็บป่วยหรือตกอยู่ในภาวะพึ่งพา

๓) การเข้าถึงเทคโนโลยีของผู้สูงอายุ

จากรายงานการสำรวจการมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่าในกลุ่มประชากรอายุ ๕๐ ปีขึ้นไปมีเพียงร้อยละ ๙.๖ ในปีพ.ศ.๒๕๕๘ ที่ใช้อินเทอร์เน็ตและเพิ่มขึ้นเป็นประมาณร้อยละ ๒๔.๓ ในปี พ.ศ.๒๕๖๑ ในขณะที่ประชากรในวัยอื่นกว่าร้อยละ ๗๐ สามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้ โดยร้อยละ ๙๓.๕ ของกลุ่มประชากรวัย ๑๕-๒๔ ปีและร้อยละ ๗๔.๖ ของประชากรในกลุ่มอายุ ๖-๑๔ ปีสามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้ สะท้อนถึงความแตกต่างและช่องว่างระหว่างคนแต่ละรุ่นในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประชากรสูงอายุ ดังนั้นหากจะพัฒนาศักยภาพคนให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ มาตรการส่งเสริมการเข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมในกลุ่มประชากรสูงอายุเป็นประเด็นที่ไม่อาจละเลยได้

๔) ข้อเสนอแนะ

๔.๑) ปรับชุมชนให้เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ

ปรับชุมชนทั้งที่เป็นชุมชนเมืองและชุมชนชนบทให้เป็นมิตรกับผู้สูงอายุโดยยึดหลัก Age-Friendly Communities ของ WHO “ชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ” ครอบคลุมถึงสภาวะความเป็นอยู่หรือคุณภาพชีวิตของคน สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม เอกลักษณ์ วัฒนธรรม วิถีชีวิต และจิตวิญญาณ ตลอดจนชุมชนมีการบริหารปกครองที่ดี โดยเน้นความเป็นธรรม (Equity) การมีส่วนร่วม (Participation) และการประสานความร่วมมือ (Cooperation) ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยกำหนดกรอบการพิจารณา “ชุมชนที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ” ไว้ ๘ ประเด็น ดังนี้ ๑) ที่อยู่อาศัย ๒) การเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคม ๓) การได้รับการยอมรับในสังคม ๔) การมีส่วนร่วมของท้องถิ่นและการจ้างงาน ๕) การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร ๖) การสนับสนุนของชุมชนและการบริการด้านสุขภาพ ๗) สภาพพื้นที่ภายนอกและตัวอาคาร และ ๘) ระบบขนส่งมวลชน

๔.๒) ส่งเสริมการคิดค้นเทคโนโลยีที่เหมาะสม (Appropriate Technology)

เทคโนโลยีและนวัตกรรมจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมาก หากประเทศไทยไม่สามารถพัฒนาเทคโนโลยีได้เองจะต้องอาศัยการนำเข้าเทคโนโลยีที่มีราคาสูงจากต่างประเทศ ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างคนต่างเศรษฐฐานะและผู้สูงอายุกับประชากรวัยอื่น แต่หากประเทศไทยสามารถสร้างแรงบันดาลใจและปฏิรูปการศึกษาให้คนรุ่นใหม่สามารถคิดค้นนวัตกรรมได้จะช่วยให้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเกิดประโยชน์กับคนไทยในวงกว้าง

หากประเทศไทยสามารถพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมได้เองก็น่าจะเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมของผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะเป็นนวัตกรรมในการใช้ชีวิตประจำวัน การใช้เทคโนโลยีในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสุขภาพ หรือการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเสริมศักยภาพในการทำงานของผู้สูงอายุ

๕.๓.๖ ความท้าทายในการเป็นผู้สูงอายุเปี่ยมพลัง (Active Ageing)

หากพิจารณาถึงโอกาสในการเป็นพลังให้แก่สังคมในอนาคตนั้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากโครงการสำรวจระดับประเทศเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางประชากรและความอยู่ดีมีสุขในบริบทสังคมสูงวัย พ.ศ.๒๕๕๙ ดำเนินการโดยวิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยนำปัจจัยด้านอายุ ภาวะสุขภาพ การทำงานเชิงเศรษฐกิจ และความต้องทำงานการมาพิจารณาพร้อมกันจะพบว่าผู้สูงอายุมีโอกาสที่จะเป็นพฤฒิพลังลดตามวัยที่เพิ่มขึ้น กล่าวคือ ผู้สูงอายุวัยปลายหรือผู้ที่มีอายุ ๘๐ ปีขึ้นไปมีโอกาสที่จะตกอยู่ในภาวะ

พึ่งพาหรือมีข้อจำกัดในการทำกิจวัตรประจำวันสูงกว่าผู้สูงอายุในกลุ่มอายุ ๖๐-๗๙ ปี (ร้อยละ ๒๓.๐ เทียบกับร้อยละ ๔.๘) และจะเห็นได้ว่าผู้สูงอายุเพศหญิงมีแนวโน้มที่จะตกอยู่ในภาวะดังกล่าวมากกว่าเพศชาย

เมื่อพิจารณาถึงภาวะการทำงานและสุขภาพควบคู่กันพบว่าผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดีมีแนวโน้มที่จะทำงานเชิงเศรษฐกิจมากกว่าผู้สูงอายุที่สุขภาพไม่ดี ทั้งในกลุ่มผู้สูงอายุวัย ๖๐-๖๙ ปี และผู้สูงอายุที่มีอายุ ๘๐ ปีขึ้นไป โดยมีแบบแผนเดียวกันไม่ว่าจะเป็นผู้สูงอายุชายหรือหญิง คือ ผู้สูงอายุที่มีภาวะสุขภาพดีมีแนวโน้มที่จะทำงานมากกว่าผู้สูงอายุที่มีปัญหาสุขภาพ

เมื่อพิจารณาความต้องการทำงานร่วมด้วยพบว่ายังมีอีกประมาณ ๑ ใน ๔ ของผู้ที่มีอายุ ๖๐-๗๙ ปี ที่ยังมีสุขภาพดี ต้องการทำงานแต่ไม่มีโอกาสทำงาน ซึ่งน่าจะสะท้อนว่ายังมีผู้สูงอายุที่น่าจะยังมีศักยภาพอีกส่วนหนึ่งที่ยังขาดโอกาสในการเข้าร่วมทำงานเชิงเศรษฐกิจ ในทางตรงกันข้ามพบว่าเกือบ ๑ ใน ๕ ของผู้สูงอายุที่มีอายุ ๖๐-๗๙ ปีที่มีปัญหาสุขภาพ และไม่ต้องการทำงานแต่ยังต้องทำงาน ซึ่งน่าจะเนื่องมาจากการขาดหลักประกันทางเศรษฐกิจที่มั่นคง (ตารางที่ ๓)

ตารางที่ ๓ ร้อยละของผู้สูงอายุตามกลุ่มอายุ จำแนกตามภาวะสุขภาพ ภาวะการทำงาน และความต้องการทำงาน พ.ศ.๒๕๕๙

		รวม	ชาย	หญิง
ภาวะสุขภาพ	อายุน้อยกว่า ๘๐ ปี			
	ไม่ดี	๔.๘%	๔.๐%	๕.๕%
	ดี	๙๕.๒%	๙๖.๐%	๙๔.๕%
	อายุ ๘๐ ปีขึ้นไป			
	ไม่ดี	๒๓.๐%	๒๒.๔%	๒๓.๕%
	ดี	๗๗.๐%	๗๗.๖%	๗๖.๕%
ภาวะการทำงาน	อายุน้อยกว่า ๘๐ ปี และสุขภาพไม่ดี			
	ไม่ทำงาน	๘๒.๙%	๘๖.๑%	๘๑.๐%
	ทำงาน	๑๗.๑%	๑๓.๙%	๑๙.๐%
	อายุน้อยกว่า ๘๐ ปี และสุขภาพดี			
	ไม่ทำงาน	๔๕.๔%	๓๔.๖%	๕๔.๒%
	ทำงาน	๕๔.๖%	๖๕.๔%	๔๕.๘%
	อายุ ๘๐ ปีขึ้นไป และสุขภาพไม่ดี			
	ไม่ทำงาน	๙๕.๖%	๙๕.๔%	๙๕.๘%
	ทำงาน	๔.๔%	๔.๖%	๔.๒%
	อายุ ๘๐ ปีขึ้นไป และสุขภาพดี			
	ไม่ทำงาน	๘๗.๗%	๘๑.๕%	๙๒.๔%
	ทำงาน	๑๒.๓%	๑๘.๕%	๗.๖%

ตารางที่ ๓ (ต่อ)

		รวม	ชาย	หญิง
ความต้องการทำงาน	อายุน้อยกว่า ๘๐ ปี สุขภาพไม่ดี และไม่ทำงาน			
	ไม่ต้องการ	๘๐.๖%	๗๙.๐%	๘๑.๗%
	ต้องการ	๑๙.๔%	๒๑.๐%	๑๘.๓%
	อายุน้อยกว่า ๘๐ ปี สุขภาพไม่ดี และทำงาน			
	ไม่ต้องการ	๑๘.๒%	๑๕.๖%	๑๙.๒%
	ต้องการ	๘๑.๘%	๘๔.๔%	๘๐.๘%
	อายุน้อยกว่า ๘๐ ปี สุขภาพดี และไม่ทำงาน			
	ไม่ต้องการ	๗๓.๕%	๗๕.๑%	๗๒.๗%
	ต้องการ	๒๖.๕%	๒๔.๙%	๒๗.๓%
	อายุน้อยกว่า ๘๐ ปี สุขภาพดี และทำงาน			
	ไม่ต้องการ	๒๐.๓%	๑๙.๒%	๒๑.๖%
	ต้องการ	๗๙.๗%	๘๐.๘%	๗๘.๔%

ที่มา: วิทยาลัยประชากรศาสตร์. ๒๕๖๑. รายงานการศึกษาโครงการการเปลี่ยนแปลงทางประชากรและความอยู่ดีมีสุขในบริบทสังคมสูงวัย: ผู้สูงอายุ. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยประชากรศาสตร์.

๕.๔ การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒

แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ เป็นแผนระยะยาว ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๖๔) ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ ๕ ยุทธศาสตร์ โดย ๓ ยุทธศาสตร์แรกมุ่งเน้นที่ประชากรไทย ทั้งวัยสูงอายุและผู้ที่จะเป็นผู้สูงอายุในอนาคต ทั้งนี้ได้ให้ความสำคัญกับการป้องกันปัญหาในระยะยาว ด้วยการส่งเสริมการเตรียมความพร้อมของคนในวัยหนุ่มสาวและวัยแรงงานเป็นลำดับแรก ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมศักยภาพของผู้สูงอายุในกลุ่มที่ยังช่วยเหลือตัวเองได้และช่วยเหลือสังคมได้ รวมทั้งมีระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องการความช่วยเหลือหรือตกอยู่ในภาวะพึ่งพา ส่วนยุทธศาสตร์ที่เหลือจะเน้นเรื่องการบริหารจัดการงานด้านผู้สูงอายุอย่างมีบูรณาการ รวมทั้งการมีระบบข้อมูลและติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติอย่างต่อเนื่องทุก ๕ ปี

การติดตามประเมินผลในช่วง ๑๕ ปีที่ผ่านมาสะท้อนให้เห็นว่าได้มีการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุไปได้ระดับหนึ่ง หากพิจารณาแต่เพียงร้อยละของดัชนีภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ผ่านมาอาจจะทำให้เข้าใจว่าการทำงานสัมฤทธิ์ผลน้อยลง แต่ส่วนหนึ่งน่าจะเนื่องมาจากการปรับเปลี่ยนดัชนีที่เน้นเชิงคุณภาพมากขึ้นและตั้งเป้าหมายสูงขึ้น อย่างไรก็ดีหากพิจารณาในภาพรวมจะเห็นได้ว่าการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุยังเป็นไปค่อนข้างช้าเมื่อเทียบกับความเร็วของการก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาในแต่ละ

ยุทธศาสตร์จะเห็นว่าผลการดำเนินงานของยุทธศาสตร์ที่ ๑ ซึ่งเน้นการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุยังต่ำกว่าเป้าหมายมากในทุกระยะของการประเมิน จึงเป็นที่น่าวิตกว่าคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในอนาคตอาจจะประสบปัญหาที่รุนแรงขึ้นกว่าปัจจุบัน เนื่องจากประชากรสูงอายุรุ่นต่อไปจะเป็นคลื่นมนุษย์ที่มีขนาดใหญ่มาก หากขาดการเตรียมตนเองให้พร้อม หวังที่จะรอระบบที่พัฒนาขึ้นจากภาครัฐแต่เพียงอย่างเดียวอาจไม่ทันการณ์และไม่สามารถรองรับได้อย่างทั่วถึง

ตารางที่ ๔ ผลการประเมินผลแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ ระยะที่ ๑-๓ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๕๙) จำแนกตามยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์	ระยะที่ ๑ (๒๕๔๕-๒๕๔๙)	ระยะที่ ๒ (๒๕๕๐-๒๕๕๓)	ระยะที่ ๓ (๒๕๕๕-๒๕๕๙)
๑. การเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ	**๕๐.๐**	๒๘.๖	๒๘.๖
๒. การส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ	๖๐.๐	๖๐.๐	๔๖.๗
๓. ระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ	๕๗.๐	๔๐.๐	๓๖.๔
๔. การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุอย่างบูรณาการระดับชาติและการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ	๘๐.๐	๘๕.๗	๗๕.๐
๕. การประมวล พัฒนา และเผยแพร่องค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ และการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ	**๕๐.๐**	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐
รวม	**๕๗.๙**	**๕๔.๗**	**๔๘.๒**

ที่มา: วิพรรณ ประจวบเหมาะ และคณะ. ๒๕๕๑, ๒๕๕๖. โครงการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๖๔) ระยะที่ ๑ และระยะที่ ๒.
วิราภรณ์ โพธิศิริ และคณะ. ๒๕๖๐. โครงการติดตามและประเมินผลแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๖๔) ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙).

ข้อสังเกตจากการติดตามประเมินผลแผนผู้สูงอายุแห่งชาติในช่วง ๑๕ ปีที่ผ่านมา มีสาระสำคัญ คือ

๑) ขาดการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน ส่งผลให้การดำเนินงานขาดการบูรณาการ

๒) ควรมีการปรับแผนผู้สูงอายุ ทั้งในส่วนของมาตรการ ดัชนี และเป้าหมายเป็นระยะ ทุก ๕ ปี เพื่อให้สอดรับกับสถานการณ์ด้านสังคมสูงวัยและการพัฒนาของประเทศที่เป็นพลวัต ที่ผ่านมาแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ขาดการปรับแผนอย่างสม่ำเสมอ

๓) ในการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ มีประเด็นที่ควรดำเนินการ ดังนี้

๓.๑ ควรมีการสรุปสาระสำคัญของแผนในลักษณะของแผนภาพแสดงความเชื่อมโยงระหว่างคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในมิติต่างๆ และแนวทางการดำเนินงานของแผนให้ชัดเจน

๓.๒ ควรลดจำนวนดัชนีในแต่ละยุทธศาสตร์และดัชนีควรสามารถสะท้อนถึงผลการดำเนินงานที่ครอบคลุมและมีความชัดเจน

๓.๓ การตั้งค่าเป้าหมายของแต่ละดัชนีควรคำนึงถึงสถานการณ์ทางประชากรและสังคมในแต่ละช่วงเวลาและความเป็นไปได้ของการดำเนินงานที่จะบรรลุผลตามที่ตั้งไว้

๓.๔ ควรเพิ่มยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้วยการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรม

๓.๕ ควรมีมาตรการที่คำนึงถึงประชากรสูงอายุเฉพาะกลุ่มด้วย เช่น การจำแนกเป็นกลุ่มผู้สูงอายุวัยต้น วัยกลาง วัยปลาย กลุ่มผู้สูงอายุที่มีศักยภาพช่วยเหลือคนอื่นได้ ช่วยเหลือตัวเองได้ และกลุ่มที่ตกอยู่ในภาวะพึ่งพา

๕.๕ การทบทวนนโยบายและมาตรการรองรับสังคมสูงวัย

การทบทวนนโยบายและมาตรการรองรับสังคมสูงวัยในประเทศที่พัฒนาแล้วมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นบทเรียนประกอบการพัฒนาแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ ของประเทศไทย โดยได้เลือกทบทวนนโยบายและมาตรการของประเทศ ๕ ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และออสเตรเลีย ซึ่งแต่ละประเทศมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรในรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน คือ มีอัตราการเกิดและอัตราการตายในระดับต่ำถึงต่ำมาก ส่งผลให้สัดส่วนของประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ด้วยเหตุนี้หลายประเทศได้พยายามจัดรูปแบบของการให้บริการ สวัสดิการ นโยบาย และการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุที่หลากหลาย โดยเฉพาะในเรื่องของบำเหน็จและบำนาญและการประกันสุขภาพที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ของผู้สูงอายุของประเทศตน มาตรการดังกล่าวมีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังตารางที่ ๕ ต่อไปนี้

ตารางที่ ๕ นโยบายและมาตรการดำเนินงานรองรับสังคมสูงวัย

	สิงคโปร์	ญี่ปุ่น	เกาหลี	เยอรมนี	ออสเตรเลีย
นโยบายและมาตรการด้านภาวะเจริญพันธุ์	ส่งเสริมการสมรสและการมีบุตร (Baby Bonus)	ส่งเสริมการมีบุตรเพิ่ม	ส่งเสริมการมีบุตรเพิ่ม	เน้นพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรทุกกลุ่ม	
นโยบายและมาตรการด้านกำลังแรงงาน	ส่งเสริมให้แรงงานต่างชาติเข้ามาทำงาน	ส่งเสริมให้แรงงานต่างชาติย้ายถิ่นเข้ามาทำงาน	ส่งเสริมแรงงานต่างชาติให้เข้ามาทำงานในประเทศ		ส่งเสริมการทำงานด้วยการให้เงินโบนัส (Work Bonus)
		ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุทำงานต่อ	ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้ทำงานมากขึ้น		
		ช่วยเหลือให้ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่และสุขภาพดี	ส่งเสริมให้สตรีที่สมรสทำงานมากขึ้น		
	ปรับอายุเกษียณเป็น ๖๒ ปี และจ้างต่อได้จนถึงอายุ ๖๗ ปี	มีโบนัสให้ผู้สูงอายุที่ยังทำงานหลังเกษียณ และมีบทลงโทษสำหรับผู้ที่เกษียณอายุก่อน ๖๕ ปี	ขยายอายุเกษียณการทำงานจาก ๖๐ ปี เป็น ๖๕ ปี		ขยายอายุเกษียณเป็น ๖๕.๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐) (เพิ่มทุก ๖ เดือน ในทุก ๒ ปี จนถึงอายุ ๖๗ ปี)
นโยบายและมาตรการด้านเศรษฐกิจเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	กองทุนสำรองเลี้ยงชีพกลาง (CPF) ให้ผู้ที่ทำงานร่วมสมทบเงินโดยแบ่งเป็น ๓ บัญชี (บัญชีปกติ-ไว้ซื้อของ / บัญชีออมทรัพย์เพื่อสุขภาพ และบัญชีพิเศษ-เป็นค่าใช้จ่ายเมื่อเกษียณ)	ระบบบำเหน็จบำนาญ ครอบคลุมประชากรทั้งหมด	โครงการบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ, บำเหน็จบำนาญกลุ่มอาชีพพิเศษ (ข้าราชการ) และบำเหน็จบำนาญขั้นพื้นฐาน	ระบบบำเหน็จบำนาญภาครัฐ (บังคับตามกฎหมายที่ผู้ทำงานทุกคนต้องทำประกัน) และระบบบำเหน็จบำนาญภาคเอกชน (ซื้อประกันเสริม)	ระบบบำเหน็จบำนาญสำหรับผู้สูงอายุ มีการจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุน (บัญชีเงินออมการเกษียณของแต่ละบุคคล) คนทำงานที่มีรายได้น้อยไม่ต้องจ่ายเงินสมทบ รัฐก็มีเงินบำเหน็จบำนาญให้
	โครงการ Silver Support Scheme ช่วยเสริมรายได้ให้ผู้สูงอายุ ๖๕ ปีขึ้นไป	มีศูนย์ทรัพยากรมนุษย์สูงวัย (Silver Human Resource Center) ซึ่งเป็นศูนย์หางานสำหรับผู้สูงอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปที่ต้องการทำงาน มีการเก็บประวัติบุคคลของคนทำงานที่สูงอายุ และจับคู่กับบริษัทที่ต้องการคนงาน	มีแผนสำหรับการจ้างงานผู้สูงอายุ มีศูนย์ช่วยหางานให้ผู้สูงอายุ มีบริการจัดหางานให้ผู้สูงอายุ มีคลังข้อมูลการหางานผู้สูงอายุ	การออมส่วนบุคคลเพื่อการเกษียณอายุ รัฐจ่ายเงินอุดหนุนสำหรับแผนการออมและให้ผลประโยชน์ทางภาษีแก่ผู้เข้าร่วมโครงการ	ให้เงินโบนัสการทำงาน (Work Bonus) เพื่อส่งเสริมให้ผู้ที่จะเกษียณการทำงานมีแรงจูงใจให้ทำงานต่อหลังเกษียณ

ตารางที่ ๕ (ต่อ)

	สิงคโปร์	ญี่ปุ่น	เกาหลี	เยอรมนี	ออสเตรเลีย
	โครงการ Work Pro ที่ให้เงินสนับสนุนนายจ้างให้มีการออกแบบการทำงาน กระบวนการการทำงาน และการออกแบบงานใหม่สำหรับผู้สูงอายุ		เงินช่วยเหลือเมื่อเกษียณอายุการทำงาน มีกฎหมายมาตรฐานการทำงาน กำหนดให้ นายจ้างต้องจ่ายเงินเดือน ๑ เดือนให้ลูกจ้างทุกปีที่ทำงาน โดยจ่ายให้เมื่อลูกจ้างเกษียณอายุการทำงาน		ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุในด้านค่าใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีวิตอื่นๆ รวมถึงสนับสนุนด้านภาษีในการหารายได้หลังเกษียณ
	โครงการช่วยเหลือระยะยาวสำหรับการดูแล หากไม่สามารถทำงานได้เนื่องจาก สูงอายุหรือเจ็บป่วย				การจำนองแบบย้อนกลับ (Reverse Mortgages) นำบ้านของตนไปใช้เป็นสินเชื่อเพื่อสร้างรายได้ให้กับตนเอง โดยยังสามารถพักอาศัยอยู่ได้ต่อไปจนกว่าจะเสียชีวิตหรือมีการขาย
					การช่วยเหลือค่าเช่าบ้านเป็นการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่เช่าบ้าน
นโยบายและมาตรการด้านสุขภาพเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	ระบบประกันสุขภาพภาคบังคับ โดยผู้ทำงานต้องสมทบรายได้เข้าบัญชี Medisave (ร้อยละ ๘–๑๐.๕ ของเงินเดือน (ขึ้นอยู่กับกลุ่มอายุ)) ซึ่งใช้เป็นค่ารักษาพยาบาลของตนเองและครอบครัว	ระบบประกันสุขภาพที่ประชากรจ่ายเงินสมทบบวกกับเงินสนับสนุนจากภาครัฐ (บังคับทุกคนต้องทำประกันสุขภาพ)	โครงการประกันสุขภาพแห่งชาติ มีแหล่งการเงิน ๓ แหล่ง คือ ผู้ประกันจ่ายเงินสมทบ รัฐบาลจ่ายเงินอุดหนุน และจากภาษียาสูบ	การประกันสุขภาพภาครัฐซึ่งเป็นภาคบังคับ และการประกันสุขภาพภาคเอกชน	ระบบประกันสุขภาพและการดูแลระยะยาว โดยให้ความสำคัญกับการดูแลที่บ้านและชุมชน ซึ่งรัฐให้การสนับสนุนทางการเงินแก่ผู้ดูแลที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ คู่สมรส หรือญาติของผู้สูงอายุ

ตารางที่ ๕ (ต่อ)

	สิงคโปร์	ญี่ปุ่น	เกาหลี	เยอรมนี	ออสเตรเลีย
	โครงการ Medi Shield Life เพื่อช่วยผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยและรายได้ปานกลางโดยรัฐให้เงินสนับสนุน	ระบบประกันที่แยกออกมาสำหรับบุคคลอายุ ๗๕ ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นการดูแลทางการแพทย์สำหรับผู้สูงอายุในช่วงปลายของชีวิต	โครงการประกันการดูแลระยะยาว รัฐบาลจ่ายร้อยละ ๒๐ ของค่าใช้จ่ายการดูแลระยะยาวทั้งหมด ผู้ใช้บริการจ่าย ร้อยละ ๑๕ (บริการที่บ้าน) และ ร้อยละ ๒๐ (บริการจากสถาบันทางการแพทย์)	การประกันการดูแลระยะยาว (บังคับทำ) ครอบคลุมบุคคลที่มีข้อจำกัดและมีความจำเป็นที่ต้องได้รับความช่วยเหลือจากคนอื่น มีทั้งบริการที่บ้านและสถาบัน ส่วนใหญ่มุ่งให้ความช่วยเหลือในการดูแลที่บ้าน	โครงการดูแลที่บ้านและชุมชน สำหรับผู้สูงอายุที่สุขภาพอ่อนแอ คนพิการและผู้ดูแล โดยรัฐบาลรับผิดชอบในการบริหารจัดการรายวัน มีทั้งการรักษาพยาบาลชุมชน การช่วยเหลืองานบ้าน การดูแลส่วนบุคคล อาหาร การปรับปรุงบ้านและบำรุง รักษาบ้าน ระบบขนส่งมวลชน การดูแลการพักผ่อนในชุมชน
	โครงการช่วยเหลือด้านสุขภาพของชุมชน (Community Health Assist Scheme, CHAS) โดยรัฐบาลให้เงินอุดหนุนการดูแลด้านการแพทย์และทำฟันแก่ครัวเรือนที่มีรายได้น้อยและปานกลาง	มีระบบการประกันการดูแลระยะยาว เป็นสวัสดิการที่รัฐจัดให้สำหรับผู้สูงอายุที่ดูแลรักษาตัวอยู่ในชุมชนที่ตนอาศัย เช่น บริการช่วยเหลือที่บ้าน บริการดูแลตอนกลางวัน และบริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการดูแลควบคุมจากระยะไกลในการดูแลคนไข้ที่บ้าน	โครงการสถานบริบาล (Nursing Home Program) ดำเนินการโดยองค์กรไม่แสวงหาผลประโยชน์ มีสถานบริบาลที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายและเสียค่าใช้จ่ายต่ำ		ชุดการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน เป็นการให้บริการที่บ้านสำหรับผู้สูงอายุที่สุขภาพอ่อนแอ ต้องการการพึ่งพาและการดูแลที่ซับซ้อน

ตารางที่ ๕ (ต่อ)

	สิงคโปร์	ญี่ปุ่น	เกาหลี	เยอรมนี	ออสเตรเลีย
	โครงการดูแลระยะกลางและระยะยาว (Intermediate and Long-Term Care) รัฐให้เงินอุดหนุนไม่เกินร้อยละ ๘๐ สำหรับการดูแลที่บ้าน และร้อยละ ๗๐ สำหรับบริการที่อยู่อาศัย เช่น สถานดูแลรักษาผู้สูงอายุ	การใช้หุ่นยนต์ช่วยดูแลผู้สูงอายุ โดยหุ่นยนต์สามารถให้ข้อมูลข่าวสารสำคัญแก่คนไข้สูงอายุ ช่วยเตือนการกินยา ช่วยการยก หรือเคลื่อนย้ายผู้สูงอายุ ช่วยในการยกของ ช่วยในการอาบน้ำและแต่งตัวผู้สูงอายุ			การขยายการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านเป็นการรวมชุดที่ให้การดูแลระดับสูงแก่ผู้ที่อาศัยอยู่ที่บ้าน ที่ต้องการการช่วยเหลือที่มากกว่า
	โครงการ Medi Fund เป็นโครงการที่ช่วยผู้สูงอายุกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือด้านการรักษาพยาบาล				รัฐบาลให้การสนับสนุนการฝึกอบรมแก่ผู้ดูแลที่ไม่เป็นทางการและสนับสนุนเงินแก่การให้บริการต่างๆ ในฐานะผู้ดูแลส่วนบุคคลที่ดูแลผู้สูงอายุ ผู้พิการ เพื่อให้สามารถอยู่ที่บ้านได้
	โครงการกองทุนความสามารถในการเคลื่อนที่ของผู้สูงอายุ (Senior Mobility Fund) รัฐสนับสนุนอุปกรณ์ต่างๆ เช่น เครื่องช่วยในการเดิน เก้าอี้ล้อเข็น เก้าอี้คนชรา และเตียงคนไข้ การขนส่งผู้สูงอายุไปดูแลและไปศูนย์ฟอกไต และสิ่งช่วยดูแลสุขภาพที่บ้าน เช่น อาหารเสริมประเภทนม				การจ่ายเงินให้ผู้ดูแล (Carer Payment) เป็นการสนับสนุนด้านการเงินแก่ผู้ที่รับผิดชอบดูแลที่ทำให้เขาทำงานที่อื่นไม่ได้

ตารางที่ ๕ (ต่อ)

	สิงคโปร์	ญี่ปุ่น	เกาหลี	เยอรมนี	ออสเตรเลีย
					โครงการการหยุดชั่วคราวสำหรับการทำงานของผู้ดูแล เป็นโครงการที่อนุญาตให้ผู้ดูแลหยุดการดูแลชั่วคราวในระยะสั้นหรือยามฉุกเฉิน
					โครงการให้ข้อมูลข่าวสาร การปรึกษาและสนับสนุนผู้ดูแล รวมถึงช่วยเหลือผู้ดูแลที่ต้องหยุดการดูแล
					การดูแลระยะยาวที่สถาบัน - มีการดูแลตลอด ๒๔ ชั่วโมง เป็นการดูแลพยาบาลรวมถึงการให้ที่พัก บริการสนับสนุนต่างๆ (การทำความสะอาด การซักผ้า อาหาร) บริการดูแลส่วนบุคคล (ช่วยในการแต่งตัว ทานอาหาร การขับถ่าย การอาบน้ำ และการเดินรอบๆ) และบริการสุขภาพ (การบำบัดโรคทางร่างกาย อาชีพ และการบำบัดโรคเท้าผิดปกติ) - บริการดูแลส่วนบุคคล แต่ยังไม่รวมการให้ที่พัก บริการสนับสนุน และบริการสุขภาพบางอย่าง

ตารางที่ ๕ (ต่อ)

	สิงคโปร์	ญี่ปุ่น	เกาหลี	เยอรมนี	ออสเตรเลีย
นโยบายและมาตรการด้านสภาพแวดล้อม/ที่อยู่อาศัยเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	สนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้อยู่กับครอบครัว โดยใช้มาตรการด้านภาษีและสิ่งจูงใจ เช่น บุตรที่บิดามารดาอาศัยอยู่ด้วยจะได้สิทธิพิเศษในเรื่องการจองที่อยู่อาศัยและมีสิทธิในการเลือกที่อยู่อาศัยก่อน และคู่สมรสมีสิทธิได้รับเงินสนับสนุนด้านที่อยู่อาศัยถ้าซื้อแฟลตที่อยู่ใกล้กับบ้านของบิดามารดา	ให้ผู้สูงอายุได้อยู่อาศัยในชุมชนของตน (Ageing in place) รัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นมีนโยบายด้านที่อยู่อาศัยหลายประการ เช่น - มีเงินกู้สำหรับที่อยู่อาศัยดอกเบี้ยต่ำ - เงินอุดหนุนสำหรับการสร้างบ้านสำหรับคู่สมรสสูงอายุ และผู้สูงอายุที่เป็นหม้าย - มีการออกแบบที่อยู่อาศัยสำหรับคนทุกกลุ่มอายุที่อยู่ร่วมกัน	ส่งเสริมสภาวะการทำงานและสิ่งแวดล้อมที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ	สนับสนุนชุมชนที่มีการปรับปรุงสภาพเพื่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ	โครงการที่อยู่อาศัย เป็นสวัสดิการด้านที่พัก คือ การจัดที่พักอาศัยรวมให้แก่ผู้สูงอายุ และมีโครงการช่วยเหลือผู้สูงอายุให้มีที่พักอาศัยเป็นของตนเอง
	โครงการสามชั่วอายุคน (Three-Generation, ๓ Gen) มีแฟลตที่ส่งเสริมให้ครอบครัวหลายชั่วอายุคน (ครอบครัวที่สมรส บุตร และบิดามารดา) ได้อยู่ร่วมกัน เพื่อช่วยดูแลและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	- รัฐยังมีสถานรับดูแลคนชราสำหรับผู้สูงอายุที่ยากจน - มีบ้านสำหรับผู้สูงอายุโดยคิดค่าธรรมเนียมไม่แพงที่ให้ที่อยู่อาศัยและบริการต่างๆ รวมถึงบริการอาหารราคาถูก			
	โครงการปรับปรุงที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ (Enhancement for Active Seniors, EASE) สนับสนุนด้านการเงินเพื่อปรับปรุงที่อยู่อาศัย เช่น ราวจับบันได กระเบื้องห้องน้ำกันลื่น ทางลาดที่เหมาะสม				

ตารางที่ ๕ (ต่อ)

	สิงคโปร์	ญี่ปุ่น	เกาหลี	เยอรมนี	ออสเตรเลีย
	ปรับปรุงระบบขนส่งมวลชน รถโดยสาร รถไฟ นอกจากนี้ ผู้สูงอายุยังจะได้ลดค่าโดยสารด้วย	มีกฎหมายกำหนดให้การขนส่งมวลชนต้องให้บริการประชาชนทุกคนได้โดยไม่มีอุปสรรคในการใช้ระบบขนส่งมวลชน ไม่ว่าจะเป็นรถเมล์ รถไฟ สนามบิน ฯลฯ รวมถึงการเข้าอาคารต่างๆ ด้วย			
นโยบายและมาตรการด้านสังคม/ชุมชนเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ		ระบบธนาคารเวลา คือ บุคคลคนหนึ่งถ้าอาสาสมัครมาทำงานช่วยผู้สูงอายุตอนนี้ จะสามารถมีเครดิตเป็นเวลาเพื่อใช้เวลาในอนาคตได้ ถือเป็นการมีส่วนร่วมทางสังคม	ศูนย์สวัสดิการผู้สูงอายุ ให้บริการด้านการปรับปรุงสุขภาพ การศึกษาผู้ใหญ่ สันทนาการ รวมถึงให้คำปรึกษา	ส่งเสริมให้มีบ้านที่มีคนหลายรุ่นอายุคนอยู่ด้วยกัน อยู่ในชุมชนของตน มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เน้นความสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชน โดยพัฒนาชุมชนในด้านการดูแลผู้สูงอายุ	
		โครงการนวัตกรรมทางสังคมที่นำนักเรียนจากทั่วประเทศมาพักกับผู้สูงอายุในช่วงปิดเทอม เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์โดยตรง ความช่วยเหลือ และความสัมพันธ์ระหว่างกัน	สโมสรผู้สูงอายุ ตั้งโดยเงินบริจาคส่วนท้องถิ่น มีสโมสรมากกว่า ๒๔,๐๐๐ แห่ง	โครงการบริการของปู่ย่าตายายเป็นโครงการช่วยเหลือครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว โดยให้ผู้สูงอายุทำหน้าที่ดูแลเด็กเล็ก	

ตารางที่ ๕ (ต่อ)

	สิงคโปร์	ญี่ปุ่น	เกาหลี	เยอรมนี	ออสเตรเลีย
		โครงการพัฒนาชุมชนที่นำผู้สูงอายุเข้ามาร่วม เช่น ให้สอนหนังสือแก่โรงเรียนส่วนท้องถิ่น ซึ่งความรู้และทักษะของผู้สูงอายุมีคุณค่าอย่างมาก องค์กรในชุมชนบางแห่งได้จัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ เช่น สโมสรพลเมืองสูงวัย ที่ทำให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมทางสังคม	โรงเรียนผู้สูงอายุ ดำเนินการโดยองค์กรอาสาสมัคร มีมากกว่า ๘๐๐ แห่ง มีผู้สูงอายุเรียน ๘๓,๐๐๐ คน	โครงการการมีส่วนร่วมทางสังคมเป็นโครงการสำหรับผู้สูงอายุที่มีบ้านอยู่ในเมืองที่มีมหาวิทยาลัย มาแชร์อพาร์ตเมนท์หรือบ้านกับนักศึกษาโดยที่นักศึกษาไม่ต้องจ่ายหรือจ่ายค่าเช่าบ้านในราคาต่ำ แต่นักศึกษาจะต้องช่วยดูแลผู้สูงอายุโดยกำหนดเป็นจำนวนชั่วโมงต่อเดือนแทน	
	มีกฎหมายคุ้มครองผู้สูงอายุที่ไม่สามารถเลี้ยงตัวเองได้ให้ได้รับการสนับสนุนด้านการเงินจากบุตร				

ที่มา: ดร.นิพนธ์ เทพวัลย์ และชเนตตี มิลินทางกูร. ๒๕๖๒. การทบทวนนโยบายและแผนผู้สูงอายุ ในสาธารณรัฐสิงคโปร์ ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และออสเตรเลีย. วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

๖. วัตถุประสงค์ของแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

๖.๑ เพื่อให้มีกรอบและแนวทางปฏิบัติงานด้านผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บท อันจะก่อให้เกิดการบูรณาการแผนในทุกระดับ และนำไปสู่การขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุและการรองรับสังคมสูงวัยของหน่วยงานต่างๆ อย่างมีบูรณาการ

๖.๒ เพื่อเพิ่มคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้เพิ่มพูนศักยภาพของตนเองอย่างเต็มกำลังความสามารถ

๖.๓ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ สภาพแวดล้อม การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และเป็นธรรม อันจะทำให้ดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า พึ่งพาตนเองได้ มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สังคม และมีหลักประกันที่มั่นคงไปจนบั้นปลายของชีวิต

๖.๔ เพื่อรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก ด้วยการส่งเสริมให้ประชากรที่จะเป็นผู้สูงอายุในอนาคต โดยเฉพาะกลุ่มผู้ที่มีอายุตั้งแต่ ๒๕-๕๙ ปีในปัจจุบัน ซึ่งจะเป็นผู้สูงอายุในอีก ๑-๓๕ ปีข้างหน้า ตระหนักและเตรียมการให้พร้อมเพื่อให้มีชีวิตที่ดีในยามสูงอายุ พร้อมที่จะยอมรับและร่วมมือกับผู้สูงอายุในการเป็นพลังขับเคลื่อนสังคม หรือให้การเกื้อหนุนผู้สูงอายุในยามที่จำเป็น

๗. แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

๗.๑ วิสัยทัศน์

ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตดี มีหลักประกันมั่นคง เป็นพลังพัฒนาสังคม

๗.๒ แผนปฏิบัติการย่อย แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ ประกอบไปด้วยแผนปฏิบัติการย่อย ๔ แผน (ดังปรากฏในแผนภาพที่ ๖) ได้แก่

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ เตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุ

มาตรการ

๑. ส่งเสริมให้ประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี เร่งเตรียมการก่อนยามสูงอายุในมิติทางเศรษฐกิจ
   - ๑.๑ ส่งเสริมการออมเงินเพื่อยามชราภาพ
   - ๑.๒ เร่งพัฒนาระบบบำนาญแห่งชาติแบบหลายชั้น
   - ๑.๓ ขยายอายุเกษียณและส่งเสริมการทำงานต่อเนื่องของประชากรวัยทำงาน

๒. สร้างเสริมความรู้ความเข้าใจถึงกระบวนการชราภาพ ตระหนักถึงคุณค่า ศักดิ์ศรี และมีความรับผิดชอบต่อผู้สูงอายุ
   - ๒.๑ ส่งเสริมการให้ความรู้เรื่องกระบวนการชราภาพ
   - ๒.๒ รณรงค์ให้สังคมตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ
   - ๒.๓ รักษาค่านิยมของสังคมในการดูแลรับผิดชอบผู้สูงอายุในครอบครัวและชุมชน

๓. ส่งเสริมการพัฒนาความรู้และศักยภาพตนเองอย่างต่อเนื่อง รู้เท่าทันและสามารถเลือกใช้ประโยชน์จากสื่อสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล
   - ๓.๑ ส่งเสริมประชากรวัยทำงานให้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตที่สอดคล้องกับความสนใจและวิถีชีวิตของตนเอง
   - ๓.๒ ส่งเสริมการให้ความรู้และพัฒนาทักษะในการรู้เท่าทันสื่อและใช้สื่อสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์

๔. เร่งเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ
   ๔.๑ สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการมีสุขภาพดีและพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์
   ๔.๒ ส่งเสริมการสร้างความรู้ด้านสุขภาพ
   ๔.๓ สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีความรอบรู้ด้านสุขภาพและการมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ในชุมชน
๕. ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับวัยสูงอายุและเพิ่มโอกาสในการปรับสภาพที่อยู่อาศัย
   ๕.๑ เร่งสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ
   ๕.๒ ส่งเสริมการปรับปรุงที่อยู่อาศัยโดยเฉพาะครัวเรือนที่มีบิดามารดาสูงอายุอาศัยอยู่ด้วย
   ๕.๓ ส่งเสริมการขยายตัวของธุรกิจและอุตสาหกรรมการผลิตวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

<u>มาตรการ</u>

๑. ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านเศรษฐกิจ
   ๑.๑ ปฏิรูประบบหลักประกันยามชราภาพให้เป็นไปอย่างบูรณาการและยั่งยืน สามารถครอบคลุมผู้สูงอายุอย่างพอเพียง ทั่วถึง และเป็นธรรม
   ๑.๒ ส่งเสริมการทำงานของผู้สูงอายุทั้งภาคในระบบและนอกระบบ
   ๑.๓ เพิ่มพูนทักษะหรือโอกาสในการทำงานด้วยการเพิ่มช่องทางการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุวัยต้น
๒. ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสุขภาพ
   ๒.๑ เสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ
   ๒.๒ พัฒนาระบบสุขภาพรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุแต่ละกลุ่มและเหมาะกับบริบทของพื้นที่
๓. ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสังคม
   ๓.๑ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการเป็นพลังทางสังคม
   ๓.๒ ส่งเสริมการจัดการสื่อสารสนเทศเพื่อผู้สูงอายุ
   ๓.๓ ส่งเสริมศักยภาพครอบครัวและชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุ

๔. ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสภาพแวดล้อม
   ๔.๑ ส่งเสริมการปรับสภาพที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุทั้งภายในบ้านและนอกบ้าน
   ๔.๒ ส่งเสริมการจัดการสภาพแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการสาธารณะที่เอื้อต่อคนทุกวัยให้เหมาะกับบริบทของสังคมเมืองและชนบท
   ๔.๓ สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงที่อยู่อาศัย วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สูงอายุ
   ๔.๔ สร้างระบบทางสัญจรและการคมนาคมทางบกที่เอื้อต่อคนทุกวัย

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๓ ปฏิรูปและบูรณาการระบบบริหารเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ

มาตรการ

๑. แปลงแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติและผลักดันให้ทุกภาคส่วนขับเคลื่อนแผนอย่างมีบูรณาการตั้งแต่ระดับชาติสู่ระดับท้องถิ่น
๒. ติดตามและประเมินผลนโยบายและแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุในแต่ละระดับ
๓. ปฏิรูประบบกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินงานของทุกภาคส่วนในการรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก
๔. วางระบบกำลังคนด้านผู้สูงอายุทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในระดับชาติและระดับพื้นที่
๕. เพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาและการจัดการงานด้านผู้สูงอายุขององค์กรชุมชน/ท้องถิ่นและผู้นำชุมชน
๖. พัฒนาระบบการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ โดยเฉพาะกลุ่มที่เป็นกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเปราะบางและกลุ่มที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง ทั้งในฐานะผู้รับบริการ ผู้รับสวัสดิการ หรือผู้บริโภค
๗. พัฒนาระบบปกป้องและฟื้นฟูผู้สูงอายุและครอบครัวในยามที่เกิดนานาวิกฤติ
๘. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๔ เพิ่มศักยภาพการวิจัย การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมรองรับสังคมสูงวัย

มาตรการ

๑. ส่งเสริมการผลิตงานวิจัยและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุเพื่อการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ
   ๑.๑ ส่งเสริมการพัฒนางานวิจัย/ผลิตภัณฑ์ด้านผู้สูงอายุหรือบริการ/ระบบหรือกระบวนการใหม่เพื่อเพิ่มศักยภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ
   ๑.๒ ส่งเสริมให้มีการนำผลงานวิจัย/ข้อเสนอเชิงนโยบาย/นวัตกรรมด้านผู้สูงอายุไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

๒. ส่งเสริมการพัฒนาระบบข้อมูล งานวิจัย และนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย และเป็นประโยชน์ต่อภาครัฐในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ

๒.๑ สร้างระบบข้อมูล งานวิจัย และนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุของประเทศ

๒.๒ สร้างกลไกเชื่อมโยงฐานข้อมูลด้านผู้สูงอายุจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในระดับประเทศ จังหวัด และท้องถิ่น

๒.๓ พัฒนาระบบสืบค้นที่ง่ายและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลมากขึ้น

๒.๔ พัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถาบันการศึกษาในระดับจังหวัด ในการจัดเก็บและสร้างฐานข้อมูลผู้สูงอายุที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือเพื่อเชื่อมโยงสู่ระบบฐานข้อมูลของประเทศ

แผนภาพที่ ๖ สรุปภาพรวมของแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

วิสัยทัศน์: ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตดี มีหลักประกันมั่นคง เป็นพลังพัฒนาสังคม

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ เตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุ

มาตรการ ๑ ส่งเสริมให้ประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี เร่งเตรียมการก่อนยามสูงอายุในมิติทางเศรษฐกิจ
๑.๑ ส่งเสริมการออมเงินเพื่อยามชราภาพ
๑.๒ เร่งพัฒนาระบบบำนาญแห่งชาติแบบหลายชั้น
๑.๓ ขยายอายุเกษียณและส่งเสริมการทำงานต่อเนื่องของประชากรวัยทำงาน

มาตรการ ๒ สร้างเสริมความรู้ความเข้าใจถึงกระบวนการชราภาพ ตระหนักถึงคุณค่าศักดิ์ศรี และมีความรับผิดชอบต่อผู้สูงอายุ
๒.๑ ส่งเสริมการให้ความรู้เรื่องกระบวนการชราภาพ
๒.๒ รณรงค์ให้สังคมตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ
๒.๓ รักษาค่านิยมของสังคมในการดูแลรับผิดชอบผู้สูงอายุในครอบครัวและชุมชน

มาตรการ ๓ ส่งเสริมการพัฒนาความรู้และศักยภาพตนเองอย่างต่อเนื่อง รู้เท่าทันและสามารถเลือกใช้ประโยชน์จากสื่อสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล
๓.๑ ส่งเสริมประชากรวัยทำงานให้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตที่สอดคล้องกับความสนใจและวิถีชีวิตของตนเอง
๓.๒ ส่งเสริมการให้ความรู้และพัฒนาทักษะในการรู้เท่าทันสื่อและใช้สื่อสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์

มาตรการ ๔ เร่งเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ
๔.๑ สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการมีสุขภาพดีและพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์
๔.๒ ส่งเสริมการสร้างความรู้ด้านสุขภาพ
๔.๓ สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีความรอบรู้ด้านสุขภาพและการมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ในชุมชน

มาตรการ ๕ ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับวัยสูงอายุและเพิ่มโอกาสในการปรับสภาพที่อยู่อาศัย
๕.๑ เร่งสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ
๕.๒ ส่งเสริมการปรับปรุงที่อยู่อาศัยโดยเฉพาะครัวเรือนที่มีบิดามารดาสูงอายุอาศัยอยู่ด้วย
๕.๓ ส่งเสริมการขยายตัวของธุรกิจและอุตสาหกรรมการผลิตวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

มาตรการ ๑ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านเศรษฐกิจ
๑.๑ ปฏิรูประบบหลักประกันยามชราภาพให้เป็นไปอย่างบูรณาการและยั่งยืน สามารถครอบคลุมผู้สูงอายุอย่างพอเพียง ทั่วถึง และเป็นธรรม
๑.๒ ส่งเสริมการทำงานของผู้สูงอายุทั้งภาคในระบบและนอกระบบ
๑.๓ เพิ่มพูนทักษะหรือโอกาสในการทำงานด้วยการเพิ่มช่องทางการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุวัยต้น

มาตรการ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสุขภาพ
๒.๑ เสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ
๒.๒ พัฒนาระบบสุขภาพรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุแต่ละกลุ่มและเหมาะกับบริบทของพื้นที่

มาตรการ ๓ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสังคม
๓.๑ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการเป็นพลังทางสังคม
๓.๒ ส่งเสริมการจัดการสื่อสารสนเทศเพื่อผู้สูงอายุ
๓.๓ ส่งเสริมศักยภาพครอบครัวและชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุ

มาตรการ ๔ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสภาพแวดล้อม
๔.๑ ส่งเสริมการปรับสภาพที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุทั้งภายในบ้านและนอกบ้าน
๔.๒ ส่งเสริมการจัดการสภาพแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการสาธารณะที่เอื้อต่อคนทุกวัยให้เหมาะกับบริบทของสังคมเมืองและชนบท
๔.๓ สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงที่อยู่อาศัย วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สูงอายุ
๔.๔ สร้างระบบทางสัญจรและการคมนาคมทางบกที่เอื้อต่อคนทุกวัย

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๓ ปฏิรูปและบูรณาการระบบบริหารเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ

มาตรการ ๑ แปลงแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติและผลักดันให้ทุกภาคส่วนขับเคลื่อนแผนอย่างมีบูรณาการตั้งแต่ระดับชาติสู่ระดับท้องถิ่น

มาตรการ ๒ ติดตามและประเมินผลนโยบายและแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุในแต่ละระดับ

มาตรการ ๓ ปฏิรูประบบกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินงานของทุกภาคส่วนในการรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก

มาตรการ ๔ วางระบบกำลังคนด้านผู้สูงอายุทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในระดับชาติและระดับพื้นที่

มาตรการ ๕ เพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาและการจัดการงานด้านผู้สูงอายุขององค์กรชุมชน/ท้องถิ่นและผู้นำชุมชน

มาตรการ ๖ พัฒนาระบบการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ โดยเฉพาะกลุ่มที่เป็นกลุ่มเสี่ยงกลุ่มเปราะบางและกลุ่มที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง ทั้งในฐานะผู้รับบริการ ผู้รับสวัสดิการ หรือผู้บริโภค

มาตรการ ๗ พัฒนาระบบป้องกันและฟื้นฟูผู้สูงอายุและครอบครัวในยามที่เกิดนานาวิกฤติ

มาตรการ ๘ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๔ เพิ่มศักยภาพการวิจัย การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมรองรับสังคมสูงวัย

มาตรการ ๑ ส่งเสริมการผลิตงานวิจัยและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุเพื่อการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ
๑.๑ ส่งเสริมการพัฒนางานวิจัย/ผลิตภัณฑ์ด้านผู้สูงอายุ หรือบริการ/ระบบหรือกระบวนการใหม่เพื่อเพิ่มศักยภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ
๑.๒ ส่งเสริมให้มีการนำผลงานวิจัย/ข้อเสนอเชิงนโยบาย/นวัตกรรมด้านผู้สูงอายุไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

มาตรการ ๒ ส่งเสริมการพัฒนาระบบข้อมูล งานวิจัย และนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและเป็นประโยชน์ต่อภาครัฐในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ
๒.๑ สร้างระบบข้อมูล งานวิจัย และนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุของประเทศ
๒.๒ สร้างกลไกเชื่อมโยงฐานข้อมูลด้านผู้สูงอายุจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในระดับประเทศ จังหวัด และท้องถิ่น
๒.๓ พัฒนาระบบสืบค้นที่ง่ายและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลมากขึ้น
๒.๔ พัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถาบันการศึกษาในระดับจังหวัดในการจัดเก็บและสร้างฐานข้อมูลผู้สูงอายุที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือเพื่อเชื่อมโยงสู่ระบบฐานข้อมูลของประเทศ

๘. ความเชื่อมโยงระหว่างแผนปฏิบัติการย่อยกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท และผลลัพธ์/ผลกระทบที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ เตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุ

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ เตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุ เป็นแผนปฏิบัติการย่อยภายใต้แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ มีเป้าประสงค์หลัก คือ *"ประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี[๓] ตระหนักถึงความสำคัญและมีการเตรียมการในทุกมิติให้พร้อมก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม"* แม้ว่าแผนนี้จะเป็นแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุแต่ก็ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุด้วย เนื่องจากประชากรกลุ่มนี้กำลังทยอยเข้าสู่วัยสูงอายุและเป็นคลื่นประชากรขนาดใหญ่จึงจำเป็นต้องเร่งให้มีการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุตั้งแต่เริ่มทำงาน

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ ประกอบด้วยมาตรการหลัก ๕ มาตรการ เพื่อใช้เป็นวิธีการดำเนินงานให้บรรลุผลตามเป้าหมายของแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดการบูรณาการของแผนทุกระดับตั้งแต่ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนปฏิบัติการ อันจะนำไปสู่ผลลัพธ์และผลกระทบตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้องในที่สุด ซึ่งพอสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ (ตารางที่ ๖)

มาตรการ ๑ ส่งเสริมให้ประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี เร่งเตรียมการก่อนยามสูงอายุในมิติทางเศรษฐกิจ โดยในมาตรการนี้มีเป้าประสงค์เพื่อให้ประชากรวัยทำงานมีความรู้ด้านการเงินและมีการวางแผนการเงินและการออมเพื่อยามสูงอายุ ขณะเดียวกันก็เร่งดำเนินการเชิงรุกเพื่อส่งเสริมประชากรวัยทำงานในภาคไม่เป็นทางการให้เข้ามาเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติให้มากขึ้น รวมถึงเร่งพัฒนาระบบบำนาญแห่งชาติให้ครบทั้ง ๔ ชั้น เพื่อให้ครอบคลุมประชากรในทุกระบบการทำงาน นอกจากนี้ในมาตรการที่ ๑ นี้ยังมุ่งให้มีการดำเนินการขยายอายุเกษียณภาคราชการในสายงานที่ขาดแคลนและยังไม่สามารถดึงคนรุ่นใหม่มาทำงานได้เพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่ภาคเอกชน อีกทั้งส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีการจ้างงานต่อเนื่องโดยให้รัฐสนับสนุนมาตรการทางภาษีหรือการประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม สำหรับมาตรการที่ ๑ นี้มีความสอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต โดยวัยแรงงานควรได้รับการยกระดับศักยภาพ ทักษะ สมรรถนะอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะทางการเงินเพื่อให้สามารถจัดการการเงินของตนเองและของครอบครัว มีการวางแผนทางการเงินและมีการออม นอกจากนี้ยังสอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ประเด็นการเสริมสร้างพลังทางสังคม ที่ให้ความสำคัญกับการรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ โดยเตรียมความพร้อมของประชากรไทยในทุกมิติทั้งมิติทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะการออมและการลงทุนระยะยาวตั้งแต่ก่อนเกษียณอายุการทำงาน นอกจากนี้ยังสอดรับกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นพลังทาง

[๓] การกำหนดกลุ่มอายุ ๒๕-๕๙ ปีมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สอดคล้องกับดัชนีชี้วัดของแผนย่อยการรองรับสังคมสูงวัย

สังคม แผนย่อยการรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก โดยเร่งเสริมสร้างการเตรียมการก่อนยามสูงอายุโดยเฉพาะในกลุ่มวัยแรงงานตอนปลาย (อายุ ๔๕-๕๙ ปี) เพื่อให้เป็นผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพในทุกมิติ และส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนผู้ที่จะเป็นผู้สูงอายุในอนาคตได้มีการเตรียมการให้พร้อมทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม อันจะลดผลกระทบจากการเปลี่ยนโครงสร้างทางอายุของประชากรต่อการพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืนของประเทศ

มาตรการ ๒ สร้างเสริมความรู้ความเข้าใจถึงกระบวนการชราภาพ ตระหนักถึงคุณค่า ศักดิ์ศรี และมีความรับผิดชอบต่อผู้สูงอายุ มาตรการนี้มีเป้าประสงค์เพื่อส่งเสริมการให้ความรู้เรื่องกระบวนการชราภาพรณรงค์ให้สังคมตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ มองว่าผู้สูงอายุเป็นพลัง ไม่เป็นภาระกับสังคม รวมทั้งส่งเสริมให้สังคมเรียนรู้และร่วมกันรับผิดชอบดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวและชุมชน ซึ่งมาตรการที่ ๒ นี้สอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม ซึ่งมุ่งให้สถาบันครอบครัว ชุมชน ศาสนา การศึกษา และสื่อร่วมกันปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ และสอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ประเด็นการเสริมสร้างพลังทางสังคม และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นพลังทางสังคม แผนย่อยการเสริมสร้างทุนทางสังคม และแผนย่อยด้านการรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก โดยมุ่งเน้นการต่อยอดการพัฒนาบนฐานทุนทางสังคมและวัฒนธรรมเพื่อคงไว้ซึ่งสังคมแห่งการช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างประชากรต่างวัย และปรับเปลี่ยนมุมมอง ทัศนคติ และการปฏิบัติต่อผู้สูงอายุด้วยความยกย่องและเห็นคุณค่า

มาตรการ ๓ ส่งเสริมการพัฒนาความรู้และศักยภาพตนเองอย่างต่อเนื่อง รู้เท่าทันและสามารถเลือกใช้ประโยชน์จากสื่อสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล มาตรการนี้มีเป้าประสงค์เพื่อส่งเสริมประชากรวัยแรงงานให้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตที่สอดคล้องกับความสนใจและวิถีชีวิตของตนเอง รวมถึงส่งเสริมการให้ความรู้และพัฒนาทักษะในการรู้เท่าทันสื่อและพฤติกรรมการใช้สื่อสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลเชิงสร้างสรรค์ ในมาตรการที่ ๓ นี้มีความสอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ แผนย่อยการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ โดยมีผลลัพธ์หรือผลกระทบตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท คือ คนไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะการเรียนรู้ และทักษะที่จำเป็นของโลกในศตวรรษที่ ๒๑ สามารถเข้าถึงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

มาตรการ ๔ เร่งเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ มาตรการนี้มีเป้าประสงค์ที่สำคัญ คือ สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการมีสุขภาพดีและพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ต่อสุขภาวะในวัยสูงอายุ ส่งเสริมการสร้างความรู้ด้านสุขภาพ รวมถึงการมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ที่เหมาะสมกับบริบทของประชากรวัยแรงงาน และพัฒนาชุมชนให้มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีความรอบรู้ด้านสุขภาพและการมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ สำหรับมาตรการนี้สอดรับกับแผนยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ แผนแม่บทประเด็นการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี แผนย่อยการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะและการป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ คือ การสร้าง

เสริมความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดการสุขภาวะ และป้องกันหรือควบคุมปัจจัยคุกคามสุขภาวะของคนทุกวัย ด้วยการพัฒนาสื่อที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ และสามารถเข้าถึงได้สะดวก อีกทั้งยังสอดรับกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นพลังทางสังคม แผนย่อยการรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก โดยเร่งเสริมสร้างการเตรียมการก่อนยามสูงอายุเพื่อให้เป็นผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพในทุกมิติ โดยเฉพาะมิติสุขภาพ

มาตรการ ๕ ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับวัยสูงอายุและเพิ่มโอกาสในการปรับสภาพที่อยู่อาศัย มาตรการนี้มีเป้าประสงค์เพื่อเร่งสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับยามสูงอายุ พร้อมทั้งกระตุ้นให้สังคมเห็นบทบาทตนเองในการร่วมสร้างชุมชนน่าอยู่สำหรับสังคมสูงวัย ส่งเสริมการปรับปรุงที่อยู่อาศัยโดยเฉพาะครัวเรือนที่มีบิดามารดาสูงอายุอาศัยอยู่ด้วย นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวของธุรกิจและอุตสาหกรรมการผลิตวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อให้เกิดการแข่งขันด้านราคาและคุณภาพ และประชาชนสามารถเข้าถึงสินค้าและบริการเหล่านั้นได้ในราคาที่เหมาะสม มาตรการที่ ๕ นี้มีความสอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ประเด็นการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี แผนย่อยการใช้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี ที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสุขภาวะด้วยการจัดสภาพแวดล้อม ระบบการขนส่งสาธารณะ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตประจำวันให้เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ และยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ประเด็นการเสริมสร้างพลังทางสังคม และแผนแม่บทด้านพลังทางสังคม แผนย่อยการรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก ซึ่งให้ความสำคัญกับการเตรียมการด้านสภาพแวดล้อมก่อนวัยสูงอายุ และการเพิ่มบทบาทของภาคส่วนอื่นๆ เพื่อเสริมบทบาทภาครัฐในการเตรียมจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ

ตารางที่ ๖ แสดงความเชื่อมโยงระหว่างแผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ กับ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท และผลลัพธ์/ผลกระทบที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ เตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุ	**ความเชื่อมโยง**		**ผลลัพธ์/ผลกระทบ**	
	ยุทธศาสตร์ชาติ	**แผนแม่บท**	**เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท**	**ตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท**
๑ ส่งเสริมให้ประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี เร่งเตรียมการก่อนยามสูงอายุในมิติทางเศรษฐกิจ ๑.๑ ส่งเสริมการออมเงินเพื่อยามชราภาพ ๑.๒ เร่งพัฒนาระบบบำนาญแห่งชาติแบบหลายชั้น	**ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์** ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๒ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ประเด็นย่อยที่ ๔.๒.๓ ช่วงวัยแรงงานยกระดับศักยภาพ ทักษะ และสมรรถนะแรงงานอย่างต่อเนื่องมีความเข้าใจและมีทักษะทางการเงิน	**แผนแม่บทประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต** *แผนย่อยที่ ๔ การพัฒนาและยกระดับศักยภาพวัยแรงงาน* ● แนวทางการพัฒนาที่ ๒ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและทักษะทางการเงิน เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและหลักประกันของตนเองและครอบครัว รวมทั้งสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับวัยทำงานผ่านระบบการคุ้มครองทางสังคมและการส่งเสริมการออม	แรงงานมีศักยภาพในการเพิ่มผลผลิต มีทักษะอาชีพสูง ตระหนักในความสำคัญที่จะพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ สามารถปรับตัวและเรียนรู้สิ่งใหม่ตามพลวัตของโครงสร้างอาชีพและความต้องการของตลาดแรงงานเพิ่มขึ้น	ผลิตภาพแรงงาน (ร้อยละต่อปี)
๑.๓ ขยายอายุเกษียณและส่งเสริมการทำงานต่อเนื่องของประชากรวัยทำงาน	**ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม** ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๓ การเสริมสร้างพลังทางสังคม ประเด็นย่อยที่ ๔.๓.๒ การรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ โดยเตรียมความพร้อมในทุกมิติ ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะการออมและการลงทุนระยะยาวของคนตั้งแต่ก่อนเกษียณอายุ	**แผนแม่บทประเด็นพลังทางสังคม** *แผนย่อยที่ ๒ การรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก* ● แนวทางการพัฒนาที่ ๑ เร่งส่งเสริมการเตรียมการก่อนยามสูงอายุเพื่อให้สูงวัยในทุกมิติอย่างมีคุณภาพ โดยส่งเสริมให้ผู้ที่จะเป็นผู้สูงอายุในอนาคตได้เตรียมการให้พร้อมทั้งในมิติสุขภาพเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม	ประชากรไทยมีการเตรียมการก่อนยามสูงอายุเพื่อให้สูงวัยอย่างมีคุณภาพเพิ่มขึ้น	สัดส่วนประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุทั้งมิติทางเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม เทียบกับจำนวนประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ทั้งหมด (เฉลี่ยร้อยละ)
๒ สร้างเสริมความรู้ความเข้าใจถึงกระบวนการชราภาพ ตระหนักถึงคุณค่า ศักดิ์ศรี และมีความรับผิดชอบต่อผู้สูงอายุ ๒.๑ ส่งเสริมการให้ความรู้เรื่องกระบวนการชราภาพ	**ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์** ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๑ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม ประเด็นย่อยที่ ๔.๑.๑ การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมผ่านการเลี้ยงดูในครอบครัว ประเด็นย่อยที่ ๔.๑.๔ การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน	**แผนแม่บทประเด็นพลังทางสังคม** *แผนย่อยที่ ๑ การเสริมสร้างทุนทางสังคม* ● แนวทางการพัฒนาที่ ๑ เสริมสร้างสังคมแห่งการให้และช่วยเหลือกันและกัน นำทุนทางสังคมและวัฒนธรรมเรื่องความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มาส่งเสริมเพื่อสร้างสังคมแห่งการให้	ภาคีการพัฒนามีบทบาทในการพัฒนาสังคมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง	ดัชนีชี้วัดทุนทางสังคม (เฉลี่ยร้อยละ)

ตารางที่ ๖ (ต่อ)

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ เตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุ	ความเชื่อมโยง		ผลลัพธ์/ผลกระทบ	
	ยุทธศาสตร์ชาติ	แผนแม่บท	เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท	ตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท
๒.๒ รณรงค์ให้สังคมตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ ๒.๓ รักษาค่านิยมของสังคมในการดูแลรับผิดชอบผู้สูงอายุในครอบครัวและชุมชน	ประเด็นย่อยที่ ๔.๑.๗ การส่งเสริมให้คนไทยมีจิตสาธารณะและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม **ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม** ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๓ การเสริมสร้างพลังทางสังคม ประเด็นย่อยที่ ๔.๓.๑ สร้างสังคมเข้มแข็งที่แบ่งปัน ไม่ทอดทิ้งกัน และมีคุณธรรม ประเด็นย่อยที่ ๔.๓.๒ การรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ	*แผนย่อยที่ ๒ การรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก* ● แนวทางการพัฒนาที่ ๓ บทบาทภาคส่วนอื่นๆ สนับสนุนให้สังคมและภาคส่วนอื่นๆ ตระหนักและยอมรับถึงคุณค่าของผู้สูงอายุ	ประชากรไทยมีการเตรียมการก่อนยามสูงอายุเพื่อให้สูงวัยอย่างมีคุณภาพเพิ่มขึ้น	สัดส่วนประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปีที่มีการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุทั้งมิติทางเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม เทียบกับจำนวนประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ทั้งหมด (เฉลี่ยร้อยละ)
๓ ส่งเสริมการพัฒนาความรู้และศักยภาพตนเองอย่างต่อเนื่อง รู้เท่าทันและสามารถเลือกใช้ประโยชน์จากสื่อสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล ๓.๑ ส่งเสริมประชากรวัยทำงานให้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตที่สอดคล้องกับความสนใจและวิถีชีวิตของตนเอง ๓.๒ ส่งเสริมการให้ความรู้และพัฒนาทักษะในการรู้เท่าทันสื่อและใช้สื่อสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์	**ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์** ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๒ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย ตั้งแต่ช่วงตั้งครรภ์/ปฐมวัย วัยรุ่น/วัยเรียน วัยผู้ใหญ่ วัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุ ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๓ ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ ประเด็นย่อยที่ ๔.๓.๑ การปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ ประเด็นย่อยที่ ๔.๓.๔ การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประเด็นย่อยที่ ๔.๓.๖ การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม	**แผนแม่บทประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้** *แผนย่อยที่ ๑ การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑* ● แนวทางการพัฒนาที่ ๑ ปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ ๒๑ โดยพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกระดับการศึกษา รวมถึงจัดกิจกรรมเสริมทักษะเพื่อพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ และพัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่เน้นการลงมือปฏิบัติ เน้นการเรียนการสอนที่เสริมสร้างทักษะชีวิตและสามารถนำมาใช้ต่อยอดในการประกอบอาชีพได้จริง ● แนวทางการพัฒนาที่ ๔ พัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการพัฒนาโปรแกรมประยุกต์หรือสื่อที่ประชาชนสามารถเข้าถึงและใช้	คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ และสังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต คนไทยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะการเรียนรู้ และทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ ๒๑ สามารถเข้าถึงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตดีขึ้น	ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ตารางที่ ๖ (ต่อ)

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ เตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุ	ความเชื่อมโยง		ผลลัพธ์/ผลกระทบ	
	ยุทธศาสตร์ชาติ	แผนแม่บท	เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท	ตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท
		ประโยชน์ในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองผ่านเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้		
๔ เร่งเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ ๔.๑ สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการมีสุขภาพดีและพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ ๔.๒ ส่งเสริมการสร้างความรู้ด้านสุขภาพ ๔.๓ สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีความรอบรู้ด้านสุขภาพและการมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ในชุมชน	**ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์** ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๕ การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ประเด็นย่อยที่ ๔.๕.๑ การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะ ประเด็นย่อยที่ ๔.๕.๒ การป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ ประเด็นย่อยที่ ๔.๕.๕ การส่งเสริมให้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาวะที่ดีในทุกพื้นที่	**แผนแม่บทประเด็นการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี** *แผนย่อยที่ ๑ การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะและการป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ* ● แนวทางการพัฒนาที่ ๑ สร้างเสริมความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดการสุขภาวะของคนทุกกลุ่มวัย โดยการพัฒนาสื่อเพื่อส่งเสริมและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านสุขภาวะที่ถูกต้องให้ประชาชนสามารถเข้าถึงโดยสะดวกและนำไปใช้ในการจัดการสุขภาพได้อย่างเหมาะสม *แผนย่อยที่ ๕ การพัฒนาและสร้างระบบรับมือและปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ* ● แนวทางการพัฒนาที่ ๑ เผยแพร่ความรู้สุขภาพและสร้างความตระหนักของประชาชนเรื่องโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยพัฒนาโครงสร้างระบบสาธารณสุข เครือข่ายเตือนภัย และเฝ้าระวังโรคให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ	ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาวะสามารถดูแลสุขภาพ มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ และสามารถป้องกันและลดโรคที่สามารถป้องกันได้ เกิดเป็นสังคมบ่มเพาะจิตสำนึกการมีสุขภาพดีสูงขึ้น ประชาชนมีความรอบรู้สุขภาพ เรื่องโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากกาเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศมากขึ้น	อัตราความรอบรู้ด้านสุขภาวะของประชากร สัดส่วนประชาชนที่มีความรู้สุขภาพ เรื่องโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ (ร้อยละของประชากรทั้งหมด)

ตารางที่ ๖ (ต่อ)

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ เตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุ	ความเชื่อมโยง		ผลลัพธ์/ผลกระทบ	
	ยุทธศาสตร์ชาติ	แผนแม่บท	เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท	ตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท
	วาระปฏิรูปที่ ๓๐ การปฏิรูประบบเพื่อรองรับสังคมสูงวัย[ท] ประเด็นที่ ๓ การปฏิรูประบบเพื่อรองรับสังคมสูงวัยด้านสุขภาพ ประเด็นปฏิรูปที่ ๑ สร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาระบบสุขภาพ ประเด็นปฏิรูปที่ ๓ จัดระบบโครงสร้างที่รองรับและการสร้างระบบดูแลสุขภาพชุมชนเมือง	**แผนแม่บทประเด็นพลังทางสังคม** *แผนย่อยที่ ๒ การรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก* ● แนวทางการพัฒนาที่ ๑ เร่งส่งเสริมการเตรียมการก่อนยามสูงอายุเพื่อให้สูงวัยในทุกมิติอย่างมีคุณภาพ โดยส่งเสริมให้ผู้ที่จะเป็นผู้สูงอายุในอนาคตได้เตรียมการให้พร้อมทั้งในมิติสุขภาพเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม	ประชากรไทยมีการเตรียมการก่อนยามสูงอายุเพื่อให้สูงวัยอย่างมีคุณภาพเพิ่มขึ้น	สัดส่วนประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปีที่มีการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุทั้งมิติทางเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม เทียบกับจำนวนประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ทั้งหมด (เฉลี่ยร้อยละ)
๕ ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับวัยสูงอายุและเพิ่มโอกาสในการปรับสภาพที่อยู่อาศัย ๕.๑ เร่งสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ ๕.๒ ส่งเสริมการปรับปรุงที่อยู่อาศัยโดยเฉพาะครัวเรือนที่มีบิดามารดาสูงอายุอาศัยอยู่ด้วย ๕.๓ ส่งเสริมการขยายตัวของธุรกิจและอุตสาหกรรมการผลิตวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ	**ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์** ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๕ การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ประเด็นย่อยที่ ๔.๕.๓ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี	**แผนแม่บทประเด็นการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี** *แผนย่อยที่ ๒ การใช้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี* ● แนวทางการพัฒนาที่ ๑ จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เป็นมิตรต่อสุขภาพและเอื้อต่อการมีกิจกรรมสำหรับยกระดับสุขภาวะของสังคม ● แนวทางการพัฒนาที่ ๒ ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดมาตรการของภาครัฐที่สนับสนุนสินค้าที่เป็นมิตรต่อสุขภาพประชาชน เช่น มาตรการลดหย่อนภาษีแก่ผู้ประกอบการสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ช่วยในการเสริมการมีสุขภาวะ	จำนวนชุมชนสุขภาพดีเพิ่มขึ้น	อัตราการนอนโรงพยาบาลโดยไม่จำเป็นด้วยภาวะที่ควรควบคุมด้วยบริการผู้ป่วยนอก (Ambulatory Care Sensitive Conditions: ACSC) ลดลง

[ท] สภาปฏิรูปแห่งชาติ. ๒๕๕๘. วาระปฏิรูปที่ ๓๐: การปฏิรูประบบเพื่อรองรับสังคมสูงวัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

ตารางที่ ๖ (ต่อ)

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ เตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุ	ความเชื่อมโยง		ผลลัพธ์/ผลกระทบ	
	ยุทธศาสตร์ชาติ	แผนแม่บท	เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท	ตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท
	ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๓ การเสริมสร้างพลังทางสังคม ประเด็นย่อยที่ ๔.๓.๒ การรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ โดยการเตรียมความพร้อมในทุกมิติ ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม	**แผนแม่บทประเด็นพลังทางสังคม** *แผนย่อยที่ ๒ การรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก* ● แนวทางการพัฒนาที่ ๑ เร่งส่งเสริมการเตรียมการก่อนยามสูงอายุเพื่อให้สูงวัยในทุกมิติอย่างมีคุณภาพ โดยส่งเสริมให้ผู้ที่จะเป็นผู้สูงอายุในอนาคตได้เตรียมการให้พร้อมทั้งในมิติ เศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม ● แนวทางการพัฒนาที่ ๓ เพิ่มบทบาทภาคส่วนอื่นๆ เพื่อจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุและทุกช่วงวัยให้สามารถใช้ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ	ประชากรไทยมีการเตรียมการก่อนยามสูงอายุเพื่อให้สูงวัยอย่างมีคุณภาพเพิ่มขึ้น	สัดส่วนประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปีที่มีการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุทั้งมิติทางเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม เทียบกับจำนวนประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ทั้งหมด (เฉลี่ยร้อยละ)

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เป็นแผนปฏิบัติการย่อยภายใต้แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ มีเป้าประสงค์หลัก คือ *"ผู้สูงอายุทุกกลุ่ม ทุกช่วงวัยมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีหลักประกันที่มั่นคงตลอดช่วงชีวิตทั้งในด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งตนเองและทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด"* ประกอบด้วยมาตรการหลัก ๔ มาตรการ เพื่อใช้เป็นวิธีการดำเนินงานให้บรรลุผลตามเป้าหมายของแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดการบูรณาการของแผนทุกระดับตั้งแต่ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนปฏิบัติการ อันจะนำไปสู่ผลลัพธ์และผลกระทบตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้องในที่สุด ซึ่งพอสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ (ตารางที่ ๗)

มาตรการ ๑ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านเศรษฐกิจ ภายใต้แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ มีเป้าประสงค์หลักที่จะให้เกิดการปฏิรูประบบหลักประกันยามชราภาพต่างๆ ที่มีอยู่ให้สามารถเชื่อมโยงกันอย่างมีบูรณาการ สามารถครอบคลุมผู้สูงอายุอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม รวมทั้งเป็นระบบที่มีสถานะทางการเงินการคลังที่มั่นคงและยั่งยืน นอกจากจะยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้วยระบบหลักประกันยามชราภาพแล้ว มาตรการที่ ๑ ยังมุ่งให้ผู้สูงอายุสร้างความมั่นคงด้านรายได้และร่วมเป็นพลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยการเพิ่มโอกาสในการทำงานเชิงเศรษฐกิจทั้งภาคในระบบและนอกระบบให้แก่ผู้สูงอายุที่พร้อมทำงาน มาตรการนี้ยังมีส่วนอย่างสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทที่เกี่ยวข้องไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ประเด็นการลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ ด้วยการสร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับคนทุกช่วงวัย และประเด็นการเสริมสร้างพลังทางสังคม โดยการรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพด้วยการพัฒนาระบบกลไกเพื่อสนับสนุนการปรับตัวของประชากรให้สามารถปรับเปลี่ยนอาชีพให้เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย เพื่อยืดช่วงเวลาหรือเพิ่มโอกาสในการทำงานยามสูงอายุ และสามารถสร้างหลักประกันทางรายได้ให้ยาวนานขึ้น รวมทั้งส่งเสริมภาคส่วนต่างๆ ให้มีการจ้างงานผู้สูงอายุ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ซึ่งรวมถึงช่วงวัยสูงอายุโดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีการทำงานหลังเกษียณ มีทักษะอาชีพเพื่อหารายได้และมีงานทำที่เหมาะสมกับศักยภาพ นอกจากนี้แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ ยังสอดรับกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นพลังทางสังคม แผนย่อยการรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก ซึ่งกำหนดแนวทางการพัฒนาด้วยการเพิ่มบทบาททางเศรษฐกิจและสังคมของผู้สูงอายุ และเพิ่มบทบาทภาคส่วนอื่นๆ โดยเฉพาะภาคเอกชนและท้องถิ่นในการจ้างงานผู้สูงอายุ ทั้งยังสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต แผนย่อยการส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ ให้ร่วมเป็นพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ด้วยการส่งเสริมให้ทำงานเชิงเศรษฐกิจผ่านการเสริมทักษะอาชีพ อันจะนำไปสู่ผลลัพธ์หรือผลกระทบที่เป็นเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บท คือ ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความ

มั่นคงในชีวิต มีทักษะการดำรงชีวิต เรียนรู้พัฒนาตลอดชีวิต มีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สังคมเพิ่มขึ้น

มาตรการ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสุขภาพ มีเป้าประสงค์หลัก คือ ผู้สูงอายุมีสุขภาพกาย สุขภาพจิต สามารถพึ่งตนเองได้นานที่สุด โดยการเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพและพัฒนาระบบสุขภาพรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุแต่ละกลุ่มและเหมาะกับบริบทของพื้นที่ซึ่งสอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนในมิติต่างๆ รวมถึงมิติสุขภาพ โดยกำหนดเป็นประเด็นการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดีด้วยการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะ ด้านการป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัย และการส่งเสริมให้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาวะ และมีแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ซึ่งเน้นทั้งการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะและการป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะและการกระจายบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ มาตรการที่ ๒ นี้ยังมีส่วนเชื่อมโยงกับสัมฤทธิ์ผล (ผลลัพธ์หรือผลกระทบ) ตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทดังกล่าวข้างต้น คือ คนไทยมีสุขภาวะที่ดีขึ้นและมีความเป็นอยู่ดีเพิ่มขึ้น รวมทั้งประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาวะสามารถดูแลสุขภาพ มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ และสามารถป้องกันและลดโรคที่สามารถป้องกันได้ เกิดเป็นสังคมบ่มเพาะจิตสำนึกการมีสุขภาพดีสูงขึ้น

มาตรการ ๓ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสังคม มีเป้าประสงค์หลัก คือ ผู้สูงอายุร่วมเป็นพลังในการขับเคลื่อนสังคมไทยด้วยการนำความรู้ประสบการณ์และภูมิปัญญาที่สั่งสมมาตลอดช่วงชีวิตของผู้สูงอายุมาถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลัง เพื่อให้เกิดการสืบสานและต่อยอดการพัฒนาสังคม รวมทั้งร่วมเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ขณะเดียวกันก็มุ่งให้ผู้สูงอายุได้รับการยอมรับไม่ถูกกีดกันหรือเลือกปฏิบัติเนื่องจากการสูงอายุ ได้รับการให้คุณค่าและเคารพยกย่องตามวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ มาตรการนี้ยังให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสื่อสารสนเทศเพื่อผู้สูงอายุและการสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชนให้สามารถทำหน้าที่ดูแลเกื้อหนุนผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถอยู่ในบ้าน อยู่กับครอบครัว อยู่ในชุมชนเดิมได้นานที่สุด

มาตรการที่ ๓ นี้มีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และแผนแม่บทประเด็นพลังทางสังคมที่เน้นการสร้างพลังของผู้สูงอายุและพลังของชุมชนในการส่งเสริมบทบาททางสังคมของผู้สูงอายุ นอกจากนี้ยังสอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และแผนแม่บทประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตที่มุ่งสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ของประชากรทุกวัยมุ่งการสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย และมุ่งส่งเสริมบทบาทและการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัว และชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ นี้ จะนำไปสู่

สัมฤทธิ์ผลตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทที่มุ่งให้ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ครอบครัวและชุมชนมีความเข้มแข็งพร้อมที่จะให้การเกื้อหนุนสมาชิกในครอบครัวหรือชุมชนรวมถึงผู้สูงอายุ

มาตรการ ๔ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้าน มีเป้าประสงค์หลักเพื่อสร้างและปรับปรุงสภาพแวดล้อมทั้งภายในบ้านและนอกบ้าน รวมทั้งระบบการคมนาคมและบริการต่างๆ เพื่อเอื้อต่อการใช้ชีวิตประจำวันและการมีส่วนร่วมในสังคมอย่างสะดวกและปลอดภัย มาตรการนี้มีความสอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ประเด็นด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี และแผนย่อยการใช้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี ซึ่งเน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เป็นมิตรต่อสุขภาพและเอื้อต่อการมีกิจกรรมสำหรับยกระดับสุขภาวะของสังคม อาทิ พื้นที่สวนสาธารณะในชุมชน โครงข่ายเส้นทางสัญจรทางเท้าและทางจักรยานที่เชื่อมโยงกับแหล่งที่อยู่อาศัย แหล่งงาน สถานศึกษา และพื้นที่นันทนาการของชุมชน การจัดการพื้นที่สีเขียวของชุมชน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต

ตารางที่ ๗ แสดงความเชื่อมโยงระหว่างแผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ กับ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท และผลลัพธ์/ผลกระทบที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม	**ความเชื่อมโยง**		**ผลลัพธ์/ผลกระทบ**	
	ยุทธศาสตร์ชาติ	**แผนแม่บท**	**เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท**	**ตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท**
๑ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านเศรษฐกิจ ๑.๑ ปฏิรูประบบหลักประกันยามชราภาพให้เป็นไปอย่างบูรณาการและยั่งยืน สามารถครอบคลุมผู้สูงอายุอย่างพอเพียง ทั่วถึง และเป็นธรรม ๑.๒ ส่งเสริมการทำงานของผู้สูงอายุทั้งภาคในระบบและนอกระบบ ๑.๓ เพิ่มพูนทักษะหรือโอกาสในการทำงานด้วยการเพิ่มช่องทางการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุวัยต้น	**ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม** ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๑ การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติประเด็นย่อยที่ ๔.๑.๕ สร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับคนทุกช่วงวัย ทุกเพศภาวะ และทุกกลุ่มประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๓ การเสริมสร้างพลังทางสังคม ประเด็นย่อยที่ ๔.๓.๒ การรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ ประเด็นย่อยที่ ๔.๓.๕ สนับสนุนการพัฒนาบนฐานทุนทางสังคมและวัฒนธรรม **ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์** ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๒ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ประเด็นย่อยที่ ๔.๒.๔ ช่วงวัยสูงอายุ	**แผนแม่บทประเด็นพลังทางสังคม** *แผนย่อยที่ ๒ การรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก* ● แนวทางการพัฒนาที่ ๒ เพิ่มบทบาททางเศรษฐกิจและสังคมของผู้สูงอายุ ● แนวทางการพัฒนาที่ ๓ เพิ่มบทบาทภาคส่วนอื่นๆ ในการรองรับสังคมสูงวัย **แผนแม่บทประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต** *แผนย่อยที่ ๕ การส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ* ● แนวทางการพัฒนาที่ ๑ ส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุให้พึ่งพาตนเองได้ทางเศรษฐกิจและร่วมเป็นพลังสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชน และประเทศ	ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงในชีวิต มีทักษะการดำรงชีวิต เรียนรู้พัฒนาตลอดชีวิต มีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สังคมเพิ่มขึ้น	สัดส่วนผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความยากจนหลายมิติลดลง (เฉลี่ยร้อยละ) ร้อยละผู้สูงอายุที่มีศักยภาพมีงานทำและรายได้เหมาะสม

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม	ความเชื่อมโยง		ผลลัพธ์/ผลกระทบ	
	ยุทธศาสตร์ชาติ	แผนแม่บท	เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท	ตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท
๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสุขภาพ ๒.๑ เสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ ๒.๒ พัฒนาระบบสุขภาพรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุแต่ละกลุ่มและเหมาะกับบริบทของพื้นที่	**ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์** “สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต” (เป้าหมายที่ ๒.๒) ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๕ การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ประเด็นย่อยที่ ๔.๕.๑ การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะ ประเด็นย่อยที่ ๔.๕.๒ การป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ	**แผนแม่บทประเด็นการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี** *แผนย่อยที่ ๑ การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะและการป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ* ● แนวทางการพัฒนาที่ ๑ สร้างเสริมความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดการสุขภาวะของคนทุกกลุ่มวัย ● แนวทางการพัฒนาที่ ๒ พัฒนาภาคีเครือข่ายประชาชน ชุมชน ท้องถิ่น	คนไทยมีสุขภาวะที่ดีขึ้นและมีความเป็นอยู่ดีเพิ่มขึ้น ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาวะสามารถดูแลสุขภาพมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์	อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี (Healthy Life Expectancy) อัตราความรอบรู้ด้านสุขภาวะของประชากร

ตารางที่ ๗ (ต่อ)

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม	ความเชื่อมโยง		ผลลัพธ์/ผลกระทบ	
	ยุทธศาสตร์ชาติ	แผนแม่บท	เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท	ตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท
	ประเด็นย่อยที่ ๔.๕.๓ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี ประเด็นย่อยที่ ๔.๕.๔ การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัยสนับสนุนการสร้างสุขภาวะที่ดี ประเด็นย่อยที่ ๔.๕.๕ การส่งเสริมให้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาวะที่ดีในทุกพื้นที่	ให้มีความรู้ มีศักยภาพในการป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ *แผนย่อยที่ ๔ การกระจายบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ* ● แนวทางการพัฒนาที่ ๑ ปฏิรูประบบการจัดบริการสาธารณสุขระดับปฐมภูมิและบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงไปยังส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ● แนวทางการพัฒนาที่ ๒ พัฒนากำลังคนและบุคลากรด้านสุขภาพสู่ความเป็นมืออาชีพ	สามารถป้องกันและลดโรคที่สามารถป้องกันได้ เกิดเป็นสังคมบ่มเพาะจิตสำนึกการมีสุขภาพดีสูงขึ้น การเข้าถึงบริการสาธารณสุขมีความเหลื่อมล้ำลดลง	ดัชนีความก้าวหน้าของการพัฒนาคนด้านสุขภาพ
๓ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสังคม ๓.๑ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการเป็นพลังทางสังคม ๓.๒ ส่งเสริมการจัดการสื่อสารสนเทศเพื่อผู้สูงอายุ	**ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม** ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๑ การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๓ การเสริมสร้างพลังทางสังคม ประเด็นย่อยที่ ๔.๓.๒ การรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ ประเด็นย่อยที่ ๔.๓.๕ สนับสนุนการพัฒนาบนฐานทุนทางสังคมและวัฒนธรรม	**แผนแม่บทประเด็นพลังทางสังคม** *แผนย่อยที่ ๒ การรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก* ● แนวทางการพัฒนาที่ ๒ เพิ่มบทบาททางเศรษฐกิจและสังคมของผู้สูงอายุ	ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง	สัดส่วนผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความยากจนหลายมิติลดลง (เฉลี่ยร้อยละ)

ตารางที่ ๗ (ต่อ)

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม	ความเชื่อมโยง		ผลลัพธ์/ผลกระทบ	
	ยุทธศาสตร์ชาติ	แผนแม่บท	เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท	ตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท
๓.๓ ส่งเสริมศักยภาพครอบครัวและชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุ	**ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์** ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๖ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ประเด็นย่อยที่ ๔.๖.๑ การสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย ประเด็นย่อยที่ ๔.๖.๒ การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	**แผนแม่บทประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต** *แผนย่อยที่ ๑ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์* ● แนวทางการพัฒนาที่ ๑ สร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย สร้างครอบครัวที่เหมาะสมกับโลกในศตวรรษที่ ๒๑ โดยเน้นการส่งเสริมการเกื้อกูลกันของคนทุกวัยในครอบครัวในการดูแลสมาชิกในครอบครัว การส่งเสริมนโยบายการสร้างความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน การสนับสนุนครอบครัวในการเลี้ยงดูบุตรและการดูแลผู้สูงอายุ	สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต ครอบครัวไทยมีความเข้มแข็ง และมีจิตสำนึกความเป็นไทย ดำรงชีวิตแบบพอเพียงมากขึ้น	ดัชนีครอบครัวอบอุ่น
	ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๔ การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเอง และการจัดการตนเอง	**แผนแม่บทประเด็นความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม** *แผนย่อยที่ ๒ มาตรการแบบเจาะจงกลุ่มเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะกลุ่ม*	มีระบบและกลไกในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ	ดัชนีความยากจนแบบหลากหลายมิติของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือ

ตารางที่ ๗ (ต่อ)

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม	ความเชื่อมโยง		ผลลัพธ์/ผลกระทบ	
	ยุทธศาสตร์ชาติ	แผนแม่บท	เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท	ตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท
	ประเด็นย่อยที่ ๔.๔.๑ ส่งเสริมการปรับพฤติกรรมในระดับครัวเรือน ให้มีขีดความสามารถในการจัดการวางแผนชีวิต สุขภาพ ครอบครัว การเงิน และอาชีพ ประเด็นย่อยที่ ๔.๔.๒ เสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการพึ่งตนเองและการพึ่งพากันเอง	● แนวทางการพัฒนาที่ ๓ ระดมพลังความร่วมมือสร้างโอกาสและการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนในรูปแบบพึ่งตนเอง ส่งเสริมให้ครอบครัวและชุมชนเป็นสถาบันพื้นฐานในการจัดระบบการคุ้มครองทางสังคมแก่สมาชิกของตน โดยมีภาคีต่างๆ เกื้อหนุนตามศักยภาพ/ความพร้อมของแต่ละภาคีโดยภาครัฐส่งเสริมให้เกิดการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน สนับสนุนการรวมกลุ่มองค์กรชุมชน และเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย รวมทั้งมีการใช้กลไกที่มีอยู่แล้วในการเป็นทุนทางสังคมให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการคุ้มครองกลุ่มเป้าหมายในสังคม	ได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น	

ตารางที่ ๗ (ต่อ)

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม	ความเชื่อมโยง		ผลลัพธ์/ผลกระทบ	
	ยุทธศาสตร์ชาติ	แผนแม่บท	เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท	ตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท
๔ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสภาพแวดล้อม ๔.๑ ส่งเสริมการปรับสภาพที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุทั้งภายในบ้านและนอกบ้าน ๔.๒ ส่งเสริมการจัดการสภาพแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการสาธารณะที่เอื้อต่อคนทุกวัยให้เหมาะกับบริบทของสังคม เมืองและชนบท ๔.๓ สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงที่อยู่อาศัย วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สูงอายุ ๔.๔ สร้างระบบทางสัญจรและการคมนาคมทางบกที่เอื้อต่อคนทุกวัย	**ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์** ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๖ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ **ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม** ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๒ การกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ประเด็นย่อยที่ ๔.๒.๓ จัดระบบเมืองที่เอื้อต่อการสร้างชีวิตและสังคมที่มีคุณภาพและปลอดภัย ให้สามารถตอบสนองต่อสังคมสูงวัยและแนวโน้มของการขยายตัวของเมืองในอนาคต	**แผนแม่บทประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต** *แผนย่อยที่ ๕ การส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ* ● แนวทางการพัฒนาที่ ๓ ส่งเสริม สนับสนุนระบบการส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุ พร้อมทั้งจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ อาทิ สิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวันที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุทั้งระบบขนส่งสาธารณะ อาคารสถานที่ พื้นที่สาธารณะ และที่อยู่อาศัยให้เอื้อต่อการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุและทุกกลุ่มในสังคม **แผนแม่บทประเด็นการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี** *แผนย่อยที่ ๒ การใช้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี* ● แนวทางการพัฒนาที่ ๑ จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เป็นมิตรต่อสุขภาพและเอื้อต่อการมีกิจกรรมสำหรับยกระดับสุขภาวะของสังคม อาทิ พื้นที่สวนสาธารณะในชุมชน โครงข่าย	จำนวนชุมชนสุขภาพดีเพิ่มขึ้น	อัตราการนอนโรงพยาบาลโดยไม่จำเป็นด้วยภาวะที่ควรควบคุมด้วยบริการผู้ป่วยนอก (Ambulatory Care Sensitive Conditions: ACSC) ลดลง

ตารางที่ ๗ (ต่อ)

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม	ความเชื่อมโยง		ผลลัพธ์/ผลกระทบ	
	ยุทธศาสตร์ชาติ	แผนแม่บท	เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท	ตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท
		เส้นทางสัญจรทางเท้าและทางจักรยานที่เชื่อมโยงกับแหล่งที่อยู่อาศัย แหล่งงาน สถานศึกษา และพื้นที่นันทนาการของชุมชน การจัดการพื้นที่สีเขียวของชุมชน		

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๓ ปฏิรูปและบูรณาการระบบบริหารเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๓ ปฏิรูปและบูรณาการระบบบริหารเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ เป็นแผนปฏิบัติการย่อยภายใต้แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ มีเป้าประสงค์หลัก คือ *"มีระบบการบริหารจัดการงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและการรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีบูรณาการและมีประสิทธิภาพ โดยการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุให้มีบูรณาการในทุกระดับและทุกมิติจากทุกภาคส่วน โดยมีการแปลงแผนผู้สูงอายุแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติงานในระดับภูมิภาคและท้องถิ่น มีการติดตามความก้าวหน้าและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนและนโยบายสังคมสูงวัย ตลอดจนมีกลไกการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุอย่างมีบูรณาการในระดับพื้นที่ มีกลไกทางกฎหมายที่เอื้อต่อการดำเนินงานและพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ รวมทั้งสร้างความเข้มแข็งของผู้สูงอายุเพื่อรองรับสังคมสูงวัย"*

แผนปฏิบัติการนี้ประกอบด้วยมาตรการหลัก ๗ มาตรการเพื่อใช้เป็นวิธีการดำเนินงานให้บรรลุผลตามเป้าหมายของแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ รวมทั้งมีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งพอสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ (ตารางที่ ๘)

มาตรการ ๑ แปลงแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติและผลักดันให้ทุกภาคส่วนขับเคลื่อนแผนอย่างมีบูรณาการตั้งแต่ระดับชาติสู่ระดับท้องถิ่น มีเป้าประสงค์หลักเพื่อให้เกิดการปฏิรูประบบการบริหารจัดการงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและการรองรับสังคมสูงวัยอย่างบูรณาการโดยการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ ไปสู่การปฏิบัติโดยทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ผ่านกลไกที่มีอยู่ในทุกระดับ มาตรการนี้ยังมีส่วนอย่างสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทที่เกี่ยวข้องไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ประเด็นการพัฒนาที่เกี่ยวข้องมี ๒ ประเด็น คือ การเสริมสร้างพลังทางสังคม และการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเอง และการจัดการตนเอง โดยมุ่งให้ชุมชนมีการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วม สนับสนุนการจัดทำแผนในระดับชุมชนที่เชื่อมโยงกับแผนระดับตำบล อำเภอ จังหวัด กลุ่มจังหวัด และภาค เน้นการสร้างประชาธิปไตยชุมชน จัดให้มีเวทีกลางเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันและเป็นเวทีปรึกษาหารือเกี่ยวกับประเด็นสาธารณะและร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนาบนฐานของข้อมูลและการใช้เหตุผล นอกจากนี้ยังมีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ประเด็นการพัฒนาที่ว่าภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายและเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกระดับ ทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่ โดยส่งเสริมให้มีการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติผ่านแผนปฏิบัติการในระดับต่าง ๆ อย่างมีบูรณาการ

มาตรการที่ ๑ ภายใต้แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๓ นี้ยังสอดรับกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นพลังทางสังคม แผนย่อยการเสริมสร้างทุนทางสังคมและการรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก ซึ่งให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงนโยบายและการบริหารจัดการอย่างมีบูรณาการระหว่างส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และท้องถิ่น รวมทั้งเน้นความร่วมมือจากทุกภาคีเครือข่ายในการร่วมเป็นพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนา นอกจากนี้ยังสอดรับกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ แผนย่อยการปรับสมดุลภาครัฐ เพื่อเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่างๆ มีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะ รวมทั้งเพิ่มสมรรถนะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการและกิจกรรมสาธารณะให้แก่ประชาชน การดำเนินการตามมาตรการที่ ๑ นี้จะนำไปสู่ผลลัพธ์หรือผลกระทบที่เป็นเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บท คือ การมีแผนและการขับเคลื่อนงานพัฒนา รวมถึงงานด้านผู้สูงอายุ และการรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีบูรณาการ มีประสิทธิภาพ มีความเชื่อมโยงในทุกระดับ อันจะนำไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดีของผู้สูงอายุ

มาตรการ ๒ ติดตามและประเมินผลนโยบายและแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุในแต่ละระดับ มีเป้าประสงค์หลัก คือ ให้มีการใช้กลไกการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายและแผนเพื่อผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายและแผนงานด้านผู้สูงอายุในระดับต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนเป็นกลไกเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่จะป้อนกลับไปสู่การพัฒนานโยบายและแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุให้สอดรับกับการเปลี่ยนแปลงทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีและนวัตกรรม ซึ่งมาตรการที่ ๒ นี้สอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ประเด็นการพัฒนาที่ว่าภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายและเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกระดับ ทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่ ซึ่งนอกจากจะเน้นการขับเคลื่อนแผนในทุกระดับอย่างบูรณาการแล้ว ยังให้ความสำคัญกับระบบติดตามประเมินผลที่สะท้อนการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติในทุกระดับ มีการติดตามผลทั้งก่อน ระหว่าง และหลังดำเนินการ เป็นการติดตามประเมินผลทั้งระบบ ทั้งยังสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ แผนย่อยที่ ๒ การบริหารจัดการการเงินการคลัง ซึ่งกำหนดให้มีการติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติและผลสัมฤทธิ์ของแผนงาน/โครงการ เป็นการติดตามประเมินผลทั้งระบบ ตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ และจัดให้มีการรายงานผลการติดตามและประเมินผลต่อสาธารณะเป็นประจำ รวมทั้งการตรวจสอบโดยองค์กรอิสระ การดำเนินงานตามมาตรการที่ ๒ นี้จะนำไปสู่สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บท คือ ประชาชนทุกกลุ่มวัยรวมถึงผู้สูงอายุได้รับบริการที่มีประสิทธิภาพจากภาครัฐในทุกระดับ โดยมีกลไกการติดตามและประเมินผลเป็นแรงผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการ

มาตรการ ๓ ปฏิรูประบบกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินงานของทุกภาคส่วนในการรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก มีเป้าประสงค์เพื่อให้มีระบบกฎหมายที่เอื้อต่อการดำเนินงานรองรับสังคมสูงวัยและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทั้งในด้านการบริหารจัดการอย่างมีบูรณาการ การมีงบประมาณจากกองทุนรองรับ และการเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปิดโอกาสและกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ มาตรการนี้มีความสอดรับกับแผนยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ประเด็นการพัฒนาที่ให้ภาครัฐมีขนาดเล็กลงเหมาะสมกับภารกิจ ส่งเสริมให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ โดยเน้นการพัฒนากฎหมายให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่างๆ และมีเท่าที่จำเป็น ตลอดจนสอดคล้องกับบริบทต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลง ทั้งนี้มีเป้าหมายให้ภาครัฐสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส ปรับตัวได้ทันการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนมีกระบวนการยุติธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวม นอกจากนี้ยังมีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ในประเด็นการพัฒนา ๒ ประเด็น คือ ๑) การกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี โดยให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างและแก้ไขกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อวางระบบและกลไกการบริหารในระดับภาค กลุ่มจังหวัด อย่างเชื่อมโยงกัน ตลอดจนปรับปรุงระบบกฎหมายเพื่อพัฒนาระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นและเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ๒) การเสริมสร้างพลังทางสังคม ซึ่งเน้นการสนับสนุนความร่วมมือของทุกภาคส่วนด้วยการปรับปรุงระเบียบการใช้งบประมาณและการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐเพื่อให้เอื้อต่อการส่งเสริมความคิดริเริ่มและการทำงานที่สร้างสรรค์ของทุกภาคส่วน

มาตรการที่ ๓ นี้ยังมีความสอดรับกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม แผนย่อยที่ ๑ การพัฒนากฎหมายด้วยการปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติม กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรการต่างๆ ให้เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ โดยการประเมินผลสัมฤทธิ์ ทบทวนความจำเป็นและความเหมาะสมของกฎหมาย แก้ไขกฎหมายให้ทันสมัย ยกเลิกกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ รวมทั้งพัฒนาการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติ และเป็นธรรม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นพลังทางสังคม แผนย่อยที่ ๒ การรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก ด้วยการเพิ่มบทบาทของภาคส่วนอื่นๆ ในการรองรับสังคมสูงวัย

มาตรการที่ ๓ นี้เป็นไปเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และแผนแม่บทให้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายในการให้กฎหมายช่วยสร้างสรรค์ความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ และกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม มีความสอดคล้องกับข้อตกลงระหว่างประเทศที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวม ตลอดจนเอื้ออำนวยต่อการบริหารราชการแผ่นดิน การพัฒนาประเทศ การให้บริการประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ และเอื้อต่อการประกอบธุรกิจ อันจะนำไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของผู้สูงอายุ

มาตรการ ๔ วางระบบกำลังคนด้านผู้สูงอายุทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในระดับชาติและระดับพื้นที่ มีเป้าประสงค์หลักเพื่อให้มีการกำหนดแผนกำลังคนด้านผู้สูงอายุให้เหมาะสมและพอเพียงต่อความต้องการของประเทศ สมดุลกับการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุในระดับต่างๆ และส่งเสริมศักยภาพของกำลังคนให้มีคุณภาพตามตำแหน่งงานและความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญในการปฏิรูประบบบริหารจัดการงานด้านผู้สูงอายุ ซึ่งสอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ประเด็นการกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี เน้นการพัฒนากำลังแรงงานในพื้นที่ด้วยการวางแผนกำลังคนที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมกลุ่มจังหวัด และการพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทของเมืองทั้งในปัจจุบันและอนาคต รวมถึงการพัฒนาระบบที่มีประสิทธิภาพในการเชื่อมโยงความต้องการกำลังแรงงานในพื้นที่กับระบบการผลิตกำลังคนในสายอาชีพ ทั้งยังสอดคล้องกับแผนแม่บทประเด็นการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี แผนย่อยการกระจายบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ที่มีแนวทางการพัฒนาผ่านการพัฒนากำลังคนและบุคลากรด้านสุขภาพสู่ความเป็นมืออาชีพ ตลอดจนการส่งเสริมศักยภาพของเครือข่ายด้านสุขภาพ นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นพลังทางสังคม แผนย่อยการรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก ที่เน้นการเพิ่มบทบาทของภาคส่วนอื่นๆ ร่วมกับภาครัฐในการรองรับสังคมสูงวัย โดยการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของทุกภาคส่วน มาตรการที่ ๔ นี้จะทำให้ยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทสัมฤทธิ์ผลในการมีกำลังคนที่เพียงพอและมีศักยภาพในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

มาตรการ ๕ เพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาและการจัดการงานด้านผู้สูงอายุขององค์กรชุมชน/ท้องถิ่น และผู้นำชุมชน มีเป้าประสงค์หลักเพื่อสนับสนุนบทบาทและการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในการบริหารจัดการงานด้านผู้สูงอายุ สามารถพัฒนาและจัดการงานด้านผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับชุมชน/ท้องถิ่น มาตรการนี้สอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมที่เน้นการเสริมสร้างพลังทางสังคม และการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเอง และการจัดการตนเอง อีกทั้งสอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัว และชุมชน อีกทั้งมาตรการนี้ยังสนับสนุนแผนแม่บทประเด็นพลังทางสังคม แผนย่อยการรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก ที่มุ่งเพิ่มบทบาทของภาคส่วนต่างๆ ในการรองรับสังคมสูงวัย และแผนย่อยการเสริมสร้างทุนทางสังคมในการให้และช่วยเหลือเกื้อกูลกันและเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นให้มีบทบาทในการพัฒนาและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ แผนแม่บทประเด็นการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ผ่านการพัฒนาภาคีเครือข่ายประชาชน ชุมชนท้องถิ่นเพื่อให้มีการกระจายอำนาจการวางแผน การตัดสินใจ เพื่อให้การดำเนินงานตอบสนองต่อความจำเป็นในพื้นที่อย่างแท้จริง และสอดรับกับแผนแม่บทประเด็นความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคมที่มี

แนวทางการพัฒนาโดยระดมความร่วมมือสร้างโอกาสและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดระบบการคุ้มครองทางสังคมแก่สมาชิกของชุมชนตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีในทุกมิติอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

มาตรการ ๖ พัฒนาระบบการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ โดยเฉพาะกลุ่มที่เป็นกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเปราะบาง และกลุ่มที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง ทั้งในฐานะผู้รับบริการ ผู้รับสวัสดิการ หรือผู้บริโภค มีเป้าประสงค์หลักเพื่อลดความไม่เป็นธรรมและความเหลื่อมล้ำในทุกมิติที่มีต่อผู้สูงอายุซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเปราะบาง และกลุ่มที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง ผ่านกลไกภาคีเครือข่ายด้านผู้สูงอายุทั้งภาครัฐและผู้นำชุมชนท้องถิ่นในระดับต่างๆ มาตรการนี้สอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมที่เน้นการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ ด้วยการสร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับคนทุกช่วงวัย ทุกเพศภาวะ และทุกกลุ่ม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในบริบทของสังคมสูงวัย และเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตและการมีส่วนร่วมเป็นพลังทางสังคมสำหรับคนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะผู้พิการและผู้สูงอายุ และมาตรการนี้ยังสนับสนุนแผนแม่บทประเด็นความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคมที่มีแผนย่อยมาตรการแบบเจาะจงกลุ่มเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะกลุ่ม เน้นการสนับสนุนช่วยเหลือประชาชนในกลุ่มเปราะบาง มีความเสี่ยงสูง มีความสามารถในการปรับตัวต่ำเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาให้ตรงจุดและตรงกับความต้องการอย่างแท้จริงและเหมาะสม ตลอดจนสนับสนุนให้มีการปรับปรุงระบบและกลไกในการคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งมุ่งให้หลักประกันทางสังคมครอบคลุมผู้สูงอายุทุกกลุ่มอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม

มาตรการ ๗ พัฒนาระบบปกป้องและฟื้นฟูผู้สูงอายุและครอบครัวในยามที่เกิดนานาวิกฤติ มีเป้าประสงค์หลัก เพื่อให้ผู้สูงอายุและครอบครัวสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในภาวะวิกฤติ โดยมีการพัฒนาระบบปกป้องและฟื้นฟูผู้สูงอายุและครอบครัวหากเกิดนานาวิกฤติที่คำนึงถึงบริบทของเมืองและชนบท การสร้างสวัสดิการหรือหลักประกันการดูแลช่วยเหลือและฟื้นฟูทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ให้แก่ผู้สูงอายุและครอบครัวทั้งก่อนเกิดวิกฤติ ระหว่างวิกฤติ และหลังการเกิดวิกฤติ รวมทั้งสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้สูงอายุและครอบครัว

มาตรการ ๘ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ มีเป้าประสงค์หลักเพื่อสนับสนุนบทบาทของภาคเอกชนในการปฏิรูประบบการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุและระบบการรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก มาตรการนี้ยังสอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ประเด็นการพัฒนาให้ภาครัฐมีขนาดเล็กลง เหมาะสมกับภารกิจ ส่งเสริมให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ แผนแม่บทประเด็นการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ แผนย่อยการปรับสมดุลภาครัฐที่มีเป้าหมายให้ภาคส่วนต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะอย่างเหมาะสม รวมทั้งมีความสอดคล้องกับแผนย่อยการรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุกภายใต้แผนแม่บทประเด็นการสร้างพลังทางสังคมที่ให้ความสำคัญกับการเพิ่มบทบาทของภาคส่วนต่างๆ รวมถึง

ภาคเอกชนในการรองรับสังคมสูงวัยเพื่อเสริมศักยภาพการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุของภาครัฐ นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่เน้นการส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ตารางที่ ๘ แสดงความเชื่อมโยงระหว่างแผนปฏิบัติการย่อยที่ ๓ กับ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท และผลลัพธ์/ผลกระทบที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๓ ปฏิรูปและบูรณาการระบบบริหารเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ	**ความเชื่อมโยง**		**ผลลัพธ์/ผลกระทบ**	
	ยุทธศาสตร์ชาติ	**แผนแม่บท**	**เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท**	**ตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท**
๑ แปลงแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติและผลักดันให้ทุกภาคส่วนขับเคลื่อนแผนอย่างมีบูรณาการตั้งแต่ระดับชาติสู่ระดับท้องถิ่น	**ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม** ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๓ การเสริมสร้างพลังทางสังคม ประเด็นย่อยที่ ๔.๓.๒ การรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ ประเด็นย่อยที่ ๔.๓.๓ สนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๔ การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเอง และการจัดการตนเอง ประเด็นย่อยที่ ๔.๔.๒ เสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการพึ่งตนเองและการพึ่งพากันเอง	**แผนแม่บทประเด็นพลังทางสังคม** *แผนย่อยที่ ๑ การเสริมสร้างทุนทางสังคม* ● แนวทางการพัฒนาที่ ๑ เสริมสร้างสังคมแห่งการให้และช่วยเหลือกันและกัน รวมทั้งการส่งเสริมให้มีกลไกเชื่อมโยงกับนโยบายและการบริหารจัดการในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีกลไกและระบบการสนับสนุนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างเครือข่ายในระดับอำเภอ ตำบล และชุมชน ● แนวทางการพัฒนาที่ ๒ เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเอง และการจัดการตนเอง *แผนย่อยที่ ๒ การรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก* ● แนวทางการพัฒนาที่ ๓ เพิ่มบทบาทภาคส่วนอื่นๆ ในการรองรับสังคมสูงวัย	ภาคีการพัฒนามีบทบาทในการพัฒนาสังคมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประชากรไทยมีการเตรียมการก่อนยามสูงอายุเพื่อให้สูงวัยอย่างมีคุณภาพเพิ่มขึ้น ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง	ดัชนีชี้วัดทุนทางสังคม (เฉลี่ยร้อยละ) สัดส่วนประชากรอายุ ๒๕–๕๙ ปีที่มีการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุทั้งมิติทางเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม เทียบกับจำนวนประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปีทั้งหมด (เฉลี่ยร้อยละ) สัดส่วนผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความยากจนหลายมิติลดลง (เฉลี่ยร้อยละ)

ตารางที่ ๘ (ต่อ)

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๓ ปฏิรูปและบูรณาการระบบบริหารเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ	ความเชื่อมโยง		ผลลัพธ์/ ผลกระทบ	
	ยุทธศาสตร์ชาติ	แผนแม่บท	เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท	ตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท
	ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๒ ภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายและเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกระดับทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่ ประเด็นย่อยที่ ๔.๒.๑ ให้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติผ่านแผนปฏิบัติการในระดับต่างๆ โดยเชื่อมโยงการทำงานของภาครัฐในทุกระดับให้มีเอกภาพ	**แผนแม่บทประเด็นการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ** *แผนย่อยที่ ๓ การปรับสมดุลภาครัฐ*	เปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่างๆ มีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะอย่างเหมาะสม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสมรรถนะและการสร้างความทันสมัยในการจัดบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะให้กับประชาชน	ระดับความสำเร็จของการเปิดให้ภาคส่วนอื่นเข้ามาดำเนินการบริการสาธารณะ ค่าคะแนนการประเมินร้อยละของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่นำแผนชุมชนสู่การพัฒนาท้องถิ่นได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด (Local Quality Management: LQM)
๒ ติดตามและประเมินผลนโยบายและแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุในแต่ละระดับ	**ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ** ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๒ ภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายและเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกระดับทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่ ประเด็นย่อยที่ ๔.๒.๓ ระบบติดตามประเมินผลที่สะท้อนการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติในทุกระดับ	**แผนแม่บทประเด็นการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ** *แผนย่อยที่ ๒ การบริหารจัดการการเงินการคลัง*	หน่วยงานภาครัฐบรรลุผลสัมฤทธิ์เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ	ร้อยละของโครงการที่มีผลสัมฤทธิ์ต่อเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ
๓ ปฏิรูประบบกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินงานของทุกภาคส่วนในการรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก	**ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ**	**แผนแม่บทประเด็นการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ**	หน่วยงานภาครัฐบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ	ร้อยละของโครงการที่มีผลสัมฤทธิ์ต่อเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ

ตารางที่ ๘ (ต่อ)

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๓ ปฏิรูปและบูรณาการระบบบริหารเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ	ความเชื่อมโยง		ผลลัพธ์/ ผลกระทบ	
	ยุทธศาสตร์ชาติ	**แผนแม่บท**	**เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท**	**ตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท**
	ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๓ ภาครัฐมีขนาดเล็กลง เหมาะสมกับภารกิจ ส่งเสริมให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ประเด็นย่อยที่ ๔.๓.๑ ภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสม ประเด็นย่อยที่ ๔.๓.๒ ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ		เปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่างๆ มีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะอย่างเหมาะสม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสมรรถนะและสร้างความทันสมัยในการจัดบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะให้กับประชาชน	ระดับความสำเร็จของการเปิดให้ภาคส่วนอื่นเข้ามาดำเนินการบริการสาธารณะ ค่าคะแนนการประเมินร้อยละของเทศบาลและ อบต. ที่นำแผนชุมชนสู่การพัฒนาท้องถิ่นได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด (LQM)
	ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๗ กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่างๆ และมีเท่าที่จำเป็น ประเด็นย่อยที่ ๔.๗.๑ ภาครัฐจัดให้มีกฎหมายที่สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลง	**แผนแม่บทประเด็นกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม** *แผนย่อยที่ ๑ การพัฒนากฎหมาย* ● แนวทางการพัฒนาที่ ๑ พัฒนากฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรการต่างๆ ให้สอดคล้องกับบริบทและเอื้อต่อการพัฒนาประเทศ ● แนวทางการพัฒนาที่ ๓ พัฒนาการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติ และเป็นธรรมอย่างเข้มงวด	กฎหมายไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาภาครัฐและภาคเอกชนอยู่ภายใต้กรอบกฎหมายที่มุ่งให้ประชาชนในวงกว้างได้รับประโยชน์จากการพัฒนาประเทศ	สัดส่วนของกฎหมายที่ได้รับการทบทวนแก้ไขปรับปรุงและ/หรือยกเลิก ให้มีเนื้อหาที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ
	ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม	**แผนแม่บทประเด็นพลังทางสังคม** *แผนย่อยที่ ๒ การรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก* ● แนวทางการพัฒนาที่ ๓ เพิ่มบทบาทภาคส่วนอื่นๆ ในการรองรับสังคมสูงวัย	ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง	สัดส่วนผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความยากจนหลายมิติลดลง (เฉลี่ยร้อยละ)

ตารางที่ ๘ (ต่อ)

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๓ ปฏิรูปและบูรณาการระบบบริหารเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ	ความเชื่อมโยง		ผลลัพธ์/ ผลกระทบ	
	ยุทธศาสตร์ชาติ	แผนแม่บท	เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท	ตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท
	ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๒ การกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีในภูมิภาค ประเด็นย่อยที่ ๔.๒.๔ ปรับโครงสร้างและแก้ไขกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อวางระบบและกลไกการบริหารงานในระดับภาค กลุ่มจังหวัด ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๓ การเสริมสร้างพลังทางสังคม ประเด็นย่อยที่ ๔.๓.๒ การรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ ประเด็นย่อยที่ ๔.๓.๓ สนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน			
๔ วางระบบกำลังคนด้านผู้สูงอายุทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในระดับชาติและระดับพื้นที่	**ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม** ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๓ การเสริมสร้างพลังทางสังคม ประเด็นย่อยที่ ๔.๓.๒ การรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ	**แผนแม่บทประเด็นพลังทางสังคม** *แผนย่อยที่ ๒ การรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก* ● แนวทางการพัฒนาที่ ๓ เพิ่มบทบาทภาคส่วนอื่นๆ ในการรองรับสังคมสูงวัย **แผนแม่บทประเด็นการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี** *แผนย่อยที่ ๔ การกระจายบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ* ● แนวทางการพัฒนาที่ ๒ พัฒนากำลังคนและบุคลากรด้านสุขภาพสู่ความเป็นมืออาชีพ สร้างและพัฒนากลไกการบริหารจัดการระบบการผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านสุขภาพตลอดจนส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายด้านสุขภาพ	ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาวะสามารถดูแลสุขภาพ มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ และสามารถป้องกันและลดโรคที่สามารถป้องกันได้ เกิดเป็นสังคมบ่มเพาะจิตสำนึกการมีสุขภาพดีสูงขึ้น	สัดส่วนผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความยากจนหลายมิติลดลง (เฉลี่ยร้อยละ) อัตราความรอบรู้ด้านสุขภาวะของประชากร

ตารางที่ ๘ (ต่อ)

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๓ ปฏิรูปและบูรณาการระบบบริหารเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ	ความเชื่อมโยง		ผลลัพธ์/ ผลกระทบ	
	ยุทธศาสตร์ชาติ	แผนแม่บท	เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท	ตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท
๕ เพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาและการจัดการงานด้านผู้สูงอายุขององค์กรชุมชน/ท้องถิ่น และผู้นำชุมชน	**ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม** เป้าหมายการพัฒนาที่ ๒.๓ เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเอง และการจัดการตนเองเพื่อสร้างสังคมคุณภาพ ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๓ การเสริมสร้างพลังทางสังคมประเด็นย่อยที่ ๔.๓.๒ การรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ ประเด็นย่อยที่ ๔.๓.๓ สนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๔ การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเอง และการจัดการตนเอง ประเด็นย่อยที่ ๔.๔.๒ เสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการพึ่งตนเองและการพึ่งพากันเอง	**แผนแม่บทประเด็นพลังทางสังคม** *แผนย่อยที่ ๑ การเสริมสร้างทุนทางสังคม* ● แนวทางการพัฒนาที่ ๑ เสริมสร้างสังคมแห่งการให้และช่วยเหลือกันและกัน ● แนวทางการพัฒนาที่ ๒ เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเอง และการจัดการตนเองส่งเสริมให้มีระบบการสนับสนุนความเข้มแข็ง เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่น และขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เสริมสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามวัย พัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อประกอบการทำแผนพัฒนาชุมชน *แผนย่อยที่ ๒ การรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก* ● แนวทางการพัฒนาที่ ๓ เพิ่มบทบาทภาคส่วนอื่นๆ ในการรองรับสังคมสูงวัย	ภาคีการพัฒนามีบทบาทในการพัฒนาสังคมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง	ดัชนีวัดต้นทุนทางสังคม (เฉลี่ยร้อยละ) สัดส่วนผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความยากจนหลายมิติลดลง (เฉลี่ยร้อยละ)
	ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๕ การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ประเด็นย่อยที่ ๔.๕.๕ การส่งเสริมให้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาวะที่ดีในทุกพื้นที่	**แผนแม่บทประเด็นการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี** *แผนย่อยที่ ๑ การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะและการป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ* ● แนวทางการพัฒนาที่ ๒ พัฒนาภาคีเครือข่ายประชาชน ชุมชน ท้องถิ่น ให้มีความรู้เกี่ยวกับการเจ็บป่วยและตายจากโรคที่ป้องกันได้ มีการ	ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาวะสามารถดูแลสุขภาพ มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ และสามารถป้องกันและลดโรคที่สามารถป้องกันได้ เกิดเป็นสังคมบ่มเพาะจิตสำนึกการมีสุขภาพดีสูงขึ้น	อัตราความรอบรู้ด้านสุขภาวะของประชากร

ตารางที่ ๘ (ต่อ)

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๓ ปฏิรูปและบูรณาการระบบบริหารเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ	ความเชื่อมโยง		ผลลัพธ์/ ผลกระทบ	
	ยุทธศาสตร์ชาติ	แผนแม่บท	เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท	ตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท
	ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๖ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ประเด็นย่อยที่ ๔.๖.๒ การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	กระจายอำนาจการวางแผน การตัดสินใจ เพื่อให้การดำเนินการด้านสุขภาพตอบสนองต่อพื้นที่อย่างแท้จริง *แผนย่อยที่ ๒ การใช้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี* ● แนวทางการพัฒนาที่ ๓ สร้างการมีส่วนร่วมเฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาสุขภาพ และการพัฒนาคุณภาพบริการอนามัยแบบบูรณาการร่วมกับชุมชน โดยพัฒนาแนวทางและศักยภาพบุคลากรสาธารณสุขและหน่วยงานระดับท้องถิ่นและชุมชน ในเรื่องอาชีวอนามัย สิ่งแวดล้อม **แผนแม่บทประเด็นศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต** *แผนย่อยที่ ๑ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์* ● แนวทางการพัฒนาที่ ๒ ส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัว และชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	จำนวนชุมชนสุขภาพดีเพิ่มขึ้น	อัตราการนอนโรงพยาบาลโดยไม่จำเป็น ด้วยภาวะที่ควรควบคุมด้วยบริการผู้ป่วยนอก (Ambulatory Care Sensitive Conditions: ACSC) ลดลง

ตารางที่ ๘ (ต่อ)

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๓ ปฏิรูปและบูรณาการระบบบริหารเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ	ความเชื่อมโยง		ผลลัพธ์/ ผลกระทบ	
	ยุทธศาสตร์ชาติ	แผนแม่บท	เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท	ตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท
๖ พัฒนาระบบการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ โดยเฉพาะกลุ่มที่เป็นกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเปราะบาง และกลุ่มที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง ทั้งในฐานะผู้รับบริการ ผู้รับสวัสดิการ หรือผู้บริโภค	**ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม** เป้าหมายการพัฒนาที่ ๔.๑ การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ ประเด็นย่อยที่ ๔.๑.๕ สร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับคนทุกช่วงวัย ทุกเพศภาวะ และทุกกลุ่ม	**แผนแม่บทประเด็นความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม** *แผนย่อยที่ ๑ การคุ้มครองทางสังคมขั้นพื้นฐานและหลักประกันทางเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ*	คนไทยทุกคน โดยเฉพาะกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางได้รับการคุ้มครองและมีหลักประกันทางสังคมเพิ่มขึ้น	สัดส่วนประชากรกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางที่ได้รับความคุ้มครองตามมาตรการคุ้มครองทางสังคมอย่างน้อย ๙ กรณี ได้แก่ (๑) เจ็บป่วย (๒) คลอดบุตร (๓) ตาย (๔) **ทุพพลภาพ/พิการ** (๕) เงินช่วยเหลือครอบครัวหรือบุตร (๖) **ชราภาพ** (๗) ว่างงาน (๘) ผู้อยู่ในอุปการะ และ (๙) การบาดเจ็บจากการทำงาน
		แผนย่อยที่ ๒ มาตรการแบบเจาะจงกลุ่มเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะกลุ่ม	มีระบบและกลไกในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น	ดัชนีความยากจนแบบหลากหลายมิติของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือ

ตารางที่ ๘ (ต่อ)

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๓ ปฏิรูปและบูรณาการระบบบริหารเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ	ความเชื่อมโยง		ผลลัพธ์/ ผลกระทบ	
	ยุทธศาสตร์ชาติ	แผนแม่บท	เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท	ตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท
๗. พัฒนาระบบปกป้องและฟื้นฟูผู้สูงอายุและครอบครัวในยามที่เกิดนานาวิกฤติ	**ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม** เป้าหมายการพัฒนาที่ ๔.๑ การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ ประเด็นย่อยที่ ๔.๑.๕ สร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับคนทุกช่วงวัย ทุกเพศภาวะ และทุกกลุ่ม	**แผนแม่บทประเด็นความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม** *แผนย่อยที่ ๑ การคุ้มครองทางสังคมขั้นพื้นฐานและหลักประกันทางเศรษฐกิจสังคม และสุขภาพ*	คนไทยทุกคน โดยเฉพาะกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางได้รับการคุ้มครองและมีหลักประกันทางสังคมเพิ่มขึ้น	สัดส่วนประชากรกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบางที่ได้รับความคุ้มครองตามมาตรการคุ้มครองทางสังคมอย่างน้อย ๙ กรณี ได้แก่ (๑) เจ็บป่วย (๒) คลอดบุตร (๓) ตาย (๔) **ทุพพลภาพ/พิการ** (๕) เงินช่วยเหลือครอบครัวหรือบุตร (๖) **ชราภาพ** (๗) ว่างงาน (๘) ผู้อยู่ในอุปการะ และ (๙) การบาดเจ็บจากการทำงาน
		แผนย่อยที่ ๒ มาตรการแบบเจาะจงกลุ่มเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะกลุ่ม	มีระบบและกลไกในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น	ดัชนีความยากจนแบบหลากหลายมิติของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือ

ตารางที่ ๘ (ต่อ)

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๓ ปฏิรูปและบูรณาการระบบบริหารเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ	ความเชื่อมโยง		ผลลัพธ์/ ผลกระทบ	
	ยุทธศาสตร์ชาติ	แผนแม่บท	เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท	ตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท
๘ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ	**ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ** ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๓ ภาครัฐมีขนาดเล็กลง เหมาะสมกับภารกิจ ส่งเสริมให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ประเด็นย่อยที่ ๔.๓.๑ ภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสม ประเด็นย่อยที่ ๔.๓.๒ ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ	**แผนแม่บทประเด็นการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ** *แผนย่อยที่ ๓ การปรับสมดุลภาครัฐ*	เปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่างๆ มีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะอย่างเหมาะสม	ระดับความสำเร็จของการเปิดให้ภาคส่วนอื่นเข้ามาดำเนินการบริการสาธารณะ
	ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๓ การเสริมสร้างพลังทางสังคม ประเด็นย่อยที่ ๔.๓.๒ การรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ ประเด็นย่อยที่ ๔.๓.๓ สนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน	**แผนแม่บทประเด็นพลังทางสังคม** *แผนย่อยที่ ๒ การรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก* ● แนวทางการพัฒนาที่ ๓ เพิ่มบทบาทภาคส่วนอื่นๆ ในการรองรับสังคมสูงวัย	ประชากรไทยมีการเตรียมการก่อนยามสูงอายุเพื่อให้สูงวัยอย่างมีคุณภาพเพิ่มขึ้น	สัดส่วนประชากรอายุ ๒๕–๕๙ ปีที่มีการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุทั้งมิติทางเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสภาพแวดล้อม เทียบกับจำนวนประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปีทั้งหมด (เฉลี่ยร้อยละ)
	ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๖ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ประเด็นย่อยที่ ๔.๖.๒ การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์		ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง	สัดส่วนผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความยากจนหลายมิติลดลง (เฉลี่ยร้อยละ)

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๔ เพิ่มศักยภาพการวิจัย การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมรองรับสังคมสูงวัย

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๔ เพิ่มศักยภาพการวิจัย การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมรองรับสังคมสูงวัย เป็นแผนปฏิบัติการย่อยภายใต้แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐) มีเป้าประสงค์หลัก คือ *"ประเทศไทยมีงานวิจัยและนวัตกรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มศักยภาพและคุณภาพชีวิตของประชากรสูงอายุอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนส่งเสริมอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต"* ประกอบด้วยมาตรการหลัก ๒ มาตรการ เพื่อใช้เป็นวิธีการดำเนินงานให้บรรลุผลตามเป้าหมายของแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดการบูรณาการของแผนทุกระดับตั้งแต่ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ อันจะนำไปสู่ผลลัพธ์และผลกระทบตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้องในที่สุด ซึ่งพอสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ (ตารางที่ ๙)

มาตรการ ๑ ส่งเสริมการผลิตงานวิจัยและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุเพื่อการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ มีเป้าประสงค์ที่สำคัญ คือ เพื่อส่งเสริมและพัฒนางานวิจัย/ผลิตภัณฑ์หรือบริการ/ระบบหรือกระบวนการใหม่ๆ ด้านผู้สูงอายุ ที่นำไปใช้ประโยชน์ในการเพิ่มศักยภาพผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งตนเองได้ รวมทั้งส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สังคม และชุมชนนำผลงานวิจัย/ข้อเสนอเชิงนโยบาย/นวัตกรรมด้านผู้สูงอายุไปใช้ประโยชน์หรือนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ซึ่งมาตรการที่ ๑ นี้มีส่วนเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ด้วยการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และมีความเชื่อมโยงกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม โดยมีแผนย่อยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ๑) แผนย่อยการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ด้านสังคม ด้วยการส่งเสริมการวิจัยและการประยุกต์ใช้นวัตกรรมในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทุกช่วงวัย และสร้างความเสมอภาคทางสังคมด้วยการวิจัย การพัฒนา และการประยุกต์ใช้นวัตกรรมในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ๒) แผนย่อยการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ด้านองค์ความรู้พื้นฐาน ด้วยการพัฒนาองค์ความรู้พื้นฐานทางสังคมและการพัฒนามนุษย์ผ่านการวิจัย การพัฒนา และการประยุกต์ใช้นวัตกรรม มาตรการที่ ๑ นี้จะนำไปสู่สัมฤทธิ์ผลตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บท คือ การยกระดับคุณภาพชีวิต ทรัพยากรมนุษย์ และความเสมอภาคทางสังคมด้วยผลการวิจัยและการพัฒนานวัตกรรมเชิงสังคม

มาตรการ ๒ ส่งเสริมการพัฒนาระบบข้อมูล งานวิจัย และนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและเป็นประโยชน์ต่อภาครัฐในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ มาตรการนี้มีเป้าประสงค์ที่สำคัญ คือ เพื่อสร้างระบบข้อมูลเชิงปริมาณด้านผู้สูงอายุและข้อมูลงานวิจัยและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุของประเทศ ซึ่งมาตรการนี้สอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่โดยใช้นวัตกรรม ๓ ด้าน คือ นวัตกรรมสร้างโมเดลธุรกิจ

นวัตกรรมในเชิงสินค้าและบริการ และนวัตกรรมในเชิงกระบวนการผลิตและบริการ เพื่อเพิ่มโอกาสในการแข่งขันบนฐานข้อมูล ด้วยการพัฒนาระบบข้อมูล และสร้างระบบเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงฐานข้อมูลความรู้ การวิจัย และนวัตกรรม โดยเป็นข้อมูลที่ทันสมัย มีการบูรณาการ เพื่อประโยชน์ในการสืบค้นและเพื่อต่อยอด พัฒนาและวางแผนด้านธุรกิจ

นอกจากนี้มาตรการที่ ๒ ยังมีความสอดรับกับแผนแม่บทประเด็นผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ในการสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ ด้วยการส่งเสริมการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลในการสร้างโอกาสให้ภาคธุรกิจ โดยการพัฒนาระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวกับองค์ความรู้ สถิติ ผลการวิจัย และการพัฒนาทรัพย์สินทางปัญญา การตลาด และนวัตกรรมให้สามารถดำเนินการประมวลผลข้อมูลขนาดใหญ่ที่มีความซับซ้อนซึ่งรวมถึงการประมวลผลบนกลุ่มเมฆ และยังสอดคล้องกับแผนแม่บทประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต แผนย่อยการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีการเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา การพัฒนาตนเอง สุขภาพ และการพัฒนาอาชีพตลอดช่วงชีวิต เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการดำเนินงานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามพันธกิจของแต่ละหน่วยงานให้ตอบโจทย์ของประเทศ และสามารถใช้ในการกำหนดนโยบายและการดำเนินงานในการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

มาตรการที่ ๒ ยังเชื่อมโยงกับผลลัพธ์หรือผลกระทบตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บท คือ มีระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนานโยบายและศักยภาพคนทุกวัย และมีนวัตกรรมที่ช่วยเสริมศักยภาพ พัฒนาคุณภาพชีวิตประชากร และเป็นช่องทางในการขยายบทบาททางเศรษฐกิจของไทยในระดับนานาชาติ ด้วยการสร้างสรรค์นวัตกรรมและบริการแห่งอนาคตเพื่อรองรับสังคมสูงวัย

ตารางที่ ๙ แสดงความเชื่อมโยงระหว่างแผนปฏิบัติการย่อยที่ ๔ กับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท และผลลัพธ์/ผลกระทบที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ หรือแผนแม่บท

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๔ เพิ่มศักยภาพการวิจัย การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมรองรับสังคมสูงวัย	**ความเชื่อมโยง**		**ผลลัพธ์/ ผลกระทบ**	
	ยุทธศาสตร์ชาติ	**แผนแม่บท**	**เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ หรือแผนแม่บท**	**ตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ชาติ หรือแผนแม่บท**
๑ ส่งเสริมการผลิตงานวิจัยและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุเพื่อการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ๑.๑ ส่งเสริมการพัฒนางานวิจัย/ผลิตภัณฑ์ด้านผู้สูงอายุหรือบริการ/ระบบหรือกระบวนการใหม่เพื่อเพิ่มศักยภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ๑.๒ ส่งเสริมให้มีการนำผลงานวิจัย/ข้อเสนอเชิงนโยบาย/นวัตกรรมด้านผู้สูงอายุไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	**ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์** ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๖ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ประเด็นย่อยที่ ๔.๖.๒ การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประเด็นย่อยที่ ๔.๖.๔ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	**แผนแม่บทประเด็นการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม** *แผนย่อยที่ ๒ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ด้านสังคม* ● แนวทางการพัฒนาที่ ๑ พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์โดยการส่งเสริมการวิจัย พัฒนา และประยุกต์ใช้นวัตกรรมในการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ของประเทศตลอดทุกช่วงวัย (ปฐมวัย วัยเด็ก วัยเรียน วัยแรงงาน วัยสูงอายุ) ● แนวทางการพัฒนาที่ ๒ สร้างความเสมอภาคทางสังคม โดยการส่งเสริมการวิจัย พัฒนา และประยุกต์ใช้นวัตกรรมในการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม เพื่อลดความแตกต่างทางด้านรายได้ รายจ่าย การเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน *แผนย่อยที่ ๔ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ด้านองค์ความรู้พื้นฐาน* ● แนวทางการพัฒนาที่ ๒ พัฒนาองค์ความรู้พื้นฐานทางสังคมและความเป็นมนุษย์ โดยการส่งเสริมการวิจัย พัฒนา และประยุกต์ใช้นวัตกรรมในการพัฒนาองค์ความรู้พื้นฐานทางสังคมและความเป็นมนุษย์	คุณภาพชีวิต ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และความเสมอภาคทางสังคมได้รับการยกระดับเพิ่มขึ้น จากผลการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเชิงสังคม ประเทศไทยมีขีดความสามารถของเทคโนโลยีฐานทั้ง ๔ ด้านทัดเทียมประเทศที่ก้าวหน้าในเอเชีย	ดัชนีนวัตกรรมเชิงสังคม* (ร้อยละของผลสัมฤทธิ์ในการยกระดับคุณภาพทางสังคมจากผลการวิจัยฯ) *อยู่ระหว่างการตรวจสอบ/จัดทำตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย อันดับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีวัสดุนาโนเทคโนโลยี และเทคโนโลยีดิจิทัล

ตารางที่ ๙ (ต่อ)

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๔ เพิ่มศักยภาพการวิจัย การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมรองรับสังคมสูงวัย	ความเชื่อมโยง		ผลลัพธ์/ผลกระทบ	
	ยุทธศาสตร์ชาติ	แผนแม่บท	เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท	ตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท
๒ ส่งเสริมการพัฒนาระบบข้อมูล งานวิจัย และนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและเป็นประโยชน์ต่อภาครัฐในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ ๒.๑ สร้างระบบข้อมูล งานวิจัยและนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุของประเทศ ๒.๒ สร้างกลไกเชื่อมโยงฐานข้อมูลด้านผู้สูงอายุจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในระดับประเทศ จังหวัด และท้องถิ่น ๒.๓ พัฒนาระบบสืบค้นที่ง่ายและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลมากขึ้น ๒.๔ พัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถาบันการศึกษาในระดับจังหวัดในการจัดเก็บและสร้างฐานข้อมูลผู้สูงอายุที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือเพื่อเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลของประเทศ	**ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม** ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๒ การกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ประเด็นย่อยที่ ๔.๒.๕ สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่บนฐานข้อมูลความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม **ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน** ประเด็นการพัฒนาที่ ๔.๕ พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่ ประเด็นย่อยที่ ๔.๕.๔ สร้างโอกาสเข้าถึงข้อมูล	**แผนแม่บทประเด็นความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม** *แผนย่อยที่ ๒ มาตรการแบบเจาะจงกลุ่มเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะกลุ่ม* ● แนวทางการพัฒนาที่ ๔ สนับสนุนให้มีการพัฒนาและใช้ระบบข้อมูลและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดสวัสดิการและสร้างหลักประกันทางสังคมของทุกภาคส่วน **แผนแม่บทประเด็นผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่** *แผนย่อยที่ ๔ การสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่* ● แนวทางการพัฒนาที่ ๑ ส่งเสริมการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลในการสร้างโอกาสให้ภาคธุรกิจ โดยพัฒนาระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้ สถิติ ผลการวิจัยและพัฒนาทรัพย์สินทางปัญญา การตลาด และนวัตกรรม ให้สามารถดำเนินการประมวลผลข้อมูลขนาดใหญ่ที่มีความซับซ้อน ซึ่งรวมถึงการประมวลผลบนกลุ่มเมฆให้เป็นระบบที่รวบรวมข้อมูลและองค์ความรู้ที่เป็นปัจจุบัน บูรณาการ และต่อเนื่อง	อันดับนโยบายของภาครัฐที่มีต่อวิสาหกิจและผู้ประกอบการด้านการสนับสนุนและความสอดคล้องของนโยบายดีขึ้น	อันดับนโยบายของภาครัฐที่มีต่อวิสาหกิจและผู้ประกอบการด้านการสนับสนุนและความสอดคล้องของนโยบาย

ตารางที่ ๙ (ต่อ)

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๔ เพิ่มศักยภาพการวิจัย การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมรองรับสังคมสูงวัย	ความเชื่อมโยง		ผลลัพธ์/ผลกระทบ	
	ยุทธศาสตร์ชาติ	แผนแม่บท	เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท	ตัวชี้วัดตามยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนแม่บท
		แผนแม่บทประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต *แผนย่อยที่ ๑ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์* ● แนวทางการพัฒนาที่ ๓ พัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์		

๙. แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐): แผนปฏิบัติการระยะเร่งด่วน ๕ ปีแรก (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐)

แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ แบ่งเป็น ๒ ส่วน ส่วนแรกที่นำเสนอในส่วนที่ ๙ นี้เป็นแผนปฏิบัติการระยะเร่งด่วนใน ๕ ปีแรก (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐) การนำเสนอจะประกอบไปด้วยมาตรการแนวปฏิบัติสำหรับนำไปใช้ในการพัฒนาโครงการหรือกิจกรรม ตัวชี้วัดความสำเร็จของมาตรการในรูปของผลลัพธ์หรือผลกระทบ โดยมีการกำหนดเป้าหมายในช่วง ๕ ปีแรก ตลอดจนกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการขับเคลื่อนมาตรการตามแผนฯ และหน่วยงานที่ร่วมผลักดันหรือร่วมดำเนินงานเพื่อให้งานบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนด และส่วนที่สองซึ่งจะนำเสนอในส่วนถัดไป (ส่วนที่ ๑๐) เป็นแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓: แผนปฏิบัติการระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐) เพื่อให้เห็นภาพและทิศทางในระยะยาวของการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุและรองรับสังคมสูงวัยของประเทศ ทั้งให้เกิดความต่อเนื่องกับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๖๔)

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ เตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุ ในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย ๕ ปีแรก ปี ๒๕๖๖-๗๐	หน่วยงานรับผิดชอบ	
						หลัก	ร่วม
๑.	**ส่งเสริมให้ประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี[๑๑] เร่งเตรียมการก่อนยามสูงอายุในมิติทางเศรษฐกิจ[๑๒]**		**๑. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีการเตรียมการก่อนยามสูงอายุด้านเศรษฐกิจ**	-	**ร้อยละ ๖๕**	- **กค.** - **กอช.**	- สปส. - กบข. - พอช. - อปท./กทม./เมืองพัทยา - คปภ.
๑.๑	ส่งเสริมการออมเงินเพื่อยามชราภาพ	● เร่งส่งเสริมการให้ความรู้ทางการเงินให้กับประชากรวัยทำงานเพื่อเพิ่มความสามารถในการวางแผนการเงินและการออมเพื่อยามชราภาพ ● ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องดำเนินการเชิงรุกให้ประชากรวัยทำงานในภาคนอกระบบสามารถออมเงินเพื่อยามสูงอายุได้ เช่น การเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติให้มากที่สุด	๒. อัตราความครอบคลุมของหลักประกันยามชราภาพในประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ๓. อัตราเงินออมภาคครัวเรือนเพิ่มขึ้น ๔. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่อยู่ในภาคเศรษฐกิจนอกระบบเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ	ร้อยละ ๓๗.๒[๑๓] ร้อยละ ๘.๓-๙.๖[๑๔] -	ร้อยละ ๖๐ ร้อยละ ๑๐ ร้อยละ ๕๐		

[๑๑] เน้นกลุ่มประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปีเพื่อให้สอดคล้องกับดัชนีชี้วัดของแผนย่อยการรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุกภายใต้แผนแม่บทประเด็นพลังทางสังคม เนื่องจากประชากรกลุ่มนี้กำลังทยอยเข้าสู่วัยสูงอายุและเป็นคลื่นประชากรขนาดใหญ่จึงจำเป็นต้องเร่งให้มีการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ

[๑๒] การเตรียมการก่อนยามสูงอายุในมิติทางเศรษฐกิจ เช่น มีการออมเพื่อการเกษียณ (Retirement Savings) ที่เพียงพอกับการดำรงชีวิตหลังเกษียณอายุการทำงาน มีสินทรัพย์ที่มีมูลค่าสามารถแปลงเป็นเงินได้ รวมไปถึงมีการวางแผนการขยายอายุการทำงานออกไป

[๑๓] ข้อมูลจากโครงการติดตามและประเมินผลแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๖๔) ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙) ซึ่งเป็นการประเมินในกลุ่มประชากรอายุ ๓๐-๕๙ ปี

[๑๔] ข้อมูลจากโครงการติดตามและประเมินผลแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๖๔) ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙)

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ เตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุ ในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย ๕ ปีแรก ปี ๒๕๖๖-๗๐	หน่วยงานรับผิดชอบ	
						หลัก	ร่วม
๑.๒	เร่งพัฒนาระบบบำนาญแห่งชาติแบบหลายชั้น	● ผลักดันให้มีการเปลี่ยนสถานะทางกฎหมายของเบี้ยยังชีพเป็นบำนาญพื้นฐานเพื่อสร้างระบบบำนาญชั้นที่ ๑ ● ดำเนินการบูรณาการสิทธิประโยชน์ยามชราภาพของกองทุนประกันสังคมเข้ากับกองทุนการออมแห่งชาติเพื่อสร้างระบบบำนาญชั้นที่ ๒ ● ปฏิรูประบบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพเป็นระบบการออมภาคบังคับเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับระบบบำนาญชั้นที่ ๓ ระบบการออมเพื่อยามชราภาพ ● ส่งเสริมระบบบำนาญชั้นที่ ๔ การออมภาคสมัครใจ ทั้งที่เป็นตัวเงินและมิใช่ตัวเงิน ● จัดตั้งคณะกรรมการนโยบายบำเหน็จบำนาญแห่งชาติขึ้นมาเพื่อรับผิดชอบในการกำหนดนโยบายและทิศทางของระบบบำเหน็จบำนาญของประเทศให้มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกัน	๕. มีระบบบำนาญแห่งชาติครบทั้ง ๔ ชั้น	-	เกิดขึ้นภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐	- **กค.** - **กอช.**	- สปส. - กบข. - พอช. - อปท./กทม./เมืองพัทยา - คปภ.
๑.๓	ขยายอายุเกษียณและส่งเสริมการทำงานต่อเนื่องของประชากรวัยทำงาน	● เร่งดำเนินการขยายอายุเกษียณภาคราชการในสายงานที่ขาดแคลนและยังไม่สามารถดึงคนรุ่นใหม่มาทำงานได้ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่ภาคเอกชน ● ส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีการจ้างงานประชากรวัยทำงานให้ทำงานต่อเนื่องหรือมีการจ้างกลับเข้าไปทำงานใหม่ โดยรัฐมีมาตรการอุดหนุน หรือมาตรการทางภาษี หรือการประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม	๖. ร้อยละของประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปที่ยังคงทำงานภาคราชการหรือภาคเอกชน	-	ร้อยละ ๑๐	- **กพร.** - **รง.** - **ดศ.** **(สำนักงานสถิติแห่งชาติ)**	- พม.

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ เตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุ ในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย ๕ ปีแรก ปี ๒๕๖๖-๗๐	หน่วยงานรับผิดชอบ	
						หลัก	ร่วม
๒.	**สร้างเสริมความรู้ความเข้าใจถึงกระบวนการชราภาพ ตระหนักถึงคุณค่า ศักดิ์ศรี และมีความรับผิดชอบต่อผู้สูงอายุ**		**๗. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีการเตรียมการก่อนยามสูงอายุด้านสังคม**	-	**ร้อยละ ๖๕**	- **พม.** - **ศธ.** - **อว.**	- อปท./กทม./เมืองพัทยา - ภาคเอกชน
๒.๑	ส่งเสริมการให้ความรู้เรื่องกระบวนการชราภาพ	● ให้ความรู้เรื่องกระบวนการชราภาพผ่านกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการยอมรับและตระหนักว่าการชราภาพเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงตามช่วงชีวิตและจะเตรียมการอย่างไรให้ดีที่สุดก่อนถึงวัยดังกล่าว	๘. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีความรู้ความเข้าใจถึงกระบวนการชราภาพ	-	ร้อยละ ๕๐		
๒.๒	รณรงค์ให้สังคมตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ	● ส่งเสริมการผลิตสื่อสร้างสรรค์และเสนอบทบาทของผู้สูงอายุในฐานะที่เป็นพลังทางสังคมจากความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ชีวิตของผู้สูงอายุ ● จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับประชากรวัยอื่นอย่างต่อเนื่อง	๙. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุ	-	ร้อยละ ๕๐		
๒.๓	รักษาค่านิยมของสังคมในการดูแลรับผิดชอบผู้สูงอายุในครอบครัวและชุมชน	● ส่งเสริมให้ประชากรวัยทำงานตอนต้น (อายุ ๒๕-๓๔ ปี)[๑๕] ทั้งชายและหญิงมีการวางแผนชีวิตครอบครัวเพื่อสร้างความสมดุลระหว่างการทำงานและบทบาทในการดูแลครอบครัว โดยเฉพาะบิดามารดาสูงอายุ ● เสริมสร้างให้ประชากรวัยทำงานมีจิตสาธารณะ ร่วมกันดูแลผู้สูงอายุในชุมชน	๑๐. ร้อยละของประชากรวัยทำงานอายุ ๒๕-๓๔ ปี ที่มีการวางแผนหรือได้ดูแลบิดามารดาหรือญาติที่สูงอายุ	-	ร้อยละ ๕๐		

[๑๕] ประชากรวัยทำงานตอนต้น: อายุ ๒๕-๓๔ ปี, ตอนกลาง: อายุ ๓๕-๔๔ ปี, ตอนปลาย: อายุ ๔๕-๕๙ ปี

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย ๕ ปีแรก ปี ๒๕๖๖-๗๐	หน่วยงานรับผิดชอบ	
						หลัก	ร่วม
๓.	**ส่งเสริมการพัฒนาความรู้และศักยภาพตนเองอย่างต่อเนื่อง รู้เท่าทันและสามารถเลือกใช้ประโยชน์จากสื่อสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล**		**ดูตัวชี้วัดที่ ๗**				
๓.๑	ส่งเสริมประชากรวัยทำงานให้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตที่สอดคล้องกับความสนใจและวิถีชีวิตของตนเอง	● เร่งเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่อย่างเป็นระบบ ● ขยายแหล่งเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตผ่านการส่งเสริมการจัดการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและเครือข่ายสังคมรูปแบบต่างๆ ● ส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น (เช่น ห้องอินเทอร์เน็ตชุมชน) เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบดิจิทัลมากขึ้น	๑๑. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนหรือใช้บริการแหล่งเรียนรู้[๑๖] เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างน้อย ๔ ครั้งต่อปี	-	ร้อยละ ๕๐	- **ศธ.**	- รง.
๓.๒	ส่งเสริมการให้ความรู้และพัฒนาทักษะในการรู้เท่าทันสื่อและใช้สื่อสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์	● เพิ่มทักษะและความสามารถของประชากรวัยทำงานในการวิเคราะห์สื่อ เลือกรับสื่อ และใช้ประโยชน์จากสื่ออย่างเหมาะสม	๑๒. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่รู้เท่าทันสื่อ[๑๗] และมีพฤติกรรมการใช้สื่อสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลเชิงสร้างสรรค์	-	ร้อยละ ๕๐	- **ดศ.** - **วธ.**	- ศธ. - พม.

[๑๖] แหล่งเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน รวมถึงแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อสารสนเทศ

[๑๗] องค์ประกอบของการรู้เท่าทันสื่อ ๕ องค์ประกอบ ได้แก่ ๑) การเปิดรับสื่อ ๒) การวิเคราะห์สื่อ ๓) การเข้าใจสื่อ ๔) การประเมินค่า ๕) การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ (ที่มา: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. ๒๕๕๘. รู้เท่าทันสื่อ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์เรียนรู้สุขภาวะ สสส.)

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ เตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุ ในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย ๕ ปีแรก ปี ๒๕๖๖-๗๐	หน่วยงานรับผิดชอบ	
						หลัก	ร่วม
๔.	**เร่งเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ**		**๑๓. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีการเตรียมการก่อนยามสูงอายุด้านสุขภาพ**	-	**ร้อยละ ๖๕**	- สธ.	- อปท./กทม./เมืองพัทยา - สถานศึกษา - ภาคเอกชน
๔.๑	สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการมีสุขภาพดีและพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์	● เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพที่มีแนวโน้มจะเกิดขึ้นและบั่นทอนคุณภาพชีวิตเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ รวมถึงวิธีป้องกันที่สามารถปฏิบัติได้ตั้งแต่ก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ ● ให้ความรู้ด้านสุขภาพและข้อมูลโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ โดยเฉพาะโรคที่วัยสูงอายุเป็นกลุ่มเสี่ยง เพื่อให้ประชากรวัยทำงานมีความรู้ อีกทั้งยังสามารถดูแลตัวเองและผู้สูงอายุในครอบครัวได้	๑๔. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพ (รวมถึงพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์)	-	ร้อยละ ๕๐		
๔.๒	ส่งเสริมการสร้างความรู้ด้านสุขภาพ	● เผยแพร่ข้อมูลสุขภาพและการดูแลสุขภาพที่ถูกต้องให้ประชากรวัยทำงานเข้าถึงและเข้าใจได้ง่ายและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ (เช่น การประเมินสุขภาวะด้วยตนเอง) ● เร่งสนับสนุนให้สถานศึกษา สถานที่ทำงาน สถานประกอบการ และศาสนสถาน ร่วมเป็นเครือข่ายกับสถานบริการสุขภาพในการให้ความรู้ด้านสุขภาพและการมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ ● ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา สถานที่ทำงาน สถานประกอบการและโรงงาน ให้เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดี					

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย ๕ ปีแรก ปี ๒๕๖๖-๗๐	หน่วยงานรับผิดชอบ	
						หลัก	ร่วม
		● กำหนดมาตรการสนับสนุนทางการเงินหรือทางสังคมให้กับประชากรวัยทำงานที่มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ ● สร้างแรงจูงใจให้สถานที่ทำงาน สถานประกอบการ และโรงงาน ลงทุนเพื่อการส่งเสริมสุขภาพของบุคลากรและผู้ปฏิบัติงาน ด้วยมาตรการทางภาษี					
๔.๓	สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีความรอบรู้ด้านสุขภาพและการมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ในชุมชน	● พัฒนาชุมชนให้มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีความรอบรู้ด้านสุขภาพและการมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ ● ปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมในชุมชนให้เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดี ● จัดตั้งพื้นที่กลางเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องสุขภาพขึ้นในชุมชน ● ส่งเสริมการใช้มาตรการทางสังคม เช่น การให้รางวัลคนในชุมชนที่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพได้	๑๕. ร้อยละของชุมชนที่จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เป็นมิตรต่อสุขภาพและเอื้อต่อการมีกิจกรรมสำหรับยกระดับสุขภาวะของคนในชุมชน	-	ร้อยละ ๕๐	- **อปท./กทม./เมืองพัทยา**	- สธ.

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ เตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุ ในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย ๕ ปีแรก ปี ๒๕๖๖-๗๐	หน่วยงานรับผิดชอบ	
						หลัก	ร่วม
๕.	**ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับวัยสูงอายุ และเพิ่มโอกาสในการปรับสภาพที่อยู่อาศัย**		**๑๖. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีความรู้หรือการเตรียมการก่อนยามสูงอายุด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม**	-	**ร้อยละ ๖๕**	- **พม.**	- อก. - อปท./กทม./เมืองพัทยา
๕.๑	เร่งสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ	● เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการพลัดตกหกล้มภายในบ้านและวิธีป้องกันให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง โดยคำนึงถึงความแออัดและสุขลักษณะ ● ส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมทั้งภายในที่อยู่อาศัยและชุมชนที่ปลอดภัยสำหรับวัยสูงอายุ	๑๗. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีความรู้ความเข้าใจถึงที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ	-	ร้อยละ ๖๕		
๕.๒	ส่งเสริมการปรับปรุงที่อยู่อาศัยโดยเฉพาะครัวเรือนที่มีบิดามารดาสูงอายุอาศัยอยู่ด้วย	● จัดให้มีบริการให้คำแนะนำและประเมินความเสี่ยงด้านความปลอดภัยของที่อยู่อาศัยและการจัดพื้นที่ให้เหมาะสมไม่แออัดและถูกสุขลักษณะ ● กำหนดมาตรการให้สิทธิพิเศษทางภาษีหรือให้สินเชื่อในอัตราดอกเบี้ยต่ำแก่ประชากรวัยทำงานที่ต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยสำหรับตนเองเมื่อยามสูงวัยหรือสำหรับบิดามารดาหรือสมาชิกในครัวเรือนที่สูงอายุ	๑๘. ร้อยละของประชากรอายุ ๕๕-๕๙ ปี ที่อาศัยอยู่ในบ้านที่มีความปลอดภัยทางกายภาพ[๑๘]	-	ร้อยละ ๖๕		

[๑๘] บ้านที่มีความปลอดภัยทางกายภาพ หมายถึง บ้านที่มีการจัดแสงสว่างเพียงพอบริเวณบันได ห้องน้ำ หรือทางเข้า มีราวจับในห้องน้ำ ประตูห้องน้ำเป็นแบบเปิดให้คนอื่นสามารถเข้าไปได้เมื่อเกิดอุบัติเหตุ พื้นห้องน้ำไม่ลื่น และมีทางลาดสำหรับรถเข็น

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ เตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุ ในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย ๕ ปีแรก ปี ๒๕๖๖-๗๐	หน่วยงานรับผิดชอบ	
						หลัก	ร่วม
๕.๓	ส่งเสริมการขยายตัวของธุรกิจและอุตสาหกรรมการผลิตวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ	● ออกมาตรการสนับสนุนทางภาษีสำหรับการลงทุนในธุรกิจและอุตสาหกรรมการผลิตที่เกี่ยวข้องกับวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุเพื่อให้เกิดการแข่งขันด้านราคาและคุณภาพ และประชาชนสามารถเข้าถึงสินค้าและบริการเหล่านั้นได้ในราคาที่เหมาะสม ● สนับสนุนการส่งเสริมช่องทางการขายสินค้าและบริการ เพื่อให้ประชาชน โดยเฉพาะผู้สูงอายุเข้าถึงได้ง่าย ● ส่งเสริมให้ท้องถิ่นนำภูมิปัญญาที่มีอยู่มาใช้พัฒนานวัตกรรม (สิ่งอำนวยความสะดวก) ในที่พักอาศัย โดยใช้วัสดุพื้นถิ่นและสอดคล้องกับวิถีชีวิตในท้องถิ่น	ดูตัวชี้วัดที่ ๑๘				

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย ๕ ปีแรก ปี ๒๕๖๖-๗๐	หน่วยงานรับผิดชอบ	
						หลัก	ร่วม
๑.	**ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านเศรษฐกิจ**		**๑๙. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความยากจนหลายมิติลดลง[๑๙]**	-	**ลดลง ร้อยละ ๑๐ จากปีฐาน (พ.ศ.๒๕๖๕)**	**- รง.** **- กค.** **- พม.**	- กอช. - กบข. - กบช. - คปภ. - มท. - พม. - อปท./กทม./เมืองพัทยา - สศช. - กรอ. (หอการค้าและธนาคาร) - อว.
๑.๑	ปฏิรูประบบหลักประกันยามชราภาพให้เป็นไปอย่างบูรณาการและยั่งยืน สามารถครอบคลุมผู้สูงอายุอย่างพอเพียง ทั่วถึง และเป็นธรรม	● ปฏิรูประบบการจัดเก็บภาษีให้รัฐมีรายได้ที่พอเพียงเพื่อใช้ในการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ โดยไม่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของผู้ที่เป็นฐานภาษีหรืออยู่ในวัยทำงานมากจนเกินไป เช่น การหักภาษีส่วนหนึ่งของวัยทำงานที่มีรายได้เพื่อเป็นเงินออมของตนเองในยามสูงอายุ ● ปรับแก้กฎหมายให้กองทุนการออมแห่งชาติให้ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไปสามารถเข้ามาเป็นสมาชิกได้					
๑.๒	ส่งเสริมการทำงานของผู้สูงอายุทั้งภาคในระบบและนอกระบบ	● ส่งเสริมผู้สูงอายุในการทำวิสาหกิจชุมชนโดยร่วมกับสมาชิกชุมชนวัยอื่นเพื่อให้มีการแบ่งงานตามความชำนาญ เน้นให้ผู้สูงอายุถ่ายทอดภูมิปัญญา ให้ข้อคิดเห็น โดยมีคนรุ่นอื่นมาช่วยในด้านการผลิต การตลาด และเทคโนโลยี ส่งเสริมให้ภาคเอกชนจ้างงานผู้สูงอายุทั้งในลักษณะการจ้างต่อหรือจ้างใหม่					

[๑๙] ความยากจนหลายมิติ (Multidimensional Poverty Index) เป็นดัชนีชี้วัดตามยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม โดยพิจารณาจาก ๕ มิติ ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านความเป็นอยู่ ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ และด้านการเข้าถึงบริการภาครัฐ ซึ่งบุคคลหนึ่งอาจมีปัญหาได้มากกว่า ๑ ด้าน (ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. ระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า: TPMAP. https://www.nectec.or.th/innovation/innovation-software/tpmap.html)

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย ๕ ปีแรก ปี ๒๕๖๖-๗๐	หน่วยงานรับผิดชอบ	
						หลัก	ร่วม
		• ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของผู้สูงอายุด้วยการเร่งให้ความรู้ เช่น การเพิ่มพูนความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการทำงานในภาคเกษตร การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อช่วยผ่อนแรง • ขยายอายุการเกษียณของภาคราชการ โดยคำนึงถึงความขาดแคลน ความชำนาญ และสมรรถนะ พร้อมทั้งเลื่อนเวลาการจ่ายบำนาญและปรับปรุงระบบการประเมินประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ					
๑.๓	เพิ่มพูนทักษะหรือโอกาสในการทำงานด้วยการเพิ่มช่องทางการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุวัยต้น	• เพิ่มช่องทางการเรียนรู้และการเข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้แก่ผู้สูงอายุวัยต้นหรือผู้ที่มีอายุ ๖๐-๖๙ ปี (เช่น การศึกษาตามอัธยาศัย การอบรมเชิงปฏิบัติการ การให้ความรู้ผ่านสื่อต่างๆ การมีหลักสูตรออนไลน์) เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถปรับทักษะการทำงานในอาชีพเดิมหรือสามารถเปลี่ยนอาชีพใหม่ได้ตามที่ปรารถนา • ส่งเสริมการทำงานในบ้านหรือชุมชนให้แก่ผู้สูงอายุ โดยเน้นการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน วิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจเพื่อสังคม					

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย ๕ ปีแรก ปี ๒๕๖๖-๗๐	หน่วยงานรับผิดชอบ	
						หลัก	ร่วม
๒.	**ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสุขภาพ**		**๒๐. อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี (Healthy Life Expectancy)[๒๐]** **๒๑. ระดับคะแนนความสุขเฉลี่ยของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง** **๒๒. ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีปัญหาภาวะสมองเสื่อม** **๒๓. ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีฟันแท้ใช้งานอย่างน้อย ๒๐ ซี่**	**-** **๗.๙ จาก ๑๐ คะแนน (๒๕๕๙)[๙]** **ร้อยละ ๘ (๒๕๕๗)[๒๑]** **-**	**ไม่น้อยกว่า ๗๐ ปี** **ไม่น้อยกว่า ๘ คะแนน** **ไม่เกินร้อยละ ๑๐** **ร้อยละ ๖๕**	**- ศธ.** **- สธ.** **- อว.**	- พม. - สสส. - วธ. - มท. - กปส. - รง. - อปท./กทม./เมืองพัทยา - สงป. - พศ. - วิสาหกิจเพื่อสังคม/ภาคเอกชน
๒.๑	เสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ	● เพิ่มบทบาทสื่อสาธารณะในการเพิ่มพูนความรอบรู้ด้านสุขภาพที่ผู้สูงอายุสามารถเข้าใจและเข้าถึงได้ง่าย ● ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องพัฒนาหลักสูตร การอบรม หรือสารสนเทศต่างๆ เพื่อให้ความรอบรู้แก่ผู้สูงอายุในมิติสุขภาพ	๒๔. อัตราความรอบรู้ด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ (Health Literacy)[๒๒]	-	ร้อยละ ๕๐		

[๒๐] อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดีของผู้สูงอายุ (Healthy Life Expectancy) หมายถึง จำนวนปีที่คาดหวังว่าจะมีชีวิตอยู่อย่างมีสุขภาพดี (ตัวชี้วัดตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี)

[๒๑] รายงานการสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกาย ครั้งที่ ๕ พ.ศ.๒๕๕๗ ของสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

[๒๒] อัตราความรอบรู้ด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ (Health Literacy) เป็นตัวชี้วัดตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย ๕ ปีแรก ปี ๒๕๖๖-๗๐	หน่วยงานรับผิดชอบ	
						หลัก	ร่วม
๒.๒	พัฒนาระบบสุขภาพรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุแต่ละกลุ่มและเหมาะกับบริบทของพื้นที่	● รณรงค์และให้บริการการตรวจสุขภาพประจำปีและตรวจคัดกรองโรคเรื้อรังที่สำคัญให้แก่ผู้สูงอายุโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย ● ขยายระบบบริการสุขภาพแบบไร้รอยต่อที่เชื่อมโยงตั้งแต่ระดับปฐมภูมิ ทุติยภูมิ และตติยภูมิในทุกจังหวัด ● พัฒนาระบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง (ติดเตียง) ในชุมชน โดยจัดให้มีระบบต่อไปนี้ - ระบบการดูแลและส่งต่อในภาวะฉุกเฉินหรือเมื่อเจ็บป่วยเฉียบพลัน - ระบบให้ความช่วยเหลือในการเข้าถึงบริการสาธารณสุข - ระบบการเสริมศักยภาพครอบครัวที่ดูแลผู้สูงอายุในภาวะพึ่งพิง เช่น การผลัดเปลี่ยนการดูแลให้สมาชิกในครอบครัวไปทำกิจกรรมอื่นได้ รวมทั้งให้ความรู้และทักษะในการดูแล - ระบบการดูแลระยะกลาง - ระบบการดูแลระยะยาวที่ครอบคลุมทั้งการดูแลในมิติสุขภาพและสังคม - ระบบการดูแลแบบประคับประคอง (Palliative Care)	๒๕. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ได้รับการประเมินคัดกรองสุขภาพ ๒๖. ร้อยละของผู้สูงอายุที่เข้าถึงระบบสุขภาพไร้รอยต่อ (ที่เชื่อมโยงตั้งแต่ระดับปฐมภูมิ ทุติยภูมิ และตติยภูมิ) ในทุกจังหวัด ๒๗. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ติดเตียงและได้รับการดูแลอย่างน้อย ๕ ด้านจาก ๙ ด้าน	- - -	ร้อยละ ๗๐ ร้อยละ ๗๐ ร้อยละ ๖๐	**- สธ.** **- พม.**	- ศธ. - กปส. - รง. - สสส. - อว. - สงป. - สพช. - อปท.

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย ๕ ปีแรก ปี ๒๕๖๖-๗๐	หน่วยงานรับผิดชอบ	
						หลัก	ร่วม
		- ระบบการดูแลพิทักษ์สิทธิ์รวมถึงการดูแลรักษาให้เป็นไปตามเจตจำนงที่ระบุไว้ล่วงหน้าของผู้สูงอายุ (Living Will) - เพิ่มศักยภาพผู้ดูแลและอาสาสมัครในการดูแลผู้สูงอายุ - จัดตั้งธนาคารอุปกรณ์ทางการแพทย์เพื่อช่วยในการดูแลผู้สูงอายุ (เช่น รถเข็น เตียงคนไข้ เครื่องช่วยหายใจ เครื่องวัดความดัน เป็นต้น) ● จัดให้มีระบบและกลไกในชุมชนในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะยากลำบากหรือต้องการการดูแลเป็นพิเศษ เช่น ผู้สูงอายุที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนและอยู่ตามลำพัง ผู้สูงอายุที่ต้องดูแลผู้สูงอายุตามลำพัง					

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย ๕ ปีแรก ปี ๒๕๖๖-๗๐	หน่วยงานรับผิดชอบ	
						หลัก	ร่วม
๓.	**ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสังคม**						
๓.๑	ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการเป็นพลังทางสังคม[๒๓]	● ชุมชน (บ้าน วัด โรงเรียน) จัดโครงการหรือกิจกรรมที่นำเอาภูมิปัญญาหรือประสบการณ์ของผู้สูงอายุมาถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลัง ● ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุที่ยังช่วยตนเองได้หรือช่วยสังคมได้ (ติดบ้าน ติดสังคม) เข้ามามีส่วนร่วมเป็นอาสาสมัครในรูปแบบต่างๆ เช่น อาสากาชาด ป้องกันบรรเทาสาธารณภัย อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ เป็นต้น ● ส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุให้สามารถร่วมเป็นพลังทางสังคม ตลอดจนปกป้อง คุ้มครองพิทักษ์สิทธิ์ผู้สูงอายุ เช่น ชมรม/กลุ่มผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ โรงเรียนสามวัย โดยมีการจัดสรรงบประมาณจากกองทุนผู้สูงอายุอย่างพอเพียงและสม่ำเสมอ จัดให้มีโครงการอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพผู้สูงอายุในการเป็นผู้นำและจัดให้มีเวทีสามวัยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเยาวชน วัยทำงาน ผู้สูงอายุในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชน	๒๘. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ได้รับเชิญเป็นวิทยากร/ที่ปรึกษา/อาสาสมัครร่วมในการทำงานด้านผู้สูงอายุในรอบปีที่ผ่านมา	ร้อยละ ๑๖.๓ (๒๕๕๙)[๔]	ร้อยละ ๒๐	**- พม.** **- วธ.** **- อปท.** -	- มท. - รง. - ศธ. - อปท./กทม./เมืองพัทยา/ - สช. - สศช. - ภาคเอกชน

[๒๓] พลังทางสังคม หมายถึง การระดมสรรพกำลังจากคนทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย และจากภาคส่วนต่างๆ ในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน ท้องถิ่น มาเป็นกลไกการช่วยสร้างโอกาสและช่วยแก้ไขปัญหาความไม่เสมอภาค และไม่ให้เกิดการทิ้งใครไว้ข้างหลัง ตลอดจนเกิดการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (ที่มา: แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นพลังทางสังคม)

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย ๕ ปีแรก ปี ๒๕๖๖-๗๐	หน่วยงานรับผิดชอบ	
						หลัก	ร่วม
		● หน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้การอบรมและผลิตสื่อต่างๆ เพื่อให้ผู้ให้บริการและสาธารณชนตระหนักถึงสังคมสูงวัยและพัฒนาการบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของคนแต่ละวัย	๒๙. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ถูกกีดกันหรือเลือกปฏิบัติ[๒๔]อันเนื่องมาจากการสูงอายุ	-	ไม่เกินร้อยละ ๒๐	**- พม.** **- วธ.** **- อปท.**	- มท. - รง. - ศธ. - อปท./กทม./เมืองพัทยา/ - สช. - สศช. - ภาคเอกชน -
๓.๒	ส่งเสริมการจัดการสื่อสารสนเทศเพื่อผู้สูงอายุ	● ส่งเสริมการผลิตสื่อสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุรุ่นต่างๆ ● สร้างความรอบรู้เท่าทันสื่อให้แก่ผู้สูงอายุ ● เพิ่มศักยภาพชุมชนให้สามารถผลิตสื่อสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและสมาชิกในชุมชน ตลอดจนมีการจัดตั้งกลุ่มในชุมชนที่จะดูแลจัดการกับสื่อที่ไม่ปลอดภัยให้แก่ผู้สูงอายุและสมาชิกในชุมชน	๓๐. ร้อยละของผู้สูงอายุที่สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารเพื่อผู้สูงอายุ	-	ร้อยละ ๖๐	**- พม.** **- กสทช.** **- กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์**	- อปท./กทม./เมืองพัทยา - ดศ. - สคบ. - กปส. - NGO - สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ - สสส.

[๒๔] การถูกกีดกัน หมายถึง การไม่ได้รับการยอมรับในการแสดงความคิดเห็นหรือการปิดกั้นโอกาสต่างๆ เช่น โอกาสในการทำงาน
การถูกเลือกปฏิบัติ หมายถึง การได้รับบริการที่ไม่ดีอันเนื่องมาจากความสูงอายุ

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย ๕ ปีแรก ปี ๒๕๖๖-๗๐	หน่วยงานรับผิดชอบ	
						หลัก	ร่วม
๓.๓	สงเสริมศักยภาพครอบครัวและชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุ	● สร้างความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวด้วยการลดการย้ายถิ่นออกจากพื้นที่โดยสร้างงานใกล้บ้าน/ในชุมชน ● ใช้มาตรการเชิงสวัสดิการสังคมเพื่อเพิ่มศักยภาพครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุและสร้างค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญู เช่น - ให้สิทธิลาหยุดเพื่อดูแลบิดามารดาหรือญาติสูงอายุที่ป่วย โดยไม่คิดเป็นวันลา - การกำหนดชั่วโมงการทำงานให้มีความยืดหยุ่น - การนำเทคโนโลยีออนไลน์มาช่วยในการทำงานเพื่อให้สามารถทำงานพร้อมกับดูแลผู้สูงอายุและสมาชิกในครอบครัวได้ - การจ้างงานเป็นชิ้นงาน ● สร้างหลักประกันรายได้หรือมีการสร้างหลักประกันการดูแลในยามสูงอายุให้แก่สมาชิกในครอบครัวที่ทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุหรือมีระบบการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านหรือในชุมชนที่จะช่วยให้สมาชิกในครอบครัวที่อยู่ในวัยทำงานสามารถคงอยู่ในระบบแรงงาน ● ดึงให้ทุกภาคส่วน (เช่น บ้าน วัด โรงเรียน วิสาหกิจเพื่อสังคม) มีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนโดยคำนึงถึงบริบทของเมืองและชนบท	๓๑. ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่กับครอบครัว ๓๒. ร้อยละของผู้สูงอายุที่เกิดหรืออยู่ชุมชนนี้มานานกว่า ๑๐ ปีขึ้นไป ๓๓. ร้อยละของประชากรวัยทำงาน (อายุ ๑๕-๕๙ ปี) ที่ออกจากงานเนื่องจากต้องดูแลผู้สูงอายุ	ร้อยละ ๙๐ (๒๕๕๙)[๔] - -	ไม่ลดลงจากร้อยละ ๙๐ ไม่ลดลงจากร้อยละ ๘๐ ไม่เกินร้อยละ ๓๐	**- พม.** **- รง.** **- กค.** **- วธ.** **(ศาสนสถาน)**	- อปท./กทม./เมืองพัทยา - ภาคเอกชน

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย ๕ ปีแรก ปี ๒๕๖๖-๗๐	หน่วยงานรับผิดชอบ	
						หลัก	ร่วม
		● พัฒนาต้นแบบการจัดการที่อยู่อาศัยในชุมชนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุที่ไม่มีบุตรหรือไม่มีครอบครัว ● จัดโควตาพิเศษให้ครอบครัวที่มีผู้สูงอายุพักอยู่ด้วยให้ได้รับสิทธิพิเศษโดยพิจารณาให้ได้เข้าพักในที่อยู่อาศัยที่รัฐเป็นผู้ดำเนินการเป็นลำดับต้น ● ส่งเสริมให้ภาคเอกชนหรือวิสาหกิจเพื่อสังคมจัดบริการเสริมเพื่อช่วยครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุเป็นช่วงเวลา เช่น บริการดูแลช่วงกลางวัน โรงแรม/ที่พักชั่วคราวสำหรับผู้สูงอายุ ● ส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีการสร้างที่พักอาศัยที่รองรับการอยู่ร่วมกันของครอบครัวที่มีสมาชิกหลากหลายรุ่นวัย					

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย ๕ ปีแรก ปี ๒๕๖๖-๗๐	หน่วยงานรับผิดชอบ	
						หลัก	ร่วม
๔.	**ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสภาพแวดล้อม**						
๔.๑	ส่งเสริมการปรับสภาพที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุทั้งภายในบ้านและนอกบ้าน	● ปรับปรุงบ้านที่มีผู้สูงอายุให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับคนทุกวัย ● ส่งเสริมช่างชุมชนหรือวิสาหกิจเพื่อสังคมเพื่อปรับปรุงบ้าน ● มีแหล่งทุน เช่น สถาบันการเงินหรือกองทุนให้กู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยต่ำ เพื่อปรับปรุงสภาพที่พักอาศัย ● สถาบันการศึกษาจัดอบรมในลักษณะของความร่วมรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อพัฒนาศักยภาพช่างชุมชนหรือวิสาหกิจเพื่อสังคม	๓๔. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ได้รับหรือมีการปรับปรุงบ้านให้เหมาะสมและปลอดภัย	-	ร้อยละ ๓๐	**- พม.** **- อปท.** **- อว.**	- วิสาหกิจเพื่อสังคม
๔.๒	ส่งเสริมการจัดการสภาพแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการสาธารณะที่เอื้อต่อคนทุกวัยให้เหมาะกับบริบทของสังคมเมืองและชนบท	● ให้ทุกตำบลมีการปรับปรุงบ้านต้นแบบและมีพื้นที่สาธารณะ/อาคารสาธารณะต้นแบบที่มีสภาพแวดล้อมเอื้อต่อคนทุกวัย ● ให้ที่ทำการของรัฐและของท้องถิ่นทุกที่, ทุกแห่งมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อคนทุกวัย ● ส่งเสริมให้ภาคเอกชนจัดสภาพแวดล้อมในอาคารและการบริการให้สะดวกและปลอดภัยสำหรับคนทุกวัย ● จัดให้มีพื้นที่สาธารณะ (สวน/ลานกีฬา) อาคารสาธารณะที่ออกแบบเพื่อคนทุกวัยหรือจัดให้มีเทคโนโลยีช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุ	๓๕. ร้อยละของสถานที่สาธารณะที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ได้จริง ได้แก่ ทางเดิน บันได และห้องสุขา ในสถานที่ต่อไปนี้ (โรงพยาบาลรัฐ/เอกชน, ศาลากลางจังหวัด/กทม./เมืองพัทยา, ที่ว่าการอำเภอ/เขต, อปท. (อบจ./เทศบาล/อบต.), ห้างสรรพสินค้า/ศูนย์การค้า, สวนสาธารณะ, ศูนย์เรียนรู้ในชุมชน, สถานีขนส่งผู้โดยสาร, สนามบิน, สถานีรถไฟ, รถไฟฟ้า (BTS, MRT), ศาสนสถาน และตลาดสด)	-	แต่ละสถานที่ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐	**- พม.** **- อปท.** **- อว.** **- กทม.** **- คค.**	- วิสาหกิจเพื่อสังคม

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย ๕ ปีแรก ปี ๒๕๖๖-๗๐	หน่วยงานรับผิดชอบ	
						หลัก	ร่วม
		● พัฒนาต้นแบบการบริหารจัดการบ้านกลางในชุมชนสำหรับผู้สูงอายุที่อยู่ตามลำพังไม่มีผู้ดูแลในชุมชนเมืองและชุมชนชนบท					
๔.๓	สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงที่อยู่อาศัย วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สูงอายุ	● มีทางเลือกด้านที่อยู่อาศัยในราคาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุแต่ละกลุ่ม ● ส่งเสริมธุรกิจอุตสาหกรรมด้านการผลิตวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุโดยใช้วัสดุในพื้นถิ่น รวมทั้งมีการกำกับมาตรฐานและราคาให้เหมาะสมเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงได้	๓๖. ร้อยละของผู้สูงอายุที่อาศัยในบ้านที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ	ร้อยละ ๓.๔ (๒๕๕๙)[๕]	ร้อยละ ๑๐		
๔.๔	สร้างระบบทางสัญจรและการคมนาคมทางบกที่เอื้อต่อคนทุกวัย	● ปรับปรุงทางเดินเท้าและทางข้ามที่ปลอดภัยในทุกชุมชน ● มีป้ายรถประจำทาง/สถานีขนส่งผู้โดยสาร/รถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) /รถโดยสารประจำทาง/รถไฟ/รถไฟฟ้าที่ผู้สูงอายุใช้ได้อย่างสะดวกและปลอดภัย ● ปรับปรุงตัวยานพาหนะให้ผู้สูงอายุสามารถใช้ได้อย่างสะดวกและปลอดภัย ● มีระบบการเชื่อมต่อบริการสาธารณะต่างๆ ในระยะไม่ไกลและสะดวกกับผู้สูงอายุ	๓๗. ร้อยละของผู้สูงอายุที่พึงพอใจกับระบบทางสัญจรและการคมนาคมทางบก ทางอากาศ ทางรางและทางน้ำ	-	ร้อยละ ๖๐	**- พม.** **- คค.**	- อปท./กทม./เมืองพัทยา - ภาคเอกชน

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๓ ปฏิรูปและบูรณาการระบบบริหารเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ ในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย ๕ ปีแรก ปี ๒๕๖๖-๗๐	หน่วยงานรับผิดชอบ	
						หลัก	ร่วม
๑.	**แปลงแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติและผลักดันให้ทุกภาคส่วนขับเคลื่อนแผนอย่างมีบูรณาการตั้งแต่ระดับชาติสู่ระดับท้องถิ่น**	● ปฏิบัติตามมาตรการและแนวปฏิบัติที่กำหนดในแผน ● จัดทำแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุในระดับท้องถิ่นที่สอดรับกับแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ และปฏิบัติตามแผน ● บูรณาการการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นผ่านกลไกคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ (กผส.) คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัด (ก.ส.จ.) และคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.)	๓๘. ร้อยละของโครงการที่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ และสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายของโครงการ		ร้อยละ ๖๐	**- กผส.** **- พม.** **- ก.ส.จ.** **- พชอ.** **- มท.** **- ยธ.** **- อปท./กทม./เมืองพัทยา** **- สธ.** **- วธ.** **- สถาบันการศึกษาในท้องถิ่น/ภูมิภาค**	- ก.ศ. - พณ. - กรอ. - กอช. - สปสช. - สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย - ประชารัฐเพื่อสังคม - ศพอส. - รพ.สต. - กองทุนยุติธรรม - ภาคประชาสังคมในทุกระดับ - องค์กรศาสนา - ภาคเอกชน

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๓ ปฏิรูปและบูรณาการระบบบริหารเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ ในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย ๕ ปีแรก ปี ๒๕๖๖-๗๐	หน่วยงานรับผิดชอบ	
						หลัก	ร่วม
๒.	**ติดตามและประเมินผลนโยบายและแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุในแต่ละระดับ**	● มีการติดตามความก้าวหน้าการดำเนินการประจำปีตามแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ ในทุกระดับ ● มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ อย่างน้อยทุก ๕ ปี ● ประเมินสัมฤทธิ์ผลของนโยบายด้านผู้สูงอายุของรัฐบาลเป็นระยะๆ	๓๙. มีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนฯ/ปรับปรุงแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓	-	มีการประเมินผลภายในปี ๒๕๗๐	**- กผส.** **- พม.** **- มท.** **- สธ.** **- อว.** **- สศช.** **- พชอ.**	- ศธ. - รง. - ดศ. - กค. - อปท./กทม./เมืองพัทยา
๓.	**ปฏิรูประบบกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินงานของทุกภาคส่วนในการรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก**	● มีการปรับปรุง/แก้ไขเพิ่มเติม กฎหมายและกฎต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการรองรับสังคมสูงวัยและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เช่น - พระราชบัญญัติผู้สูงอายุแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๖ ควรปรับเพิ่มกลไกในการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ นิยามผู้สูงอายุ กำหนดหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในระดับกระทรวงและมีผลบังคับใช้ และควรกำหนดบทลงโทษหากไม่ปฏิบัติตาม รวมทั้งเพิ่มบทบาทและองค์ประกอบของ กผส. และระเบียบกองทุนผู้สูงอายุ - พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒ ควรปรับแก้ภารกิจของ อปท. ให้ครอบคลุมงานด้านผู้สูงอายุ คุณภาพชีวิตประชากร และการกำกับดูแลงานด้านผู้สูงอายุ	**ดูตัวชี้วัดที่ ๕๓ (ตัวชี้วัดรวม)**				

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๓ ปฏิรูปและบูรณาการระบบบริหารเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ ในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย ๕ ปีแรก ปี ๒๕๖๖-๗๐	หน่วยงานรับผิดชอบ	
						หลัก	ร่วม
		- พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๐ ควรปรับแก้ไขบทบัญญัติด้านสิทธิในสุขภาพให้เป็นรูปธรรม - ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ควรแก้ไขให้ผู้สูงอายุที่มีสติสัมปชัญญะครบถ้วนสามารถกำหนดหรือมอบหมายล่วงหน้าให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นผู้ดูแลหรือตัดสินใจแทนตนได้ รวมทั้งอาจมีตัวแทนพิเศษสำหรับผู้สูงอายุที่อยู่ภายใต้การดูแลเพื่อทำหน้าที่ควบคุมผู้พิทักษ์ผู้สูงอายุ เช่น หน่วยงานรัฐ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ชุมชน เป็นต้น - ปรับแก้กฎหมาย/ระเบียบปฏิบัติ/ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงานผู้สูงอายุ - ปรับแก้กฎหมาย/ระเบียบปฏิบัติ/ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับระบบบำเหน็จบำนาญให้เชื่อมโยงกับสิทธิประโยชน์และครอบคลุมประชากรทุกคน					

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๓ ปฏิรูปและบูรณาการระบบบริหารเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ ในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย ๕ ปีแรก ปี ๒๕๖๖-๗๐	หน่วยงานรับผิดชอบ	
						หลัก	ร่วม
๔.	**วางระบบกำลังคนด้านผู้สูงอายุทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในระดับชาติและระดับพื้นที่**	● จัดทำแผนกำลังคนเพื่อรองรับสังคมสูงวัย ทั้งในมิติสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม และเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยมีคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติดูแลกำกับให้มีการดำเนินการตามมาตรการนี้	๔๐. มีการกำหนดแผนกำลังคนด้านผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรม	-	มีแผนกำลังคนภายในปี ๒๕๗๐	**- สธ.** **- พม.** **- ก.พ./ก.พ.ร.** **- มท.** **- ศธ.** **- อปท./กทม./เมืองพัทยา** **- อว.**	- ดศ. - รง. - สปสช. - สสส. - รพ.สต. - ศพอส. - องค์กรศาสนา
			๔๑. อัตราส่วนของกำลังคนด้านผู้สูงอายุ[๒๕] ต่อประชากรสูงอายุ	-	มีฐานข้อมูลกำลังคนด้านผู้สูงอายุ ภายในปี ๒๕๗๐		
		● มีการพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง	๔๒. มีหลักสูตรอบรมหรือผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านผู้สูงอายุ	-	เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง		
๕.	**เพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาและการจัดการงานด้านผู้สูงอายุขององค์กรชุมชน/ท้องถิ่น และผู้นำชุมชน**	● มีหลักสูตรการพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agents) ในระดับท้องถิ่น เน้นกลุ่มผู้นำที่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกในชุมชน เช่น ครู แพทย์ พระสงฆ์ และผู้สูงอายุ ● มีการคัดเลือกท้องถิ่นดีเด่นด้านการจัดการงานด้านผู้สูงอายุ	๔๓. ร้อยละของท้องถิ่นที่เป็นต้นแบบในการบริหารจัดการงานด้านผู้สูงอายุ	-	มีฐานข้อมูลของท้องถิ่นต้นแบบ	**- กผส.** **- พม.** **- อว.** **- ชมรมผู้สูงอายุ** **- อปท./กทม./เมืองพัทยา**	- พอช. - องค์กรศาสนา - โรงเรียน/สถาบันการศึกษา - องค์กรสาธารณประโยชน์ในพื้นที่ - สถาบันการค้า - สาขาสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยประจำจังหวัด - พชอ.

[๒๕] กำลังคนด้านผู้สูงอายุ หมายถึง กำลังคนด้านวิชาชีพและกึ่งวิชาชีพ (เช่น แพทย์ด้านผู้สูงอายุ พยาบาลด้านผู้สูงอายุ สถาปนิก นักสังคมสงเคราะห์ ผู้จัดการการเรียนรู้ในชุมชน นวัตกรด้านผู้สูงอายุ ผู้ดูแลที่ได้รับการอบรม เป็นต้น) และอาสาสมัคร

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๓ ปฏิรูปและบูรณาการระบบบริหารเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ ในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย ๕ ปีแรก ปี ๒๕๖๖-๗๐	หน่วยงานรับผิดชอบ	
						หลัก	ร่วม
๖.	**พัฒนาระบบการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ โดยเฉพาะกลุ่มที่เป็นกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเปราะบาง และกลุ่มที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง ทั้งในฐานะผู้รับบริการ ผู้รับสวัสดิการ หรือผู้บริโภค**	● จัดตั้งคณะกรรมการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุตามกฎหมายในแต่ละจังหวัด โดย กผส. เป็นผู้จัดตั้งและมีกฎหมายรองรับบทบาทหน้าที่และขอบข่ายการดำเนินงาน เช่น การดูแลจัดการทรัพย์สินหรือมรดก การดูแลคุ้มครองยามที่อยู่ในภาวะพึ่งพา การคุ้มครองจากการทารุณกรรมหรือการใช้ความรุนแรงต่างๆ รวมทั้งมีการกำกับกำหนดมาตรฐานทั้งในด้านคุณภาพและราคาของบริการ สินค้า หรือผลิตภัณฑ์เพื่อผู้สูงอายุและกำกับให้เป็นไปตามมาตรฐานดังกล่าว	๔๔. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ถูกละเมิดสิทธิหรือทารุณกรรมหรือการใช้ความรุนแรงต่างๆ	-	ไม่เกินร้อยละ ๓๐	**- พม.** **- ยธ.** **- กผส.**	- อปท./กทม./เมืองพัทยา - พณ. - สคบ. - พอช.
๗.	พัฒนาระบบปกป้องและฟื้นฟูผู้สูงอายุและครอบครัวในยามที่เกิดนานาวิกฤติ	● คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติจัดทำแผนปฏิบัติการย่อยเพื่อพัฒนาระบบปกป้องและฟื้นฟูผู้สูงอายุและครอบครัวหากเกิดนานาวิกฤติ โดยคำนึงถึงบริบทของเมืองและชนบท ● สร้างสวัสดิการหรือหลักประกันการดูแลช่วยเหลือและฟื้นฟูทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ให้แก่ผู้สูงอายุและครอบครัวทั้งก่อนเกิดวิกฤติ ระหว่างวิกฤติ และหลังการเกิดวิกฤติ	๔๕. มีแผนปฏิบัติการย่อยเพื่อพัฒนาระบบปกป้องและฟื้นฟูผู้สูงอายุและครอบครัวหากเกิดนานาวิกฤติ ๔๖. มีระบบสวัสดิการหรือหลักประกันการดูแลช่วยเหลือและฟื้นฟูทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ให้แก่ผู้สูงอายุและครอบครัว ๔๗. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ตกอยู่ในภาวะยากลำบากจากภาวะวิกฤติ	- - -	เกิดขึ้นภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ เกิดขึ้นภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๗ ไม่เกินร้อยละ ๓๐	**- พม.** **- กค.** **- รง.** **- อปท./กทม./เมืองพัทยา**	- วธ. - ดศ. - ภาคเอกชน

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๓ ปฏิรูปและบูรณาการระบบบริหารเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ ในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย ๕ ปีแรก ปี ๒๕๖๖-๗๐	หน่วยงานรับผิดชอบ	
						หลัก	ร่วม
		● สร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้สูงอายุและครอบครัว					
๘.	**ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ**	● ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุในทุกระดับ	๔๘. ร้อยละของโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุในทุกระดับที่มีความร่วมมือกับภาคเอกชนและสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายของโครงการ	-	ร้อยละ ๑๐	**- รง.** **- พณ.** **- อปท./กทม./เมืองพัทยา** **- วิสาหกิจชุมชน** **- วิสาหกิจเพื่อสังคม** **- หอการค้าจังหวัด**	- กผส. - ภาคเอกชน

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๔ เพิ่มศักยภาพการวิจัย การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมรองรับสังคมสูงวัย ในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย ๕ ปีแรก ปี ๒๕๖๖-๗๐	หน่วยงานรับผิดชอบ	
						หลัก	ร่วม
๑.	**ส่งเสริมการผลิตงานวิจัยและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุเพื่อการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ[๒๖]**		**๔๙. ร้อยละของงานวิจัย/นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานให้ทุนหลัก [๒๗] และถูกนำไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในมิติต่างๆ**	-	**ร้อยละ ๒๐**	- **อว.**	- พณ. - พม. - สกสว. - สวรส. - มส.ผส. - สสส.
๑.๑	ส่งเสริมการพัฒนางานวิจัย/ผลิตภัณฑ์ด้านผู้สูงอายุหรือบริการ/ระบบหรือกระบวนการใหม่เพื่อเพิ่มศักยภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ	● ให้การสนับสนุนทางการเงิน (เช่น ทุนอุดหนุน) แก่สถาบันวิจัย/มหาวิทยาลัยในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านผู้สูงอายุที่สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ● สร้างกลไกสนับสนุนทางการเงินและที่ไม่ใช่ทางการเงิน (เช่น กำลังคน เทคโนโลยี การลงทุน ทรัพย์สินทางปัญญา) สำหรับการสร้างผลิตภัณฑ์หรือนวัตกรรมหรือกระบวนการใหม่ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเพิ่มศักยภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ● ส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามาร่วมลงทุนหรือสนับสนุนงบประมาณการวิจัยและนวัตกรรม	๕๐. ร้อยละของงานวิจัย/โครงการที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานให้ทุนหลักและภาคเอกชนและถูกนำไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุหรือนำไปใช้กำหนดนโยบาย (ในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา)	-	ร้อยละ ๒๐	- **อว.**	- สกสว. - สวรส. - มส.ผส. - สสส.

[๒๖] สอดคล้องกับแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปี พ.ศ.๒๕๖๓-๒๕๖๕ (แผนระดับ ๓) ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ซึ่งอยู่ระหว่างจัดทำ

[๒๗] หน่วยงานหลักที่ให้ทุน ได้แก่ วช. สกสว. สวรส. สสส.

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๔ เพิ่มศักยภาพการวิจัย การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมรองรับสังคมสูงวัย ในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย ๕ ปีแรก ปี ๒๕๖๖-๗๐	หน่วยงานรับผิดชอบ	
						หลัก	ร่วม
๑.๒	สงเสริมใหมีการนำผลงานวิจัย/ขอเสนอเชิงนโยบาย/นวัตกรรมด้านผู้สูงอายุไปใช้ประโยชนในการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	● ถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีให้แก่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สังคม และชุมชนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	ดูตัวชี้วัดที่ ๕๐				
๒.	**ส่งเสริมการพัฒนาระบบข้อมูลงานวิจัย และนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและเป็นประโยชน์ต่อภาครัฐในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ**		๕๑. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่นำข้อมูลหรือผลงานวิจัยด้านผู้สูงอายุไปใช้ประโยชน์	-	มีระบบข้อมูลด้านผู้สูงอายุ และข้อมูลงานวิจัยและนวัตกรรม	- **ดศ.**	- อว. - พม. - สธ. - มท. - อปท./กทม./เมืองพัทยา
๒.๑	สร้างระบบข้อมูล งานวิจัย และนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุของประเทศ	● บูรณาการฐานข้อมูลด้านผู้สูงอายุที่มีอยู่ในประเทศ ● กำหนดโครงสร้างข้อมูลของระบบข้อมูลให้ชัดเจนครอบคลุมมิติสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุและเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ของประเทศ					

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๔ เพิ่มศักยภาพการวิจัย การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมรองรับสังคมสูงวัย ในช่วง ๕ ปีแรก (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย ๕ ปีแรก ปี ๒๕๖๖-๗๐	หน่วยงานรับผิดชอบ	
						หลัก	ร่วม
๒.๒	สร้างกลไกเชื่อมโยงฐานข้อมูลด้านผู้สูงอายุจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในระดับประเทศ จังหวัด และท้องถิ่น	● วางแนวทางพัฒนาระบบข้อมูลด้านผู้สูงอายุของหน่วยงานภาครัฐในแต่ละระดับให้มีความเชื่อมโยงกับระบบข้อมูลของประเทศ ● สร้างเครือข่ายกับสถาบันการศึกษา ภาคเอกชน และ NGOs เพื่อเพิ่มฐานข้อมูลผู้สูงอายุในระบบข้อมูล ● มีระบบปรับปรุงระบบข้อมูลที่จำเป็นอย่างสม่ำเสมอและทันท่วงที	ดูตัวชี้วัดที่ ๕๑				
๒.๓	พัฒนาระบบสืบค้นที่ง่ายและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลมากขึ้น	● มีระบบการสืบค้นที่สะดวกในการเข้าใช้และเหมาะกับประเภทของผู้ใช้ เช่น ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานทั่วไป ผู้นำชุมชน ประชาชนทั่วไป เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากข้อมูลในวงกว้าง					
๒.๔	พัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถาบันการศึกษาในระดับจังหวัดในการจัดเก็บและสร้างฐานข้อมูลผู้สูงอายุที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือเพื่อเชื่อมโยงสู่ระบบฐานข้อมูลของประเทศ	● จัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพการจัดเก็บข้อมูลและสร้างฐานข้อมูลด้านผู้สูงอายุให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถาบันการศึกษาในระดับจังหวัดโดยมีสถาบันอุดมศึกษาในส่วนกลางเป็นพี่เลี้ยง	๕๒. ร้อยละขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีฐานข้อมูลผู้สูงอายุ	-	ร้อยละ ๕๐	- **อปท./กทม./เมืองพัทยา** - **ดศ.** - **มท.** - **อว.** - **พอช.**	- พม. - สธ. - กค.

ตัวชี้วัดที่ ๕๓ ตัวชี้วัดรวมของแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

เป็นตัวชี้วัดที่ใช้วัดผลกระทบของแผนต่อคุณภาพชีวิตของประชากรสูงอายุในภาพรวม ประกอบด้วยตัวชี้วัดจากแผนปฏิบัติการย่อยและมาตรการต่างๆ ดังนี้

๑. อัตราความครอบคลุมของหลักประกันยามชราภาพในประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี
(ตัวชี้วัดที่ ๒ แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ มาตรการที่ ๑.๑)

๒. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุ
(ตัวชี้วัดที่ ๙ แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ มาตรการที่ ๒.๒)

๓. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพ (รวมถึงพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์)
(ตัวชี้วัดที่ ๑๔ แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ มาตรการที่ ๔.๑)

๔. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความยากจนหลายมิติลดลง
(ตัวชี้วัดที่ ๑๙ แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ มาตรการที่ ๑)

๕. อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี (Healthy Life Expectancy)
(ตัวชี้วัดที่ ๒๐ แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ มาตรการที่ ๒)

๖. ระดับคะแนนความสุขเฉลี่ยของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
(ตัวชี้วัดที่ ๒๑ แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ มาตรการที่ ๒)

๗. ร้อยละของผู้สูงอายุที่เข้าถึงระบบสุขภาพไร้รอยต่อ (ที่เชื่อมโยงตั้งแต่ระดับปฐมภูมิ ทุติยภูมิ และตติยภูมิ) ในทุกจังหวัด
(ตัวชี้วัดที่ ๒๖ แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ มาตรการที่ ๒.๒)

๘. ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่กับครอบครัว
(ตัวชี้วัดที่ ๓๑ แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ มาตรการที่ ๓.๓)

๙. ร้อยละของผู้สูงอายุที่อาศัยในบ้านที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ
(ตัวชี้วัดที่ ๓๖ แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ มาตรการที่ ๔.๓)

๑๐. ร้อยละของผู้สูงอายุที่พึงพอใจกับระบบทางสัญจรและการคมนาคมทางบก ทางอากาศ ทางรางและทางน้ำ
(ตัวชี้วัดที่ ๓๗ แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ มาตรการที่ ๔.๔)

๑๐. แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐): แผนปฏิบัติการระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

รายละเอียดในส่วนที่ ๑๐ จะกล่าวถึงโครงสร้างของแผนเช่นเดียวกับที่ได้กล่าวไปในส่วนที่ ๙ (แผนปฏิบัติการระยะเร่งด่วน ๕ ปีแรก) แต่ส่วนนี้เป็นการเสนอภาพของแผนทั้ง ๑๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐) โดยมีการปรับเพิ่มเป้าหมายให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้น อย่างไรก็ดีเมื่อเริ่มดำเนินการตามแผนปฏิบัติการระยะเร่งด่วน ๕ ปีแรกแล้วควรมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานภายในระยะ ๕ ปีดังกล่าว และควรปรับเปลี่ยนมาตรการ แนวปฏิบัติ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย และหน่วยงานรับผิดชอบให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมในหลากหลายมิติที่น่าจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในช่วง ๑๕ ปีข้างหน้าเช่นกัน

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ เตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุ ระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย			หน่วยงานรับผิดชอบ	
					ปี ๒๕๖๖-๗๐	ปี ๒๕๗๑-๗๕	ปี ๒๕๗๖-๘๐	หลัก	ร่วม
๑.	**ส่งเสริมให้ประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี[๔๖] เร่งเตรียมการก่อนยามสูงอายุในมิติทางเศรษฐกิจ[๔๗]**		**๑. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีการเตรียมการก่อนยามสูงอายุด้านเศรษฐกิจ**	**-**	**ร้อยละ ๖๕**	**ร้อยละ ๗๐**	**ร้อยละ ๘๐**	**- กค.** **- กอช.**	- สปส. - กบข. - พอช. - อปท./กทม./เมืองพัทยา - คปภ.
๑.๑	ส่งเสริมการออมเงินเพื่อยามชราภาพ	● เร่งส่งเสริมการให้ความรู้ทางการเงินให้กับประชากรวัยทำงานเพื่อเพิ่มความสามารถในการวางแผนการเงินและการออมเพื่อยามชราภาพ ● ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องดำเนินการเชิงรุกให้ประชากรวัยทำงานในภาคนอกระบบสามารถออมเงินเพื่อยามสูงอายุได้ เช่น การเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติให้มากที่สุด	๒. อัตราความครอบคลุมของหลักประกันยามชราภาพในประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี	ร้อยละ ๓๗.๒[๔๘]	ร้อยละ ๖๐	ร้อยละ ๗๐	ร้อยละ ๘๐		
			๓. อัตราเงินออมภาคครัวเรือนเพิ่มขึ้น	ร้อยละ ๘.๓-๙.๖[๔๙]	ร้อยละ ๑๐	ร้อยละ ๑๕	ร้อยละ ๒๐		
			๔. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่อยู่ในภาคเศรษฐกิจนอกระบบเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ	-	ร้อยละ ๕๐	ร้อยละ ๖๐	ร้อยละ ๗๐		

[๔๖] เน้นกลุ่มประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปีเพื่อให้สอดคล้องกับดัชนีชี้วัดของแผนย่อยการรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุกภายใต้แผนแม่บทประเด็นพลังทางสังคม เนื่องจากประชากรกลุ่มนี้กำลังทยอยเข้าสู่วัยสูงอายุและเป็นคลื่นประชากรขนาดใหญ่จึงจำเป็นต้องเร่งให้มีการเตรียมการเพื่อยามสูงอายุ

[๔๗] การเตรียมการก่อนยามสูงอายุในมิติทางเศรษฐกิจ เช่น มีการออมเพื่อการเกษียณ (Retirement Savings) ที่เพียงพอกับการดำรงชีวิตหลังเกษียณอายุการทำงาน มีสินทรัพย์ที่มีมูลค่าสามารถแปลงเป็นเงินได้ รวมไปถึงมีการวางแผนการขยายอายุการทำงานออกไป

[๔๘] ข้อมูลจากโครงการติดตามและประเมินผลแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๖๔) ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙) ซึ่งเป็นการประเมินในกลุ่มประชากรอายุ ๓๐-๕๙ ปี

[๔๙] ข้อมูลจากโครงการติดตามและประเมินผลแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๖๔) ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙)

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ เตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุ ระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย			หน่วยงานรับผิดชอบ	
					ปี ๒๕๖๖-๗๐	ปี ๒๕๗๑-๗๕	ปี ๒๕๗๖-๘๐	หลัก	ร่วม
๑.๒	เร่งพัฒนาระบบบำนาญแห่งชาติแบบหลายชั้น	● ผลักดันให้มีการเปลี่ยนสถานะทางกฎหมายของเบี้ยยังชีพเป็นบำนาญพื้นฐานเพื่อสร้างระบบบำนาญชั้นที่ ๑ ● ดำเนินการบูรณาการสิทธิประโยชน์ยามชราภาพของกองทุนประกันสังคมเข้ากับกองทุนการออมแห่งชาติเพื่อสร้างระบบบำนาญชั้นที่ ๒ ● ปฏิรูประบบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพเป็นระบบการออมภาคบังคับเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับระบบบำนาญชั้นที่ ๓ ระบบการออมเพื่อยามชราภาพ ● ส่งเสริมระบบบำนาญชั้นที่ ๔ การออมภาคสมัครใจ ทั้งที่เป็นตัวเงินและมิใช่ตัวเงิน ● จัดตั้งคณะกรรมการนโยบายบำเหน็จบำนาญแห่งชาติขึ้นมาเพื่อรับผิดชอบในการกำหนดนโยบายและทิศทางของระบบบำเหน็จบำนาญของประเทศให้มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกัน	๕. มีระบบบำนาญแห่งชาติครบทั้ง ๔ ชั้น	-	เกิดขึ้นภายในปี พ.ศ.๒๕๗๐			- **กค.** - **กอช.**	- สปส. - กบข. - พอช. - อปท./กทม./เมืองพัทยา - คปภ.

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ เตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุ ระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย			หน่วยงานรับผิดชอบ	
					ปี ๒๕๖๖-๗๐	ปี ๒๕๗๑-๗๕	ปี ๒๕๗๖-๘๐	หลัก	ร่วม
๑.๓	ขยายอายุเกษียณและส่งเสริมการทำงานต่อเนื่องของประชากรวัยทำงาน	● เร่งดำเนินการขยายอายุเกษียณภาคราชการในสายงานที่ขาดแคลนและยังไม่สามารถดึงคนรุ่นใหม่มาทำงานได้ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่ภาคเอกชน ● ส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีการจ้างงานประชากรวัยทำงานให้ทำงานต่อเนื่อง หรือมีการจ้างกลับเข้าไปทำงานใหม่ โดยรัฐมีมาตรการอุดหนุน หรือมาตรการทางภาษี หรือการประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม	๖. ร้อยละของประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปที่ยังคงทำงานภาคราชการหรือภาคเอกชน	-	ร้อยละ ๑๐	←เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง→		- **กพร.** - **รง.** - **ดศ. (สำนักงานสถิติแห่งชาติ)**	- พม.
๒.	**สร้างเสริมความรู้ความเข้าใจถึงกระบวนการชราภาพ ตระหนักถึงคุณค่า ศักดิ์ศรี และมีความรับผิดชอบต่อผู้สูงอายุ**		**๗. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปีที่มีการเตรียมการก่อนยามสูงอายุด้านสังคม**	-	**ร้อยละ ๖๕**	**ร้อยละ ๗๐**	**ร้อยละ ๘๐**	- **พม.** - **ศธ.** - **อว.**	- อปท./กทม./เมืองพัทยา - ภาคเอกชน
๒.๑	ส่งเสริมการให้ความรู้เรื่องกระบวนการชราภาพ	● ให้ความรู้เรื่องกระบวนการชราภาพผ่านกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการยอมรับและตระหนักว่าการชราภาพเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงตามช่วงชีวิต และจะเตรียมการอย่างไรให้ดีที่สุดก่อนถึงวัยดังกล่าว	๘. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปีที่มีความรู้ความเข้าใจถึงกระบวนการชราภาพ	-	ร้อยละ ๕๐	ร้อยละ ๖๐	ร้อยละ ๗๐		
๒.๒	รณรงค์ให้สังคมตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ	● ส่งเสริมการผลิตสื่อสร้างสรรค์และเสนอบทบาทของผู้สูงอายุในฐานะที่เป็นพลังทางสังคม โดยนำเสนอความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ชีวิตของผู้สูงอายุ	๙. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปีที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุ	-	ร้อยละ ๕๐	ร้อยละ ๖๐	ร้อยละ ๗๐		

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ เตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุ ระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย			หน่วยงานรับผิดชอบ	
					ปี ๒๕๖๖-๗๐	ปี ๒๕๗๑-๗๕	ปี ๒๕๗๖-๘๐	หลัก	ร่วม
		● จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับประชากรวัยอื่นอย่างต่อเนื่อง							
๒.๓	รักษาค่านิยมของสังคมในการดูแลรับผิดชอบผู้สูงอายุในครอบครัวและชุมชน	● ส่งเสริมให้ประชากรวัยทำงานตอนต้น (อายุ ๒๕-๓๔ ปี)[๕๐] ทั้งชายและหญิง มีการวางแผนชีวิตครอบครัวเพื่อสร้างความสมดุลระหว่างการทำงานและบทบาทในการดูแลครอบครัวโดยเฉพาะบิดามารดาสูงอายุ ● เสริมสร้างให้ประชากรวัยทำงานมีจิตสาธารณะ ร่วมกันดูแลผู้สูงอายุในชุมชน	๑๐. ร้อยละของประชากรวัยทำงานอายุ ๒๕-๓๔ ปี ที่มีการวางแผนหรือได้ดูแลบิดามารดาหรือญาติที่สูงอายุ	-	ร้อยละ ๕๐	ร้อยละ ๖๐	ร้อยละ ๗๐		
๓.	**ส่งเสริมการพัฒนาความรู้และศักยภาพตนเองอย่างต่อเนื่อง รู้เท่าทัน และสามารถเลือกใช้ประโยชน์จากสื่อสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล**		**ดูตัวชี้วัดที่ ๗**						
๓.๑	ส่งเสริมประชากรวัยทำงานให้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตที่สอดคล้องกับความสนใจและวิถีชีวิตของตนเอง	● เร่งเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่อย่างเป็นระบบ ● ขยายแหล่งเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตผ่านการส่งเสริมการจัดการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและเครือข่ายสังคมรูปแบบต่างๆ ● ส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน	๑๑. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนหรือใช้บริการแหล่งเรียนรู้[๕๑] เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างน้อย ๔ ครั้งต่อปี	-	ร้อยละ ๕๐	ร้อยละ ๖๐	ร้อยละ ๗๐	**ศธ.**	- รง.

[๕๐] ประชากรวัยทำงานตอนต้น: อายุ ๒๕-๓๔ ปี, ตอนกลาง: อายุ ๓๕-๔๔ ปี, ตอนปลาย: อายุ ๔๕-๕๙ ปี

[๕๑] แหล่งเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน รวมถึงแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อสารสนเทศ

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ เตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุ ระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย			หน่วยงานรับผิดชอบ	
					ปี ๒๕๖๖-๗๐	ปี ๒๕๗๑-๗๕	ปี ๒๕๗๖-๘๐	หลัก	ร่วม
		ที่จำเป็น (เช่น ห้องอินเทอร์เน็ตชุมชน) เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบดิจิทัลมากขึ้น							
๓.๒	ส่งเสริมการให้ความรู้และพัฒนาทักษะในการรู้เท่าทันสื่อและใช้สื่อสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์	● เพิ่มทักษะและความสามารถของประชากรวัยทำงานในการวิเคราะห์สื่อ เลือกรับสื่อ และใช้ประโยชน์จากสื่ออย่างเหมาะสม	๑๒. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปีที่รู้เท่าทันสื่อ[๕๒]และมีพฤติกรรมการใช้สื่อสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลเชิงสร้างสรรค์	-	ร้อยละ ๕๐	ร้อยละ ๖๐	ร้อยละ ๗๐	- **ดศ.** - **วธ.**	- ศธ. - พม.
๔.	**เร่งเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ**		**๑๓. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีการเตรียมการก่อนยามสูงอายุด้านสุขภาพ**	-	**ร้อยละ ๖๕**	**ร้อยละ ๗๐**	**ร้อยละ ๘๐**	- **สธ.**	- อปท./กทม./เมืองพัทยา - สถานศึกษา - ภาคเอกชน
๔.๑	สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการมีสุขภาพดีและพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์	● เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพที่มีแนวโน้มจะเกิดขึ้นและบั่นทอนคุณภาพชีวิตเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ รวมถึงวิธีป้องกันที่สามารถปฏิบัติได้ตั้งแต่ก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ ● ให้ความรู้ด้านสุขภาพและข้อมูลโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ โดยเฉพาะโรคที่วัยสูงอายุเป็นกลุ่มเสี่ยง เพื่อให้ประชากรวัยทำงานมีความรู้ อีกทั้งยังสามารถดูแลตัวเองและผู้สูงอายุในครอบครัวได้	๑๔. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพ (รวมถึงพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์)	-	ร้อยละ ๕๐	ร้อยละ ๖๐	ร้อยละ ๗๐		

[๕๒] องค์ประกอบของการรู้เท่าทันสื่อ ๕ องค์ประกอบ ได้แก่ ๑) การเปิดรับสื่อ ๒) การวิเคราะห์สื่อ ๓) การเข้าใจสื่อ ๔) การประเมินค่า ๕) การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ (ที่มา: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. ๒๕๕๘. รู้เท่าทันสื่อ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์เรียนรู้สุขภาวะ สสส.)

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ เตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุ ระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย			หน่วยงานรับผิดชอบ	
					ปี ๒๕๖๖-๗๐	ปี ๒๕๗๑-๗๕	ปี ๒๕๗๖-๘๐	หลัก	ร่วม
๔.๒	ส่งเสริมการสร้างความรู้ด้านสุขภาพ	● เผยแพร่ข้อมูลสุขภาพและการดูแลสุขภาพที่ถูกต้องให้ประชากรวัยทำงานเข้าถึงและเข้าใจได้ง่ายและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ (เช่น การประเมินสุขภาวะด้วยตนเอง) ● เร่งสนับสนุนให้สถานศึกษา สถานที่ทำงาน สถานประกอบการ และศาสนสถานร่วมเป็นเครือข่ายกับสถานบริการสุขภาพในการให้ความรู้ด้านสุขภาพและการมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ ● ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา สถานที่ทำงาน สถานประกอบการ และโรงงาน ให้เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดี ● กำหนดมาตรการสนับสนุนทางการเงินหรือทางสังคมให้กับประชากรวัยทำงานที่มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ ● สร้างแรงจูงใจให้สถานที่ทำงาน สถานประกอบการ และโรงงาน ลงทุนเพื่อการส่งเสริมสุขภาพของบุคลากรและผู้ปฏิบัติงานด้วยมาตรการทางภาษี							

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ เตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุ ระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย			หน่วยงานรับผิดชอบ	
					ปี ๒๕๖๖-๗๐	ปี ๒๕๗๑-๗๕	ปี ๒๕๗๖-๘๐	หลัก	ร่วม
๔.๓	สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีความรอบรู้ด้านสุขภาพและการมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ในชุมชน	● พัฒนาชุมชนให้มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีความรอบรู้ด้านสุขภาพและการมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ ● ปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมในชุมชนให้เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดี ● จัดตั้งพื้นที่กลางเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องสุขภาพขึ้นในชุมชน ● ส่งเสริมการใช้มาตรการทางสังคม เช่น การให้รางวัลคนในชุมชนที่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพได้	๑๕. ร้อยละของชุมชนที่จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เป็นมิตรต่อสุขภาพและเอื้อต่อการมีกิจกรรมสำหรับยกระดับสุขภาวะของคนในชุมชน	-	ร้อยละ ๕๐	ร้อยละ ๖๐	ร้อยละ ๗๐	- **อปท./กทม./เมืองพัทยา**	- สธ.
๕.	**ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับวัยสูงอายุและเพิ่มโอกาสในการปรับสภาพที่อยู่อาศัย**		**๑๖. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีความรู้หรือการเตรียมการก่อนยามสูงอายุด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม**	**-**	**ร้อยละ ๖๕**	**ร้อยละ ๗๐**	**ร้อยละ ๘๐**	- **พม.**	- อก. - อปท./กทม./เมืองพัทยา
๕.๑	เร่งสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ	● เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการพลัดตกหกล้มภายในบ้านและวิธีป้องกันให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง โดยคำนึงถึงความแออัดและสุขลักษณะ ● ส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมทั้งภายในที่อยู่อาศัยและชุมชนที่ปลอดภัยสำหรับวัยสูงอายุ	๑๗. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีความรู้ความเข้าใจถึงที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ	-	ร้อยละ ๖๕	ร้อยละ ๗๐	ร้อยละ ๘๐		

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ เตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุ ระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย			หน่วยงานรับผิดชอบ	
					ปี ๒๕๖๖-๗๐	ปี ๒๕๗๑-๗๕	ปี ๒๕๗๖-๘๐	หลัก	ร่วม
๕	ส่งเสริมการปรับปรุงที่อยู่อาศัยโดยเฉพาะครัวเรือนที่มีบิดามารดาสูงอายุอาศัยอยู่ด้วย	● จัดให้มีบริการให้คำแนะนำและประเมินความเสี่ยงด้านความปลอดภัยของที่อยู่อาศัย และการจัดพื้นที่ให้เหมาะสมไม่แออัดและถูกสุขลักษณะ ● กำหนดมาตรการให้สิทธิพิเศษทางภาษีหรือให้สินเชื่อในอัตราดอกเบี้ยต่ำแก่ประชากรวัยทำงานที่ต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยสำหรับตนเองเมื่อยามสูงวัยหรือสำหรับบิดามารดาหรือสมาชิกในครัวเรือนที่สูงอายุ ● กระตุ้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชากรวัยทำงานในการสร้างชุมชนที่น่าอยู่และเป็นมิตรกับประชากรทุกกลุ่มวัย	๑๘. ร้อยละของประชากรอายุ ๕๕-๕๙ ปีที่อาศัยอยู่ในบ้านที่มีความปลอดภัยทางกายภาพ[๕๓]	-	ร้อยละ ๖๕	ร้อยละ ๗๐	ร้อยละ ๘๐	- พม.	- อก. - อปท./กทม./เมืองพัทยา

[๕๓] บ้านที่มีความปลอดภัยทางกายภาพ หมายถึง บ้านที่มีการจัดแสงสว่างเพียงพอบริเวณบันได ห้องน้ำ หรือทางเข้า มีราวจับในห้องน้ำ ประตูห้องน้ำเป็นแบบเปิดให้คนอื่นสามารถเข้าไปได้เมื่อเกิดอุบัติเหตุ พื้นห้องน้ำไม่ลื่น และมีทางลาดสำหรับรถเข็น

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ เตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุ ระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย			หน่วยงานรับผิดชอบ	
					ปี ๒๕๖๖-๗๐	ปี ๒๕๗๑-๗๕	ปี ๒๕๗๖-๘๐	หลัก	ร่วม
๕.๓	ส่งเสริมการขยายตัวของธุรกิจและอุตสาหกรรมการผลิตวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ	● ออกมาตรการสนับสนุนทางภาษีสำหรับการลงทุนในธุรกิจและอุตสาหกรรมการผลิตที่เกี่ยวข้องกับวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุเพื่อให้เกิดการแข่งขันด้านราคาและคุณภาพ และประชาชนสามารถเข้าถึงสินค้าและบริการเหล่านั้นได้ในราคาที่เหมาะสม ● สนับสนุนการส่งเสริมช่องทางการขายสินค้าและบริการ เพื่อให้ประชาชนโดยเฉพาะผู้สูงอายุเข้าถึงได้ง่าย	ดูตัวชี้วัดที่ ๑๘						
		● ส่งเสริมให้ท้องถิ่นนำภูมิปัญญาที่มีอยู่มาใช้พัฒนานวัตกรรม (สิ่งอำนวยความสะดวก) ในที่พักอาศัย โดยใช้วัสดุพื้นถิ่นและสอดคล้องกับวิถีชีวิตในท้องถิ่น							

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย			หน่วยงานรับผิดชอบ	
					ปี ๒๕๖๖-๗๐	ปี ๒๕๗๑-๗๕	ปี ๒๕๗๖-๘๐	หลัก	ร่วม
๑.	**ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านเศรษฐกิจ**		**๑๙. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความยากจนหลายมิติลดลง[๕๔]**	-	**ลดลง ร้อยละ ๑๐ จากปีฐาน (พ.ศ.๒๕๖๕)**	**ลดลง ร้อยละ ๑๕ จากปีฐาน (พ.ศ.๒๕๖๕)**	**ลดลง ร้อยละ ๒๐ จากปีฐาน (พ.ศ.๒๕๖๕)**	**- รง. - กค. - พม.**	- กอช. - กบข. - กบช. - คปภ. - มท. - พม. - อปท./กทม./เมืองพัทยา - สศช. - กรอ. (หอการค้าและธนาคาร) - อว.
๑.๑	ปฏิรูประบบหลักประกันยามชราภาพให้เป็นไปอย่างบูรณาการและยั่งยืน สามารถครอบคลุมผู้สูงอายุอย่างพอเพียง ทั่วถึง และเป็นธรรม	● มีระบบหลักประกันยามชราภาพที่ครอบคลุมผู้สูงอายุอย่างทั่วถึงทั้งในรูปของการออม การลงทุนระยะยาว (ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน) การประกันชีวิต และระบบบำนาญ (ไม่รวมเบี้ยยังชีพ) ● ปฏิรูประบบการจัดเก็บภาษีให้รัฐมีรายได้ที่พอเพียงเพื่อใช้ในการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุโดยไม่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของผู้ที่เป็นฐานภาษี หรืออยู่ในวัยทำงานมากจนเกินไป เช่น การหักภาษีส่วนหนึ่งของวัยทำงานที่มีรายได้เพื่อเป็นเงินออมของตนเองในยามสูงอายุ ● ปรับแก้กฎหมายให้กองทุนการออมแห่งชาติให้ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไปสามารถเข้ามาเป็นสมาชิกได้						

[๕๔] ความยากจนหลายมิติ (Multidimensional Poverty Index) เป็นดัชนีชี้วัดตามยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม โดยพิจารณาจาก ๕ มิติ ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านความเป็นอยู่ ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ และด้านการเข้าถึงบริการภาครัฐ ซึ่งบุคคลหนึ่งอาจมีปัญหาได้มากกว่า ๑ ด้าน (ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. ระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า: TPMAP. https://www.nectec.or.th/innovation/innovation-software/tpmap.html)

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย			หน่วยงานรับผิดชอบ	
					ปี ๒๕๖๖-๗๐	ปี ๒๕๗๑-๗๕	ปี ๒๕๗๖-๘๐	หลัก	ร่วม
๑.๒	ส่งเสริมการทำงานของผู้สูงอายุทั้งภาคในระบบและนอกระบบ	● ส่งเสริมผู้สูงอายุในการทำวิสาหกิจชุมชนโดยร่วมกับสมาชิกชุมชนวัยอื่นเพื่อให้มีการแบ่งงานตามความชำนาญ เน้นให้ผู้สูงอายุถ่ายทอดภูมิปัญญา ให้ข้อคิดเห็น โดยมีคนรุ่นอื่นมาช่วยในด้านการผลิต การตลาด และเทคโนโลยี ● ส่งเสริมให้ภาคเอกชนจ้างงานผู้สูงอายุทั้งในลักษณะการจ้างต่อหรือจ้างใหม่ ● ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของผู้สูงอายุด้วยการเร่งให้ความรู้ เช่น การเพิ่มพูนความรู้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อการทำงานในภาคเกษตร การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อช่วยผ่อนแรง ● ขยายอายุการเกษียณของภาคราชการโดยคำนึงถึงความขาดแคลน ความชำนาญและสมรรถนะ พร้อมทั้งเลื่อนเวลาการจ่ายบำนาญและปรับปรุงระบบการประเมินประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ							
๑.๓	เพิ่มพูนทักษะหรือโอกาสในการทำงานด้วยการเพิ่มช่องทางการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุวัยต้น	● เพิ่มช่องทางการเรียนรู้และการเข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้แก่ผู้สูงอายุวัยต้นหรือผู้ที่มีอายุ ๖๐-๖๙ ปี (เช่นการศึกษาตามอัธยาศัย การอบรม							

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย			หน่วยงานรับผิดชอบ	
					ปี ๒๕๖๖-๗๐	ปี ๒๕๗๑-๗๕	ปี ๒๕๗๖-๘๐	หลัก	ร่วม
		เชิงปฏิบัติการ การให้ความรู้ผ่านสื่อต่างๆ การมีหลักสูตรออนไลน์) เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถปรับทักษะการทำงานในอาชีพเดิมหรือสามารถเปลี่ยนอาชีพใหม่ได้ตามที่ปรารถนา ● ส่งเสริมการทำงานในบ้านหรือชุมชนให้แก่ผู้สูงอายุ โดยเน้นการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน วิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจเพื่อสังคม							
๒.	**ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสุขภาพ**		**๒๐. อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี (Healthy Life Expectancy)**[๕๕]	-	**ไม่น้อยกว่า ๗๐ ปี**	**ไม่น้อยกว่า ๗๒ ปี**	**ไม่น้อยกว่า ๗๕ ปี**	**- ศธ.** **- สธ.** **- อว.**	- พม. - สสส. - วธ. - มท. - กปส. - รง. - อปท./กทม. /เมืองพัทยา - สงป. - พศ.
			๒๑. ระดับคะแนนความสุขเฉลี่ยของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง	**๗.๙ จาก ๑๐ คะแนน (๒๕๕๙)**[๒๒]	← **ไม่น้อยกว่า ๘ คะแนน** →				
			๒๒. ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีปัญหาภาวะสมองเสื่อม	**ร้อยละ ๘ (๒๕๕๗)**[๕๖]	← **ไม่เกินร้อยละ ๑๐** →				
			๒๓. ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีฟันแท้ใช้งานอย่างน้อย ๒๐ ซี่	-	**ร้อยละ ๖๕**	**ร้อยละ ๗๐**	**ร้อยละ ๘๐**		

[๕๕] อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดีของผู้สูงอายุ (Healthy Life Expectancy) หมายถึง จำนวนปีที่คาดหวังว่าจะมีชีวิตอยู่อย่างมีสุขภาพดี (ตัวชี้วัดตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี)

[๕๖] รายงานการสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกาย ครั้งที่ ๕ พ.ศ.๒๕๕๗ ของสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย			หน่วยงานรับผิดชอบ	
					ปี ๒๕๖๖-๗๐	ปี ๒๕๗๑-๗๕	ปี ๒๕๗๖-๘๐	หลัก	ร่วม
๒.๑	เสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ	● เพิ่มบทบาทสื่อสาธารณะในการเพิ่มพูนความรอบรู้ด้านสุขภาพที่ผู้สูงอายุสามารถเข้าใจและเข้าถึงได้ง่าย ● ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องพัฒนาหลักสูตร การอบรม หรือสารสนเทศต่างๆ เพื่อให้ความรอบรู้แก่ผู้สูงอายุในมิติสุขภาพ	๒๔. อัตราความรอบรู้ด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ (Health Literacy)[๕๗]	-	ร้อยละ ๕๐	ร้อยละ ๖๐	ร้อยละ ๗๐		- วิสาหกิจเพื่อสังคม/ภาคเอกชน
๒.๒	พัฒนาระบบสุขภาพรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุแต่ละกลุ่มและเหมาะกับบริบทของพื้นที่	● รณรงค์และให้บริการการตรวจสุขภาพประจำปีและตรวจคัดกรองโรคเรื้อรังที่สำคัญให้แก่ผู้สูงอายุโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย ● ขยายระบบบริการสุขภาพแบบไร้รอยต่อที่เชื่อมโยงตั้งแต่ระดับปฐมภูมิ ทุติยภูมิ และตติยภูมิในทุกจังหวัด ● พัฒนาระบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง (ติดเตียง) ในชุมชน โดยจัดให้มีระบบต่อไปนี้ - ระบบการดูแลและส่งต่อในภาวะฉุกเฉินหรือเมื่อเจ็บป่วยเฉียบพลัน - ระบบให้ความช่วยเหลือในการเข้าถึงบริการสาธารณสุข - ระบบการเสริมศักยภาพครอบครัวที่ดูแลผู้สูงอายุในภาวะพึ่งพิง เช่น การผลัดเปลี่ยน	๒๕. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ได้รับการประเมินคัดกรองสุขภาพ ๒๖. ร้อยละของผู้สูงอายุที่เข้าถึงระบบสุขภาพไร้รอยต่อ (ที่เชื่อมโยงตั้งแต่ระดับปฐมภูมิ ทุติยภูมิ และตติยภูมิ) ในทุกจังหวัด ๒๗. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ติดเตียงและได้รับการดูแลอย่างน้อย ๕ ด้าน จาก ๙ ด้าน	- - -	ร้อยละ ๗๐ ร้อยละ ๗๐ ร้อยละ ๖๐	ร้อยละ ๘๐ ร้อยละ ๘๐ ร้อยละ ๗๐	ร้อยละ ๙๐ ร้อยละ ๙๐ ร้อยละ ๘๐	**- สธ.** **- พม.**	- ศธ. - กปส. - รง. - สสส. - อว. - สงป. - สพช. - อปท.

[๕๗] อัตราความรอบรู้ด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ (Health Literacy) เป็นตัวชี้วัดตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย			หน่วยงานรับผิดชอบ	
					ปี ๒๕๖๖-๗๐	ปี ๒๕๗๑-๗๕	ปี ๒๕๗๖-๘๐	หลัก	ร่วม
		การดูแลให้สมาชิกในครอบครัวไปทำกิจกรรมอื่นได้ รวมทั้งให้ความรู้และทักษะในการดูแล - ระบบการดูแลระยะกลาง - ระบบการดูแลระยะยาวที่ครอบคลุมทั้งการดูแลในมิติสุขภาพและสังคม - ระบบการดูแลแบบประคับประคอง (Palliative Care) - ระบบการดูแลพิทักษ์สิทธิ์รวมถึงการดูแลรักษาให้เป็นไปตามเจตจำนงที่ระบุไว้ล่วงหน้าของผู้สูงอายุ (Living Will) - เพิ่มศักยภาพผู้ดูแลและอาสาสมัครในการดูแลผู้สูงอายุ - จัดตั้งธนาคารอุปกรณ์ทางการแพทย์เพื่อช่วยในการดูแลผู้สูงอายุ (เช่น รถเข็น เตียงคนไข้ เครื่องช่วยหายใจ เครื่องวัดความดัน เป็นต้น) ● จัดให้มีระบบและกลไกในชุมชนในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะยากลำบากหรือต้องการการดูแลเป็นพิเศษ เช่น ผู้สูงอายุที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนและอยู่ตามลำพัง ผู้สูงอายุที่ต้องดูแลผู้สูงอายุตามลำพัง							

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย			หน่วยงานรับผิดชอบ	
					ปี ๒๕๖๖-๗๐	ปี ๒๕๗๑-๗๕	ปี ๒๕๗๖-๘๐	หลัก	ร่วม
๓.	**ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสังคม**								
๓.๑	ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการเป็นพลังทางสังคม[๕๘]	● ชุมชน (บ้าน วัด โรงเรียน) จัดโครงการหรือกิจกรรมที่นำเอาภูมิปัญญาหรือประสบการณ์ของผู้สูงอายุมาถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลัง ● ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุที่ยังช่วยตนเองได้หรือช่วยสังคมได้ (ติดบ้าน ติดสังคม) เข้ามามีส่วนร่วมเป็นอาสาสมัครในรูปแบบต่างๆ เช่น อาสากาชาด ป้องกันบรรเทาสาธารณภัยอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ เป็นต้น ● ส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุให้สามารถร่วมเป็นพลังทางสังคม ตลอดจนปกป้อง คุ้มครอง พิทักษ์สิทธิ์ผู้สูงอายุ เช่น ชมรม/กลุ่มผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุ โรงเรียนสามวัย โดยมีการจัดสรรงบประมาณจากกองทุนผู้สูงอายุอย่างพอเพียงและสม่ำเสมอ ● จัดให้มีโครงการอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพผู้สูงอายุในการเป็นผู้นำและจัดให้มีเวทีสามวัยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเยาวชน	๒๘. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ได้รับเชิญเป็นวิทยากร/ที่ปรึกษา/อาสาสมัครร่วมในการทำงานด้านผู้สูงอายุในรอบปีที่ผ่านมา	ร้อยละ ๑๖.๓ (๒๕๕๙)[๒๒]	ร้อยละ ๒๐	ร้อยละ ๓๐	ร้อยละ ๕๐	**- พม.** **- วธ.** **- อปท.**	- มท. - รง. - ศธ. - อปท./กทม./เมืองพัทยา/ - สช. - สศช. - ภาคเอกชน

[๕๘] พลังทางสังคม หมายถึง การระดมสรรพกำลังจากคนทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย และจากภาคส่วนต่างๆ ในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน ท้องถิ่น มาเป็นกลไกการช่วยสร้างโอกาสและช่วยแก้ไขปัญหาความไม่เสมอภาค และไม่ให้เกิดการทิ้งใครไว้ข้างหลัง ตลอดจนเกิดการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (ที่มา: แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นพลังทางสังคม)

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย			หน่วยงานรับผิดชอบ	
					ปี ๒๕๖๖-๗๐	ปี ๒๕๗๑-๗๕	ปี ๒๕๗๖-๘๐	หลัก	ร่วม
		วัยทำงาน ผู้สูงอายุ ในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชน ● หน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้การอบรมและผลิตสื่อต่างๆ เพื่อให้ผู้ให้บริการและสาธารณชนตระหนักถึงสังคมสูงวัยและพัฒนาการบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของคนแต่ละวัย	๒๙. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ถูกกีดกันหรือเลือกปฏิบัติ[๕๙]อันเนื่องมาจากการสูงอายุ		← ไม่เกินร้อยละ ๑๐ →			**- พม.** **- วธ.** **- อปท.**	- มท. - รง. - ศธ. - อปท./กทม./เมืองพัทยา/ - สช. - สศช. - ภาคเอกชน
๓.๒	ส่งเสริมการจัดการสื่อสารสนเทศเพื่อผู้สูงอายุ	●ส่งเสริมการผลิตสื่อสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุรุ่นต่างๆ ● สร้างความรอบรู้เท่าทันสื่อให้แก่ผู้สูงอายุ ● เพิ่มศักยภาพชุมชนให้สามารถผลิตสื่อสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและสมาชิกในชุมชน ตลอดจนมีการจัดตั้งกลุ่มในชุมชนที่จะดูแลจัดการกับสื่อที่ไม่ปลอดภัยให้แก่ผู้สูงอายุและสมาชิกในชุมชน	๓๐. ร้อยละของผู้สูงอายุที่สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารเพื่อผู้สูงอายุ	-	ร้อยละ ๖๐	ร้อยละ ๗๐	ร้อยละ ๘๐	**- พม.** **- กสทช.** **- กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์**	- อปท./กทม./เมืองพัทยา - ดศ. - สคบ. - กปส. - NGO - สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ - สสส.

[๕๙] การถูกกีดกัน หมายถึง การไม่ได้รับการยอมรับในการแสดงความคิดเห็นหรือการปิดกั้นโอกาสต่างๆ เช่น โอกาสในการทำงาน การถูกเลือกปฏิบัติ หมายถึง การได้รับบริการที่ไม่ดีอันเนื่องมาจากความสูงอายุ

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย			หน่วยงานรับผิดชอบ	
					ปี ๒๕๖๖-๗๐	ปี ๒๕๗๑-๗๕	ปี ๒๕๗๖-๘๐	หลัก	ร่วม
๓.๓	ส่งเสริมศักยภาพครอบครัวและชุมชนในการดูแลผู้สูงอายุ	●สร้างความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวด้วยการลดการย้ายถิ่นออกจากพื้นที่โดยสร้างงานใกล้บ้าน/ในชุมชน	๓๑. ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่กับครอบครัว	ร้อยละ ๙๐ (๒๕๕๙)[๒๒]	← ไม่ลดลงจากร้อยละ ๙๐ →			- พม. - รง. - กค. - วธ. (ศาสนสถาน)	- อปท./กทม./เมืองพัทยา - ภาคเอกชน
		●ใช้มาตรการเชิงสวัสดิการสังคมเพื่อเพิ่มศักยภาพครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุและสร้างค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญู เช่น - ให้สิทธิลาหยุดเพื่อดูแลบิดามารดาหรือญาติสูงอายุที่ป่วย โดยไม่คิดเป็นวันลา - การกำหนดชั่วโมงการทำงานให้มีความยืดหยุ่น - การนำเทคโนโลยีออนไลน์มาช่วยในการทำงาน เพื่อให้สามารถทำงานพร้อมกับดูแลผู้สูงอายุและสมาชิกในครอบครัวได้ - การจ้างงานเป็นชิ้นงาน	๓๒. ร้อยละของผู้สูงอายุที่เกิดหรืออยู่ชุมชนนี้มานานกว่า ๑๐ ปีขึ้นไป	-	← ไม่ลดลงจากร้อยละ ๘๐ →				
		● สร้างหลักประกันรายได้หรือมีการสร้างหลักประกันการดูแลในยามสูงอายุให้แก่สมาชิกในครอบครัวที่ทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุ หรือมีระบบการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านหรือในชุมชนที่จะช่วยให้สมาชิกในครอบครัวที่อยู่ในวัยทำงานสามารถคงอยู่ในระบบแรงงาน ● ดึงให้ทุกภาคส่วน (เช่น บ้าน วัด โรงเรียน วิสาหกิจเพื่อสังคม) มีส่วนร่วมในการดูแล	๓๓. ร้อยละของประชากรวัยทำงาน (อายุ ๑๕-๕๙ ปี) ที่ออกจากงานเนื่องจากต้องดูแลผู้สูงอายุ	-		← ไม่เกินร้อยละ ๓๐ →			

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย			หน่วยงานรับผิดชอบ	
					ปี ๒๕๖๖-๗๐	ปี ๒๕๗๑-๗๕	ปี ๒๕๗๖-๘๐	หลัก	ร่วม
		ผู้สูงอายุในชุมชนโดยคำนึงถึงบริบทของเมืองและชนบท ● ส่งเสริมให้ภาคเอกชนหรือวิสาหกิจเพื่อสังคมจัดบริการเสริมเพื่อช่วยครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุเป็นช่วงเวลา เช่น บริการดูแลช่วงกลางวัน โรงแรม/ที่พักชั่วคราวสำหรับผู้สูงอายุ ● ส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีการสร้างที่พักอาศัยที่รองรับการอยู่ร่วมกันของครอบครัวที่มีสมาชิกหลากหลายรุ่นวัย							

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย			หน่วยงานรับผิดชอบ	
					ปี ๒๕๖๖-๗๐	ปี ๒๕๗๑-๗๕	ปี ๒๕๗๖-๘๐	หลัก	ร่วม
๔.	**ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสภาพแวดล้อม**								
๔.๑	ส่งเสริมการปรับสภาพที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุทั้งภายในบ้านและนอกบ้าน	● ปรับปรุงบ้านที่มีผู้สูงอายุให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับคนทุกวัย ● ส่งเสริมช่างชุมชนหรือวิสาหกิจเพื่อสังคมเพื่อปรับปรุงบ้าน ● มีแหล่งทุน เช่น สถาบันการเงินหรือกองทุนให้กู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยต่ำเพื่อปรับปรุงสภาพที่พักอาศัย	๓๔. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ได้รับหรือมีการปรับปรุงบ้านให้เหมาะสมและปลอดภัย	-	ร้อยละ ๓๐	ร้อยละ ๔๐	ร้อยละ ๕๐	**- พม.** **- อปท.** **- อว.**	- วิสาหกิจเพื่อสังคม

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย			หน่วยงานรับผิดชอบ	
					ปี ๒๕๖๖-๗๐	ปี ๒๕๗๑-๗๕	ปี ๒๕๗๖-๘๐	หลัก	ร่วม
๔.๒	ส่งเสริมการจัดการสภาพแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการสาธารณะที่เอื้อต่อคนทุกวัยให้เหมาะกับบริบทของสังคมเมืองและชนบท	● ส่งเสริมให้ภาคเอกชนจัดสภาพแวดล้อมในอาคารและบริการให้สะดวกและปลอดภัยสำหรับคนทุกวัย ● จัดให้มีพื้นที่สาธารณะ (สวน/ลานกีฬา) อาคารสาธารณะที่ออกแบบเพื่อคนทุกวัย หรือการจัดให้มีเทคโนโลยีช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุ ● พัฒนาต้นแบบการบริหารจัดการบ้านกลางในชุมชนสำหรับผู้สูงอายุที่อยู่ตามลำพังไม่มีผู้ดูแลในชุมชนเมืองและชุมชนชนบท	๓๕. ร้อยละของสถานที่สาธารณะที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ได้จริง ได้แก่ ทางเดิน บันได และห้องสุขาในสถานที่ต่อไปนี้ (โรงพยาบาลรัฐ/เอกชน, ศาลากลางจังหวัด/กทม./เมืองพัทยา, ที่ว่าการอำเภอ/เขต, อปท. (อบจ./เทศบาล/อบต.), ห้างสรรพสินค้า/ศูนย์การค้า, สวนสาธารณะ, ศูนย์เรียนรู้ในชุมชน, สถานีขนส่งผู้โดยสาร, สนามบิน, สถานีรถไฟ, รถไฟฟ้า (BTS, MRT), ศาสนสถาน และตลาดสด)	-	แต่ละสถานที่ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐	แต่ละสถานที่ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๗๐	แต่ละสถานที่ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐	**- พม.** **- อปท.** **- อว.**	- วิสาหกิจเพื่อสังคม
๔.๓	สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงที่อยู่อาศัย วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สูงอายุ	● มีทางเลือกด้านที่อยู่อาศัยในราคาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุแต่ละกลุ่ม ● ส่งเสริมธุรกิจอุตสาหกรรมด้านการผลิตวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุโดยใช้วัสดุในพื้นถิ่น รวมทั้งมีการกำกับมาตรฐานและราคาให้เหมาะสมเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงได้	๓๖. ร้อยละของผู้สูงอายุที่อาศัยในบ้านที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ	ร้อยละ ๓.๔ (๒๕๕๙)[๒๒]	ร้อยละ ๑๐	ร้อยละ ๒๐	ร้อยละ ๓๐	**- พม.** **- อปท.** **- อว.** **- กทม.** **- คค.**	- วิสาหกิจเพื่อสังคม

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย			หน่วยงานรับผิดชอบ	
					ปี ๒๕๖๖-๗๐	ปี ๒๕๗๑-๗๕	ปี ๒๕๗๖-๘๐	หลัก	ร่วม
๔.๔	สร้างระบบทางสัญจรและการคมนาคมทางบกที่เอื้อต่อคนทุกวัย	● ปรับปรุงทางเดินเท้าและทางข้ามที่ปลอดภัยในทุกชุมชน ● มีป้ายรถประจำทาง/สถานีขนส่งผู้โดยสาร/รถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่)/รถโดยสารประจำทาง/รถไฟ/รถไฟฟ้าที่ผู้สูงอายุใช้ได้อย่างสะดวกและปลอดภัย ● ปรับปรุงตัวยานพาหนะให้ผู้สูงอายุสามารถใช้ได้อย่างสะดวกและปลอดภัย ● มีระบบการเชื่อมต่อบริการสาธารณะต่างๆในระยะไม่ไกลและสะดวกกับผู้สูงอายุ	๓๗. ร้อยละของผู้สูงอายุที่พึงพอใจกับระบบทางสัญจรและการคมนาคมทางบก ทางอากาศ ทางราง และทางน้ำ	-	ร้อยละ ๖๐	ร้อยละ ๗๐	ร้อยละ ๘๐	**- พม.** **- คค.**	- อปท./กทม./เมืองพัทยา - ภาคเอกชน

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๓ ปฏิรูปและบูรณาการระบบบริหารเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ ระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย			หน่วยงานรับผิดชอบ	
					ปี ๒๕๖๖-๗๐	ปี ๒๕๗๑-๗๕	ปี ๒๕๗๖-๘๐	หลัก	ร่วม
๑.	**แปลงแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติและผลักดันให้ทุกภาคส่วนขับเคลื่อนแผนอย่างมีบูรณาการตั้งแต่ระดับชาติสู่ระดับท้องถิ่น**	● ปฏิบัติตามมาตรการและแนวปฏิบัติที่กำหนดในแผน ● จัดทำแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุในระดับท้องถิ่นที่สอดรับกับแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ และปฏิบัติตามแผน ● บูรณาการการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นผ่านกลไกคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ (กผส.) คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัด (ก.ส.จ.) และคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.)	๓๘. ร้อยละของโครงการที่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ และสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายของโครงการ	-	ร้อยละ ๖๐	ร้อยละ ๗๐	ร้อยละ ๘๐	**- กผส.** **- พม.** **- ก.ส.จ.** **- พชอ.** **- มท.** **- ยธ.** **- อปท./กทม./เมืองพัทยา** **- สธ.** **- วธ.** **- สถาบันการศึกษาในท้องถิ่น/ภูมิภาค**	- ก.ศ. - พณ. - กรอ. - กอช. - สปสช. - สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย - ประชารัฐเพื่อสังคม - ศพอส. - รพ.สต. - กองทุนยุติธรรม - ภาคประชาสังคมในทุกระดับ - องค์กรศาสนา - ภาคเอกชน

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๓ ปฏิรูปและบูรณาการระบบบริหารเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ ระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย			หน่วยงานรับผิดชอบ	
					ปี ๒๕๖๖-๗๐	ปี ๒๕๗๑-๗๕	ปี ๒๕๗๖-๘๐	หลัก	ร่วม
๒.	**ติดตามและประเมินผลนโยบายและแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุในแต่ละระดับ**	● มีการติดตามความก้าวหน้าการดำเนินการประจำปีตามแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ ในทุกระดับ ● มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ อย่างน้อยทุก ๕ ปี ● ประเมินสัมฤทธิ์ผลของนโยบายด้านผู้สูงอายุของรัฐบาลเป็นระยะๆ	๓๙. มีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนฯ/ปรับปรุงแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓	-	มีการประเมินผลภายในปี ๒๕๗๐	มีการติดตามประเมินผลและปรับแผนทุก ๕ ปี	มีการติดตามประเมินผลและปรับแผนทุก ๕ ปี	**- กผส.** **- พม.** **- มท.** **- สธ.** **- อว.** **- สศช.** **- พอช.**	- ศธ. - รง. - ดศ. - กค. - อปท./กทม./เมืองพัทยา
๓.	**ปฏิรูประบบกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินงานของทุกภาคส่วนในการรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก**	● มีการปรับปรุง/แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายและกฎต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการรองรับสังคมสูงวัยและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เช่น - พระราชบัญญัติผู้สูงอายุแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๖ ควรปรับเพิ่มกลไกในการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ นิยามผู้สูงอายุ กำหนดหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในระดับกระทรวงและมีผลบังคับใช้ และควรกำหนดบทลงโทษหากไม่ปฏิบัติตาม รวมทั้งเพิ่มบทบาทและองค์ประกอบของ กผส. และระเบียบกองทุนผู้สูงอายุ - พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒ ควรปรับแก้ภารกิจของ อปท. ให้ครอบคลุมงานด้านผู้สูงอายุ คุณภาพชีวิตประชากร และ	**ดูตัวชี้วัดที่ ๕๓ (ตัวชี้วัดรวม)**						

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๓ ปฏิรูปและบูรณาการระบบบริหารเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ ระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย			หน่วยงานรับผิดชอบ	
					ปี ๒๕๖๖-๗๐	ปี ๒๕๗๑-๗๕	ปี ๒๕๗๖-๘๐	หลัก	ร่วม
		การกำกับดูแลงานด้านผู้สูงอายุ - พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๐ ควรปรับแก้ไขบทบัญญัติด้านสิทธิในสุขภาพให้เป็นรูปธรรม - ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ควรแก้ไขให้ผู้สูงอายุที่มีสติสัมปชัญญะครบถ้วนสามารถกำหนดหรือมอบหมายล่วงหน้าให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นผู้ดูแลหรือตัดสินใจแทนตนได้ รวมทั้งอาจมีตัวแทนพิเศษสำหรับผู้สูงอายุที่อยู่ภายใต้การดูแลเพื่อทำหน้าที่ควบคุมผู้พิทักษ์ผู้สูงอายุ เช่น หน่วยงานรัฐ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และชุมชน เป็นต้น - ปรับแก้กฎหมาย/ระเบียบปฏิบัติ/ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงานผู้สูงอายุ - ปรับแก้กฎหมาย/ระเบียบปฏิบัติ/ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับระบบบำเหน็จบำนาญให้เชื่อมโยงกับสิทธิประโยชน์และครอบคลุมประชากรทุกคน							

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๓ ปฏิรูปและบูรณาการระบบบริหารเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ ระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย			หน่วยงานรับผิดชอบ	
					ปี ๒๕๖๖-๗๐	ปี ๒๕๗๑-๗๕	ปี ๒๕๗๖-๘๐	หลัก	ร่วม
๔.	**วางระบบกำลังคนด้านผู้สูงอายุทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในระดับชาติและระดับพื้นที่**	● จัดทำแผนกำลังคนเพื่อรองรับสังคมสูงวัย ทั้งในมิติสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม และเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยมีคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติดูแลกำกับให้มีการดำเนินการตามมาตรการนี้	๔๐. มีการกำหนดแผนกำลังคนด้านผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรม	-	มีแผนกำลังคนภายในปี ๒๕๗๐	มีการปรับแผนทุก 5 ปี	มีการปรับแผนทุก 5 ปี	**- สธ.** **- พม.** **- ก.พ./ ก.พ.ร.** **- มท.** **- ศธ.** **- อปท./ กทม./เมืองพัทยา** **- อว.**	- ดศ. - รง. - สปสช. - สสส. - รพ.สต. - ศพอส. - องค์กรศาสนา
			๔๑. อัตราส่วนของกำลังคนด้านผู้สูงอายุ[๖๐]ต่อประชากรสูงอายุ	-	มีฐานข้อมูลกำลังคนด้านผู้สูงอายุภายในปี ๒๕๗๐	← สัดส่วนกำลังคนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง →			
		● มีการพัฒนาศักยภาพกำลังคนด้านผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง	๔๒. มีหลักสูตรอบรมหรือผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านผู้สูงอายุ	-	← เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง →				
๕.	**เพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาและการจัดการงานด้านผู้สูงอายุขององค์กรชุมชน/ท้องถิ่นและผู้นำชุมชน**	● มีหลักสูตรการพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง(Change Agents) ในระดับท้องถิ่น เน้นกลุ่มผู้นำที่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกในชุมชน เช่น ครู แพทย์ พระสงฆ์ และผู้สูงอายุ ● มีการคัดเลือกท้องถิ่นดีเด่นด้านการจัดการงานด้านผู้สูงอายุ	๔๓. ร้อยละของท้องถิ่นที่เป็นต้นแบบในการบริหารจัดการงานด้านผู้สูงอายุ	-	มีฐานข้อมูลของท้องถิ่นต้นแบบ	← เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง →		**- กผส.** **- พม.** **- อว.** **- ชมรมผู้สูงอายุ** **- อปท./ กทม./เมืองพัทยา**	- พอช. - องค์กรศาสนา - โรงเรียน/สถาบันการศึกษา - องค์กรสาธารณประโยชน์ในพื้นที่

[๖๐] กำลังคนด้านผู้สูงอายุ หมายถึง กำลังคนด้านวิชาชีพและกึ่งวิชาชีพ (เช่น แพทย์ด้านผู้สูงอายุ พยาบาลด้านผู้สูงอายุ สถาปนิก นักสังคมสงเคราะห์ ผู้จัดการการเรียนรู้ในชุมชน นวัตกรด้านผู้สูงอายุ ผู้ดูแลที่ได้รับการอบรม เป็นต้น) และอาสาสมัคร

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย			หน่วยงานรับผิดชอบ	
					ปี ๒๕๖๖-๗๐	ปี ๒๕๗๑-๗๕	ปี ๒๕๗๖-๘๐	หลัก	ร่วม
									- สถาบันการค้า - สาขาสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยประจำจังหวัด - พชอ.
๖.	**พัฒนาระบบการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ โดยเฉพาะกลุ่มที่เป็นกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเปราะบาง และกลุ่มที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง ทั้งในฐานะผู้รับบริการ ผู้รับสวัสดิการ หรือผู้บริโภค**	● จัดตั้งคณะกรรมการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุตามกฎหมายในแต่ละจังหวัด โดย กผส. เป็นผู้จัดตั้งและมีกฎหมายรองรับบทบาทหน้าที่และขอบข่ายการดำเนินงาน เช่น การดูแลจัดการทรัพย์สินหรือมรดก การดูแลคุ้มครองยามที่อยู่ในภาวะพึ่งพา การคุ้มครองจากการทารุณกรรมหรือการใช้ความรุนแรงต่างๆ รวมทั้งมีการกำกับ กำหนดมาตรฐานทั้งในด้านคุณภาพและราคาของบริการ สินค้าหรือผลิตภัณฑ์เพื่อผู้สูงอายุและกำกับให้เป็นไปตามมาตรฐานดังกล่าว	๔๔. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ถูกละเมิดสิทธิหรือทารุณกรรมหรือการใช้ความรุนแรงต่างๆ	-	ไม่เกินร้อยละ ๓๐	← ลดลงอย่างต่อเนื่อง →		**- พม.** **- ยธ.** **- กผส.**	- อปท./กทม./เมืองพัทยา - พณ. - สคบ. - พอช.

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๓ ปฏิรูปและบูรณาการระบบบริหารเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ ระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย			หน่วยงานรับผิดชอบ	
					ปี ๒๕๖๖-๗๐	ปี ๒๕๗๑-๗๕	ปี ๒๕๗๖-๘๐	หลัก	ร่วม
๗.	พัฒนาระบบปกป้องและฟื้นฟูผู้สูงอายุและครอบครัวในยามที่เกิดนานาวิกฤติ	● คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติจัดทำแผนปฏิบัติการย่อยเพื่อพัฒนาระบบปกป้องและฟื้นฟูผู้สูงอายุและครอบครัวหากเกิดนานาวิกฤติ โดยคำนึงถึงบริบทของเมืองและชนบท ● สร้างสวัสดิการหรือหลักประกันการดูแลช่วยเหลือและฟื้นฟูทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ให้แก่ผู้สูงอายุและครอบครัวทั้งก่อนเกิดวิกฤติ ระหว่างวิกฤติ และหลังการเกิดวิกฤติ ● สร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้สูงอายุและครอบครัว	๔๕. มีแผนปฏิบัติการย่อยเพื่อพัฒนาระบบปกป้องและฟื้นฟูผู้สูงอายุและครอบครัวหากเกิดนานาวิกฤติ ๔๖. มีระบบสวัสดิการหรือหลักประกันการดูแลช่วยเหลือและฟื้นฟูทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ให้แก่ผู้สูงอายุและครอบครัว ๔๗. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ตกอยู่ในภาวะยากลำบากจากภาวะวิกฤติ	- - -	เกิดขึ้นภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ เกิดขึ้นภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๗ ไม่เกินร้อยละ ๓๐	ไม่เกินร้อยละ ๒๐	ไม่เกินร้อยละ ๑๐	**- พม.** **- กค.** **- รง.** **- อปท./กทม./เมืองพัทยา**	- วธ. - ดศ. - ภาคเอกชน
๘.	**ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ**	ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุในทุกระดับ	๔๘. ร้อยละของโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุในทุกระดับที่มีความร่วมมือกับภาคเอกชนและสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายของโครงการ	-	ร้อยละ ๑๐	ร้อยละ ๒๐	ร้อยละ ๓๐	**- รง.** **- พณ.** **- อปท./กทม./เมืองพัทยา** **- วิสาหกิจชุมชน** **- วิสาหกิจเพื่อสังคม** **- หอการค้าจังหวัด**	- กผส. - ภาคเอกชน

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๔ เพิ่มศักยภาพการวิจัย การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมรองรับสังคมสูงวัย ระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๘๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย			หน่วยงานรับผิดชอบ	
					ปี ๒๕๖๖-๗๐	ปี ๒๕๗๑-๗๕	ปี ๒๕๗๖-๘๐	หลัก	ร่วม
๑.	**ส่งเสริมการผลิตงานวิจัยและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุเพื่อการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ[๖๑]**		**๔๙. ร้อยละของงานวิจัย/นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานให้ทุนหลัก[๖๒] และถูกนำไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในมิติต่างๆ**	-	**ร้อยละ ๒๐**	**ร้อยละ ๒๕**	**ร้อยละ ๓๐**	- **อว.**	- พณ. - พม. - สกสว. - สวรส. - มส.ผส. - สสส.
๑.๑	ส่งเสริมการพัฒนางานวิจัย/ผลิตภัณฑ์ด้านผู้สูงอายุหรือบริการ/ระบบหรือกระบวนการใหม่เพื่อเพิ่มศักยภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ	● ให้การสนับสนุนทางการเงิน (เช่น ทุนอุดหนุน)แก่สถาบันวิจัย/มหาวิทยาลัยในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านผู้สูงอายุที่สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ● สร้างกลไกสนับสนุนทางการเงินและที่ไม่ใช่ทางการเงิน (เช่น กำลังคน เทคโนโลยี การลงทุน ทรัพย์สินทางปัญญา) สำหรับการสร้างผลิตภัณฑ์หรือนวัตกรรมหรือกระบวนการใหม่ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเพิ่มศักยภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ● ส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามาร่วมลงทุนหรือสนับสนุนงบประมาณการวิจัยและนวัตกรรม	๕๐. ร้อยละของงานวิจัย/โครงการที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานให้ทุนหลักและภาคเอกชนและถูกนำไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุหรือนำไปใช้กำหนดนโยบาย (ในช่วง ๕ ปี ที่ผ่านมา)	-	ร้อยละ ๒๐	ร้อยละ ๒๕	ร้อยละ ๓๐	- **อว.**	- สกสว. - สวรส. - มส.ผส. - สสส.

[๖๑] สอดคล้องกับแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปี พ.ศ.๒๕๖๓-๒๕๖๕ (แผนระดับ ๓) ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ซึ่งอยู่ระหว่างจัดทำ

[๖๒] หน่วยงานหลักที่ให้ทุน ได้แก่ วช. สกสว. สวรส. สสส.

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย			หน่วยงานรับผิดชอบ	
					ปี ๒๕๖๖-๗๐	ปี ๒๕๗๑-๗๕	ปี ๒๕๗๖-๘๐	หลัก	ร่วม
๑.๒	ส่งเสริมให้มีการนำผลงานวิจัย/ข้อเสนอเชิงนโยบาย/นวัตกรรมด้านผู้สูงอายุไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ	● ถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีให้แก่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สังคม และชุมชนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	ดูตัวชี้วัดที่ ๕๐						
๒.	**ส่งเสริมการพัฒนาระบบข้อมูลงานวิจัย และนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและประโยชน์ต่อภาครัฐในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ**		๕๑. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่นำข้อมูลหรือผลงานวิจัยด้านผู้สูงอายุไปใช้ประโยชน์	-	มีระบบข้อมูลด้านผู้สูงอายุและข้อมูลงานวิจัยและนวัตกรรม	มีการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน	เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐	- **ดศ.**	- อว. - พม. - สธ. - มท. - อปท./กทม./เมืองพัทยา
๒.๑	สร้างระบบข้อมูล งานวิจัย และนวัตกรรมด้านผู้สูงอายุของประเทศ	● บูรณาการฐานข้อมูลด้านผู้สูงอายุที่มีอยู่ในประเทศ ● กำหนดโครงสร้างข้อมูลของระบบข้อมูลให้ชัดเจนครอบคลุมมิติสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุและเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ของประเทศ							
๒.๒	สร้างกลไกเชื่อมโยงฐานข้อมูลด้านผู้สูงอายุจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในระดับประเทศ จังหวัด และท้องถิ่น	● วางแนวทางพัฒนาระบบข้อมูลด้านผู้สูงอายุของหน่วยงานภาครัฐในแต่ละระดับให้มีความเชื่อมโยงกับระบบข้อมูลของประเทศ							

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๔ เพิ่มศักยภาพการวิจัย การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมรองรับสังคมสูงวัย ระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๘๐)

ลำดับ	มาตรการ	แนวปฏิบัติ	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน	ค่าเป้าหมาย			หน่วยงานรับผิดชอบ	
					ปี ๒๕๖๖-๗๐	ปี ๒๕๗๑-๗๕	ปี ๒๕๗๖-๘๐	หลัก	ร่วม
		● สร้างเครือข่ายกับสถาบันการศึกษา ภาคเอกชน และ NGOs เพื่อเพิ่มฐานข้อมูลผู้สูงอายุในระบบข้อมูล ● มีระบบปรับปรุงระบบข้อมูลที่จำเป็นอย่างสม่ำเสมอและทันท่วงที							
๒.๓	พัฒนาระบบสืบค้นที่ง่ายและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลมากขึ้น	● มีระบบการสืบค้นที่สะดวกในการเข้าใช้และเหมาะกับประเภทของผู้ใช้ เช่น ผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานทั่วไป ผู้นำชุมชน ประชาชนทั่วไป เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากข้อมูลในวงกว้าง							
๒.๔	พัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถาบันการศึกษาในระดับจังหวัดในการจัดเก็บและสร้างฐานข้อมูลผู้สูงอายุที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ เพื่อเชื่อมโยงสู่ระบบฐานข้อมูลของประเทศ	● จัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพการจัดเก็บข้อมูลและสร้างฐานข้อมูลด้านผู้สูงอายุให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถาบันการศึกษาในระดับจังหวัดโดยมีสถาบันอุดมศึกษาในส่วนกลางเป็นพี่เลี้ยง	๕๒. ร้อยละขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีฐานข้อมูลผู้สูงอายุ	-	ร้อยละ ๕๐	ร้อยละ ๖๐	ร้อยละ ๗๐	- **อปท./กทม./เมืองพัทยา** - **ดศ.** - **มท.** - **อว.** - **พอช.**	- พม. - สธ. - กค.

ตัวชี้วัดที่ ๕๓ ตัวชี้วัดรวมของแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

เป็นตัวชี้วัดที่ใช้วัดผลกระทบของแผนต่อคุณภาพชีวิตของประชากรสูงอายุในภาพรวม ประกอบด้วยตัวชี้วัดจากแผนปฏิบัติการย่อยและมาตรการต่างๆ ดังนี้

๑. อัตราความครอบคลุมของหลักประกันยามชราภาพในประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี
(ตัวชี้วัดที่ ๒ แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ มาตรการที่ ๑.๑)

๒. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุ
(ตัวชี้วัดที่ ๙ แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ มาตรการที่ ๒.๒)

๓. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพ (รวมถึงพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์)
(ตัวชี้วัดที่ ๑๔ แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ มาตรการที่ ๔.๑)

๔. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความยากจนหลายมิติลดลง
(ตัวชี้วัดที่ ๑๙ แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ มาตรการที่ ๑)

๕. อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี (Healthy Life Expectancy)
(ตัวชี้วัดที่ ๒๐ แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ มาตรการที่ ๒)

๖. ระดับคะแนนความสุขเฉลี่ยของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
(ตัวชี้วัดที่ ๒๑ แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ มาตรการที่ ๒)

๗. ร้อยละของผู้สูงอายุที่เข้าถึงระบบสุขภาพไร้รอยต่อ (ที่เชื่อมโยงตั้งแต่ระดับปฐมภูมิ ทุติยภูมิ และตติยภูมิ) ในทุกจังหวัด
(ตัวชี้วัดที่ ๒๖ แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ มาตรการที่ ๒.๒)

๘. ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่กับครอบครัว
(ตัวชี้วัดที่ ๓๑ แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ มาตรการที่ ๓.๓)

๙. ร้อยละของผู้สูงอายุที่อาศัยในบ้านที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ
(ตัวชี้วัดที่ ๓๖ แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ มาตรการที่ ๔.๓)

๑๐. ร้อยละของผู้สูงอายุที่พึงพอใจกับระบบทางสัญจรและการคมนาคมทางบก ทางอากาศ ทางราง และทางน้ำ
(ตัวชี้วัดที่ ๓๗ แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ มาตรการที่ ๔.๔)

๑๑. กลไกการบริหารจัดการแผนเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย

๑) คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติทำหน้าที่สร้างความรู้ความเข้าใจให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงความสำคัญและร่วมผลักดันแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐) ไปสู่การปฏิบัติ สร้างความเข้าใจกับภาคีทุกภาคส่วนทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดกิจกรรมในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์แผนฯ ให้เหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย

๒) ส่งเสริมให้มีการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐) กับแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุของกระทรวงที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุในระดับจังหวัดและในระดับท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติอย่างมีบูรณาการในทุกระดับ

๓) กำหนดให้กรมกิจการผู้สูงอายุเป็นหน่วยงานกลางในการจัดทำยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณแบบบูรณาการระหว่างกระทรวงและผลักดันให้จังหวัดและท้องถิ่นมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อรองรับแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุในพื้นที่ที่ตนรับผิดชอบ

๔) ส่งเสริมให้ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐) ไปสู่การปฏิบัติ ทั้งในรูปของความรับผิดชอบต่อสังคมและการจัดตั้งวิสาหกิจเพื่อสังคม

๑๒. แนวทางและกลไกในการติดตามและประเมินผล

แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐) เป็นแผนพลวัต กล่าวคือ ต้องมีการปรับแผนเป็นระยะอย่างน้อยทุก ๕ ปีให้สอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อม เทคโนโลยีและนวัตกรรม และผลจากการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ

การติดตามและประเมินผลเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จของแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐) เพราะจะเป็นกลไกป้อนกลับที่สำคัญในการปรับวิธีการดำเนินงาน ยุทธศาสตร์และมาตรการและเป้าหมายและตัวชี้วัดของแผน การดำเนินงานจึงควรมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องทุกปี โดยหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีกรมกิจการผู้สูงอายุเป็นศูนย์รวมข้อมูลผลการดำเนินงานรายปีในภาพรวมทั้งในส่วนของผลผลิตและผลลัพธ์ และควรมีการนำเสนอผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) ต่อคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติเป็นประจำทุกปี

นอกจากการติดตามผลการดำเนินงานที่ควรทำเป็นประจำทุกปีนั้น ยังควรจัดทำการประเมินผลการดำเนินงานทุก ๕ ปีโดยหน่วยงานกลางหรือหน่วยงานภายนอกด้วยเช่นกัน เพื่อวัดสัมฤทธิ์ผลของแผนทั้งผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบตามมาตรการของแผน จากนั้นจึงนำเสนอผลต่อคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ

ภาคผนวก ก

อภิธานศัพท์

NGO	องค์กรนอกภาครัฐที่ไม่แสวงผลกำไร
ก.พ.	สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
ก.พ.ร.	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
กก.	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
กค.	กระทรวงการคลัง
กทม.	กรุงเทพมหานคร
กบข.	กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ
กบช.	กองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ
กปส.	กรมประชาสัมพันธ์
กผส.	คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ
กรอ.	คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ
ก.ศ.	สำนักคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรม
ก.ส.จ.	คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัด
กสทช.	สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ
กอช.	กองทุนการออมแห่งชาติ
คค.	กระทรวงคมนาคม
คปภ.	สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย
คอบช.	เครือข่ายองค์กรบริหารงานวิจัยแห่งชาติ
ดศ.	กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
พชอ.	คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ
พณ.	กระทรวงพาณิชย์
พม.	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
พศ.	สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
พอช.	สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
มท.	กระทรวงมหาดไทย
มส.ผส.	มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย
ยธ.	กระทรวงยุติธรรม
รง.	กระทรวงแรงงาน
รพ.	โรงพยาบาล
รพ.สต.	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
วช.	สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ

วธ. กระทรวงวัฒนธรรม

ศธ. กระทรวงศึกษาธิการ

ศพอส. ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ

สกสว. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

สคบ. สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

สงป. สำนักงบประมาณ

สช. สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

สตง. สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สถ. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

สธ. กระทรวงสาธารณสุข

สปส. สำนักงานประกันสังคม

สปสช. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

สพช. สำนักงานวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน

สวก. สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน)

สวรส. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

สศช. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สสช. สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สสส. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

อก. กระทรวงอุตสาหกรรม

อปท. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

อว. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ภาคผนวก ข

วิธีการคำนวณตัวชี้วัดตามแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ เตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุ

ตัวชี้วัด	วิธีการคำนวณ
๑. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีการเตรียมการก่อนยามสูงอายุด้านเศรษฐกิจ	$\frac{\text{จำนวนประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีการเตรียมการก่อนยามสูงอายุด้านเศรษฐกิจ}}{\text{จำนวนประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปีทั้งหมด}} \times ๑๐๐$
๒. อัตราความครอบคลุมของหลักประกันยามชราภาพในประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี	$\frac{\text{จำนวนประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีหลักประกันยามชราภาพ}}{\text{จำนวนประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปีทั้งหมด}} \times ๑๐๐$
๓. อัตราเงินออมภาคครัวเรือนเพิ่มขึ้น	$\frac{\text{เงินออมส่วนบุคคล}}{\text{รายได้ส่วนบุคคล}} \times ๑๐๐$ (หาข้อมูลได้จากสำนักบัญชีประชาชาติ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)
๔. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่อยู่ในภาคเศรษฐกิจนอกระบบเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ	$\frac{\text{จำนวนประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่อยู่ในภาคเศรษฐกิจนอกระบบเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ}}{\text{จำนวนประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปีทั้งหมดที่อยู่ในภาคเศรษฐกิจนอกระบบ}} \times ๑๐๐$
๕. มีระบบบำนาญแห่งชาติครบทั้ง ๔ ชั้น	ไม่ต้องคำนวณ
๖. ร้อยละของประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปที่ยังคงทำงานภาคราชการ	$\frac{\text{จำนวนประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปที่ยังคงทำงานภาคราชการ}}{\text{จำนวนประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปทั้งหมดที่เคยทำงานอยู่ในภาคราชการ}} \times ๑๐๐$
๗. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีการเตรียมการก่อนยามสูงอายุด้านสังคม	$\frac{\text{จำนวนประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีการเตรียมการก่อนยามสูงอายุด้านสังคม}}{\text{จำนวนประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปีทั้งหมด}} \times ๑๐๐$
๘. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีความรู้ความเข้าใจถึงกระบวนการชราภาพ	$\frac{\text{จำนวนประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีความรู้ความเข้าใจถึงกระบวนการชราภาพ}}{\text{จำนวนประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปีทั้งหมด}} \times ๑๐๐$

ตัวชี้วัด	วิธีการคำนวณ
๙. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุ	$\frac{\text{จำนวนประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุ}}{\text{จำนวนประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปีทั้งหมด}} \times ๑๐๐$
๑๐. ร้อยละของประชากรวัยทำงานอายุ ๒๕-๓๔ ปี ที่มีการวางแผนหรือได้ดูแลบิดามารดาหรือญาติที่สูงอายุ	$\frac{\text{จำนวนประชากรวัยทำงานอายุ ๒๕-๓๔ ปี ที่วางแผนหรือได้ดูแลบิดามารดาหรือญาติที่สูงอายุ}}{\text{จำนวนประชากรอายุ ๒๕-๓๔ ปีทั้งหมด}} \times ๑๐๐$
๑๑. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนหรือใช้บริการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างน้อย ๔ ครั้งต่อปี	$\frac{\text{จำนวนประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน หรือใช้บริการแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างน้อย ๔ ครั้งต่อปี}}{\text{จำนวนประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปีทั้งหมด}} \times ๑๐๐$
๑๒. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่รู้เท่าทันสื่อและมีพฤติกรรมการใช้สื่อสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลเชิงสร้างสรรค์	$\frac{\text{จำนวนประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่รู้เท่าทันสื่อและมีพฤติกรรมการใช้สื่อสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลเชิงสร้างสรรค์}}{\text{จำนวนประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปีทั้งหมด}} \times ๑๐๐$
๑๓. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีการเตรียมการก่อนยามสูงอายุด้านสุขภาพ	$\frac{\text{จำนวนประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีการเตรียมการก่อนยามสูงอายุด้านสุขภาพ}}{\text{จำนวนประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปีทั้งหมด}} \times ๑๐๐$
๑๔. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพ (รวมถึงพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์)	$\frac{\text{จำนวนประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพ}}{\text{จำนวนประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปีทั้งหมด}} \times ๑๐๐$ (ตัวชี้วัดตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี และหาข้อมูลได้จากสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข)
๑๕. ร้อยละของชุมชนที่จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เป็นมิตรต่อสุขภาพและเอื้อต่อการมีกิจกรรมสำหรับยกระดับสุขภาวะของคนในชุมชน	$\frac{\text{จำนวนของชุมชนที่จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เป็นมิตรต่อสุขภาพและเอื้อต่อการมีกิจกรรมสำหรับยกระดับสุขภาวะของคนในชุมชน}}{\text{จำนวนของชุมชนทั้งหมด}} \times ๑๐๐$
๑๖. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีความรู้หรือการเตรียมการก่อนยามสูงอายุด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม	$\frac{\text{จำนวนประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีความรู้หรือการเตรียมการก่อนยามสูงอายุด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม}}{\text{จำนวนประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปีทั้งหมด}} \times ๑๐๐$

ตัวชี้วัด	วิธีการคำนวณ
๑๗. ร้อยละของประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีความรู้ความเข้าใจถึงที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ	$\frac{\text{จำนวนประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปี ที่มีความรู้ความเข้าใจถึงที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ}}{\text{จำนวนประชากรอายุ ๒๕-๕๙ ปีทั้งหมด}} \times ๑๐๐$
๑๘. ร้อยละของประชากรอายุ ๕๕-๕๙ ปี ที่อาศัยอยู่ในบ้านที่มีความปลอดภัยทางกายภาพ	$\frac{\text{จำนวนประชากรอายุ ๕๕-๕๙ ปี ที่อาศัยอยู่ในบ้านที่มีความปลอดภัยทางกายภาพ}}{\text{จำนวนประชากรอายุ ๕๕-๕๙ ปีทั้งหมด}} \times ๑๐๐$

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

ตัวชี้วัด	วิธีการคำนวณ
๑๙. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความยากจนหลายมิติลดลง	$\frac{\text{จำนวนผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความยากจนหลายมิติ}}{\text{จำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด}} \times ๑๐๐$
๒๐. อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี (Healthy Life Expectancy)	จำนวนปีที่คาดหวังว่าจะมีชีวิตอยู่อย่างมีสุขภาพดี (ตัวชี้วัดตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี และหาข้อมูลได้จากสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข)
๒๑. ระดับคะแนนความสุขเฉลี่ยของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง	นำคะแนนความสุขที่ผู้สูงอายุประเมินตนเองมารวมกันและหาค่าเฉลี่ย โดยระดับคะแนนความสุขอยู่ระหว่าง ๐-๑๐ คะแนน
๒๒. ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีปัญหาภาวะสมองเสื่อม	$\frac{\text{จำนวนผู้สูงอายุที่มีปัญหาภาวะสมองเสื่อม}}{\text{จำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด}} \times ๑๐๐$
๒๓. ร้อยละของผู้สูงอายุที่มีฟันแท้ใช้งานอย่างน้อย ๒๐ ซี่	$\frac{\text{จำนวนผู้สูงอายุที่มีฟันแท้ใช้งานอย่างน้อย ๒๐ ซี่}}{\text{จำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด}} \times ๑๐๐$
๒๔. อัตราความรอบรู้ด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ (Health Literacy)	$\frac{\text{จำนวนผู้สูงอายุที่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพ}}{\text{จำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด}} \times ๑๐๐$ (ตัวชี้วัดตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี และหาข้อมูลได้จากสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข)
๒๕. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ได้รับการประเมินคัดกรองสุขภาพ	$\frac{\text{จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับการประเมินคัดกรองสุขภาพ}}{\text{จำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด}} \times ๑๐๐$
๒๖. ร้อยละของผู้สูงอายุที่เข้าถึงระบบสุขภาพไร้รอยต่อ (ที่เชื่อมโยงตั้งแต่ระดับปฐมภูมิ ทุติยภูมิ และตติยภูมิ) ในทุกจังหวัด	$\frac{\text{จำนวนผู้สูงอายุที่เข้าถึงระบบสุขภาพไร้รอยต่อที่เชื่อมโยงของจังหวัด } i}{\text{จำนวนผู้สูงอายุทั้งหมดของจังหวัด } i} \times ๑๐๐$ (ทุกจังหวัดต้องผ่านเกณฑ์ที่กำหนด)

ตัวชี้วัด	วิธีการคำนวณ
๒๗. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ติดเตียงและได้รับการดูแลอย่างน้อย ๕ ด้านจาก ๙ ด้าน	$\frac{\text{จำนวนผู้สูงอายุที่ติดเตียงและได้รับการดูแลอย่างน้อย ๕ ด้านจาก ๙ ด้าน}}{\text{จำนวนผู้สูงอายุที่ติดเตียงทั้งหมด}} \times ๑๐๐$ (ดูรายละเอียดของระบบการดูแล ๙ ด้านได้จากแผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ มาตรการที่ ๒.๒)
๒๘. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ได้รับเชิญเป็นวิทยากร/ที่ปรึกษา/อาสาสมัครร่วมในการทำงานด้านผู้สูงอายุในรอบปีที่ผ่านมา	$\frac{\text{จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับเชิญเป็นวิทยากร/ที่ปรึกษา/อาสาสมัครร่วมในการทำงานด้านผู้สูงอายุในรอบปีที่ผ่านมา}}{\text{จำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด}} \times ๑๐๐$
๒๙. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ถูกกีดกันหรือเลือกปฏิบัติอันเนื่องมาจากการสูงอายุ	$\frac{\text{จำนวนผู้สูงอายุที่ถูกกีดกันหรือเลือกปฏิบัติอันเนื่องมาจากการสูงอายุ}}{\text{จำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด}} \times ๑๐๐$
๓๐. ร้อยละของผู้สูงอายุที่สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารเพื่อผู้สูงอายุ	$\frac{\text{จำนวนผู้สูงอายุที่สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารเพื่อผู้สูงอายุ}}{\text{จำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด}} \times ๑๐๐$
๓๑. ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่กับครอบครัว	$\frac{\text{จำนวนผู้สูงอายุที่อยู่กับครอบครัว}}{\text{จำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด}} \times ๑๐๐$
๓๒. ร้อยละของผู้สูงอายุที่เกิดหรืออยู่ชุมชนนี้มานานกว่า ๑๐ ปีขึ้นไป	$\frac{\text{จำนวนผู้สูงอายุที่เกิดหรืออยู่ชุมชนนี้มานานกว่า ๑๐ ปีขึ้นไป}}{\text{จำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด}} \times ๑๐๐$
๓๓. ร้อยละของประชากรวัยทำงาน (อายุ ๑๕-๕๙ ปี) ที่ออกจากงานเนื่องจากต้องดูแลผู้สูงอายุ	$\frac{\text{จำนวนประชากรอายุ ๑๕-๕๙ ปี ที่ออกจากงานเนื่องจากต้องดูแลผู้สูงอายุ}}{\text{จำนวนประชากรวัยทำงานที่ออกจากตลาดแรงงานทั้งหมด}} \times ๑๐๐$
๓๔. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ได้รับหรือมีการปรับปรุงบ้านให้เหมาะสมและปลอดภัย	$\frac{\text{จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับหรือมีการปรับปรุงบ้านให้เหมาะสมและปลอดภัย}}{\text{จำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด}} \times ๑๐๐$

ตัวชี้วัด	วิธีการคำนวณ
๓๕. ร้อยละของสถานที่สาธารณะที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ได้จริง ได้แก่ ทางเดิน บันได และห้องสุขา ในสถานที่ต่อไปนี้ (โรงพยาบาลรัฐ/เอกชน, ศาลากลางจังหวัด/กทม./เมืองพัทยา, ที่ว่าการอำเภอ/เขต, อปท. (อบจ./เทศบาล/อบต.), ห้างสรรพสินค้า/ศูนย์การค้า, สวนสาธารณะ, ศูนย์เรียนรู้ในชุมชน, สถานีขนส่งผู้โดยสาร, สนามบิน, สถานีรถไฟ, รถไฟฟ้า (BTS, MRT), ศาสนสถาน และตลาดสด)	$\frac{\text{จำนวนสถานที่สาธารณะประเภท i ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้งานได้จริงครบทั้ง ๓ อย่าง}}{\text{จำนวนสถานที่สาธารณะประเภท i ทั้งหมดที่สำรวจ}} \times ๑๐๐$ (ครบทั้ง ๓ อย่าง คือมี ทางเดิน บันได และห้องสุขาที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ)
๓๖. ร้อยละของผู้สูงอายุที่อาศัยในบ้านที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ	$\frac{\text{จำนวนผู้สูงอายุที่อาศัยในบ้านที่มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัย}}{\text{จำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด}} \times ๑๐๐$
๓๗. ร้อยละของผู้สูงอายุที่พึงพอใจกับระบบทางสัญจรและการคมนาคมทางบก ทางอากาศ ทางราง และทางน้ำ	$\frac{\text{จำนวนผู้สูงอายุที่เคยใช้และพึงพอใจกับระบบทางสัญจรและการคมนาคมทางบก}}{\text{จำนวนผู้สูงอายุทั้งหมดที่เคยใช้ระบบทางสัญจรและการคมนาคมทางบกทางอากาศทางรางและทางน้ำ}} \times ๑๐๐$

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๓ ปฏิรูปและบูรณาการระบบบริหารเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ

ตัวชี้วัด	วิธีการคำนวณ
๓๘. ร้อยละของโครงการที่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ และสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายของโครงการ	$\frac{\text{จำนวนโครงการที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุในระดับประเทศ และในระดับพื้นที่ที่สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย}}{\text{จำนวนโครงการที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ในระดับประเทศและระดับพื้นที่}} \times ๑๐๐$
๓๙. มีการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนฯ/ปรับปรุงแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓	ไม่ต้องคำนวณ
๔๐. มีการกำหนดแผนกำลังคนด้านผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรม	ไม่ต้องคำนวณ
๔๑. อัตราส่วนของกำลังคนด้านผู้สูงอายุต่อประชากรสูงอายุ	$\frac{\text{จำนวนกำลังคนด้านผู้สูงอายุทุกประเภท}}{\text{จำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด}}$
๔๒. มีหลักสูตรอบรมหรือผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านผู้สูงอายุ	ไม่ต้องคำนวณ
๔๓. ร้อยละของท้องถิ่นที่เป็นต้นแบบในการบริหารจัดการงานด้านผู้สูงอายุ	$\frac{\text{จำนวนท้องถิ่นที่เป็นต้นแบบในการบริหารจัดการงานด้านผู้สูงอายุ}}{\text{จำนวนท้องถิ่นทั้งหมด}} \times ๑๐๐$
๔๔. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ถูกละเมิดสิทธิหรือทารุณกรรมหรือการใช้ความรุนแรงต่างๆ	$\frac{\text{จำนวนผู้สูงอายุที่ถูกละเมิดสิทธิหรือทารุณกรรม หรือการใช้ความรุนแรงต่างๆ}}{\text{จำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด}} \times ๑๐๐$
๔๕. มีแผนปฏิบัติการย่อยเพื่อพัฒนาระบบปกป้องและฟื้นฟูผู้สูงอายุและครอบครัวหากเกิดนานาวิกฤติ	ไม่ต้องคำนวณ
๔๖. มีระบบสวัสดิการหรือหลักประกันการดูแลช่วยเหลือและฟื้นฟูทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคมให้แก่ผู้สูงอายุและครอบครัว	ไม่ต้องคำนวณ

๔๗. ร้อยละของผู้สูงอายุที่ตกอยู่ในภาวะยากลำบากจากภาวะวิกฤติ	$\frac{\text{จำนวนผู้สูงอายุที่ตกอยู่ในภาวะยากลำบาก}}{\text{จำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด}} \times ๑๐๐$
๔๘. ร้อยละของโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุในทุกระดับที่มีความร่วมมือกับภาคเอกชนและสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายของโครงการ	$\frac{\text{จำนวนโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ในทุกระดับที่มีความร่วมมือกับภาคเอกชน และสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย}}{\text{จำนวนโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุทั้งหมด}} \times ๑๐๐$

แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๔ เพิ่มศักยภาพการวิจัย การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมรองรับสังคมสูงวัย

ตัวชี้วัด	วิธีการคำนวณ
๔๙. ร้อยละของงานวิจัย/นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานให้ทุนหลักและถูกนำไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในมิติต่างๆ	$\frac{\text{จำนวนงานวิจัย/นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานให้ทุนหลักและถูกนำไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในมิติต่างๆ}{\text{จำนวนงานวิจัย/นวัตกรรมได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานหลักที่ให้ทุนทั้งหมด}} \times ๑๐๐$
๕๐. ร้อยละของงานวิจัย/โครงการที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานให้ทุนหลักและภาคเอกชนและถูกนำไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุหรือถูกนำไปใช้กำหนดนโยบาย	$\frac{\text{จำนวนงานวิจัย/โครงการที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานให้ทุนหลักและภาคเอกชนและถูกนำไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุหรือถูกนำไปใช้กำหนดนโยบาย}{\text{จำนวนงานวิจัย/โครงการที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานหลักที่ให้ทุนทั้งหมด}} \times ๑๐๐$
๕๑. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่นำข้อมูลด้านผู้สูงอายุไปใช้ประโยชน์	ต้องมีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลใน ๕ ปีแรก และมีหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนนำข้อมูลไปใช้จำนวนเท่าใด ซึ่งผลการคำนวณในปีแรกนี้จะเป็นฐานสำหรับ ๕ ปีถัดไป ว่ามีการเพิ่มขึ้นร้อยละเท่าใดจากปีฐาน
๕๒. ร้อยละขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีฐานข้อมูลผู้สูงอายุ	$\frac{\text{จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีฐานข้อมูลผู้สูงอายุ}}{\text{จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด}} \times ๑๐๐$

ตัวชี้วัดรวมของแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ

ตัวชี้วัด	วิธีการคำนวณ
๕๓. ตัวชี้วัดรวมของแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุเป็นตัวชี้วัดที่ใช้วัดผลกระทบของแผนต่อคุณภาพชีวิตของประชากรสูงอายุในภาพรวม	คำนวณจากผลรวมของตัวชี้วัดรายมาตรการที่คัดเลือกจำนวน ๑๐ ตัวชี้วัด โดยต้องผ่านอย่างน้อย ๖ ตัวชี้วัดจาก ๑๐ ตัวชี้วัด หรือคิดเป็นร้อยละ ๖๐ ใน ๕ ปีแรก และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ภาคผนวก ค

คณะผู้จัดทำแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

๑.) โครงการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

ภายใต้โครงการบูรณาการสหศาสตร์เพื่อรองรับสังคมสูงวัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวหน้าโครงการ

ศาสตราจารย์ ดร.วิพรรณ ประจวบเหมาะ	วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นักวิจัยหลัก

นางสาวชเนตตี มิลินทางกูร	วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.วิราภรณ์ โพธิศิริ	วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
นางสาวบุศริน บางแก้ว	วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
นางสาวปราณี แหวนทองคำ	วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นักวิจัยร่วม

รองศาสตราจารย์ไตรรัตน์ จารุทัศน์	คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.จิราพร เกศพิชญวัฒนา	คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิณี วิวัฒน์วานิช	คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัทพร สุคนธมาน	วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ พญ.ดร.โสพพัทธ์ เหมรัญช์โรจน์	คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พญ.อรอุมา ชุติเนตร	คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยนักวิจัย

นางสาววรินทร์พร ตังตระกูลไพศาล	วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
นางสาวรุจิเรศ จันทร์จิเรศรัศมี	วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
นางสาวนันทวัน กิจประยูร	วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
นางสาวศกลวรรณ คชวิพันธ์	วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒.) โครงการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ที่ปรึกษาโครงการ

ศาสตราจารย์ ดร.วิพรรณ ประจวบเหมาะ วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวหน้าโครงการ

รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพร ชโยวรรณ วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นักวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รักชนก คชานุบาล วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.วิราภรณ์ โพธิศิริ วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นางสาวชเนตตี มิลินทางกูร วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นางสาวบุศริน บางแก้ว วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๓.) หน่วยงานร่วมวิจัย: กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

นางไพรวรรณ พลวัน	อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ
นางสาวแรมรุ้ง วรวัธ	รองอธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ
นางศิริลักษณ์ มีมาก	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านผู้สูงอายุ
นางสาวศิริวรรณ อรุณทิพย์ไพฑูรย์	ที่ปรึกษากรมกิจการผู้สูงอายุ
นางสาววรรณา อรัญกุล	ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน
นางสาวจารุวรรณ ศรีภักดี	ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและยุทธศาสตร์
นางสาวศรีสัจจา เนียมสุวรรณ	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ
นางสาวพิมลัดดา บุญศรี	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ
ว่าที่ ร.ต. หญิง เสาวภา อุสาพรม	นักพัฒนาสังคม
นางสาวสิตาภัทร นุ้ยโส๊ะ	ช่วยปฏิบัติงานด้านวิเคราะห์นโยบายและแผน
นางสาวอานีซะห์ การี	ช่วยปฏิบัติงานด้านวิเคราะห์นโยบายและแผน
นางสาวสิรีธร ดวงตา	ช่วยปฏิบัติงานด้านวิเคราะห์นโยบายและแผน
นางสาววิภารัตน์ แปงนุจา	ช่วยปฏิบัติงานด้านวิเคราะห์นโยบายและแผน
นางสาวปนัฏฐา ปานช่วย	ช่วยปฏิบัติงานด้านวิเคราะห์นโยบายและแผน

ภาคผนวก ง

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมระดมความคิด กลุ่มภาคเหนือ

โครงการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

วันอังคารที่ ๒๗ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐-๑๗.๐๐ น.

ณ โรงแรมมีพรสวรรค์ จังหวัดพิจิตร

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง/สังกัด
จังหวัดพิจิตร	
นางสาวกัลยา ทีหงัน	ผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุ
นางสาวจิรนันท์ โพร้งจั่น	นักวิชาการมูลนิธิร่วมพัฒนาพิจิตร
นายดลพิษิฐ บัวผัน	ประธานนักเรียน โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม
นายธวิช เพชรพงศ์	ผู้แทนกลุ่มวัยแรงงาน
นางบุญธรรม จ้อยสุดใจ	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
นางปัทมา ผ่องสมบูรณ์	นักวิชาการสาธารณสุขเชี่ยวชาญ
นายพงศ์ศักดิ์ สอาดบุญเรือง	พัฒนาการจังหวัดพิจิตร
นายไพรัช กาวประเสริฐ	ทันตแพทย์
นายมงคล พุกเปี่ยม	กำนัน ตำบลสำนักขุนเณร อำเภอดงเจริญ
นางรุ่งทิวา มโนวชิรสรรค์	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ
นางวณิชชา ภัทรประสิทธิ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนพิจิตรอินเตอร์
นางวราภรณ์ สมบัติวงษ์	ผู้แทนกลุ่มสตรี
นางสาววรารัตน์ หมวกยอด	ผู้ประสานงานมูลนิธิร่วมพัฒนาพิจิตร
นายวีระ ดีมั่น	สาธารณสุขอำเภอทับคล้อ
นายสิทธิชัย เพ็ชรพูล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
นายสุรเดช เดชคุ้มวงศ์	เลขาธิการมูลนิธิร่วมพัฒนาพิจิตร
นายเสน เฉลิมนัย	ผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุ
นางอรนุช ชัยชาญ	นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ รักษาราชการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพิจิตร
จังหวัดกำแพงเพชร	
นายจตุพร ยุทธศิลป์เสวี	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
นางน้ำส้ม เกตุวงษ์	ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยั้ง
นางสาวภัทราวดี แสนเมือง	เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
นางศิริพร กระต่ายทอง	นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ
นายสุชาติ รัตถา	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
นางเอื้อมเดือน หอมรื่น	ประธานกลุ่มสตรี

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง/สังกัด
จังหวัดพิษณุโลก	
นางจิราภา สุขประเสริฐ	ผู้อำนวยการกองสวัสดิการและสังคม
นายภูดิท ยิ้มใย	รองนายกเทศมนตรี
นางมณี สินเทศ	แพทย์ประจำตำบล
นางสายสวาท อินทมาตย์	ผู้แทนกลุ่มสตรี
นางสุนี พุ่มไม้	ผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุ
นางอนันตญา จันทรมณี	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
นางอินทิรา เจียมเกตุ	ผู้แทนกลุ่มวัยแรงงาน
จังหวัดอุตรดิตถ์	
นางขันทอง ไชยนุรักษ์	ผู้แทนกลุ่มสตรี
นายถาวร เชียงส่ง	ประธานชมรมผู้สูงอายุ
นางเมธาวีร์ คำดี	เจ้าพนักงานสาธารณสุขชำนาญงาน
นายร่วม สายทอง	ผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุ
นางราตรี จงเจริญพร	ประธานชุมชน
นางลัดดา นามอนุ	ผู้แทนกลุ่มวัยแรงงาน
นายวิชัย ทะสม	เจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.)
นางอัมพร นาคมูล	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
นางอารีรัตน์ กุลณาวงค์	หัวหน้าฝ่ายบริหารงานสาธารณสุข
จังหวัดสุโขทัย	
นางกมลศรี เสือทุ่ง	ผู้นำชุมชน
นางเขมณัฏฐ์ ปานศรี	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
นายเชลม โพธิ์แจ้ง	ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
นายบวร นิยมกุล	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ
นางวิรัตน์ แจ่มทุ่ง	ผู้แทนกลุ่มวัยแรงงาน
นางสายใด น้อยคำ	ผู้แทนกลุ่มสตรี
นายเอกศิลา ปานศรี	กรรมการกองทุนสุขภาพ ตำบลทุ่งหลวง

ภาคผนวก จ

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมระดมความคิด กลุ่มภาคกลาง

โครงการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

วันพุธที่ ๑๒ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐-๑๗.๐๐ น.

ณ โรงแรมกรุงศรีริเวอร์ จ.พระนครศรีอยุธยา

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง/สังกัด
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	
นางสาวกนกภรณ์ กษิดิศ	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ
นางกิตติมา สู่ทรัพย์	ผู้แทนกลุ่มวัยแรงงาน
นายจำนงค์ เพ็งกระจ่าง	ผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุ
นางสาวณัฐพร ทองแท้	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ
นายทวีศักดิ์ รักดนตรี	กรรมการสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย จังหวัดอยุธยา
นางสาวนันท์ธิยา สุวรรณรักษ์	เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนชำนาญงาน
นางสาวนันท์นภัส ด่านชัยสิทธิ์	คณะทำงานสมัชชาสุขภาพจังหวัด
นางบังอร จุลนาค	ผู้นำชุมชน
พ.อ.ประหยัด เทพแจ่มใจ	ประธานสาขาสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยประจำจังหวัด
นายปิยชัย สุขหอม	เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
นางสาวลัทธวรรณ อาจลออ	ผู้แทนกลุ่มเยาวชน
นาวสาววรินทร ทิพย์คำ	ปลัดอำเภอพระนครศรีอยุธยา
นายวัลลภ ตีระลาภสุวรรณ	ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่อนามัย
นายสมพรรณ ธูปเทียนทอง	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
นางสาวสาวิตรี ลำดับศรี	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
นางสุคนธ์ แก้วชัยสา	ผู้แทนกลุ่มสตรี
จังหวัดสิงห์บุรี	
นายณัฐวัตร สนามชัย	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
นางสาวณาตยา สมประสงค์	ผู้แทนกลุ่มสตรี
นางสาวณุศภัฒ์ชญา พันธุ์พานิช	ผู้แทนกลุ่มวัยแรงงาน
นางทิพวรรณ์ โมกกาย	เจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.)
นางสาวนฤมล ปัจฉิม	เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
นางละเอียด ศรีสกุล	ผู้นำชุมชน
นางสาวสุภาภรณ์ ทรัพย์ประเสริฐ	ผู้แทนกลุ่มเยาวชน
นายสุรัตน์ สุขเรืองรอง	ผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุ

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง/สังกัด
จังหวัดสุพรรณบุรี	
นางสาวจันทร์แรม บุญเกิด	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
นางสาวจันทิมา วัดปลั่ง	เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
นายนิคม ปิ่นทอง	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
นายปราศรัย จงรักภักดี	ประธานชมรมผู้สูงอายุ
นางสาวปวีณา สุขนิรันดร์	ผู้แทนกลุ่มวัยแรงงาน
นายพิษณุ แสงทองดี	ผู้แทนกลุ่มเยาวชน
นางสาววนิดา จ่ากลาง	ผู้แทนกลุ่มสตรี
นางสาวอัญชลี สมบูรณ์เหลือ	นักพัฒนาชุมชน
จังหวัดอ่างทอง	
นายธณากร เฉกแสงทอง	ประธานสภาเด็กและเยาวชน
นายนิรันดร์ ปานศรี	องค์การบริหารส่วนตำบลราชสถิตย์
นางบุญลือ อธิลาภ	ผู้แทนกลุ่มวัยแรงงาน
นายพีรณัฐ วัฒนมงคล	ผู้แทนกลุ่มเยาวชน
นายสมชาย สุทธิพันธุ์	รองประธานกลุ่มผู้สูงอายุ
นางสมศรี สาระพันธ์	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
นางอรุณ ผลประทีปสุริยา	ผู้แทนกลุ่มสตรี
จังหวัดชัยนาท	
นางกานดา ใจแสน	รองปลัดเทศบาล
นายโกมล แสงหงส์	ประธานชมรมผู้สูงอายุ
นายจรัญ จันทร	ผู้นำชุมชน
นางทองหยิบ สอนสังข์	ผู้แทนกลุ่มวัยแรงงาน
นางสาวพรพนิต ใจแสน	เจ้าพนักงานพัฒนาชุมชน
นายเลิศฤทธ์ พลนิกร	นายกเทศมนตรี ตำบลห้วยงู
นางวรรณดี สวัสดี	ประธานสตรี ตำบลห้วยงู
นายอดิศักดิ์ วรวิชลิตวัชระ	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยงู

ภาคผนวก ฉ

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมระดมความคิด กลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
โครงการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)
วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๖๑ เวลา ๐๙.๐๐-๑๗.๐๐ น.
ณ โรงแรมเครสโค บุรีรัมย์ จ.บุรีรัมย์

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง/สังกัด
จังหวัดบุรีรัมย์	
นายกฤชกมล ประเสริฐศรี	ผู้นำชุมชน
นางสาวกาญจนา ยินดี	ฝ่ายบุคคลบริษัททวีกิจซุปเปอร์เซ็นเตอร์
นายค้ำ วิชาพูล	นายกสมาคมเครือข่ายผู้บริโภคและสร้างเสริมสุขภาวะอำเภอเมือง
นางสาวธัญชนก พิทยานันทกุล	ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองปฏิบัติการ)
นางสาวบัว มะริด	รองประธานสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดบุรีรัมย์
นายปรีชา ชูพงษ์	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ
นางปรียา กุลบุตร	ประธานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดบุรีรัมย์
นายพรเทพ แสงดี	รองนายกเทศบาลตำบลหนองดาด
พระมหาแสงจันทร์ กิตฺติญาโณ	ประธานกองทุนสวัสดิการผู้ด้อยโอกาส ตำบลสูงเนิน
นายยั่งยืน เตียตระกูล	นายกสมาคมเพื่อผู้บริโภคจังหวัดบุรีรัมย์
นางสาววรรณวิษา ประกฎหาร	ฝ่ายบุคคลบริษัททวีกิจซุปเปอร์เซ็นเตอร์
นางวิไลพร คลีกร	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ
นายสมศรี ทองหล่อ	ประธานสภาองค์กรชุมชน ตำบลร่อนทอง
นายสำเริง ดัดตนรัมย์	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกระสัง
นายสุนทร ขีรัมย์	ประธานชมรมผู้สูงอายุ
นางสุภาพร เต้นรัมย์	นักพัฒนาสังคม
นายอาคม ทองธิราช	ประธานชมรมภูมิปัญญาผู้สูงอายุจังหวัดบุรีรัมย์
นางอุไรวรรณ ฤกษ์สกุลเรือง	ประธานสตรี อำเภอบ้านด่าน
จังหวัดร้อยเอ็ด	
นางสาวจุฑารัตน์ บุญสิทธิ์	นักเรียนโรงเรียนเสลภูมิ
นางเจียรนัย ทูลธรรม	กรรมการศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.)
นางเตือนใจ ศรีปทุม	พยาบาลวิชาชีพ
นายทองลิต จัณรา	ผู้แทนกลุ่มวัยแรงงาน
นางสาวปารณีย์ ศรีวิเศษ	พยาบาลวิชาชีพ
นางรุ่งทิวา ธรณี	ประธานกลุ่มสตรี เทศบาลตำบลเสลภูมิ
นายวีระ ผกากลีบ	รองนายกเทศมนตรี
นางศิริรัตน์ ศรีธรรมา	ครู/วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
นายสุทีพ แวงวรรณ	ผู้ใหญ่บ้าน เทศบาลตำบลเสลภูมิ

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง/สังกัด
จังหวัดมหาสารคาม	
จ.ส.ท.ครรชิต ขวาโยธา	เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน
นางชณากาญจน์ เพชรแสนค่า	ครู
นายดำรง จันทะกา	ผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุ
นายธานินทร์ แก่นศิริ	ผู้นำชุมชน
นายเพชรา ยวงโป่งแก้ว	ผู้แทนกลุ่มวัยแรงงาน
นางสาวิตรี แก่นศิริ	เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
จังหวัดสุรินทร์	
นายกิตติศักดิ์ แย้มศรี	ผู้แทนกลุ่มเยาวชน
นางสาวจินต์จุฑา เชิดสุข	ผู้แทนกลุ่มสตรี
นายบรรดิษฐ อยู่มั่น	ผู้แทนกลุ่มวัยแรงงาน
นางบุษราภรณ์ จันทร์สุวรรณ	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
นางเยาวลักษณ์ กล้างาม	นักพัฒนาชุมชน
นายฤกษ์ชัย พวงนาค	ผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุ
นางสำรวน สีสนมาก	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
นายอนุรักษ์ สุขเสริม	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
จังหวัดนครราชสีมา	
นายธนพล ธัญญกรรม	นักพัฒนาชุมชน
นางสาวบุษบา แก้วมีศรี	นักเรียนโรงเรียนหินดาดวิทยา
นายประกอบ เอี้ยงแสนเมือง	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหินดาด
นางปราณี สอนจันดา	ผู้แทนกลุ่มสตรี
นายพิบูลย์ แสงสุระ	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหินดาด
นายเพิ่มทรัพย์ อับไพ	ผู้นำชุมชน
นายมาลา แก้วมีศรี	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
นายสมพงษ์ พิมพ์ภักดี	ผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุ

ภาคผนวก ช

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมระดมความคิด กลุ่มภาคใต้

โครงการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

วันพุธที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ.๒๕๖๒ เวลา ๐๙.๐๐-๑๗.๐๐ น.

ณ โรงแรมซีบีดี ทู โฮเทล สุราษฎร์ธานี จ.สุราษฎร์ธานี

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง/สังกัด
จังหวัดสุราษฎร์ธานี	
นายกิตติโชค ทองคลองไทร	ปลัดอำเภอ
นางสาวกุลนิษฐ์ เส็นบัตร	หัวหน้าฝ่ายอำนวยการสำนักเทศบาลตำบลบ้านนา
นายเขิม แทนทวี	ประธานสาขาสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยประจำจังหวัด
นายจารึก ประดับ	รองประธานสาขาสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยประจำจังหวัด
นายเจริญ ยอดมณี	สภาองค์กรชุมชน
นางสาวณิชชยาภรณ์ บัวแสง	เจ้าพนักงานสาธารณสุขชำนาญการ
นางสาวดวงฤดี พร้อมมูล	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ
นายต่อศักดิ์ นาคแสงจันทร์	นักพัฒนาสังคม
นายธีรพงศ์ หนูสีแก้ว	ผู้ช่วยเลขานุการสภาเด็ก จังหวัดสุราษฎร์ธานี
นายประมาณ ไสยรินทร์	ประธานศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.)
พระมหาบุญโฮม ปริปุณณสีโล (บุญโฮม ไชยฤทธิ์)	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดท่าไทร
นายพิชัย มณีลาภ	หัวหน้ากลุ่มงานสารสนเทศการพัฒนาชุมชน
นายศักดาพร รัตนสุภา	หัวหน้าสำนักงานจังหวัด
นายศักดิ์โกศล ถาวรพร	อุปนายกสมาคม
นางสาวสุดาสินี สุทธิฤทธิ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
นางสาวโสภาวรรณ โพธิ์โพ้น	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
นางสาวอัจฉราพรรณ หอมรส	คณะกรรมการพัฒนาสตรีจังหวัดสุราษฎร์ธานี
จังหวัดพังงา	
นางนวลพรรณ แจ้งจิตต์	ผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุ
นางบุบผา จินดาพล	ผู้แทนกลุ่มสตรี
นางสาวพัฒนา แซ่ทอง	ผู้แทนกลุ่มวัยแรงงาน
นางไพรสุวรรณ ลิ่มสกุล	ผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุ
นางรัฐถา สกุลทับ	คณะกรรมการศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.)
นางวิลัย ตันไทย	ผู้นำชุมชน
นางสุภา จิตรฉกรรณ์	ผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุ
นางสุมาลี จิรโกศล	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลกะไหล
นางสุวดี บุญเฉิด	เจ้าพนักงานสาธารณสุขชำนาญงาน
นางโสภา เพ็ชรนิคม	ประธานเยาวชน

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง/สังกัด
นางสาวอัมพวัน เพ็ญรัตน์	ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน
จังหวัดชุมพร	
นางเจษฎา อินทรัตน์	ผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุ
นางสาวนวลจันทร์ รัตนพร	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
นางเนืองนิตย์ มณีแดง	เลขานายกองค์การบริหารส่วนตำบลนากระตาม
นายประทีป แสงจันทร์	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลนากระตาม
นายภักดี นาคบุตร	ผู้แทนกลุ่มวัยแรงงาน
นางสาริศา หนูฤทธิ์	นักพัฒนาชุมชน
นายอภินันท์ จ่าแสน	คณะกรรมการสภาเด็กและเยาวชน ตำบลนากระตาม
จังหวัดระนอง	
นางระพี น้ำจันทร์	ประธานคณะกรรมการพัฒนาสตรี อำเภอสุขสำราญ
นายลอบ รามแก้ว	ประธานชมรมผู้สูงอายุ
นายวัชรินทร์ หวานเย็น	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาคา
นางสาวสาวศิริพร อำพะสุโร	นักพัฒนาชุมชน
นายสุรศักดิ์ ผดุงชาติ	ผู้แทนกลุ่มวัยแรงงาน
จังหวัดนครศรีธรรมราช	
นายจรัญ ชูหนู	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
นางสาวเจือจันทร์ สายบุญ	พยาบาลวิชาชีพ
นางนิภา สุวรรณลอยล่อง	ผู้แทนกลุ่มสตรี
นายสมบูรณ์ ชัชวาลย์	ประธานชุมชน
นายสมพงศ์ เทียบทรง	ผู้แทนกลุ่มวัยแรงงาน
นางสารภี สุทธิธรรม	ที่ปรึกษาศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.)
นางสุดารัตน์ เอียดเจริญ	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
นายอัษฎาวุธ จ่าทอง	ผู้แทนกลุ่มเยาวชน
นายอารักษ์ มังกรฤทธิ์	ปราชญ์ชาวบ้าน

ภาคผนวก ซ

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมระดมความคิด กลุ่มกรุงเทพมหานคร

โครงการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

วันพฤหัสบดีที่ ๑๔ มีนาคม พ.ศ.๒๕๖๒ เวลา ๐๙.๐๐-๑๗.๐๐ น.

ณ ห้องบอง วีวองท์ โรงแรมตวันนา ถนนสุรวงศ์

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง/สังกัด
จังหวัดกรุงเทพมหานคร	
ดร.กมลพรรณ พันพึ่ง	หัวหน้างาน งานวิจัยประยุกต์ด้านเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ
นายกฤษฎา เพชร์เทียม	ผู้แทนกลุ่มวัยแรงงาน
นางสาวฉัตรฑริกา สถิตชนม์	เจ้าหน้าที่ฝ่ายกลยุทธ์องค์กร กองทุนการออมแห่งชาติ
นางชไมพร สารชาติ	ประธานชมรมผู้สูงอายุ โรงพยาบาลลาดกระบังกรุงเทพมหานคร
นายชัยวัฒน์ ใหญ่กระโทก	ผู้แทนกลุ่มวัยแรงงาน
นางณัฐกฤตา พึ่งสุข	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย กลุ่มเป้าหมายพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ
นายณัฐพล เทศขยัน	นักบริหารแผนงานชำนาญการ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
ศ.กิตติคุณ นพ.ดำรง เหรียญประยูร	ผู้อำนวยการสำนักงานอาสากาชาด สภากาชาดไทย
อาจารย์ ดร.ทอแสงรัศมี ถีถะแก้ว	รองคณบดีสถาบัน Gen. Ed. มหาวิทยาลัยรังสิต
นางสาวนพวรรณ นวลมณี	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ กรมกิจการผู้สูงอายุ
นางสาวนฤมล โพธิ์สุวรรณ	ผู้แทนกลุ่มวัยแรงงาน
นางนวพร วิริยานุพงศ์	ผู้อำนวยการส่วนนโยบายการออมและการลงทุนในภาพรวม สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
นางสาวนวลจันทร์ ปัทมินทร	ศูนย์บริการสาธารณสุข ๙ ประชาธิปไตย
นางสาวนันทาภรณ์ คำอรรถ	ผู้แทนกลุ่มวัยแรงงาน
แพทย์หญิงนาฏ ฟองสมุทร	กรรมการบริหารสวางคนิเวศ
นางนิติกุล ทองน่วม	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ สถาบันเวชศาสตร์สมเด็จพระสังฆราชญาณสังวรเพื่อผู้สูงอายุ
นายนุวัติวงศ์ ประเสริฐสังข์	ผู้แทนกลุ่มวัยแรงงาน
นางสาวเนาวรัตน์ จันทวานิช	ผู้อำนวยการฝ่ายกำกับธุรกิจออกแบบการลงทุนและกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
นายปกรณ์ ปานปิ่น	ผู้แทนกลุ่มวัยแรงงาน
นายประเศียร สำเร็จกิจ	ประธานชมรมผู้สูงอายุวัดสารอด
ศาสตราจารย์ นพ.ประเสริฐ อัสสันตชัย	รองคณบดีคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล
นางสาวปิยะฉัตร พ้นทาส	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ กรมอนามัย
นายเผชิญ มานะสะสม	เจ้าพนักงานปกครอง กรมการปกครอง

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง/สังกัด
นางพรรณี จุฑามาศ	ศูนย์บริการสาธารณสุข ๕๙ ทุ่งครุ
น.อ.พีระ นุชพุ่ม	ผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุ
นางสาวภัทราพร ไวรจนา	ผู้แทนกลุ่มวัยแรงงาน
นางมาลินี มาลีถาวรกุล	รองประธานสหพันธ์ชมรมผู้สูงอายุ ศูนย์บริการสาธารณสุข ๒๗ จันทร์ ฉิมไพบูลย์
นางสาวรจนา พรมจิตร์	นักวิชาการภาษีชำนาญการพิเศษ กรมสรรพากร
นางรัชนีย์ สมุทรานนท์	ผู้ช่วยผู้อำนวยการอาวุโส สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์
นางลภัสรสา ศรีเทียน	หัวหน้าฝ่ายกลยุทธ์องค์กร กองทุนการออมแห่งชาติ
นางวรนุช บุญพารอด	ประธานชมรมผู้สูงอายุโรงพยาบาลกลาง
นางสาววาสนา โกสีย์วัฒนา	ครูเชี่ยวชาญ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย กระทรวงศึกษาธิการ
นางวิมล บ้านพวน	รองผู้อำนวยการสำนักอนามัยผู้สูงอายุ กระทรวงสาธารณสุข
นางวีญารัตน์ สวนส้มจีน	เลขานุการชมรมผู้สูงอายุ ศูนย์บริการสาธารณสุข ๔๘ นาควัชระอุทิศ
นางสาวศรีจันทร์ แสงหิรัญวัฒนา	ประธานชมรมผู้สูงอายุ ศูนย์บริการสาธารณสุข ๕ จุฬาลงกรณ์
นางสาวศรีสัจจา เนียมสุวรรณ	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ กรมกิจการผู้สูงอายุ
นางสาวสมใจ นิธินันทน์	ครูชำนาญการพิเศษ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย กระทรวงศึกษาธิการ
นายสมชาย แกมทอง	ผู้อำนวยการสำนักการเผยแพร่ความรู้และประชาสัมพันธ์ สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย
นายโอวาท จุฑามาส	ผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุ
นางสาคร รักษ์บำรุง	ผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุ
นางสุมล ดอกจำปา	กรรมการชมรมผู้สูงอายุ ศูนย์บริการสาธารณสุข ๓ บางซื่อ
นายสุรเชษฐ แย้มฟัก	ผู้แทนกลุ่มวัยแรงงาน
นายอำพล ดวงสัมฤทธิ์	ผู้แทนกลุ่มวัยแรงงาน
นางสาวอุบลวรรณ นิยมจันทร์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
นางเฮเลน สุระเรืองชัย	ผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุ

ภาคผนวก ฌ

รายชื่อคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนและติดตามยุทธศาสตร์ตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๖๔) และผู้เข้าร่วมประชุม เพื่อวิพากษ์ร่างแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐) วันอังคารที่ ๔ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๖๒ เวลา ๐๙.๐๐-๑๗.๐๐ น. ณ ห้องคริสตัล บอลรูม (Crystal Ballroom) ชั้น ๒ โรงแรมตวันนา ถนนสุรวงศ์

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง/สังกัด
นางสาวกนกวรรณ เหลืองมงคลเลิศ	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการพิเศษ กรมกิจการผู้สูงอายุ
นางกฤษณา ตรียมณีรัตน์	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ สถาบันเวชศาสตร์สมเด็จพระสังฆราชญาณสังวรเพื่อผู้สูงอายุ
นายกิตติ ลาภสมบัติศิริ	ผู้อำนวยการสำนักอนามัยผู้สูงอายุ กรมอนามัย
นางสาวเกษศิรินทร์ ภมร	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน กระทรวงแรงงาน
นางคณิตา ราษฎร์นุ้ย	ผู้อำนวยการกองพัฒนาและส่งเสริมการบริหารท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
นายชาญวิทย์ ทะนันชัย	นักวิชาการแรงงานปฏิบัติการ กระทรวงแรงงาน
นางณัฐกฤตา พึ่งสุข	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กลุ่มเป้าหมายพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ
นายณัฐพล เทศขยัน	นักบริหารแผนงานชำนาญการ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
นายเทวัญ ธานีรัตน์	ผู้อำนวยการกองการแพทย์ทางเลือก กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
นายธรรมทรรศน์ ภักดี	นักวิชาการวัฒนธรรมปฏิบัติการ สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม
นางธิติภัทร คูหา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน กระทรวงสาธารณสุข
นางสาวนพวรรณ นวลมณี	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ กรมกิจการผู้สูงอายุ
นางสาวนันท์นภัส ประสานทอง	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ กรมสุขภาพจิต
นางสาวปนิตา มุ่งกลาง	สถาบันเวชศาสตร์สมเด็จพระสังฆราชญาณสังวรเพื่อผู้สูงอายุ
นางสาวปิยะนุช ชัยสวัสดิ์	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ สถาบันเวชศาสตร์สมเด็จพระสังฆราชญาณสังวรเพื่อผู้สูงอายุ
นางสาวปุณิกา จันเทวี	นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม กระทรวงคมนาคม
นางสาวพิมลัดดา บุญศรี	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ กรมกิจการผู้สูงอายุ
นางสาวเพลิน อังวัฒนกุล	สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย
นายภัทรพล จึงสมเจตไพศาล	ผู้ช่วยอธิบดีกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
นายภิเษก มีทอง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
นางสาวรจนา พรมจิตร์	นักวิชาการภาษีชำนาญการพิเศษ กรมสรรพากร

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง/สังกัด
นางรสสุคนธ์ พิศาลศิลป์สกุล	นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม กระทรวงคมนาคม
นางสาววรรณา บุญเจือ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
นางสาววรรณา อรัญกุล	ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการผู้สูงอายุ
รองศาสตราจารย์ ดร.วิราภรณ์ โพธิศิริ	อาจารย์ประจำวิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
นางสาวศรีสัจจา เนียมสุวรรณ	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ กรมกิจการผู้สูงอายุ
นางสาวศิรินภา ยะลา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน กระทรวงสาธารณสุข
นางศิริลักษณ์ มีมาก	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ
นางศิโรรัตน์ ชินอักษร	ผู้อำนวยการกลุ่มงานยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาชุมชนและส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย
นางสิรินุช อันตรเสน	ผู้อำนวยการกองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ
นางสาวสุชาดา ทรรพนันทน์	ผู้อำนวยการกองบริหารกองทุนผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ
นางสาวอนัญญา อัตซู	ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ
นางสาวอังคณา ฉายวิริยะ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
นางสาวอุทัยวรรณ ศรีสุภรณ์รจนา	ผู้อำนวยการกลุ่มงานแรงงานนอกระบบ แรงงานสูงอายุ และแรงงานพิการ กระทรวงแรงงาน
นางอุบล หลิมสกุล	รองประธานกรรมาธิการปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส
นางสาวอุบลวรรณ นิยมจันทร์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข

ภาคผนวก ญ

รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องส่วนภูมิภาค

เพื่อวิพากษ์ร่างแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

วันที่ ๘-๙ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๖๒ เวลา ๐๙.๐๐-๑๗.๐๐ น.

ณ โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง/สังกัด
ภาคกลาง	
นางกิตติมา สู่ทรัพย์	ผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุ
นางจันทรารัตน์ หล้าปิงเมือง	ประธานกรรมการสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยประจำจังหวัด
นายจำนงค์ เพ็งกระจ่าง	ประธานชุมชนบ้านชะอมร่มรื่น
นายณัฐวัตร สนามชัย	นักพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแป้ง
นางสาวณาตยา สมประสงค์	อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตำบลบ้านแป้ง
นางสาวณุศภัฒค์ชญา พันธุ์พานิช	อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตำบลบ้านแป้ง
นางสาวธีรนันท์ ศรีตองอ่อน	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านท่าไชย
นางสาวนันท์ธิยา สุวรรณรักษ์	เจ้าพนักงานพัฒนาชุมชนชำนาญงาน
นางสาวนันท์นภัส ด่านชัยสิทธิ์	คณะทำงานสมัชชาสุขภาพจังหวัด
นางนิสา ชำนาญ	คณะกรรมการชุมชนโพธิ์ซ้ายร่มเย็น
นางสาวนุสรา เนียมหอม	ผู้แทนกลุ่มสตรี
นางบังอร จุลนาค	ประธานชุมชนบ้านมอญสามัคคี
นางเบญจา บริบูรณ์	คณะกรรมการชุมชนทรงธรรมพัฒนา
นายปราศรัย จงรักภักดี	ประธานชมรมผู้สูงอายุ
นายพชรนน คณาโชติโภคิน	สมาคมสื่อสร้างสรรค์ เพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว ภาคตะวันออก
นางพัฒชรี ศิริ	คณะกรรมการชุมชนบึงบัว
นางละเอียด ศรีสกุล	อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
นางสาววนิดา จ่ากลาง	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ ๒ ตำบลหัวโพธิ์
นายวัลลภ ตีระลาภสุวรรณ	ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่อนามัย
นายวุฒิชัย รักษาถ้อย	ผู้นำชุมชน
นางสาวศรัณยา ทีฆายุทธสกุล	สมาคมสื่อสร้างสรรค์ เพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว ภาคตะวันออก
นางสาวสมปอง สาฤทธิชัย	อาสาสมัครสาธารณสุข
นายสว่าง คงสีดี	กรรมการศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.)
นางสาวสาวิตรี ลำดับศรี	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
นายสำรวย ธรรมกูล	กรรมการชมรมผู้สูงอายุ
นางสาวสิเรียม วิเชียรศรี	เจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ตำบลหัวโพธิ์
นางสุคนธ์ แก้วชัยสา	ผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุ
นางสาวสุทธิมาศ ใบบัวทอง	สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง/สังกัด
นางสาวสุนันท์ ช่างเรือนกุล	เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน
นางสาวสุปราณี ศรีดอกคำ	นักพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ
นายสุรพัศโยธิน บูรณานนท์	นายกสมาคมสื่อสร้างสรรค์ เพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว ภาคตะวันออก
นายสุรศักดิ์ เปรมจันทร์วงศ์	ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหัวโพธิ์
นายอนันต์ หงษ์โต	รองประธานสภาเด็กและเยาวชน
นางอมรา เงินเจือ	ผู้แทนขบวนองค์กรชุมชนจังหวัดชลบุรี
นางสาวอัญชลี สมบูรณ์เหลือ	นักพัฒนาชุมชน
นายเอนกพงษ์ ปลายดี	ผู้แทนกลุ่มเยาวชน
ภาคเหนือ	
นายกองแก้ว จ้อยสุดใจ	รองปลัดเทศบาลตำบลท่าเสา
นายจตุพร ยุทธศิลป์เสวี	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
นางสาวจิรนันท์ โพร้งจั่น	นักวิชาการมูลนิธิร่วมพัฒนาพิจิตร
นางจิราภา สุขประเสริฐ	ผู้อำนวยการกองสวัสดิการและสังคม
นายดลพิษิฐ บัวผัน	ผู้แทนกลุ่มเยาวชน
นางทองดี โพธิยอง	ประธานศูนย์การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง
นายธิติศิริพัฒน์ รุ่งพรหมมา	ประธานสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดแพร่
นางน้ำส้ม เกตุวงษ์	ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยั้ง
นางบุญธรรม จ้อยสุดใจ	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
นายพัฒนา สุขเกษม	ผู้อำนวยการศูนย์การดนตรีสร้างสุขผู้สูงอายุ
นางสาวภัทราวดี แสนเมือง	แพทย์แผนไทยประยุกต์
นางมณี สินเทศ	แพทย์ประจำตำบล
นายยงยุทธ พันตารักษ์	หัวหน้ากลุ่มงานสารสนเทศ
นายวันชัย ทับทอง	อาจารย์โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม
นายสว่าง แก้วกันทา	ผู้อำนวยการมูลนิธิพัฒนางานผู้สูงอายุ
นายสิทธิชัย เพ็ชรพูล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
นายสุชาติ รัตถา	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
นายสุรเดช เดชคุ้มวงศ์	ประธานมูลนิธิร่วมพัฒนาพิจิตร
นายเสน เฉลิมนัย	ผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุ
นายอนันต์ แสงบุญ	ประธานศูนย์บริการคนพิการตำบลชมภู จังหวัดเชียงใหม่
นางอนันตญา จันทรมณี	พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง/สังกัด
นางอินทิรา เจียมเกตุ	ผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุ
นางเอมอร พรหมดี	ประธานสภาองค์กรชุมชน
นางเอื้อมเดือน หอมรื่น	อาสาสมัครสาธารณสุขโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยยั้ง
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
นางกรณิภา ภาชื่น	ประธานชมรมผู้สูงอายุ
นายคำแปลง ธิติเมธาวัฒน์	ผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุ
นายคำผาง น้ำเงิน	ประธานสภาเด็กและเยาวชนจังหวัดบุรีรัมย์
นายจักรกฤษณ์ ปรินแคน	นิติกร สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด
นางสาวจิตรา จิตหนักแน่น	ครู
นางสาวจินต์จุฑา เชิดสุข	ผู้แทนกลุ่มสตรี
นางสาวจุฑารัตน์ บุญสิทธิ์	ผู้แทนกลุ่มเยาวชน
นายทองแดง แสนศรี	ประธานชมรมผู้สูงอายุ
นายน้อย พันธุ์ศิรา	ผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุ
นางปรียา กุลบุตร	ประธานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดบุรีรัมย์
นางสาวปาริชาติ จิตหนักแน่น	ประธานชมรมผู้สูงอายุ
นายไพจิตร ศรีหนา	ผู้อำนวยการโรงเรียน
นางมุกดา เต็มเนื้อทอง	ผู้จัดการโรงเรียน
นายยนต์ แสนสุข	ครู
นายยั่งยืน เตียตระกูล	นายกสมาคมเพื่อผู้บริโภคจังหวัดบุรีรัมย์
นางเยาวศรี หวานอารมณ์	ผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุ
นายฤกษ์ชัย พวงนาค	ผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุ
นายวิชัย เกิดเหมาะ	ผู้แทนกลุ่มวัยแรงงาน
นายวิวัฒน์ เต็มเนื้อทอง	ประธานชมรมผู้สูงอายุ
นางสาวศิรินุช ไชยโรจน์	นักพัฒนาสังคม
นางศิริรัตน์ ศรีธรรมา	ครู/วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
นางสุภาพร เต้นรัมย์	นักพัฒนาสังคม
นางอรพิน ไกรรณภูมิ	ประธานคณะกรรมการพัฒนาการสตรีจังหวัดบุรีรัมย์
นายอำนวย แสงกล้า	สมาชิกสภาเทศบาล

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง/สังกัด
ภาคใต้	
นางเจษฎา อินทรัตน์	ผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุ
นายชาตรี พิกุลทอง	ผู้นำชุมชน
นางสาวดวงฤดี พร้อมมูล	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ
นายต่อศักดิ์ นาคแสงจันทร์	นักพัฒนาสังคม
นางทิวาพร จันทรอาภา	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลครน
นางสาวนวลจันทร์ รัตนพร	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
นางนวลพรรณ แจ้งจิตต์	ผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุ
นายนิติภัทร จอมเมือง	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ
นางเนืองนิตย์ มณีแดง	ผู้แทนกลุ่มสตรี
นายประทีป แสงจันทร์	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลนากระตาม
นายประพาส น้ำจันทร์	ผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุ
นางพวงผกา อู่เจริญ	เลขาสาขาสมาคมผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยประจำจังหวัด
นางไพรสุวรรณ ลิ่มสกุล	ผู้แทนกลุ่มสตรี
นางสาวมนิดา ลิ่มนิจสรกุล	พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุราษฎร์ธานี
นางระพี น้ำจันทร์	ประธานกองทุนพัฒนาบาบาทสตรีจังหวัดระนอง
นายวัชรินทร์ หวานเย็น	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
นางวิลัย ตันไทย	ผู้นำชุมชน
นายไวย โกมลตรี	พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพังงา
นางสาวศรีไพร ลิ่มเกิดสุขวงศ์	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ
นายศักดิ์โกศล ถาวรพร	รองประธานศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมืองสถาบันพระปกเกล้าจังหวัด
นางสาวศิริพร อำพะสุโร	นักพัฒนาชุมชน
นางสังวาลย์ พิมลรัตน์	ผู้อำนวยการศูนย์เรียนรู้บ้านพะงัน ตำบลครน
นางสาริศา หนูฤทธิ์	นักพัฒนาชุมชน
นางสาวสุปราณี สีงาม	ผู้ช่วยเจ้าพนักงานพัฒนาชุมชน
นางสุมาลี จิรโกศล	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
นายสุรศักดิ์ ผดุงชาติ	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
นางสุวดี บุญเฉิด	เจ้าพนักงานสาธารณสุขชำนาญการ
นายสุวิทย์ ลูกจันทร์	กรรมการชมรมผู้สูงอายุ
นายเสรี ประสิทธิ์	สภาองค์กรชุมชน

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง/สังกัด
นางสาวโสภาวรรณ โพธิ์โพ้น	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
นางอำนวย คชหาญ	ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน
กรมกิจการผู้สูงอายุ	
นางสาวนพวรรณ นวลมณี	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ
นางสาวศรีสัจจา เนียมสุวรรณ	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ
นางสาวพิมลัดดา บุญศรี	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ
ว่าที่ ร.ต. หญิงเสาวภา อุสาพรม	นักพัฒนาสังคม
นางสาววิภารัตน์ แปงนุจา	ช่วยปฏิบัติงานด้านวิเคราะห์นโยบายและแผน
นางสาวสิตาภัทร นุ้ยโส๊ะ	ช่วยปฏิบัติงานด้านวิเคราะห์นโยบายและแผน
นางสาวสิรีธร ดวงตา	ช่วยปฏิบัติงานด้านวิเคราะห์นโยบายและแผน
นางสาวอานีซะห์ การี	ช่วยปฏิบัติงานด้านวิเคราะห์นโยบายและแผน
นางสาวปนัฏฐา ปานช่วย	ช่วยปฏิบัติงานด้านวิเคราะห์นโยบายและแผน

ภาคผนวก ฎ

รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องส่วนกลาง ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

เพื่อวิพากษ์ร่างแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

วันที่ ๑๐-๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒ เวลา ๐๙.๐๐-๑๗.๐๐ น.

ณ ห้องกิ่งทอง โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง/สังกัด
ดร.กมลพรรณ พันพึ่ง	หัวหน้างาน งานวิจัยประยุกต์ด้านเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ
นางกฤษณา แก่นจันทร์	สมาชิกชมรมผู้สูงอายุ ศูนย์บริการสาธารณสุข ๔๘ นาควัชระอุทิศ
นางสาวเกล็ดแก้ว ศิริมาศ	ผู้แทนกลุ่มวัยแรงงาน สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย
นางสาวจารุวรรณ เมืองเจริญ	อาจารย์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
นางสาวจิราภรณ์ ทิพยศุภลักษณ์	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการพิเศษ ศูนย์บริการสาธารณสุข ๙
นางสาวฉัตรฑริกา สถิตชนม์	เจ้าหน้าที่ฝ่ายกลยุทธ์องค์กร กองทุนการออมแห่งชาติ
ดร.ชลธิชา อัศวนิรันดร	นักวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
นายฐนชัย อิสลามนุกูล	คณะทำงานสภาเด็กและเยาวชนประเทศไทย
นายณัฐพล เทศขยัน	นักบริหารแผนงานชำนาญการ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
นางสาวดัชนียา รัตนศิริ	ประธานสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย จังหวัดเลย
ศ.กิตติคุณ นพ.ดำรง เหรียญประยูร	ผู้อำนวยการสำนักงานอาสากาชาด สภากาชาดไทย
นายธีระศักดิ์ เพ็งยิ้ม	ผู้ช่วยประธานสภาเด็กและเยาวชนประเทศไทย
นางนวพร วิริยานุพงศ์	ผู้อำนวยการส่วนนโยบายการออม และการลงทุนในภาพรวม สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
แพทย์หญิงนาฏ ฟองสมุทร	กรรมการบริหารสวางคนิเวศ
นางนิติกุล ทองน่วม	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ สถาบันเวชศาสตร์สมเด็จพระสังฆราชญาณสังวรเพื่อผู้สูงอายุ
นางสาวปนัดดา อัมพวัลย์	ผู้บริหารสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย
นายประเศียร สำเร็จกิจ	ประธานชมรมผู้สูงอายุวัดสารอด
นางสาวปิยะฉัตร พันทาส	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ กรมอนามัย
นายเผชิญ มานะสะสม	เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
นางพรรณี จุฑามาศ	ผู้แทนกลุ่มผู้สูงอายุ
นางภรณี ภู่ประเสริฐ	ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนสุขภาวะประชากรกลุ่มเฉพาะ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
นายภานุวัฒน์ เดชานุภานนท์	รองประธานสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย
นายภูชิต ธรรมสอน	คณะทำงานสภาเด็กและเยาวชนประเทศไทย
นางมาลินี มาลีถาวรกุล	ประธานชมรมผู้สูงอายุ ศูนย์บริการสาธารณสุข ๒๗ จันทร์ ฉิมไพบูลย์
นางเยาวลักษณ์ หาญวรวงศ์ชัย	ชมรมผู้สูงอายุ ศูนย์บริการสาธารณสุข ๙ ประชาธิปไตย
นางสาวรจนา พรมจิตร์	นักวิชาการภาษีชำนาญการพิเศษ กรมสรรพากร
นางลภัสรสา ศรีเทียน	หัวหน้าฝ่ายกลยุทธ์องค์กร กองทุนการออมแห่งชาติ

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง/สังกัด
นายวงวัฒน์ ลิ่วลักษณ์	รองผู้อำนวยการสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร
นางสาววาสนา โกสีย์วัฒนา	ครูเชี่ยวชาญ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กระทรวงศึกษาธิการ
นางวีญารัตน์ สวนส้มจีน	เลขานุการชมรมผู้สูงอายุ ศูนย์บริการสาธารณสุข ๔๘ นาควัชระอุทิศ
นางวิมล บ้านพวน	รองผู้อำนวยการสำนักอนามัยผู้สูงอายุ กระทรวงสาธารณสุข
นางสาวศรีจันทร์ แสงหิรัญวัฒนา	ประธานชมรมผู้สูงอายุ ศูนย์บริการสาธารณสุข ๕ จุฬาลงกรณ์
นางสาวศิริกุล วงศ์สวัสดิ์	ผู้แทนกลุ่มสตรี สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย
นายสมชาย แกมทอง	ผู้อำนวยการสำนักการเผยแพร่ความรู้และประชาสัมพันธ์ สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย
นายสมชาย ตรีทิพย์สถิต	ผู้อำนวยการกองสร้างเสริมสุขภาพ กรุงเทพมหานคร
นางสาวสุภัทรา ชูเกียรติ	ผู้แทนกลุ่มวัยแรงงาน สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย
นางสาวอทิตา พรหมสุนทร	มหาวิทยาลัยรังสิต
นางอรวรรณี อนันตรสุชาติ	สำนักอนามัยผู้สูงอายุ กรมอนามัย
นางสาวอาทิตยา รักดี	ผู้แทนกลุ่มสตรี สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย
นายโอวาท จุฑามาศ	ประธานชมรมผู้สูงอายุ ศูนย์บริการสาธารณสุข ๕๙ ทุ่งครุ
กรมกิจการผู้สูงอายุ	
นางไพรวรรณ พลวัน	อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ
นางศิริลักษณ์ มีมาก	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านผู้สูงอายุ
นางสาวศิริวรรณ อรุณทิพย์ไพฑูรย์	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านผู้สูงอายุ
นางสิรินุช อันตรเสน	ผู้อำนวยการกองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ
นางประภาวดี สิงหวิชัย	ผู้อำนวยการกองส่งเสริมสวัสดิการ และคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ
นางสาววรรณา อรัญกุล	ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน
นางปราณี ประทุมมา	เลขานุการกรม กรมกิจการผู้สูงอายุ
นางสาวอนัญญา อัตชู	ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ
นางสาวจารุวรรณ ศรีภักดี	ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและยุทธศาสตร์
นางสาวศรีสัจจา เนียมสุวรรณ	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ
นางสาวนพวรรณ นวลมณี	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ
นางสาวพิมลัดดา บุญศรี	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ
ว่าที่ ร.ต. หญิงเสาวภา อุสาพรม	นักพัฒนาสังคม

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง/สังกัด
นางสาวพัฒนาวดี ธรรมรัตนพฤกษ์	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ
นางสาวกิ่ง ชาเรืองฤทธิ์	กองส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ
นายฌานวิทย์ คงคาเขตร	ช่วยปฏิบัติงานด้านการประชาสัมพันธ์
นายณัฐธาราธิวัฒน์ เอี่ยมบัวหลวง	ผู้ดูแลผู้รับการสงเคราะห์

ภาคผนวก ฏ

รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ

เพื่อวิพากษ์ร่างแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

วันพฤหัสบดีที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๒ เวลา ๐๙.๐๐-๑๗.๐๐ น.

ณ ห้องบอง วีวองท์ (Bon Vivant) โรงแรมตวันนา ถนนสุรวงศ์ กรุงเทพมหานคร

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง/สังกัด
นางกรรณิการ์ บรรเทิงจิตร	ผู้จัดการสำนักประสานงานสนับสนุนการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาวะรองรับสังคมสูงวัย (สปสว.)
รองศาสตราจารย์ ดร.คณพล จันทน์หอม	ผู้ช่วยอธิการบดี งานด้านกฎหมายและการพัสดุ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
นางจิรวรรณ มาท้วม	นักวิชาการสถิติชำนาญการพิเศษ สำนักงานสถิติแห่งชาติ
รองศาสตราจารย์ ดร.จิราพร เกศพิชญวัฒนา	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพยาบาลผู้สูงอายุ คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
นางสาวจิรารัตน์ มีชนะ	พนักงานงานบริหารงานทั่วไป สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ดร.เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง	อดีตประธานคณะกรรมการปฏิรูประบบรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย สภาปฏิรูปแห่งชาติ
นายชัยรัตน์ งามณรงค์ชัย	Eldercare Solution Manager บริษัท เอสซีจี ซิเมนต์-ผลิตภัณฑ์ก่อสร้าง จำกัด
ทพญ.ชื่นตา วิชชาวุธ	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านทันตสุขภาพ
นายณัฐ คงรัตนชาติ	เศรษฐกรปฏิบัติการ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
นางสาวดวงกมล วิมลกิจ	สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
รองศาสตราจารย์ไตรรัตน์ จารุทัศน์	หน่วยวิจัยผู้สูงอายุและคนพิการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
นายแพทย์ถาวร สกุลพาณิชย์	ผู้อำนวยการสำนักงานวิจัยเพื่อการพัฒนาหลักประกันสุขภาพ
อาจารย์ ดร.ทอแสงรัศมี ถีถะแก้ว	รองคณบดีสถาบัน Gen.Ed. มหาวิทยาลัยรังสิต
นางสาวธัญรัตน์ ธารีศัพท์	นักวิชาการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
ดร.นณริฏ พิศลยบุตร	นักวิชาการอาวุโส สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
แพทย์หญิงนาฏ ฟองสมุทร	กรรมการบริหารสวางคนิเวศ
นางนิติกุล ทองน่วม	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ สถาบันเวชศาสตร์สมเด็จพระสังฆราชญาณสังวรเพื่อผู้สูงอายุ กรมการแพทย์
นายแพทย์บรรพต ต้นธีรวงศ์	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านผู้สูงอายุ พรรคประชาธิปัตย์
ศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ ประสาทกุล	ที่ปรึกษาอาวุโส สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
นางปิติพร จันทรทัต ณ อยุธยา	นักวิชาการอิสระ สำนักประสานงานสนับสนุนการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาวะรองรับสังคมสูงวัย (สปสว.)
พระครูปริยัติธรรมคุณ	วัดชำนิหัตถการ
พระครูศรีวิรุฬหกิจ	วัดอมรคีรี
นายพสธร นิพัทธกุศลกิจ	ผู้วิเคราะห์อาวุโส ฝ่ายกลยุทธ์สถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย
นางสาวพันธิชา เลขวัต	Customer Experience and Marketing Director บริษัท เอสซีจี ซิเมนต์-ผลิตภัณฑ์ก่อสร้าง จำกัด

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง/สังกัด
นายพิศุทธิ์ สัมปทานุกุล	ผู้อำนวยการฝ่ายกลยุทธ์องค์กรและพัฒนาธุรกิจ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.)
นางสาวเพลิน อังวัฒนกุล	หัวหน้ากลุ่มกำกับพฤติกรรมด้านการรับประกันภัย สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย
นางสาวเมฆขลา ทองวิไล	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ดร.ระวี สัจจโสภณ	อาจารย์ภาควิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และชุมชน คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
แพทย์หญิงลัดดา ดำริการเลิศ	เลขาธิการมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.)
นางสาววรรณา บุญเจือ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ดร.วันฉัตร สุวรรณกิตติ	รักษาการที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผน สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
อาจารย์ ดร.นพ.วิชช์ เกษมทรัพย์	อาจารย์ภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ ดร.วิมุต วานิชเจริญธรรม	อาจารย์ประจำภาควิชาการธนาคารและการเงิน คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ศศิพัฒน์ ยอดเพชร	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านผู้สูงอายุ
นางสาวสรยา ยศยิ่งยง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
นายสำเนียง สัมมารัน	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย
นางสาวสุปาณี จันทรมาศ	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการออม การลงทุนและพัฒนาตลาดทุน สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
นางสาวสุพาพร อรุณรักษ์สมบัติ	ผู้อำนวยการกองสถิติเศรษฐกิจ สำนักงานสถิติแห่งชาติ
นางสุภาพร มหาพลตระกูล	Manager Technical Team, Kenan Foundation Asia
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิณี วิวัฒน์วานิช	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพยาบาลผู้สูงอายุ คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
นายอภิชัย จันทรเสน	รองประธานคณะอนุกรรมการติดตามสิทธิผู้สูงอายุ
นายอภิชัย สายสดุดี	ผู้อำนวยการกลุ่มงานกิจกรรมองค์กร กองทุนการออมแห่งชาติ
นายอภิชาติ โตดิลกเวชช์	ที่ปรึกษากรรมการผู้อำนวยการใหญ่ บริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน)
นางสาวอังคณา ฉายวิริยะ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการพิเศษ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ดร.อังสุมาลี ผลภาค	นักวิจัยสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
รศ.ดร.อัจฉรา ปุราคม	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนโยบายกิจกรรมทางกาย สำหรับผู้สูงอายุ
รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล	หัวหน้าภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง/สังกัด
ศาสตราจารย์ นพ.อิศรางค์ นุชประยูร	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านผู้สูงอายุ
นายเอ็นนู ซื่อสุวรรณ	ประธานกรรมการบริหารและกรรมการอำนวยการ มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย (บชท.) ในพระบรมราชูปถัมภ์
กรมกิจการผู้สูงอายุ	
นางสาวแรมรุ้ง วรวัธ	รองอธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ
นางสาวศิริวรรณ อรุณทิพย์ไพฑูรย์	ที่ปรึกษากรมกิจการผู้สูงอายุ
นางศิริลักษณ์ มีมาก	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านผู้สูงอายุ
นางวรรณภา บุบผะศิริ	ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี
นางสาวสุชาดา ทรรพนันทน์	ผู้อำนวยการกองบริหารกองทุนผู้สูงอายุ
นางสาวอนัญญา อัตชู	ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ
นางสาวผึ้งพันธ์ เผ่าจินดา	ผู้อำนวยการกลุ่มเตรียมความพร้อมสู่วัยสูงอายุ
นางตะติยา ไกรศรศรี	ผู้อำนวยการกลุ่มคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือผู้สูงอายุ
นางสาวจารุวรรณ ศรีภักดี	ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและยุทธศาสตร์
นางสาวณัฐพร ทองแท้	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์
นางสาวศรีสัจจา เนียมสุวรรณ	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ
นางสาวพิมพ์พร ฮุ่ยสกุล	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ
นางสาวรุ่งนภา ศรีพงษ์	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นางสาวพิมลัดดา บุญศรี	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ
นางสาวสุธิดา สิงหสุต	นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ
นางสาวบัณฑิตา พรรณขาม	นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ
นางสาวเนตรนภา ขาวขำ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
ว่าที่ ร.ต. หญิงเสาวภา อุสาพรม	นักพัฒนาสังคม
นางสาวดาราวดี สมมาตย์	นักพัฒนาสังคม
นางสาวพรพิมล นิสสิริ	นักพัฒนาสังคม
นางธนาฒย์ สกุลพาณิชย์	เจ้าหน้าที่กรมกิจการผู้สูงอายุ
นางสาวกัญญาณัฐ สารเทพ	ช่วยปฏิบัติงานด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ภาคผนวก ฐ

ตัวอย่างโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

ตัวอย่างโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๘๐)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการ	**โครงการ Preventive Long Term Care**
๒. ความสำคัญของโครงการ หลักการและเหตุผล	ประชากรไทยจะมีแนวโน้มที่ยิ่งมีอายุยืนยาวขึ้นเป็นลำดับ ขณะเดียวกันกลับพบว่ามีโอกาสที่จะมีโรคเรื้อรังและภาวะทุพพลภาพอันเนื่องมาจากโรคเรื้อรังเพิ่มขึ้นเช่นกัน ประกอบกับประชากรในกลุ่มอายุ ๔๕-๕๙ ปีเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ที่กำลังจะเป็นผู้สูงอายุภายในอนาคตอันใกล้ เพื่อลดการเจ็บป่วยจากโรคเรื้อรัง ภาวะทุพพลภาพ และการดูแลระยะยาวซึ่งบั่นทอนคุณภาพชีวิตในยามสูงอายุ และส่งผลต่อระบบการดูแลระยะยาวทั้งในด้านกำลังคนและงบประมาณ จึงจำเป็นที่จะต้องมีโครงการ Preventive Long Term Care
๓. วัตถุประสงค์ของโครงการ	เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ที่จะเป็นผู้สูงอายุในอนาคตอันใกล้ต้องได้รับการดูแลระยะยาวหรือชะลอความจำเป็นในการดูแลระยะยาวให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้และช่วยบรรเทาภาวะโรคเรื้อรังที่เป็นอยู่ไม่ให้รุนแรงมากยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายของแผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ เตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุ ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓ ที่มุ่งให้ประชากรเตรียมการในทุกมิติ โดยเฉพาะมิติสุขภาพให้พร้อมก่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ
๔. ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ	ร้อยละของประชากรอายุ ๔๕-๕๙ ปี ที่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ภายในปี พ.ศ.๒๕๗๐ (เป็นส่วนหนึ่งของประชากรกลุ่มอายุ ๒๕-๕๙ ปีในตัวชี้วัดที่ ๑๖ แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ เตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุ)
๕. ผลผลิต/ผลลัพธ์	*ผลผลิต*: มีการจัดกิจกรรม/อบรม/เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ เช่น การป้องกัน ชะลอ หรือควบคุมโรคเรื้อรัง การเสริมสร้างศักยภาพการทรงตัว การป้องกันการหกล้ม การเพิ่มศักยภาพสมองเพื่อลดภาวะสมองเสื่อม เป็นต้น ให้กับประชากรอายุ ๔๕-๕๙ ปี *ผลลัพธ์*: ประชากรอายุ ๔๕-๕๙ ปีมีความรอบรู้ด้านสุขภาพ *ผลกระทบ*: ลดภาระหรือชะลอการดูแลระยะยาวอันเนื่องมาจากการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังหรือทุพพลภาพของผู้ที่จะเป็นผู้สูงอายุในอนาคต
๖. ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ	ระบุความเชื่อมโยงของโครงการกับ ๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต และแผนแม่บทประเด็นพลังทางสังคม ๓) แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๑ เตรียมความพร้อมของประชากรก่อนวัยสูงอายุ มาตรการเร่งเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓
๗. ระยะเวลา	๑-๓ ปี
๘. กิจกรรมหลักของโครงการ	จัดกิจกรรมที่จะเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพให้กับประชากรอายุ ๔๕-๕๙ ปี เช่น กิจกรรมการลดความเสี่ยงจากการเป็นโรคเรื้อรัง การลดภาวะทุพพลภาพจากการป้องกันการล้ม การออกกำลังเพื่อเพิ่มศักยภาพกล้ามเนื้อ การทรงตัว การเพิ่มสมรรถนะของสมองเพื่อป้องกันการหลงลืมหรือภาวะสมองเสื่อม
๙. หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	สธ. อว. รง. กสทช.

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการ	**โครงการสร้างพลังครอบครัว**
๒. ความสำคัญของโครงการ หลักการและเหตุผล	การเปลี่ยนเป็นสังคมสูงวัยอย่างรวดเร็วในขณะที่ภาวะเจริญพันธุ์ลดต่ำลงมาก ทำให้ผู้สูงอายุรุ่นหลังมีแนวโน้มที่จะมีบุตรน้อยลงกว่ารุ่นก่อนมาก ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาทางเศรษฐกิจในแต่ละพื้นที่ที่ยิ่งสูงขึ้น ส่งผลให้บุตรหลานส่วนหนึ่งต้องย้ายไปทำงานต่างถิ่น ไม่สามารถอาศัยอยู่ร่วมกับผู้สูงอายุได้ นอกจากนี้การเปลี่ยนทัศนคติของคนรุ่นต่างๆ อาจส่งผลให้สัมพันธภาพในครอบครัวเปลี่ยนไป การที่จะคงไว้ซึ่งจุดเด่นของสังคมไทยที่ครอบครัวโดยเฉพาะบุตรให้การดูแลเกื้อหนุนผู้สูงอายุนั้นจึงต้องมีการสร้างพลังครอบครัวให้เข้มแข็งขึ้น ให้คนในครอบครัวมีความผูกพัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน และมีโอกาสที่จะให้การดูแลผู้สูงอายุได้
๓. วัตถุประสงค์ของโครงการ	เพื่อสร้างความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวและเพิ่มศักยภาพของครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุ
๔. ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ	ร้อยละของผู้สูงอายุที่อยู่กับครอบครัว เป้าหมาย คือ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๙๐ ภายในปี พ.ศ.๒๕๗๐ (ตัวชี้วัดที่ ๓๓ แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม)
๕. ผลผลิต/ผลลัพธ์	*ผลผลิต*: มีการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว เช่น ● การส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจเพื่อสังคมในชุมชน การส่งเสริมให้ภาคเอกชนกระจายงานสู่ชุมชนหรือจ้างงานเป็นชิ้น เพื่อเพิ่มโอกาสการจ้างงานประชากรวัยแรงงานในชุมชน ลดการย้ายถิ่นออก และเพิ่มโอกาสการอยู่ร่วมกันระหว่างผู้สูงอายุกับบุตรหลาน ● การจัดกิจกรรมเสริมสัมพันธภาพในครอบครัวและคนในรุ่นวัยต่างๆ เช่น การส่งเสริมให้ครอบครัวมาร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน การจัดเวทีคนสามวัยเพื่อร่วมกันกำหนดแผนด้านผู้สูงอายุของชุมชน ● การจัดบริการเพื่อช่วยเสริมศักยภาพครอบครัวที่ต้องดูแลผู้สูงอายุ เช่น บริการดูแลผู้สูงอายุช่วงกลางวันในชุมชนเพื่อให้สมาชิกในครอบครัวออกไปทำงานได้ การมีผู้ดูแลหรือสถานดูแลระยะสั้นในชุมชนที่จะช่วยดูแลผู้สูงอายุในช่วงที่สมาชิกของครอบครัวต้องไปต่างถิ่นชั่วคราว หรือเพื่อผลัดเปลี่ยนให้สมาชิกในครอบครัวที่เป็นผู้ดูแลหลักสามารถไปพักผ่อนได้เป็นระยะๆ ● การให้ความรู้และพัฒนาทักษะการดูแลผู้สูงอายุทั้งในมิติสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสังคมให้แก่สมาชิกในครอบครัวที่เป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุ ● การให้คำปรึกษาแก่ครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุผ่านหน่วยบริการในพื้นที่ เช่น รพ.สต. ศพอส. หรือการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ครอบครัว เช่น โทรเวชกรรม (Telemedicine) การสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ หรือโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น *ผลลัพธ์*: ครอบครัวสามารถให้การดูแลผู้สูงอายุได้อย่างมีคุณภาพ *ผลกระทบ*: ผู้สูงอายุสามารถอยู่กับครอบครัวหรืออยู่ภายในชุมชนเดิมได้นานที่สุดตามที่ผู้สูงอายุปรารถนา

หัวข้อ	รายละเอียด
๖. ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ	ระบุความเชื่อมโยงของโครงการกับ ๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต และแผนแม่บทประเด็นพลังทางสังคม ๓) แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๒ ยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกมิติอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม มาตรการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุด้านสังคม ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓
๗. ระยะเวลา	๑-๓ ปี
๘. กิจกรรมหลักของโครงการ	จัดกิจกรรมที่จะเสริมความเป็นปึกแผ่นและศักยภาพของครอบครัวในการดูแล ส่งเสริม และพิทักษ์ผู้สูงอายุ โดยเน้นเรื่องการสร้างโอกาสในการอยู่ร่วมกันของครอบครัว การลดการย้ายถิ่นของสมาชิกในครอบครัว การเพิ่มความรู้และทักษะในการดูแลผู้สูงอายุ การสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกครอบครัวต่างวัย และการมีระบบช่วยเสริมหรือลดภาระของครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุ
๙. หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	อปท. พม. รง. สธ.

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการ	**โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านเวชศาสตร์ผู้สูงอายุและบุคลากรด้านผู้สูงอายุ**
๒. ความสำคัญของโครงการ หลักการและเหตุผล	การก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างเต็มขั้นส่งผลให้จำนวนผู้สูงอายุจะเพิ่มเป็นประมาณ ๒๐ ล้านคนเมื่อสิ้นสุด ๒๐ ปีแรกของยุทธศาสตร์ชาติ (ในปี พ.ศ.๒๕๘๐) การจะให้ระบบบริการสามารถรองรับอุปสงค์ที่จะเพิ่มขึ้นอย่างมากและรวดเร็ว จึงต้องอาศัยการเพิ่มปริมาณและศักยภาพของบุคลากร ทั้งที่เป็นวิชาชีพและอาสาสมัคร ที่จะมาให้บริการทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม รวมทั้งมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะสูงที่จะให้การบริการที่มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีโครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านเวชศาสตร์ผู้สูงอายุและบุคลากรด้านผู้สูงอายุให้ทนกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว
๓. วัตถุประสงค์ของโครงการ	เพื่อเพิ่มความตระหนัก ความรู้ และความสามารถของบุคลากรทั้งด้านเวชศาสตร์ผู้สูงอายุและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานด้านผู้สูงอายุ
๔. ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ	มีหลักสูตรอบรมหรือผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านผู้สูงอายุ (ตัวชี้วัดที่ ๔๔ แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๓ ปฏิรูปและบูรณาการระบบบริหารเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ)
๕. ผลผลิต/ผลลัพธ์	*ผลผลิต*: มีการจัดการพัฒนาหลักสูตร กิจกรรม การอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านผู้สูงอายุ *ผลลัพธ์*: มีบุคลากรที่มีคุณภาพ สามารถให้บริการที่ดีและสอดคล้องต่อความต้องการของผู้สูงอายุ
๖. ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ	ระบุความเชื่อมโยงของโครงการกับ ๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต และแผนแม่บทประเด็นพลังทางสังคม ๓) แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๓ ปฏิรูปและบูรณาการระบบบริหารเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพภายใต้แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓
๗. ระยะเวลา	๑-๓ ปี
๘. กิจกรรมหลักของโครงการ	จัดกิจกรรมพัฒนาหลักสูตร ผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาต่างๆ จัดอบรมเพื่อเพิ่มพูนศักยภาพบุคลากรทั้งที่เป็นบุคลากรวิชาชีพและอาสาสมัคร
๙. หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	อว. รง. สธ. พม.

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการ	**โครงการพัฒนาฐานข้อมูลและบูรณาการข้อมูลผู้สูงอายุของประเทศ**
๒. ความสำคัญของโครงการ หลักการและเหตุผล	การที่จะรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุกจำเป็นต้องมีฐานข้อมูลที่ดีในทุกระดับเพื่อใช้ในการกำหนดนโยบาย วางแผน และติดตามและประเมินแผน ตลอดจนมีการให้บริการที่สอดคล้องกับความต้องการและทันกับการเปลี่ยนแปลง ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาฐานข้อมูลในระดับพื้นที่และบูรณาการฐานข้อมูลต่างๆ เข้าด้วยกัน
๓. วัตถุประสงค์ของโครงการ	เพื่อให้มีฐานข้อมูลด้านผู้สูงอายุที่น่าเชื่อถือ ทันสมัย และเชื่อมโยงกันได้ในทุกระดับ
๔. ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ	ร้อยละขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีฐานข้อมูลผู้สูงอายุ เป้าหมาย คือ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ภายในปี พ.ศ.๒๕๗๐ (ตัวชี้วัดที่ ๕๒ แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๔ เพิ่มศักยภาพการวิจัย การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมรองรับสังคมสูงวัย)
๕. ผลผลิต/ผลลัพธ์	*ผลผลิต*: มีฐานข้อมูลที่ถูกต้อง น่าเชื่อถือในระดับท้องถิ่น และเชื่อมโยงกับระบบข้อมูลของประเทศ *ผลลัพธ์*: มีการใช้ข้อมูลเพื่อกำหนดนโยบาย วางแผน และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนด้านผู้สูงอายุ
๖. ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ	ระบุความเชื่อมโยงของโครงการกับ ๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต และแผนแม่บทประเด็นพลังทางสังคม ๓) แผนปฏิบัติการย่อยที่ ๔ เพิ่มศักยภาพการวิจัย การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมรองรับสังคมสูงวัย ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ ๓
๗. ระยะเวลา	๑-๓ ปี
๘. กิจกรรมหลักของโครงการ	รวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลด้านผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง ทั้งในมิติศักยภาพ ปัญหา และความต้องการ และเชื่อมโยงฐานข้อมูลสู่ระดับอำเภอ จังหวัด และประเทศตามลำดับ
๙. หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	มท. พม. สธ. อว.

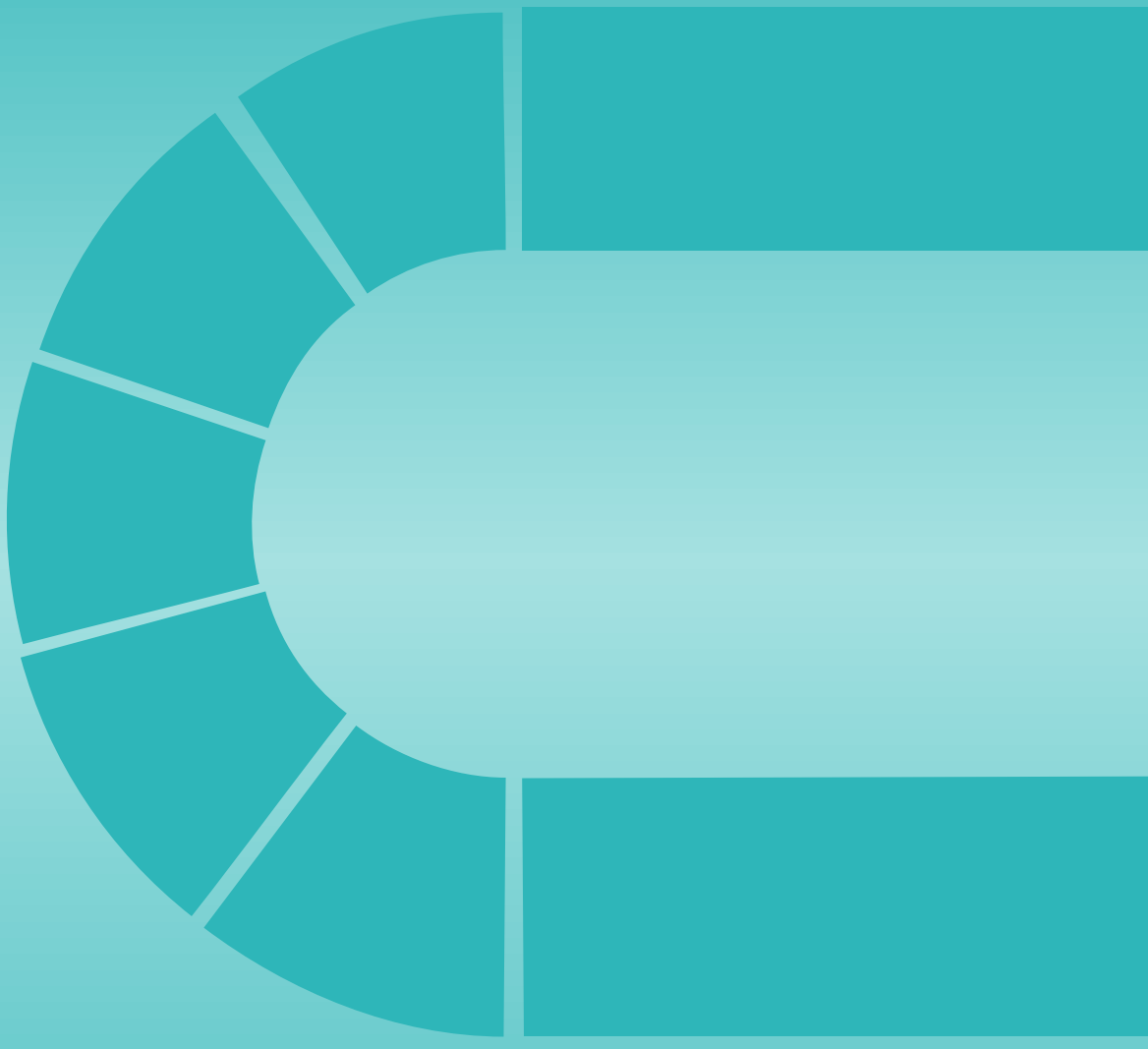

Chula ARI